Gérard Klein

LEGEA TALIONULUI

DE-A V-AŢI ASCUNSELEA.

Fusese o operă de mare amploare.

De zece ani nu părăsise niciodată biblioteca în care lucra, în care umplea foaie după foaie, aşezându-le apoi teancuri, recitindu-şi propriile însemnări la capătul câtorva luni, călătorind în miraculosul univers matematic pe care-l crea încetul cu încetul.

Către jumătatea celui de-al zecelea an, văzu profilându-se silueta rezultatului. Ultima ecuaţie. Rezolvarea perfectă. Demonstrarea matematică a existenţei lui Dumnezeu.

Fusese obligat să ţină cont de toţi factorii, să construiască un model exact şi teoretic al universului, să adune laolaltă un milion de coordonate, să le lege în mănunchiuri strânse, cărora să le dea foc şi apoi să le cântărească cenuşa. Dar în acest moment cunoştea ecuaţia ultimă, o scria, o demonstra. În extrema ei simplitate, nu se întindea decât pe o mie de pagini. Lucră douăzeci de ore pe zi. După trei luni de caznă istovitoare, sfârşi această muncă, ultima realizare a spiritului uman.

Scrise ultimul rând, desenă cu un gest de îndrăgostit ultima literă, trase o linie în josul paginii şi se întrebă dacă să scrie cuvântul „sfârşit” cu majuscule.

Atunci, vocea atotputernică, zdrobitoare, maiestuoasă, tună de pretutindeni şi de nicăieri. Înspăimântat, omul sări cât colo.

— Biiine, zicea vocea, m-ai găsit. E rândul tău să te ascunzi. Număr până la un milion de ani. Şi să nu încerci să trişezi!

În româneşte de Ştefan Ghidoveanu

O CLIPĂ, VĂ ROG.

Există obiceiul, la autorii anglo-saxoni, să-şi adune periodic în volume proza scurtă pe care au publicat-o în reviste.

Astfel, creaţiile lor ating o foarte relativă perenitate, scăpând cel puţin destinului mai mult decât efemer al numerelor de revistă şi găsindu-şi adeseori un alt public. Toată lumea este atunci mulţumită: autori, editori şi cititori.

Nu la fel stau lucrurile şi în Franţa. Limitele mai restrânse ale pieţei science fiction-ului au drept urmare faptul că cititorii colecţiilor de carte sunt, cel puţin în parte, şi cei mai fideli cumpărători ai revistelor specializate, mai ales Fiction, singura care publică în mod regulat texte franceze de calitate. Tocmai de aceea n-ar părea corect şi ar fi fără îndoială lipsit de abilitate să le prezinţi cititorilor culegeri de povestiri care să fi apărut înainte separat, exceptând unele împrejurări deosebite, cum ar fi cele care pot prevala pentru o serie de cărţi de buzunar sau pentru un club de carte.

Iată de ce mi-am impus de multă vreme o regulă, atât pentru propriile mele culegeri, cât şi pentru acelea ale autorilor pe care îi public, şi anume ca 50% dintre paginile cărţii să fie în întregime inedite. Fanii cei mai pretenţioşi trebuie să înţeleagă că nu e posibil să ceri autorilor, fără excepţie, culegeri în întregime inedite, ţinând cont îndeosebi de efortul de reînnoire pe care-l solicită fiecare povestire şi de condiţiile de plată – vai! Încă precare – ce li se oferă. Publicând într-o culegere pentru a doua oară o povestire, dincolo de nişte consideraţii mai puţin formale, autorii o rentabilizează, dacă pot îndrăzni să folosesc în materie de artă acest termen desprins din jargonul crud al economistului. De altminteri, procedeul s-ar putea să nu fie dezagreabil cititorilor împătimiţi, ba chiar s-ar putea să fie providenţial pentru necunoscători, ajutându-i să redescopere sau să descopere, în tot cazul să păstreze sub o formă comodă, texte până atunci risipite sau devenite pur şi simplu de negăsit.

Toate acestea au drept scop precizarea faptului că antologia de faţă nu scapă (ba dimpotrivă!) regulii celor 50% de pagini inedite. Unele texte deja publicate care figurează în cuprinsul său au format, pe de altă parte, obiectul unei difuzări atât de neînsemnate şi de izolate, încât – exceptându-i pe admiratorii mei cei mai fanatici – ele au practic valoare de opere inedite pentru marele public.

Din moment ce pentru unii critici este un joc obişnuit, poate necesar, deşi cumva steril, să încerce să afle sursa povestirilor deja apărute, am să le uşurez sarcina sau să le tai

craca de sub picioare, în aşa fel încât vor avea destul timp să vorbească despre texte, dacă-i trage inima, în loc să tot înmulţească referinţele.

Au apărut în Fiction: „Viruşii nu vorbesc”, „Linie despărţitoare”, „Aviz directorilor de grădini zoologice”, după cum urmează: în numărul special 12, rezervat autorilor francezi (noiembrie 1967), în numărul 183 (martie 1969) şi în numărul 189 (septembrie 1969).

De notat că „Linie despărţitoare” a fost publicată simultan într-o revistă americană al cărei nume nu mi-a fost precizat, din nefericire, de către agentul meu şi, de asemenea, într-o antologie sovietică.

Povestirea „Creaturile” a apărut în revista Midi-Minuit Fantastique (numărul dublu 18-19, decembrie 1967 – ianuarie 1968). Cum publicul acestei oneste reviste, rămasă prea puţin cunoscută, diferă foarte mult, după ştiinţa mea, de publicul obişnuit al science fiction-ului, sunt sigur că acest text rămâne total necunoscut pentru majoritatea cititorilor potenţiali ai prezentului volum.

Cât despre „De-a v-aţi ascunselea”, povestioară ultrascurtă, care-mi ţine loc de motto, ea a putut fi citită mai întâi în numărul 7 din Petit Silence Illustré, ce a depăşit cu puţin 150 de exemplare, apoi în numărul 82 din Fiction (septembrie 1960) şi în Antologia surâsului, la editura Planete, şi, în sfârşit, în numărul 20 din Plexus, cu ocazia unei reeditări parţiale a sus-numitului Petit Silence. Lucru curios, ea a fost tradusă în bulgară şi figurează, de asemenea, într-o antologie internaţională de umor la categoria „umor luxemburghez”, în virtutea originilor mele materne. O dedic deci cititorului bulgar necunoscut, întrebându-mă dacă acesta o ia drept un exemplu de umor luxemburghez tipic. O carieră atât de zbuciumată îi va aduce, sper, o odihnă binemeritată în paginile acestui volum.

În sfârşit, „Iona”, care este una dintre lucrările mele preferate şi care a avut onoarea, de altfel neaşteptată pentru mine, de a fi menţionată în savanta panoramă Literatura în Franţa începând cu 1915, apărută la Bordas, figurează în sumarul culegerii mele „Un cântec de piatră”, editată de Eric Losfeld, în 1966, şi care – din nefericire – pare a fi trecut neobservată de majoritatea amatorilor de science fiction. Tocmai de aceea, o reproduc aici fără nici o remuşcare,

mulţumindu-i lui Eric Losfeld pentru amabilitatea cu care mi-a permis aceasta, şi sperând că redescoperirea sa îi va incita pe numeroşi cititori să cerceteze mai îndeaproape amintitul volum, înainte ca acesta să fie complet epuizat.

Toate celelalte texte apărute aici şi care sunt, de departe, cele mai lungi, rămân până în prezent inedite.

Nu am decât să sper, destul de banal, de altfel, că toate aceste povestiri vă vor plăcea, vă vor incita, vă vor fermeca, vă vor face să urlaţi sau să visaţi, vă vor agasa, vă vor exaspera, dar că în nici un caz nu vă vor lăsa indiferenţi.

Şi, de asemenea, nu-mi rămâne decât să vă mulţumesc.

P. S.: Terminasem deja şi botezasem prezenta culegere de povestiri, când mi s-a atras atenţia că – din întâmplare – îi dădusem titlul unui roman poliţist apărut în 1955 la editura Fleuve Noir şi semnat de Irving Le Roy – autor dispărut, din nefericire, anul trecut. Se înţelege de la sine că între cele două cărţi nu există nici o legătură. Ţin să le mulţumesc pentru înţelegere celor de la Fleuve Noir, care au binevoit să-mi permită să reutilizez titlul „Legea talionului” şi care-şi păstrează, bineînţeles, toate drepturile obişnuite legate de anterioritatea folosirii acestuia.

Desenul reprodus în cuprinsul nuvelei „Legea talionului”, la pagina 283, este datorat penei lui Jacquie Paternoster. El a fost conceput absolut fără nici o legătură cu povestirea mea, nu o ilustrează în nici un fel şi-şi păstrează întreaga autonomie, atât cât poate fi autonomă o ilustraţie. Am dat peste acest desen oarecum din întâmplare şi am fost frapat de complementaritatea existentă între desen şi povestioara mea. Nu m-aş hazarda însă, doar pentru atât, să descopăr o „coincidenţă semnificativă”, lăsând aceste mirări naive negustorilor de can-canuri. În afara faptului că-l găsesc foarte frumos, acest desen mi-a permis să tac, vreme de mai bine de o jumătate de pagină, într-un moment în care – din motive bine întemeiate – nu aveam nimic de spus.

În româneşte de Ştefan Ghidoveanu.

LINIE DESPĂRŢITOARE.

Dincolo de lumea cealaltă nu este nimic. Dar rămâi acolo Şi priveşte în jur şi către cer. Lumina este pretutindeni. La fel şi întunericul.

Cele două telefoane sunară în acelaşi timp. Jérôme Bosch ezită. Coincidenţă regretabilă, deşi destul de frecventă. Dar niciodată la ora aceea, niciodată la nouă şi cinci dimineaţa, când abia ai venit la birou şi-ţi plimbi privirea mohorâtă pe întinderea ternă şi cenuşie a peretelui, pe alocuri întreruptă de câteva pete, atât de abstracte, atât de palide, încât nu oferă nici un punct de plecare pentru vis.

La unsprezece şi jumătate, da, ora la care oamenii încep să se simtă în formă, îşi rezolvă treburile cu gândul să smulgă câteva minute pentru a prânzi mai în voie, firele sunt saturate, toate telefoanele sună pretutindeni, ora când, în peşterile lor răcoroase, centralele telefonice încep probabil să vibreze, să fumege, să se topească.

Problema avea mai multe soluţii. Să apuce unul dintre aparate, să răspundă şi să-l lase pe celălalt să sune până ce corespondentul oboseşte şi ia hotărârea să cheme din nou, peste cinci minute. Să ridice unul dintre receptoare, să întrebe cine-i la aparat, să se scuze. Să ia al doilea receptor, să întrebe cine-i la aparat, să-l roage să aibă răbdare. Să aleagă interlocutorul cel mai important, sau cu cel mai lung nume, să asculte mai întâi femeia, dacă e vreo femeie la capătul firului. În afaceri, femeile sunt mai concise. Sau să vorbească la ambele aparate, în acelaşi timp.

Jérôme Bosch ridică amândouă receptoarele. Soneriile încetară. Îşi privi mâna dreaptă, cu mica halteră rece şi neagră, aproape fără greutate, la capătul braţului. Apoi mâna stângă şi cealaltă mică halteră geamănă. Îi veni să le izbească una de alta, sau să le aşeze binişor una lângă alta pe birou, în sens invers, aşa încât cei doi interlocutori să poată sta de vorbă şi, cine ştie, poate avea să iasă ceva dintr-asta.

Dar, în orice caz, nimic pentru mine. Sunt un intermediar. La asta sunt bun. Să ascult şi să repet. Un filtru între un receptor şi un microfon, un cornet între o gură şi o ureche, un toc automat între două scrisori.

Duse câte un receptor la fiecare ureche.

Două glasuri: „Jérôme… Te-a mai „Sunt cel dintâi, nu-i chemat cineva?„ aşa… Răspundeţi…”

Un glas cumpănit, precis. Un glas neliniştit, gata să înnebunească. Ciudat de asemănător, păreau unul ecoul celuilalt.

— Alo, zise Jérôme Bosch. Cu cine am onoarea?

O formulă înţepată, desuetă, prudentă, niţel ridicolă, dar şi oamenii, de ce nu se prezintă?” „Ar dura cam mult să-ţi„…Nu. Nu. Nu explic… Riscăm să fim trebuie… Nu trebuie…

Întrerupţi… Greu să te pretext… Sunt. Nu.

Prind. Ascultă bine, e nu.

Şansa vieţii tale. Trebuie…

Să spui da şi să te duci…”

(Clic, troznet, zgomotul…

Unui jet de nisip pe o tablă…

De tinichea.)„…Să nu şovăi.”…

— Cine sunteţi? Strigă Jérôme Bosch în cele două microfoane.

Tăcere.

Un şuier dublu. La dreapta, un foşnet metalic. La stânga, horcăitul unei maşini. La dreapta, zgomotul mărunt al unei coji de ou zdrobite. La stânga, mângâierea unei pile pe arcul unei somiere.

— Alo! Zise zadarnic Jérôme Bosch.

Clic. Clic. Ton. Tăcere. Ton. Tăcere. La dreapta, la stânga. Semnalul ocupat, de ambele părţi.

Puse pe furcă receptorul din stânga. Rămase o clipă cu celălalt aparat în căuşul mâinii drepte, lipit de ureche, ascultând mica muzică mecanică şi tristă ce cânta pe două note, zgomot şi tăcere, zgomot şi tăcere, oftând ca o sirenă a absenţei în adâncurile scoicii de materie turnată.

Apoi puse pe furcă şi receptorul din dreapta.

Cercetă prin fereastra deschisă cerul decolorat, pe care planau păsări urbane mânjite cu funingine, sau, oricum, negre, peretele de cărămidă răscoaptă de vreme, care-i astupa o bună parte din orizont, apoi, înăuntru, lângă fereastră, calendarul artistic oferit de o societate de calculatoare electronice şi care, pe deasupra numărului zilelor, dăruia reproducerea îngrijită a unui tablou baroc, Vizita rinocerului. Părând nemulţumit, rinocerul se întorcea cu spatele la vizitatori, pentru a se arăta mai bine amatorului de artă, pesemne. De cealaltă parte a unei împrejmuiri destul de scunde, o femeie mascată, în rochie lungă, un arlechin şi doi copii cu panglici se distrau privind monstrul.

Era acelaşi glas. Dar cum putea vorbi cineva la două aparate în acelaşi timp şi, mai ales, cum putea spune simultan cuvinte diferite, pe două linii diferite?

Am cunoscut glasul. L-am mai auzit undeva.

Trecu în revistă vocile prietenilor, vocile clienţilor, vocile oamenilor cu care venea uneori în contact fără să-i fie prieteni şi fără să încerce să le vândă ceva, voci de funcţionari, de doctori, de băcani, de dispeceri de taxiuri, toate vocile pe care le auzi în adâncurile receptorului fără a fi vreodată în stare să le adaugi un chip. Voci grase, voci ţâfnoase, voci uscate, vesele, glumeţe, metalice, severe, răguşite, crispate, distinse, preţioase, populare cu inflexiuni beţivăneşti, suave şi aproape înmiresmate, lugubre, înţepate, precise, pretenţioase, amare sau sardonice.

De un lucru era sigur. Auzise, din amândouă părţile un glas de bărbat.

Au să mai cheme, îşi spuse.

Are să mai cheme, că era vorba de unul şi acelaşi personaj, cu toate că la stânga glasul fusese limpede, sigur de el, exigent şi aproape triumfător, iar la dreapta vătuit, înspăimântat şi aproape plângăreţ.

Fantastic, câte puteai afla despre oameni, doar ascultându-i vorbind la telefon.

Se apucă de lucru. Avea la îndemână un teanc de coli albe, o cutiuţă cu clame, trei pixuri de culori diferite şi un întreg vraf cu fel de fel de formulare. Trebuia să redacteze o scrisoare, să adune un dosar, să facă un raport, să verifice câteva tabele cu cifre. De ajuns ca să-i umple dimineaţa. Alcătuirea raportului îi va lua probabil şi o parte din după-amiază. Înainte de a se duce la masă îşi va pune complicata problemă a alegerii între cantina întreprinderii şi unul dintre micile restaurante de cartier. Ca de obicei, se va duce la cantină. În primii doi ani se hotăra întotdeauna pentru unul sau altul dintre micile restaurante, pentru că-l deprima cantina. Ea îi amintea că trăia într-un univers pe care nu şi-l alesese şi, atâta vreme cât izbutea să scape dintr-însul, fie şi în mod simbolic, avea impresia că nu se află acolo decât temporar. Un hop de trecut, ca şcoala sau serviciul militar. Nu prea anevoios, de altfel. Lucrul era ades interesant, iar colegii se dovedeau inteligenţi şi cultivaţi. Câţiva

dintre ei citiseră chiar una sau alta dintre cărţile pe care le scrisese.

— Mi-a făcut cineva o farsă.

Cu un magnetofon e simplu de tot. Nici n-a avut loc vreun dialog. M-am mulţumit să ascult şi să strig alo şi să întreb cine e. Un banc fără cap şi fără coadă.

Începu să lucreze. Curios era că, lucrând, nu se putea împiedica să nu se gândească la poveştile pe care ar fi avut chef să le scrie, precum şi la cea pe care o scria anevoie seara, în locuinţa lui luminată de la un capăt la celălalt, căci nu suporta să întâlnească noaptea, trecând dintr-o odaie într-alta. Şi atunci, fapt nu mai puţin curios, se gândea la lucrul de peste zi, nu se putea împiedica să nu-şi facă sânge rău pentru cutare treabă şi felul cum avea să primească nu ştiu cine explicaţiile, cam şchioape, desigur, documentul definitiv urma oare să iasă la vreme, tot felul de probleme care ar fi trebuit să piară în tăcere şi să-l lase liber să viseze. Un om, îşi zicea, nu poate duce până la capăt două treburi cu totul diferite. Sfârşeşte prin a dezvolta două personalităţi care se luptă, se sfâşie între ele. Apucă pe drumul despicat al schizoidiei.

Puse mâna pe unul dintre telefoane şi formă un număr de interior.

— Doamna Duport? Da… Bosch. Ce mai faceţi?… Bine, mulţumesc… Vreţi să-mi aduceţi dosarul Marsilia? Mulţumesc.

Într-o zi, într-o zi nu va face decât să scrie. Dar, la gândul ăsta, o teamă neaşteptată îi tăia răsuflarea. Va mai fi oare în stare să scrie, să născocească poveşti, să înşire alte cuvinte decât cele din rapoarte şi scrisori? Cineva bătu la uşă. „Intră”, spuse el. Femeia era tânără şi plăcută. Avea o faţă rotundă şi un năsuc ascuţit. Ce ai dori să faci, gândi el, dacă n-ar trebui să ţii dosarele la zi, să baţi la maşină? Să pictezi, să coşi, să citeşti, să te plimbi, să ai mai multe experienţe sentimentale? Era o întrebare pe care n-avea s-o pună niciodată. Şi, cu toate acestea, îşi spuse, ar trebui să se facă o asemenea anchetă meritând să fie dusă la bun sfârşit. Oamenii ar trebui întrebaţi pe străzi, în cafenele, pe străzi, în cinematografe, în teatre, în vehiculele transportului în comun şi până şi la ei acasă ce ar face dacă ar fi absolut liberi, cum s-ar hotărî să cheltuiască marfa numită Timpul, în ce flacoane ar dori să-şi toarne nisipul măsurat al vieţii? Îşi putea închipui şovăiala, neîncrederea,

reticenţa, panica. Ce vă priveşte? Nu ştiu, nu, zău că nu, nu m-am gândit niciodată! Stai! Poate că…

Îl văzu căzut pe gânduri şi, fără o vorbă, puse dosarul pe birou şi se făcu nevăzută.

Luă dosarul şi-l deschise.

Telefonul din stânga sună.

— Alo, zise el.

— Alo, Jérôme Bosch?

Era glasul precis.

— Da.

— Te-am chemat acum două zile. Se auzea prost. Acum mă auzi mai bine?

— Da, zise el. Dar aţi chemat adineauri, nu acum două zile. Dacă-i o glumă…

Glasul îi tăie vorba:

— Pentru mine a fost acum două zile. Şi nu-i o glumă.

— Cam aşa mi se pare, zise Jérôme Bosch. Două zile sau adineauri nu-i tot aia. Şi de ce mă tutuiţi?

— Mi-au trebuit două zile ca să regăsesc combinaţia sau, mai degrabă, ca să adun condiţiile favorabile. Nu prea e comod să chemi dintr-un timp într-un altul.

— Poftim? Zise Jérôme Bosch.

— Dintr-un timp într-un altul. Prefer să-ţi spun adevărul. Te chem din viitor. Sunt tu însuţi, mai bătrân cu… E mai bine să ştii cât mai puţin.

— N-am vreme de pierdut, spuse Jérôme, cu ochii la dosarul deschis.

— Nu-i o glumă, pledă glasul calm şi raţional. N-aveam de gând să-ţi spun adevărul, dar n-ai vrut să mă asculţi. Mereu vrei explicaţii, precizări.

— Şi tu, zise Jérôme Bosch, intrând în joc, de vreme ce eşti tu.

— M-am cam schimbat, zise glasul.

— Şi cum o duci?

— Mult mai bine decât tine. Fac o treabă care mă interesează, am timp să scriu cât vreau. Destui bani, cel puţin din punctul tău de vedere. O vilă la Ibizza, alta la Acapulco, soţie şi doi copii. Sunt foarte fericit.

— Felicitări! Spuse Jérôme.

— Toate astea-s ale tale, bineînţeles, sau mai bine zis vor fi ale tale. Trebuie doar să nu comiţi vreo greşeală. De asta te-am chemat.

— Pricep. Chestia cu ziarul de mâine. Cursurile la bursă. Sau primii trei câştigători la cursele de săptămâna viitoare, sau…

— Ascultă, zise glasul, enervat. La unsprezece şi cincizeci şi opt în dimineaţa de azi, ai să primeşti un telefon de la un om de seamă. Are să-ţi facă o propunere. Trebuie să primeşti. Nu ezita să pleci, chiar în seara asta, la capătul lumii. Ai încredere.

— Sper că-i măcar vorba de o propunere cinstită, zeflemisi Jérôme Bosch.

În receptor, glasul păru jignit.

— Absolut cinstită. Tot ce aştepţi de ani de zile. Ia-mă în serios, ce Dumnezeu! E şansa vieţii tale. Cea care nu se mai întoarce. Personajul ăsta îşi cam schimbă părerile. Nu-i da răgaz. Va fi începutul unei cariere strălucite, rodnice.

— Şi de ce mă chemi, de vreme ce ai reuşit?

— N-am să reuşesc decât dacă te hotărăşti. Ai în asemenea măsură obiceiul de a şovăi, de a tărăgăna. Şi apoi…

Telefonul din dreapta începu să sune.

— Sunt chemat la celălalt telefon, zise Jérôme Bosch. Te las.

— Nu întrerupe! Zise glasul frenetic. Nu…

Puse telefonul în furcă.

Aşteptă o clipă, ascultând celălalt aparat care suna, şi timpul se dilată deodată. Soneria se întindea pe un kilometru de secunde şi tăcerea era ca o imensă oază de pace şi de răcoare. Ibizza. Acapulco. Nume pe hărţi. Vile albe şi roşii, agăţate de coastele unor coline prăpăstioase. Tot timpul să scriu.

Îşi aminti de ziua gând auzise glasul. Ieşea din difuzorul unui magnetofon. Era propriul lui glas. Telefonu-l schimba, bineînţeles, îl depersonaliza, îl vătuia, dar era propriul lui glas. Nu cel pe care era obişnuit să-l audă, ci glasul deosebit pe care i-l înapoiau aparatele de înregistrare. Cel pe care-l auzeau ceilalţi.

Telefonul din dreapta sună pentru a patra oară.

Ridică receptorul.

Mai întâi crezu că nu mai era nimeni la capătul firului; nu prindea decât o falsă tăcere plină de şuierături şi de ecouri, de

scrâşnete mecanice, depărtate de parcă linia ar fi primit nişte sunete emise într-o mare peşteră, îngropată adânc în pământ, plină de zgomote microscopice, de curgeri infime, de râcâit de gâze, de surpări minuscule. Apoi auzi glasul, chiar înainte de a pricepe ce spunea sau, mai degrabă, psalmodia, într-o şoaptă nedesluşită.

— Vă aud foarte slab, zise el.

— Alo, alo, alo, alo, spuse glasul, acum ceva mai limpede. Nu trebuie să porniţi… sub nici un pretext… Jérôme, Jérôme, mă auziţi? Ascultaţi-mă, pentru numele lui Dumnezeu! Nu plecaţi…

— Vorbiţi mai tare, vă rog, zise el.

Umbra de glas se istovea, se înăbuşea.

— Refuzaţi… Refuzaţi… Mai târziu…

— Sunteţi bolnav? Zise Jérôme Bosch. Să anunţ pe cineva? Unde sunteţi? Cine sunteţi?

— Tttt, făcu glasul. Tu.

— Iar? Zise el. Păi celălalt glas zicea…

— Sunt în viitor… Nu plecaţi… Lăsaţi. Înţelegeţi.

Cineva bătu timid la uşă.

— Intră, spuse Jérôme Bosch, luând pentru o clipă receptorul de la ureche şi punând, fără să-şi dea seama, mâna pe microfon.

Noul curier intră. Era prima lui slujbă şi îndeletnicirile bărbaţilor şi femeilor închişi în birouri, unde înnegreau la hârtie cât era ziua de lungă, îl impresionau. Roşea cu uşurinţă şi era întotdeauna pus la patru ace. Aşeză pe marginea biroului ziarul de dimineaţă şi poşta.

— Mulţumesc, zise Jérôme Bosch, făcând un semn din cap.

Uşa se închise din nou.

Îşi lipi receptorul de ureche. Dar glasul plecase, se pierduse în labirintul firelor ce goneau în jurul lumii. Declic. Ton.

Gânditor, puse aparatul pe furcă. Era propriul lui glas, ca adineauri? Nu era sigur. Cu toate astea, cele două glasuri, cel din dreapta şi cel din stânga, aveau un aer de familie. Două momente din viitor, îşi spuse, două momente diferite, care încearcă să dea de mine.

Deschise scrisorile. Nimic de seamă. Le adnotă şi le puse într-un paner. Aruncă plicurile la coş. Apoi scoase ziarul din banderolă, întoarse grăbit paginile pentru a ajunge la rubrica economică. Aproape ca în fiecare dimineaţă, privirea-i rătăci pe

pagină şi se fixă asupra cronicii meteorologice. Nu-l interesa în mod special. Era o simplă chestie de dispunere în pagină. Harta înţesată de simboluri atrăgea privirile. Citi:

Vreme rece şi umedă în regiunea pariziană…

Ochii îi săriră peste două sau trei rânduri.

Perturbarea ciclonică din Antile se deplasează către nord-est, peste Oceanul Atlantic. E de aşteptat să…

Îşi îndreptă atenţia către susul paginii, parcurse în diagonală cursurile de la bursă şi ale principalelor materii prime. Valori ferme, dar tranzacţii puţin numeroase. Creşteri la valute. Uşoară scădere la cacao.

Totul era cât se poate de obişnuit. Închise ziarul.

Începu să citească primul act din dosar. Reciti de patru ori cel dintâi paragraf, fără să-l înţeleagă. Ceva nu era în regulă, nu în paragraf, ci în mintea lui. O veveriţă beată se răsucea într-o colivie semănând cu un cadran telefonic.

Fără să se gândească, ridică receptorul din dreapta şi făcu numărul centralei.

— Vă ascult, zise o voce înţepată.

— Am primit adineauri două telefoane. Ştiţi cumva dacă interlocutorii mei şi-au lăsat numerele?

Cei de la centrală obişnuiau să noteze toate convorbirile, nu dintr-o josnică mentalitate poliţistă, ci pentru a putea restabili, la nevoie, o convorbire întreruptă.

— Ce interior?

— 413, zise Jérôme Bosch.

— Să văd. Rămâneţi la aparat.

Auzi, la capătul firului, glasuri nedesluşite.

— Încă nu aţi fost chemat niciodată în dimineaţa asta, domnule Bosch. Cel puţin nu din exterior.

— Am fost chemat de patru ori, zise Jérôme Bosch.

— Nu din exterior, domnule Bosch. În orice caz, nu la interiorul dumneavoastră.

— N-am ieşit din birou.

— Vă asigur…

Îşi limpezi glasul.

— Poţi fi chemat din exterior fără a se trece prin centrală?

Telefonista aşteptă o clipă.

— Nu văd cum s-ar putea, domnule Bosch. Neliniştită: Nu mi-am părăsit postul. Politicoasă, dar rece: Doriţi reclamaţiile?

— Nu, zise Jérôme Bosch. Probabil că am visat.

Închise şi-şi trecu mâna peste fruntea umedă.

Era o farsă. S-au servit de unul dintre magnetofoanele secretarelor şi nu s-au obosit măcar să folosească reţeaua exterioară. Trebuie să urle de râs în vreun birou de alături. Malchior şi-a făcut o specialitate în a imita glasurile.

Tăcere. Staccato-ul unei maşini de scris, înăbuşit de grosimea a două uşi. Un pas îndepărtat. Larma oraşului pătrunzând pe fereastra deschisă, punctată de tunetul eşapamentelor.

Se uită la cele două telefoane, de parcă nu le-ar fi văzut niciodată. Era cu neputinţă. Telefoanele erau înzestrate cu două sonerii deosebite: stridentă pentru exterior, înăbuşită pentru interior. Soneria care precedase fiecare dintre cele patru convorbiri telefonice îi răsuna încă în urechi.

Se ridică atât de brusc, încât fu gata să-şi răstoarne fotoliul. Culoarul era pustiu. Împinse uşa întredeschisă a unui birou, apoi a doua, apoi a treia. Toate birourile erau goale şi pe suprafaţa netedă a meselor nu se afla măcar o foaie de hârtie pentru a aminti că fuseseră ocupate cândva. În cel din urmă birou ridică receptorul, apăsă butonul corespunzând reţelei interioare şi formă interiorul lui. O sforăială înfundată, venind din biroul său, umplu culoarul. Nimeni nu intervertise firele soneriilor.

Străbătu culoarul, bătu la uşă şi pătrunse în biroul secretarei, care încremeni, cu degetele în aer, deasupra maşinii de scris.

— În dimineaţa asta nu-i nimeni aici?

— Vacanţele, zise ea. N-a mai rămas decât directorul adjunct şi cu mine. Şi curierul, adăugă ea, peste o clipă.

— Ah! Zise Jérôme Bosch, uitasem.

— Plec şi eu săptămâna viitoare. Îşi mişcă degetul prin aer: Nu uitaţi. E cazul să angajăm o înlocuitoare?

— Nu ştiu, spuse el descumpănit. Vorbiţi cu direcţia.

Se sprijini de pervazul uşii.

— Credeţi că se face frumos, domnule Bosch?

— Habar n-am! Sper.

— Azi dimineaţă au anunţat la radio un ciclon deasupra Atlanticului. Iar o să ne plouă.

— Sper că nu, zise el.

— Aţi avea şi dumneavoastră nevoie de odihnă, domnule Bosch.

— Am să plec în curând. Să mai termin cu două, trei chestii. Fiindcă veni vorba, aţi auzit în dimineaţa asta sunând telefonul la mine în birou?

Secretara dădu din cap afirmativ.

— De două sau de trei ori. De ce? Nu eraţi acolo? Trebuia să răspund?

— Eram acolo, zise Jérôme Bosch stingherit. Am şi vorbit. Mulţumesc. Unde vă duceţi?

— În Landes, răspunse ea, cercetându-l serios.

— Vă doresc vreme frumoasă.

Ieşi, trăgând uşa după el, aşteptă o clipă în tăcerea culoarului pustiu. Staccato-ul maşinii reîncepu. Liniştit, se întoarse în biroul lui.

Se plecă din nou asupra circularei.

Telefonul din dreapta începu să sune.

Se uită la ceas. Unsprezece şi cincizeci şi opt.

— Alo?

— Domnule Bosch, zise telefonista. Sunteţi chemat din străinătate. O clipă, vă rog.

Declic. Auzi depărtarea, valsul electronilor trecând fără paşaport peste frontiere, undele trimise pe deasupra oceanului de rachetele intercontinentale ale sateliţilor săltând prin spaţii, strecurându-se de-a lungul cablurilor aşezate pe fundul mării.

— Alo, zise o voce bărbătească. Domnul Bosch? Jérôme Bosch?

— Da, zise Jérôme Bosch.

— Oscar Wildenstein la aparat. Vă chem din Bahamas. Tocmai v-am terminat ultima carte, Ca într-o lungă grădină. Foarte frumos, excelent, dragul meu, cu totul original.

O voce gravă, virilă, sigură de ea, vibrantă, cu un mic accent străin, italian poate, sau american, sau având ceva din ambele. O voce cu miros de ţigară scumpă, îmbrăcată într-un smoching alb, vorbind de la marginea unei piscine sub un cer cu desăvârşire albastru, bântuit de un soare torid.

— Vă mulţumesc, zise Jérôme Bosch.

— Am citit toată noaptea. Fără să mă pot smulge. Vreau să fac un film. Cu Barbara Silver. O ştiţi? Bine. Vreau să vă văd. Ce faceţi acum?

— Sunt la birou, zise Jérôme Bosch.

— Vă puteţi face liber? Bine. Aveţi un avion care pleacă de pe Paris-Orly la ora patru, ora locală. Staţi puţin… Mi se spune că la patru treizeci. Pun să vi se reţină un bilet. Agentul meu din Europa vă va însoţi la aeroport. N-are rost să vă luaţi nimic. Găsiţi de toate la Nassau.

— Aş vrea să mă mai gândesc.

— Gândiţi-vă. Bineînţeles. Nu pot să vă spun totul la telefon. O să discutăm amănuntele mâine dimineaţă, la micul dejun. Barbara e tare excitată la gândul că are să vă cunoască. Începe să citească romanul. Îl termină până mâine dimineaţă. Am să-i traduc pasajele mai grele. Nataşa vrea să vă vadă şi ea. Şi Sybil şi Merryl, dar asta-i doar figuraţia.

Vocea se îndepărtă. Jérôme Bosch auzi râsul unor femei, apoi glasul lui Wildenstein, niţel dintr-o parte, dar limpede, atât de limpede că ar fi zis că vorbeşte din odaia de alături: No, you can't speak to him just now.

— Sunt nebune de-a binelea. Vor să vă vorbească neapărat acum. Nu se poate. Le-am spus să aştepte până mâine. Harding sau Hardy, nu mai ştiu cum îl cheamă, în sfârşit, reprezentantul meu în Europa, se va ocupa de dumneavoastră. Încântat că am putut pălăvrăgi niţel. Pe mâine. Domani. Manana.

— La revedere, zise încet Jérôme Bosch.

Cât o fi ceasul acolo? Se întrebă.

Şase sau şapte dimineaţa. A citit, într-adevăr, toată noaptea. Un roman care nu poate fi adaptat pentru ecran. Poate doar de mine. La urma urmelor, ştiu mai bine decât oricine ce-am vrut să spun. A înţeles că, dacă s-ar apuca de treabă, toţi scenariştii lui şi-ar rupe dinţii. O carieră strălucită, rodnică. Două case la Ibizza şi la Acapulco.

O bătaie în uşă.

— Intră, spuse el.

Secretara rămase în prag, cu o expresie ciudată pe faţă. Ţinea în mână o bucăţică de hârtie.

— Aţi fost chemat în vreme ce vorbeaţi, domnule Bosch. Mi s-a dat mie legătura.

— Ei bine? Zise vesel Jérôme Bosch.

— N-am înţeles prea bine. Se auzea foarte prost. Probabil că vorbea de departe. Îmi pare rău, domnule Bosch.

— Ce a zis?

— N-am înţeles decât două sau trei cuvinte. A zis Îngrozitor… Îngrozitor… De două sau trei ori, apoi… Accident… Sau occident. Am însemnat aici.

— N-a spus cine e?

— Nu, domnule Bosch, şi nu şi-a dat nici numărul. Sper să cheme din nou. Sper că nu vi s-a întâmplat nimic rău în familie. Un accident, Dumnezeule, vine când nici nu te aştepţi.

— Nu cred că-i cazul să ne neliniştim, zise Jérôme Bosch, apucând micul dreptunghi de hârtie. Privirea-i rătăci peste hieroglifele stenografice, apoi se îndreptă asupra celor trei cuvinte scrise deasupra: Îngrozitor… Îngrozitor… Accident. A-ul de la accident era subliniat şi deasupra lui se afla un o. Mulţumesc, doamnă Duport. Nu vă neliniştiţi. Nu cunosc pe nimeni care să fi putut fi victima unui accident. Nu, nu mai cunosc pe nimeni.

— Poate era o greşeală?

— Era, cu siguranţă, o greşeală.

— Mă duc la masă, domnule Bosch.

— Poftă bună!

După ce închise uşa, se întrebă dacă s-o aştepte până se întoarcea, înainte de a pleca de la birou. Se aranjau de obicei să fie mereu cineva acolo pentru a nota comunicările urgente. Dar era epoca vacanţelor. N-aveau să fie nici comunicări.

Doar dacă cele două glasuri n-au să cheme din nou.

Ridică din umeri, uitându-se pieziş la rinocer. Adevărata problemă era să ştie ce va hotărî. La urma urmelor, era perioada vacanţelor. Putea pleca pentru o săptămână, chiar fără a fi nevoit să se justifice. Insulele Bahamas. Poate că agentul lui Wildenstein n-are să dea semn de viaţă? Poate că apelul a fost o simplă fantezie de miliardar, uitată pe loc. Cineva îi citise cartea, în insulele Bahamas, sau auzise numai vorbindu-se de ea şi voise să-i audă glasul, să verifice dacă exista.

Îşi vârî ziarul de dimineaţă în buzunar. Privi pentru o clipă telefoanele ca şi cum s-ar fi aşteptat ca soneriile să ţârâie din nou şi, pe când străbătu culoarul cu mocheta roasă, tăiată de dungi paralele ce păreau fantoma parchetului desfăcut, pe când cobora marea scară de piatră, trase cu urechea, aproape mirat că o sonerie poruncitoare nu-l cheamă îndărăt. Străbătu curtea, se pomeni în stradă. Se îndreptă spre micul restaurant basc.

Urcă la etajul întâi, unde ştia că, la vremea aceea, nu dă peste nimeni. Cercetă lista numai din obişnuinţă, că o ştia pe dinafară şi comandă o salată de roşii şi un pui a la basquaise, cu o jumătate de sticlă de vin roşu. Era aproape ora unu. În Bahamas trebuia să fie opt. Wildenstein îşi lua micul dejun împreună cu Barbara, Sybil, Merryl, Nataşa şi o jumătate de duzină de secretare, sub un cer absolut albastru, la umbra palmierilor exotici şi, în timp ce mânca, telefona în toate colţurile lumii, în toate oraşele lumii, iar glasul lui viril, sigur de el, răsuna pretutindeni în acelaşi timp, vorbea în trei sau patru limbi despre toate cărţile pe care le citise în cursul nopţii.

Jérôme Bosch îşi desfăcu ziarul.

Începea salata de roşii, când chelneriţa îl căută:

— Sunteţi domnul Bosch, nu-i aşa?

— Da, zise el.

— Sunteţi chemat la telefon. Persoana a zis că luaţi masa în sala de sus. Telefonul e jos, lângă casă.

— Mă duc, zise el, consternat deodată.

Era oare glasul stins, depărtat, nedesluşit, aproape acoperit de paraziţi, sau glasul celălalt, cel ce telefona de la Ibizza sau Acapulco? Sau, în sfârşit, agentul lui Wildentsein?

Telefonul trona pe o etajeră înghesuită între casă şi bucătărie. Jérôme se vârî într-un colţ pentru a îngădui chelneriţelor să treacă.

— Alo, zise el încercând să-şi apere urechea liberă de zgomotul farfuriilor.

— A fost greu să dau de tine. Oh! Bineînţeles, ştiam unde te afli. Dar nu-mi mai aminteam numărul restaurantului. La drept vorbind, nu l-am ştiut niciodată. Nu-i uşor să găseşti un număr când nu cunoşti nici numele patronului, nici adresa exactă a restaurantului.

Era glasul din stânga, precis, limpede, dar parcă mai nervos decât de dimineaţă.

— Wildenstein te-a chemat?

— La ora dată, spuse Jérôme Bosch.

— Ai să primeşti?

Glasul era neliniştit.

— Încă nu ştiu. Trebuie să mă mai gândesc.

— Dar trebuie să primeşti. Trebuie să pleci. Wildenstein e un tip extraordinar. Vă veţi înţelege amândoi perfect. Din prima clipă. Împreună cu el ai să faci lucruri extraordinare.

— Şi o să fie bun filmul?

— Care film?

— Adaptarea după Ca într-o lungă grădină.

Glasul începu să râdă:

— N-ai s-o faci niciodată. Ştii, ca şi mine, că romanul nu poate fi adaptat. O să-i dai o altă idee. Va fi încântat. Nu, nu-ţi pot spune care. Trebuie… Trebuie să-ţi vină ţie.

— Şi Barbara Silver? Cum e?

Glasul se îmblânzi.

— Barbara, oh! Barbara. Vei avea toată vremea s-o cunoşti. Toată vremea. Pentru că… Îmi pare rău. Nu-ţi pot spune.

O scurtă tăcere.

— De unde chemi?

— Nu-ţi pot spune? Dintr-un loc tare plăcut. Nu trebuie să-ţi cunoşti viitorul. S-ar putea răsturna tot felul de lucruri.

— M-a mai chemat cineva azi-dimineaţă, zise pe neaşteptate Jérôme Bosch. Cineva care avea glasul tău, sau al meu, dar tremurător, istovit. Îl auzeam tare rău. Mi-a spus să nu fac un anumit lucru. Să refuz un anumit lucru. Poate propunerea lui Wildenstein.

— Chema din viitor?

— Nu ştiu. O tăcere. Apoi: Vorbea de un accident.

— Ce-a zis?

— Nimic. Doar un cuvânt. Accident.

— Nu înţeleg, zise glasul. Ascultă, nu-ţi bate capul. Vezi-l pe Wildenstein şi lasă-te în voia lui.

— A chemat de mai multe ori, zise Jérôme Bosch. O să mai cheme, cu siguranţă.

— Nu te dezumfla, zise glasul, îngrijorat. Întreabă-l de când telefonează, pricepi? Poate că cineva încearcă să te împiedice să reuşeşti. Cineva care mă pizmuieşte. Eşti sigur că avea glasul nostru? Glasurile se imită.

— Aproape sigur, zise Jérôme Bosch. Aşteaptă o clipă, o chelneriţă se afla chiar în spatele lui. Chema poate din viitorul tău, adăugă el. Poate că ceva se încurcă în ceea ce te priveşte şi voia să mă prevină. Ceva ce a început cu Wildenstein.

— Imposibil, zise glasul. Wildenstein a murit. Nu… N-ar trebui să ştii. Uită. Nu-i nimic. Oricum, nu ştii când.

— Va… Va muri într-un accident, nu-i aşa?

— Un accident de avion.

— Poate că de asta e vorba. Tu… Tu nu erai amestecat?

— Defel. Te asigur. Glasul se enerva: Ascultă, nu-ţi rata viitorul pentru povestea asta. Nu rişti nimic. Ştiu ce o să ţi se întâmple. Am trăit totul.

— Nu-ţi cunoşti viitorul.

— Nu, zise glasul. Dar pot să-i fac faţă. Am să fiu atent. N-o să mi se întâmple nimic. Şi, chiar dacă mi se întâmplă ceva, sunt mult mai bătrân decât tine, nu, nu trebuie să-ţi spun ce vârstă am. Să zicem că ai înainte încă vreo zece ani. Şi ani buni. N-aş renunţa la ei nici de-ar fi să mor mâine.

— Să mor mâine, zise Jérôme Bosch.

— Vorba vine. Zece ani e mult, ştii. Şi sunt sănătos tun. Mult mai sănătos decât la vârsta ta, fii sigur. Primeşte. Pleacă în Bahamas. Nu te leagă cu nimic. Făgăduieşte că primeşti.

— Aş vrea să ştiu ceva, zise rar Jérôme Bosch. Cum de-mi poţi vorbi? S-a inventat în viitor o maşină de explorat timpul? Sau ai meşterit-o chiar tu?

Glasul începu să râdă la celălalt capăt al timpului. Un râs cam silit.

— Ea există şi în epoca ta. Nu ştiu dacă se cuvine să-ţi spun. E secret. Foarte puţini sunt la curent. Oricum, n-ai şti să te foloseşti de ea. De fapt, nici acum nu ştie nimeni cum merge. E nevoie de noroc, de un concurs fericit de împrejurări. Maşina e telefonul.

— Telefonul? Repetă Jérôme Bosch uluit.

— Oh! Nu receptorul pe care-l ţii în mână. Ci reţeaua, ansamblul reţelei. E cel mai complicat lucru făcut de mâna omului. Mult mai complicat decât cel mai mare ordinator. Gândeşte-te la miliardele de kilometri de fire, la milioanele de amplificatoare, la încâlceala de nedescurcat a centralelor. Gândeşte-te la miliardele de mesaje care fac ocolul Pământului. Şi totu-i interconectat. Din când în când, se petrece ceva neaşteptat în harababura asta. Din când în când, în loc să lege două locuri, telefonul leagă două momente. Cândva, treaba va deveni, poate, oficială. Dar mă îndoiesc. Prea multe

imponderabile. Şi prea multe riscuri. Numai câţiva sunt puşi la curent.

— Cum ai făcut?

— Vei avea prieteni foarte inteligenţi, în viitor, dacă primeşti propunerea lui Wildenstein. Dar vorbesc prea mult. N-ai nevoie să ştii tot. Primeşte. Şi gata.

— Nu ştiu, şopti Jérôme Bosch, când auzi un declic la celălalt capăt al firului.

Cineva aştepta în spatele lui.

— Oh! Iertaţi-mă, spuse el. Am vorbit cam mult.

Se strădui să zâmbească. Sui din nou scara, trăgând de rampă. Puiul sosise în lipsa lui. Era aproape rece.

— Vreţi să vi-l pun la încălzit? Întrebă chelneriţa.

— Nu, zise el. Merge şi aşa.

Nu dispuneau de maşini de călătorit în timp. Dar descoperiseră o nouă întrebuinţare a telefonului.

Telefonul.

Încercuia toată planeta. Gonea de-a lungul drumurilor, a căilor ferate, agăţat de păduri rectilinii. În haine de cauciuc, se arunca sub fluvii şi sub oceane. Alcătuia un ghem dens şi, totodată arahnean. Firele lui se suprapuneau, se încrucişau. În zilele noastre nimeni n-ar mai fi în stare să deseneze diagrama completă a reţelei telefonice. Şi în zece ani? Şi în douăzeci de ani? Reţeaua depăşea probabil în complexitate până şi creierul omenesc.

Încercă să-şi închipuie peşterile întunecate şi răcoroase ale marilor centrale unde, în tăcere, impurităţi impalpabile, înecate în inima unui cristal, orientau glasuri nenumărate. Iar, într-un fel, reţeaua era vie. Oamenii o extindeau fără încetare şi o reparau minuţios, o perfecţionau. Centralele erau tot atâţia ganglioni. Calculatoare automate decupează mesajele în lamele fine pentru a le încrucişa şi a umple tăcerile. Ce mirare că telefonul era în stare de o minune suplimentară?

Îşi aminti de poveştile – poate nişte legende – care circulau pe seama telefonului. Numere pe care le puteai forma noaptea şi care te puneau în contact cu voci necunoscute. Nu una, ci voci anonime, descărnate, schimbând între ele cuvinte banale, sau glumeţe, sau fără perdea, rostind lucruri care n-ar fi fost spuse niciodată sub acoperirea unui chip sau a unui nume. Îşi aminti de glasurile fantomă care, zice-se, rătăceau fără

încetare timp de ani de zile în bucla fără sfârşit a reţelei şi repetau mereu acelaşi lucru. Îşi aminti de ceasul vorbitor şi de instalaţiile de ascultare a convorbirilor.

Mai devreme sau mai târziu, îşi spuse, fiecare lucru din Univers îşi găseşte o întrebuinţare pentru care nu fusese conceput. Ca omul. Cu un milion de ani în urmă alerga prin pădure, culegea fructe şi vâna cu mâinile goale. Iar acum înalţă oraşe, scrie poeme, aruncă bombe şi telefonează.

Ca telefonul.

Împinse farfuria, comandă o cafea, o bău, plăti şi ieşi. Soarele sfârşise prin a alunga norii. Făcu un ocol în direcţia cheiurilor. Dar, de când le ocupaseră maşinile, nu se mai putea hoinări pe cheiuri. Până şi pescarii renunţaseră. Mă învârtesc în cerc, îşi spuse. Ştiu pe dinafară toate străzile cartierului. Lucrez, locuiesc în inima unuia dintre cele mai prestigioase oraşe ale lumii şi uite că a încetat să mă mai mişte. Nu-mi mai spune nimic. Trebuie să ies din el.

Se uită la ceas. Aproape două şi jumătate. E timpul să mă întorc şi să fac ce n-am putut face dimineaţa. Mereu asemănătoare, zidurile şi vitrinele erau cenuşii şi parcă transparente, uzate de frecvenţa excesivă a privirilor. Rămâneau fetele, pe care le împrospătau sezoanele, mutările, întâmplările slujbelor şi autobuzele cu turişti. Dar, din acest punct de vedere, nu era un an bun. De mai bine de o săptămână nu zărise o singură fată într-adevăr frumoasă.

În Bahamas, Barbara, Nataşa, Sybil şi Merryl se bălăceau într-o piscină, sub ochii mulţumiţi ai lui Wildenstein. Are dreptate, îşi spuse. Trebuie să primesc. E o şansă cu care nu mă mai întâlnesc.

Uşa secretariatului rămăsese deschisă. Secretara îl pândea. Iar am fost chemat, îşi zise cu o strângere de inimă.

Se plecă spre el:

— Vă aşteaptă cineva în birou, domnule Bosch.

Se opri deodată simţind un nod în gât. N-aveam nici o întâlnire. Cine a venit să mă vadă? Să fi reuşit ei să străbată fiziceşte timpul? Nu le ajunge oare că-mi telefonează? Şovăi în faţa uşii, îşi luă inima în dinţi. Nu, nu pot decât să telefoneze, să expedieze glasuri, mesaje de-a lungul timpului. Deschise uşa.

Un bărbat care nu semăna cu Jérôme Bosch aştepta, şezând pe un colţ al biroului, cu un picior atârnând şi celălalt

atingând mocheta roasă. Avea o faţă prelungă, trăsături rasate. Părul de culoare închisă era lung, dar tăiat cu grijă la nivelul gulerului. Era îmbrăcat cu haine de aparenţă sobră, dar stofa cu carouri mari, numărul năucitor de buzunare – cel de deasupra inimii prevăzut cu o batistă colorată şi mototolită artistic – reverele înguste, le subliniau fantezia. Purta o cămaşă cu dungi, o cravată cu picăţele, pantofi negri împodobiţi cu motive complicate şi ciorapi roşii. Lângă mâna dreaptă, o servietă neagră, de piele strălucitoare. Părea englez din creştet până-n vârful unghiilor. Se ridică.

— Domnul Jérôme Bosch? Sunt deosebit de mândru să vă cunosc. Avea un glas cultivat, senin, colorat de un accent fără doar şi poate britanic. Jérôme Bosch încuviinţă din cap. Fred Hardy, zise bărbatul, întinzând o mână nesfârşită şi îngrijită, cu unghii pătrate, tăiate scurt. Domnul Wildenstein mi-a telefonat înainte de a vă chema. Dorea să mă ocup de toate amănuntele.

Deschise servieta, înşiră pe birou o mână de acte:

— Iată biletul de avion, domnule Bosch. Iată o viză specială, pe care n-aveţi decât s-o strecuraţi în paşaport. Aveţi un paşaport, nu-i aşa? Portofelul cuprinde cincizeci de lire în traveller's checks la purtător. Tot ce aveţi de făcut e să le încasaţi. Mi-am zis că, pentru călătorie, vă ajung. Acolo, domnul Wildenstein va suporta chiar el cheltuielile. Şi iată o scrisoare pe care i-o veţi da vameşului, la Nassau. Guvernatorul e un prieten personal al domnului Wildenstein. Nu va trebui să vă ocupaţi de nimic. Domnul Wildenstein nu se află probabil la Nassau, dar cineva vă va aştepta la aeroport şi vă va conduce la insula domnului Wildenstein. Vă doresc călătorie plăcută!

— Încă n-am primit, zise Jérôme Bosch.

Hardy începu să râdă politicos.

— Oh! Sunteţi liber, domnule Bosch. Am pregătit totul în ipoteza unui răspuns favorabil.

— Aţi fost rapid, zise uluit Jérôme Bosch, privind biletul de avion, viza, portofelul şi plicul. Locuiţi la Paris?

— Vin de la Londra, domnule Bosch, zise Hardy. Domnul Wildenstein ţine la eficacitate. Domnul Wildenstein mi-a recomandat să vă conduc chiar eu la aeroport. De altfel, avionul meu decolează cu o jumătate de oră după avionul dumneavoastră. Orarele astea, între Paris şi Londra, sunt practice.

Telefonul din dreapta începu să sune. Hardy îşi luă servieta sub braţ:

— Vă aştept pe culoar, domnule Bosch. Taxiul e jos. Avem tot timpul.

Zâmbi, dezvelindu-şi larg dinţii laţi şi imaculaţi. Uşa se închise în urma lui.

Jérôme Bosch ridică receptorul.

— Alo, zise el. Nimeni. Ecoul unei peşteri, un lung tunel. Un puţ. Alo, zise el mai tare. I se păru că sunetul glasului său e aspirat de microfon, înăbuşit, distrus. Fără convingere, întrebă: De când mă chemaţi? Ce doriţi?

Trase spre el biletul de avion şi-l răsfoi. O pagină dus Paris-Nassau, via New York şi Miami. O pagină întors. Hardy le făcuse bine pe toate. Nu era o cursă. Orice s-ar fi întâmplat, se putea înapoia. Şi Hardy venise special de la Londra. Ia să vedem, Wildenstein îl chemase la zece şi jumătate, poate la unsprezece. Luase avionul de prânz. La unu era la Paris. La două fără un sfert în biroul lui Jérôme Bosch. Foarte simplu. Trăia într-o lume în care se sărea dintr-un avion într-altul, în care se purtau haine ce păreau sobre, dar erau de fapt extravagante, pantofi de comandă, unde invitai la dineu guvernatori şi unde telefonai în cele patru colţuri ale planetei. Nu-l pot trimite plouat înapoi la Londra, îşi zise Jérôme Bosch.

Era un bilet de clasa întâi. Pe colţul de sus, din stânga, al copertei fusese aplicată o ştampilă: V. I. P. Şi cineva adăugase de mână: Fm WDS.

Very Important Person. From Wildenstein. Din partea lui Wildenstein.

A făcut pe dracul în patru. Nu mă pot mulţumi să-i spun: mâine, dacă vreţi, dar nu azi, trebuie să mă mai gândesc. O să-mi râdă în nas. Nu, e mult prea bine crescut. Are să spună că domnul Wildenstein va fi dezolat, dorea să vă vadă mâine dimineaţă. Se va înclina, va vârî în servietă biletul, viza, cele cincizeci de lire şi scrisoarea pentru guvernator şi se va înapoia la Orly pentru a-şi aştepta avionul. Cât e ceasul? Aproape trei. Avionul decolează peste o oră şi jumătate. Nassau, via New York şi Miami. Sunt în stare să-l întârzie cu un sfert de oră, numai pentru mine.

— Alo, zise Jérôme Bosch în telefonul mut.

Deschise un sertar al biroului, singurul încuiat. Ridică nişte hârtii oficiale. Dădu de paşaport, pată albastră, îl trase spre el cu o mână, îl deschise. O fotografie veche de trei sau patru ani. Era aproape frumos pe atunci, mai slab, cu ochii ageri.

— Alo, zise el pentru ultima oară şi puse receptorul jos.

Avea mâinile umede şi degetele-i tremurau. N-am experienţa unor asemenea situaţii. Nu ştiu ce să fac. Strânse în dreapta paşaportul, biletul, viza, portofelul şi scrisoarea. Deschise un sertar mare şi, cu mâna liberă, se grăbi să înfunde în el formularele, dosarul, pixurile, şi cutia cu agrafe.

La capătul culoarului, Hardy aştepta zâmbitor, nici măcar rezemat de perete, cu ambele mâini pe mânerul servietei, nepăsător.

Jérôme Bosch ciocăni la uşă şi intră la secretariat.

— Trebuie să plec pentru câteva zile, doamnă Duport, zise el. Domnul…

— Era un accident, nu-i aşa?

Părea speriată. Ce-o să-şi închipuie? Se întrebă. Dar nu-i pot spune adevărul. Nu-i pot spune că până într-o oră am să fiu în văzduh, în drum spre insulele Bahamas.

— Nu, zise el cu glasul deodată răguşit. Nu un accident, dimpotrivă. O… chestiune personală. Am să lipsesc câteva zile. Cred că e mai bine să se angajeze o înlocuitoare. Ca să… ca să răspundă la telefon. Am să vă trimit o carte poştală.

Secretara se hotărî, în sfârşit, să zâmbească:

— Călătorie plăcută, domnule Bosch.

Pe punctul de a ieşi, se răzgândi:

— Dacă… Dacă mă cheamă cineva, spuneţi-i că am plecat în vacanţă. Nu prea am mult timp. Domnul de pe culoar… O să-i explicaţi totul directorului adjunct, nu-i aşa?

— Fiţi fără griji. Călătorie plăcută, domnule Bosch.

— Mulţumesc.

Pe culoar, Hardy scotea o ţigară dintr-o cutie roşie şi aurie. Îi bătea capul pe încuietoarea servietei, o punea în gură, bricheta ţâşnea din buzunar, flacăra, trăgea un fum, sufla fumul într-o şuviţă subţire, aproape fără să-şi descleşteze buzele.

— O ţigară, domnule Bosch?

— Nu, mulţumesc, spuse el. Eu… Fumez pipă.

Îşi pipăi buzunarul, dar ştia că pipa lui bruyere neagră, cea plesnită şi care urmă să aibă o viaţă scurtă, deşi o prefera

celorlalte, nu era acolo. O lăsase dimineaţă acasă. De altfel, n-o lua niciodată la birou. Nu fuma cu ea decât când scria sau citea, acasă, în liniştea apartamentului său în care toate lămpile erau aprinse.

— Domnul Wildenstein va fi încântat de hotărârea dumneavoastră, domnule Bosch. Va fi fericit să vă vadă. Îi plac oamenii care se decid repede Timpul e atât de preţios, nu-i aşa? Coborau marea scară de piatră. Poate că trebuie să preveniţi pe cineva, domnule Bosch? Spunea Hardy. Puteţi telefona de la aeroport. Se uită la ceas. Nu mai avem timp să treceţi pe acasă. N-are nici o importanţă. Domnul Wildenstein e cam de mărimea dumneavoastră şi are o garderobă bogată. La nevoie, găsiţi tot ce vă trebuie la Nassau. Domnului Wildenstein îi place să călătorească fără bagaje. Pietrişul curţii scrâşnea sub tălpile lor. Aveţi taxiuri atât de comode, în Franţa, domnule Bosch. N-am avut decât să telefonez din Londra înainte de plecare şi o maşină m-a aşteptat la Orly. Radio-taxiuri, nu-i aşa? Taximetrele noastre sunt atât de demodate, la Londra! Şi la New York e atât de greu să obţii un şofer care să te aştepte. S-a făcut frumos, nu găsiţi? La Londra ploua azi-dimineaţă. La Nassau e încă şi mai frumos. Dar cerul nu are nuanţa, culoarea asta gingaşă. Aş vrea să vă vorbesc despre cartea pe care aţi scris-o, domnule Bosch, dar mă simt foarte prost, încă n-am avut răgazul de a o citi. Vă cunosc atât de imperfect limba. Sper că va fi tradusă în curând. O să vă placă domnul Wildenstein. E un om cu temperament. Sau se spune, cumva, caracter?

— Şi acum, baroane, zise şoferul când se instalară pe bancheta din spate a Renault-ului D. S., încotro?

— La Orly, zise Hardy.

— Prin Raspail sau prin Italie?

— Ia-o pe bulevardul Saint-Germain şi bulevardul Sait-Michel, zise Hardy. Îmi place atât de mult să trec pe lângă Luxembourg.

— Cum doriţi, dar o lungim.

Bulevardele erau aproape pustii. Luminile stopurilor treceau în faţa lor pe verde, de parcă şoferul le-ar fi telecomandat. Nu-i mai lipseau maşinii, îşi spuse Jérôme Bosch, decât un steguleţ şi o sirenă. Nu, o sirenă ar fi sfâşiat tăcerea vătuită. Adevărata putere se măsoară dupădiscreţie. Nici zgomot, nici bagaje. Invizibilitate. Un nume pentru un paşaport.

Cum depăşeau grădina Luxembourg, radioul începu să zumzăie. Era un model vechi, cu un fel de aparat telefonic. Fără a încetini, şoferul ridică receptorul şi şi-l atârnă în dreptul capului.

— Ascult, zise el.

O voce fornăi câteva cuvinte.

Şoferul privi prin retrovizor.

— Vă cheamă Bosch? Zise el.

— Da, zise Jérôme Bosch.

— Nu-i lucru obişnuit, dar cineva vrea să vă vorbească. Trebuie să fie important, dacă staţia a hotărât să vă dea legătura. Pentru că asta, pricepeţi, nu-i o cabină telefonică, e un taxi. Hai, luaţi tubul, de vreme ce sunteţi chemat. Dar n-am mai văzut una ca asta. Şi conduc de douăzeci de ani, vă daţi seama.

Cu gâtul încleştat, Jérôme Bosch apucă aparatul. Fu nevoit să se plece înainte, să se rupă din şale pe speteaza scaunului din faţă pentru că firul telefonului era prea scurt. Îşi strivi bărbia de catifeaua roasă.

— Alo, zise el.

— Jérôme, spuse glasul. Apucat să dau de dumneavoastră… Greu… Pentru numele lui Dumnezeu, nu plecaţi. O să se întâmple… Nu…

Paraziţi. Trosnete.

— De când chemaţi? Întrebă Jérôme Bosch cu o voce pe care încerca s-o facă mai sigură şi, totodată, mai discretă.

— Dar de ce, de ce, de ce? Spunea glasul plângăreţ, glasul tremurător, glasul care scâncea. De… Mâine… Sau poi… Nu ştiu…

— De ce nu trebuie să…?

Tăcu, gândindu-se că Fred Hardy are să audă. A venit de la Londra dinadins ca să mă pună în avion.

— Accident, zise glasul.

Era mai aproape decât oricând. Dar, fiind mai limpede, părea şi mai jalnic şi mai uzat.

— Cine-i la aparat?

— Tttt… Tu, zise glasul către singurul Jérôme Bosch. Am mai…

— Atunci de ce mă luaţi cu dumneavoastră? Întrebă deodată Jérôme Bosch.

— Sunt departe… Atât de departe, zise glasul, de parcă ar fi dat o explicaţie.

Maşina luă viteză. Goneau pe culoarul din stânga al autostrăzii.

O intuiţie îl izbi pe Jérôme Bosch, ca un pumn.

— Sunteţi… Bolnav, încheie el.

Nu îndrăznise să spună mai mult. În faţa şoferului, în faţa lui Fred Hardy.

— Nu, nu, nu, zise glasul, nu asta… Nu asta… Mai rău, e îngrozitor. Nu trebuie… Eu… Aştept.

— Ce nu trebuie?

— Nu trebuie să plecaţi, zise desluşit glasul şi pieri îndată, ca şi cum ar fi furnizat un ultim efort epuizant, cumplit.

Jérôme Bosch rămase o clipă sleit, plecat înainte peste spătar. Sudoarea îi curgea pe frunte. Receptorul îi scăpă din mână, săltă pe pernă, apoi rămase spânzurat de fir, izbind genunchiul şoferului, sunând pe metal.

— Gata? Zise şoferul.

— Aşa cred, zise Jérôme Bosch dintr-o suflare.

— Cu atât mai bine, zise şoferul, punând aparatul la loc.

Un avion cu reacţie trecu deasupra lor, foarte jos.

— Păreţi nervos, domnule Bosch, zise Fred Hardy.

— Nu, zise Bosch, deloc.

Gândi: Încă n-am plecat. Pot să mă răzgândesc. Să spun că m-au chemat. O treabă urgentă. Să las pe mâine.

— Aerul din Nassau vă va face bine, domnule Bosch, zise Hardy. Agitaţia marilor oraşe uzează nervii.

— Plecare sau sosire? Întebă şoferul.

— Plecare, zise Hardy.

Maşina trase la marginea trotuarului. Jérôme Bosch se plecă înainte şi văzu că suma marcată de contor avea trei cifre. Hardy plăti. Uşile de sticlă se deschiseră automat înaintea lor. Evită cozile din faţa ghişeelor de înregistrare şi se prezentară la intrarea unui birou discret. Jérôme Bosch îşi duse mâna la buzunarul stâng, umflat de paşaport, bilet, viză şi scrisoare. Îndepliniră formalităţile.

— Nu, nu pe acolo, zise Hardy când Jérôme Bosch se îndreptă spre scara cea mare.

Îl duse către un culoar îngust. Marmura făcu loc unei mochete groase. O uşă lunecă fără zgomot.

— V-aţi şi întors, domnule Hardy, zise băiatul de lift.

— Da, din păcate, zise Hardy. Nu profit niciodată de Paris.

Se pomeniră în holul de sus.

— Aveţi tot timpul să cumpăraţi ziare, domnule Bosch. Sau o carte. Până la Nassau aveţi zece ore de zbor, socotind şi escalele. La plecarea de la Londra se zboară direct, dar avionul nu pleacă decât o dată pe săptămână.

Pot să refuz, îşi zicea Jérôme Bosch. Să mulţumesc, să aştept cu el avionul de Londra, să-i făgăduiesc că plec mâine. Să zic că am uitat ceva. De când mă chema? De unde mă chema? De ce a spus mâine? Cum m-ar putea chema de mâine? Mâine nu voi şti să telefonez în timp, aşa cum nu ştiu nici azi. Unde se afla?

Treptat se lăsă îmbătat de ambianţa holului.

— Nu mi-aţi dat nici răgazul de a-mi lua pardesiul, zise el.

— Nu-i nevoie. La Nassau n-aveţi ce face cu el. V-ar trebui mai degrabă un costum subţire. La Nassau sunt croitori englezi excelenţi. Cele mai bune case de la Londra!

De cealaltă parte a peretelui de sticlă aşteptau avioanele uriaşe, nemişcate, îngheţate. Altele se târau încet. Şi un altul mugea din reactoare la capătul unei piste, se zvârlea înainte, refuza să părăsească solul, apoi se oprea deodată, se cabra, se ridica. Sunt într-un acvariu. Nici sunetele nu pătrund în închisoarea asta de sticlă. De cealaltă parte, în albăstrimea cerului, începe libertatea.

Gândurile lui Jérôme Bosch fură abătute de apropierea unei femei tinere, trasă în două exemplare. Două gemene. Absolut identice. Lungi plete de miere încadrând două chipuri cam fade, dar de o prospeţime încântătoare. Aveau picioare lungi şi subţiri. Fiecare dintre ele purta în bandulieră câte o mică geantă de piele roşie. Fac cinema sau fotografie, îşi zise Jérôme Bosch, de fapt mirat că între ele şi el nu detectează grosimea unei vitrine sau adâncimea de nestrăbătut a unei săli de cinema, sau luciul mătăsos al unei pagini de revistă. Maşina de născocit poveşti se puse binişor în mişcare. Un bărbat îndrăgostit de una dintre gemene, n-avea importanţă de care, şi se întrebă pe care s-o aleagă. Pe A sau pe B? O alege pe A? Care-şi dă foarte repede pe faţă caracterul cicălitor. Înţelege că ar fi trebuit să se însoare cu B, care e blândă, afectuoasă şi-l iubeşte în tăcere. Ce poate face? Să divorţeze şi s-o ia pe B. Dar

fata nu se învoieşte. Îşi iubeşte prea mult sora. Descoperă o metodă prin care poate telefona prin timp. Îşi telefonează lui însuşi în ziua când a luat hotărârea. Ia-o pe B, strigă neliniştit către trecutul său nehotărât. Ce va face trecutul? Şi dacă, la întrebuinţare, B se dovedeşte cicălitoare? Complet idiot! Îşi spuse Jérôme Bosch.

— Surorile Berthold, zise Fred Hardy. Pretind că sunt suedeze, dar sunt de fapt austriece şi poate chiar iugoslave. Domnul Wildenstein se gândise să le întrebuinţeze. Dar nu ştiu să joace. Nimic de făcut. Nici urmă de prezenţă scenică. Ca şi cum una ar fi reflexul celeilalte, şi viceversa. La Hollywood, Jonathan Craig pretindea că amândouă n-au decât o umbră. Au să joace acum într-un mic film francez.

— Întâlniţi mereu aceleaşi persoane, pe aeroporturi, domnule Hardy?

— Nu, dar câteodată dai de mutre cunoscute. Mai ales pe ruta Paris-New York. Ca pe o linie de periferie. Londra e azi periferia New York-ului, domnule Bosch.

— Nu-i periculos să călătoreşti cu avionul? Zise impulsiv şi naiv Jérôme Bosch.

Auzea glasul: accident... Accident...

— Desigur, domnule Bosch, zise Hardy. Dar mai puţin decât ai lua o maşină. Există statistici. Eu iau avionul în medie de trei ori pe săptămână, iar domnul Wildenstein face parte din clubul milionarilor. Aţi auzit de el. Asta înseamnă că a făcut mai bine de un milion de kilometri în avion. Nici un accident. N-aţi urcat niciodată în avion, domnule Bosch?

— Ba da, zise Jérôme Bosch, rănit deodată în propria lui frică. Am fost de două sau de trei ori la Londra, şi la Tunis şi la New York. De asemenea, în Germania şi la Nisa. Dar nu-mi plac decolările şi aterizările.

Îi veni să povestească pe loc cum văzuse, în Algeria, un elicopter arzând, în timpul războiului. Aparatul şovăind ca o muscă mare, apoi derapând, aplecându-se cine ştie de ce, răsturnându-se. Un neaşteptat fulger de magneziu. Un fum negru, des, nici o explozie, ardea numai, sirenele pompierilor, linţoliul zăpezii, spumă carbonică pe un bloc de nimica toată, mai puţin de un metru pe una dintre laturi, tot ce rămânea din elicopter.

— Minunată vreme, domnule Bosch, zise Fred Hardy. Veţi avea parte de un zbor admirabil. Priviţi, avionul dumneavoastră a fost anunţat.

Jérôme Bosch se întoarse către panoul de afişaj. Căută şi citi: Zbor 713 B. O. A. C. Paris-New York-Miami-Nassau. Sala 32.

— Avem tot timpul, zise Hardy. Zău, ar trebui să vă cumpăraţi ziarele, o carte, o pipă, nişte tutun. Sau poate preferaţi să meditaţi în avion? Avioanele sunt locuri atât de liniştite.

Privirea lui Jérôme Bosch lunecă două rânduri mai jos: Paris-Londra. 17 h. Air France. Zbor A. Sala 57. Zbor B. Sala 58.

— Avionul dumneavoastră, zise el.

Fred Hardy cercetă tabelul.

Oh! L-au dublat.

— Pe care-l luaţi? Întrebă fără veste Jérôme Bosch.

— N-are importanţă, zise Hardy. Dacă nu mai au locuri la A., au să mă pună la B. Cred că sosesc în acelaşi timp.

Dar dacă avionul B are un accident, îşi spuse Jérôme Bosch, n-ar trebui insistat pentru a-l lua pe A? Şansele sunt oare matematic egale? Cum să alegi?

— Sunteţi căutat, zise Fred Hardy.

— Cine, eu?

— Difuzorul, zise Fred Hardy. Poate domnul Wildenstein.

Impecabil, elegant, zâmbea cu ţigara între degete, cu servieta pe braţul unui fotoliu, sprijinită de şold.

Tăcere.

— Domnul Jérôme Bosch e rugat să se prezinte la biroul de recepţie, spunea vocea asexuată, dar feminină, angelică, prea gravă, prea suavă, prea calmă.

— Probabil că sunteţi chemat la telefon, zise Fred Hardy. Pe aici. Drept înainte. Vreţi să vă cumpăr ziarele? O pipă? Spumă sau bruyere, domnule Bosch? Ce tutun preferaţi? Amsterdamer, Dunhill?

Dar, zăpăcit, împleticindu-se, Jérôme Bosch apucase să şi plece. Prea mult zgomot… Prea multe feţe. Un itinerar complicat. Unde o fi? Pancartele. Recepţie.

Se agăţă de tejghea, ca şi cum s-ar fi înecat. Înţelesese. În mintea lui crescuse o idee. Până atunci se răsucise ca un peşte într-un vas bine închis. Sferic. Înţelegea. Credea tot.

— Sunt Jérôme Bosch, îi spuse femeii tinere, zâmbitoare, cu o beretă cenuşie aşezată strâmb pe creştet. Avea ochii prea mari, aspru subliniaţi cu negru şi dinţii prea mari şi ei. Am fost chemat, zise Jérôme Bosch nervos. Sunt Jérôme Bosch.

— Desigur, domnule Bosch. O clipă, domnule Bosch. Apăsă pe un buton invizibil, spuse ceva, ascultă. Un apel telefonic, domnule Bosch. Cabina 3. Nu, pe aici. La stânga.

Uşa se închise automat după el. Tăcere. Urletul avioanelor nu ajungea până acolo. Ridică receptorul şi, fără să mai aştepte, spuse în aparat:

— Nu vreau să plec.

— N-ai să renunţi acum, zise glasul din stânga, glasul ferm şi hotărât.

— Celălalt, zise Jérôme Bosch. Nu telefonează din viitorul tău. Cheamă dintr-un alt viitor. I s-a întâmplat ceva. A luat avionul şi a avut un accident şi…

— Eşti nebun! Zise glasul. Te temi să iei avionul şi născoceşti ce-ţi dă prin minte. Ştii, te cunosc destul de bine.

— Poate că te născocesc şi pe tine, zise Jérôme Bosch.

— Ascultă, zise glasul. Mi-a fost destul de greu să dau de tine. Ştiam că ai să şovăi. Ţin să nu să ratezi prilejul ăsta.

— Dacă nu plec, zise Jérôme Bosch, nu mai exişti. De asta stărui.

— Şi dacă? Zise glasul. Eu sunt tu, nu-i aşa? Ţi-am vorbit de Ibizza, de Acapulco. Tot timpul pentru a scrie. Şi Barbara. Doamne, n-ar trebui să-ţi spun, dar ai să te însori cu Barbara. N-ai să ratezi una ca asta. O iubeşti.

— Încă nici n-o cunosc, zise Jérôme Bosch.

— Ai să te întâlneşti cu ea, zise glasul. O să fie nebună după tine. Nu imediat. Zece ani, Jérôme. Mai bine de zece ani de fericire. Are să joace în toate filmele tale. Ai să fii celebru, Jérôme.

— Lasă-mă să mă mai gândesc, zise Jérôme Boach.

— Cât e ceasul?

Se uită la ceas.

— Patru şi zece.

— Trebuie să te sui în avion.

— Dar glasul celălalt, care telefonează de nu ştiu unde? Îmi spune să nu plec. Un alt viitor, o altă posibilitate. Spunea că mă cheamă de mâine.

— Un alt viitor, zise glasul, nehotărât. Păi sunt aici, nu? Am luat avionul şi nu mi s-a întâmplat nimic. Am luat avionul de o sută de ori. Acum fac parte din clubul milionarilor. Ştii ce-i asta? Nici un accident.

— Celălalt a avut un accident, zise încăpăţânat Jérôme Bosch.

Tăcere. Scuipături. O gâză abisală ronţăie firul undeva, pe fundul unui ocean.

— Să zicem, se învoi glasul. Poţi să înfrunţi riscul, nu? Uite statisticile. Ai nouăzeci şi nouă la sută şanse să ajungi cu bine. Mai mult. Nouă sute…

— De ce să te cred pe tine, zise Jérôme Bosch şi, nu pe celălalt?

— Şansă la două…

— Alo, zise Jérôme Bosch, te aud foarte prost.

— Chiar dacă n-ar fi decât o şansă la două, zicea glasul care striga şi rămânea departe, care vorbea de cealaltă latură a unui perete de sticlă, care răcnea dintr-o cutie închisă, nu poţi lăsa lucrurile baltă. N-ai să-ţi petreci viaţa în biroul ăla, nu?

— Nu, zise Jérôme Bosch, lăsând-o mai moale.

Un glas minuscul la capătul firului, ca şi cum interlocutorul s-ar cufunda acolo într-o spumă, s-ar prăbuşi în labirintul infinit al firelor telefonice.

— Grăbeşte-te, zicea o gâză, ai să pierzi avionul.

Clic.

— Alo, alo! Strigă Jérôme Bosch.

Tăcere. Aparatul mort. Se uită la ceas. Şaisprezece şi paisprezece minute. Sunt cu un minut sau două în urmă. Hardy se întreabă probabil ce fac. Am să pierd avionul. Să plec? Se întrebă Jérôme Bosch.

— E timpul, zise Fred Hardy, zâmbitor. V-am cumpărat o servietă. O pipă de spumă. Domnul Wildenstein preferă pipele de spumă pentru că nu-i nevoie să le… Cum se spune… Ardeţi. Trei pachete de tutun. Le Monde, Le Figaro, New York Times, Paris-Match, Playboy şi ultimul Fiction. E revista franceză în care vă publicaţi nuvelele, nu-i aşa? V-am luat o perie de dinţi. O sticlă de whisky. Chivas. Vă place Chivas, nu-i aşa, domnule Bosch? Avem exact timpul necesar. Nu, nu pe aici.

Poliţistul zâmbi, îl salută pe Fred şi făcu un semn.

Vameşul îi lăsă să treacă.

— Spuneţi-i domnului Wildenstein că la Londra e totul în regulă, domnule Bosch. Am să-i telefonez mâine. Nu, domnule Bosch, pe aici.

Difuzoarele împrăştiau o muzică dulce.

Înaintau într-un culoar nesfârşit, mărginit la capăt de o mare oglindă care le trimitea îndărăt propria imagine spre care se repezeau. Dar nu se atinseră. Fred Hardy îl apucă de cot pe Jérôme Bosch, îl sili să facă un sfert de întoarcere spre dreapta şi coborâră, nemişcaţi, pe o scară mecanică, la etajul de jos.

Sala de aşteptare era împărţită în două. La dreapta, nişte oameni la coadă. Jérôme Bosch dădu să li se alăture. Dar Fred Hardy îl duse spre cealaltă poartă. În faţa ei nu era aproape nimeni. Un costum cenuşiu cu trăsături marcate, ţinând în mână o servietă de piele neagră şi lucioasă, şi o femeie, foarte înaltă, foarte frumoasă, căreia lungile plete palide îi mângâiau umerii goi. Nu se uita la nimeni.

Mai era de trecut o uşă.

Nu vreau să plec, îşi zicea Jérôme Bosch, alb la faţă. Am să spun că mi-e rău, că am uitat o întâlnire, că trebuie să-mi iau un manuscris. N-am să le spun nimic. Nu mă pot sili. Nu mă pot răpi.

— Poftim, spuse Fred Hardy, întinzându-i servieta. Vă doresc călătorie plăcută. Mi-ar fi făcut plăcere să vă însoţesc, dar mă aşteaptă biroul, la Londra. Am să mă reped poate în Bahamas către sfârşitul lunii. Sunt foarte fericit că v-am întâlnit, domnule Bosch.

Poarta se deschise. O stewardesă intră, zâmbi, se uită la cei trei pasageri de clasa întâi, le luă tichetele roşii şi pieri.

— Fiţi buni şi luaţi loc în autobuz, vă rog.

— Adio, domnule Hardy, zise Jérôme Bosch, depărtându-se.

Jérôme Bosch e aproape singur în autobuzul care duce călătorii de clasa întâi. Autobuzul merge încet, după un itinerar complicat, pe o imensă suprafaţă de beton neted, pe care nimic nu pare s-o balizeze. Jérôme Bosch nu simte nimic, nici măcar mărunta aţâţare ce întovărăşeşte orice călătorie. Îşi spune că nu i se mai poate telefona, dar se înşală. Îşi spune că nimeni nu va mai încerca să-i influenţeze comportarea, pentru că nu mai are importanţă. Autobuzul se opreşte. Jérôme Bosch coboară din autobuzul care pleacă să ia porţia de pasageri de clasa a doua.

Urcă scara mobilă rezemată de partea de dinainte a aparatului. Şovăie pătrunzând în cabina de clasa întâi. Se lasă condusân dreptul unui fotoliu, lângă un hublou, în faţa aripilor. Îşi prinde centura sub ochiul vigilent al stewardesei. Aude larmă, târşâit de picioare, în spatele lui se instalează pasagerii de clasa a doua. Vede stewardesa îndreptându-se spre cabina de pilotaj, dispărând pentru o clipă, revenind, apucând un microfon. O aude urlând bun-venit în trei limbi, recomandând stingerea ţigărilor şi verificarea centurilor. Se aprinde un panou care reînnoieşte instrucţiunile. I se întinde un coş cu bomboane. Alege una. Ştie că e vorba de un rit, că aparatele sunt presurizate şi că timpanele nu-l vor durea, chiar dacă nu se oboseşte să înghită, că, de altfel, va înghiţi bomboana înainte ca avionul să sfârşească decolarea. Aparatul porneşte. Lui Jérôme Bosch i se pare că vede silueta elegantă a lui Fred Hardy, dincolo de poarta de pe acum îndepărtată a salonului de aşteptare. Avionul încremeneşte. Motoarele rag, şi, fără a mai aştepta, Universul năvăleşte înainte şi-l lipeşte pe Jérôme Bosch de spătar. Încearcă să privească prin hublou. Aparatul a părăsit solul. Un şoc. Roţile au intrat în lăcaşul lor.

Jérôme Bosch se destinde. Nu se va întâmpla nimic. I se întinde un ziar, cel de dimineaţă şi, în mod mecanic, îl deschide la pagina economică şi ochii i se îndreaptă spre mica hartă meteorologică. Pune ziarul de-o parte. Deschide servieta, caută şi găseşte pipa, o cercetează, calitate superioară, o umple, o aprinde. I se serveşte un whisky. Zboară deasupra norilor. Se întreabă dacă civilizaţii efemere şi minuscule nu se dezvoltă în cutele acestor munţi de ceaţă. Crede că e în curs de a uita telefonul. Încearcă să-şi închipuie cum arată Nassau. Începe să descopere că a plecat. Ia în stăpânire cabina. Îşi acţionează fotoliul. Se întreabă asupra probabilităţilor celor două viitoruri. I se pare, dar nu e sigur, că glasul din stânga, glasul ferm, sigur, Ibizza, Acapulco şi Barbara n-a încetat a se depărta, a deveni mai puţin desluşit de la convorbire la convorbire, iar celălalt mai prezent. Chestie de legături telefonice. I se aduce de mâncare. I se serveşte şampanie. O priveşte pe stewardesă, care zâmbeşte ori de câte ori trece pe lângă el. Mai cere şampanie. Bea o cafea. Doarme.

Când se trezeşte – dar cât o fi ceasul?

— Avionul zboară pe deasupra mării, într-un cer absolut senin. Jérôme Bosch n-a visat sau nu-şi poate aminti visele. Privind marea, regretă în mod absurd că nu şi-a luat un slip de baie. Domnul Wildenstein are cu siguranţă o duzină de slipuri de baie. Jérôme Bosch înţelege, în sfârşit, că stewardesa i se adresează. Ea îi întinde o bucăţică de hârtie albastră, îndoită în mod complicat, ca o telegramă. Pare mirată.

— Un apel pentru dumneavoastră, domnule Bosch.

Radiofonistul se scuză, dar n-a înţeles decât câteva cuvinte. E electricitate statică în aer. A cerut confirmarea, degeaba.

Desface hârtia şi citeşte doar două cuvinte, însemnate în grabă cu un pix: Pe curând…

Domnul Wildenstein, îşi zice. Dar nu e sigur.

— Vă rog, zice el, puteţi întreba cam cum era glasul?

— Să văd, zice stewardesa, care se îndepărtează, dispare în cabina pilotului, revine peste o clipă.

— Domnule Bosch, zice ea, radiofonistul nu prea ştie să descrie un glas. Vă roagă să-l iertaţi. Spune că glasul părea foarte apropiat, că se auzea foarte puternic şi că nu crede, în ciuda paraziţilor, că ar fi vrut să spună şi altceva. A cerut din nou confirmarea.

— Mulţumesc, zice Jérôme Bosch în timp ce o vede depărtându-se, apucând microfonul, luând aer în piept, după care o aude rostind cu voce suavă:

— O clipă de atenţie, vă rog, doamnelor şi domnilor. Vom străbate o zonă de perturbaţii. Fiţi buni şi puneţi-vă centurile, stingeţi ţigările. Ladies and gentlemen, your attention, please, fasten your seatbelts…

Nu mai ascultă. În străfundul cerului, altminteri curat, priveşte prin hublou o mică pată noroasă, aproape neagră, peste care se află un intens clocot întunecat şi către care avionul se aruncă. Neagră, neagră, neagră, ca un ochi.

În româneşte de Valdimir Colin.

SALOPETELE CENUŞII.

Fragmente pentru înţelegerea unei crize istorice.

Prima ofensivă se soldă cu un mort din partea şobolanilor.

În ceea ce-i priveşte pe oameni, ei nu suferiră decât pierderi materiale. Ora şapte şi patruzeci şi nouă de minute, seara. Când semaforul trecu pe verde, pe strada Saint-Honoré,

la intersecţia cu strada Piramidelor, o revărsare întunecată inundă şoseaua, cu puţin în afara marcajului. Conform anumitor mărturii, părea un şarpe uriaş, conform altora – un covor viu şi foarte murdar.

Un prim şofer frână din instinct. Următorul, care venea în spatele lui la mai puţin de o secundă, îl izbi şi fu la rândul său tamponat aproape imediat. La fel se întâmplă până la al cincisprezecelea din şir.

Cei ce veneau pe partea stângă se treziră astfel imobilizaţi, în aşa hal încât macadamul părea să le fi înghiţit roţile până la butuc. Cei din dreapta crezură un moment că pot forţa obstacolul. O camionetă deschidea coloana. Şoferul ei, care obţinuse mai bine de un metru avans faţă de vecinul său, simţi cum roata din dreapta întâmpină un obstacol moale. Dacă n-ar fi observat şi el umbra îndoielnică barându-i drumul, ar fi mers probabil mai departe. Dar, îndoindu-se de ceea ce văzuse, percepând ori crezând că percepe, în vacarmul asurzitor al claxoanelor, zgomotul flasc şi plesnitor al cărnii zdrobite, apăsă pe frână, răsucind volanul spre stânga. Camioneta, încărcată până la refuz, alunecă de-a latul străzii, se ridică puţin, schiţă o jumătate de rotaţie, căzu pe propriile roţi şi se prăbuşi peste maşina din stânga, deja lovită în partea din spate. Fu imediat străpunsă din lateral, zonă brusc oferită lipsei de atenţie a conducătorului auto ce-i urma.

Umbra cenuşie dispăruse.

Când şoferul camionetei reuşi să iasă din vehicul, forţând portiera din spate, văzu că roata din faţă dreapta derapase într-o pastă sângerândă. După şapte minute, înţelese că zdrobise în viteză un şobolan. Trei ore fură suficiente pentru degajarea străzii, dar cum aglomeraţia ajunsese până la Madeleine şi – după ea – până la Concorde şi piaţa Saint-Augustin, situaţia nu reveni la normal decât puţin după miezul nopţii. Doar organizarea perfectă a autorităţilor publice şi devotamentul exemplar al sergenţilor de stradă permiseră evitarea unei catastrofe.

Harta şiroia de bijuterii.

Rubine şi smaralde străluceau nemişcate într-o penumbră funcţională.

Topazele păreau să sclipească.

Furnici de ametist alunecau pe nişte şine invizibile.

Trei opale de mari dimensiuni descriau spirale. Ele reprezentau pe hartă, cu fidelitate, traseele elicopterelor Prefecturii.

Harta (având două tone şi de trei ori înălţimea unui bărbat) era sprijinită pe un zid de beton lipsit de cofraje. Centrul lui de greutate se afla exact la cincizeci şi trei de metri şi douăzeci şi doi de centimetri sub Bulevardul Capucinilor. Cartierul general secret, pentru care constituia cel mai frumos ornament, fusese conceput într-o perspectivă concomitent antiatomică şi antistângistă, imediat după 1968. Gestaţia acestuia, foarte îndelungată, luase aspectul dezvoltării unui altoi parazitar pe aparatul deja extrem de ramificat al Reţelei Expres Regionale. Cartierul general se învecina cu staţia Auber, împărţea acelaşi spaţiu cu pivniţele Operei, comunica prin tuneluri de mare adâncime cu Elysée-ul şi cu seifurile Băncii Franţei. Era alimentat cu energie printr-o sursă atomică asemănătoare celor puse la punct pentru submarinele nucleare. Aerul din Cartierul general se bucura, în faţa unei elite destul de restrânse, de reputaţia de a fi printre cele mai puţin poluate din Paris.

Acolo, în faţa hărţii, departe de stele, se juca deznodământul bătăliilor cotidiene. Pe hartă, oraşul lovit de embolie s-ar fi cufundat în nebunie, apoi ar fi intrat în comă.

Adunate pe o pasarelă care intersecta sala din faţa hărţii, un costum albastru, un costum cenuşiu şi o uniformă ţineau o conferinţă.

Vocea uniformei era egală şi senină:

— Situaţia este simplă, domnule prefect. În şaisprezece zile, am înregistrat 287 de incidente K. Doi morţi. Şaptezeci şi opt de vehicule complet distruse şi două mii şase sute douăsprezece mai mult sau mai puţin afectate. Incidentele s-au produs în momente de trafic intens, predominant seara, între orele şapte şi opt. Au loc la intersecţii şi, pe cât de precise pot fi rapoartele, exact în clipa când semaforul trece de pe roşu pe verde.

— Şi e vorba de şobolani, zise costumul albastru. Întotdeauna, şobolani. Niciodată şoareci, pisici, câini, struţi sau girafe.

Costumul cenuşiu avu un surâs strâmb.

— Şobolani, domnule ministru. Şobolani cât se poate de obişnuiţi. Tehnic vorbind, nişte Mus decumanus. Mai multe sute au fost zdrobiţi, iar resturile lor au fost duse la Institutul Pasteur pentru analize. Subordonaţii mei au reuşit să captureze câteva zeci de exemplare care aşteaptă, în cuşti, momentul când vor fi examinate. La prima vedere, aceşti şobolani nu prezintă nici o particularitate. Nu sunt turbaţi. Sunt nişte şobolani cât se poate de obişnuiţi.

— Dar care se năpustesc din proprie iniţiativă sub roţile maşinilor…

— Se aruncă înaintea maşinilor, îl corectă uniforma. Incidentele K nu survin niciodată în altă parte decât la intersecţiile unde gurile de canalizare se află de ambele părţi ale străzii şi relativ aproape de semafoare. Şobolanii ţâşnesc dintr-o gaură, traversează strada şi se prăvălesc în orificiul de pe partea opusă. Cel puţin cei care reuşesc să traverseze…

Privirea ministrului se fixă pe o pancartă:

FUMATUL INTERZIS

— Ai o ţigară? Întrebă el, uşor agasat.

— Nu fumez, răspunse uniforma.

Costumul cenuşiu se scotoci prin buzunare şi-i întinse ministrului un pachet nedesfăcut.

— Şi aţi încercat să zidiţi gurile de canal?

— Le-am astupat. Cu cărămizi şi ipsos. Dar o singură noapte le-a fost suficientă şobolanilor ca să-şi găsească un alt drum. Iar la prima ploaie mai acătării, riscăm o inundaţie, chiar un dezastru.

— Ne aflăm în plină catastrofă, zise ministrul pe un ton lugubru.

Adulmecă aerul, se chinui să scoată o ţigară din pachet, apoi rosti:

— Preşedintele a cerut în această dimineaţă să i se prezinte un dosar.

Costumul cenuşiu păru să devină dintr-o dată mai mic, cercetă cu un aer sceptic harta, îşi scărpină nasul, apoi, cu umerii căzuţi şi pieptul supt, îşi îndesă mâinile în buzunarele vestei, îşi drese vocea şi spuse:

— Nu trebuie să exagerăm în nici un fel, domnule ministru. Câteva mii de şobolani nu reprezintă un pericol real.

Până în acest moment, n-au atacat pe nimeni. Nu mi-a parvenit nici un raport care să dovedească în vreun fel că…

Costumul albastru trase puternic pe nări o mireasmă imaginară, apoi oftă.

— Comandante, zise el, v-aş ruga să-i explicaţi şi prefectului teoriile dumneavoastră…

Costumul cenuşiu aruncă înspre uniformă o privire plină de reproşuri.

— Viteza de circulaţie scade, zise uniforma. Acum două săptămâni, era normală. Pe marile artere se situa în medie în intervalul 12-14 km/h. De la debutul evenimentelor, a scăzut la 10,7 km/h: automobiliştii parizieni nu mai îndrăznesc să accelereze. Am încercat o simulare: admiţând că frecvenţa incidentelor K nu creşte, viteza de circulaţie, teoretic vorbind, ar scădea în termen de o săptămână la 6 km/h. De fapt, ţinând cont de parcul auto al capitalei, circulaţia se va opri cu mult înainte de atingerea acestui nivel.

— Iar cifrele menţionate vor apărea mâine în presă, spuse ministrul cu tărie. De fapt, mă miră faptul că n-au apărut încă de astăzi…

— Bineînţeles, rosti răspicat uniforma, oprirea aproape totală a circulaţiei nu e decât un aspect al problemei, unul relativ secundar din punct de vedere al serviciilor însărcinate cu securitatea. Imaginaţi-vă ce s-ar petrece dacă ar izbucni un incendiu în aceste condiţii. Sau o revoltă. Cum vreţi ca brigăzile de intervenţie să-şi îndeplinească misiunea, deja dificilă, dacă nu putem nici măcar să le arătăm direcţia?

— E vorba de un război, spuse ministrul, un război pe cale să înceapă între şobolani şi noi! Credeţi-mă, aş fi preferat o insurecţie…

Ceilalţi doi interlocutori dădură din cap, cu gravitate.

— Mocneşte de milenii, spuse ministrul, ridicând vocea. A început în hambarele din Mesopotamia, în silozurile din Egipt. Câmpurile sale de luptă s-au scufundat în temeliile oraşelor noastre, iar asta chiar de când există oraşele. Şi niciodată n-am putut înăbuşi această tulpină. Ea dă peste cap piedicile. A învăţat să se ferească de otravă. Ştie să evite cadavrele contaminate. I-am putut înfrâna. Cam asta-i tot ce-am putut face. Şi-acum, au trecut la asalt…

— Încă n-au atacat pe nimeni, zise prefectul, cu glas pierdut.

Ministrul se enervă cu măsură:

— Mă miră că manifestaţi mai puţină subtilitate decât ei, dragă prietene! Ne atacă acolo unde suntem mai sensibili. Le-a căşunat pe mecanismul delicat al societăţii noastre. Adică circulaţia… Ar vrea să ne oblige să ne părăsim oraşele, căci altfel n-ar proceda aşa.

— Nu văd de ce-ar încerca să ne facă să plecăm, spuse pe ton ţeapăn Prefectul. La urma urmei, sunt cu toţii comesenii noştri. Dacă am abandona Parisul, ar muri de foame.

— Asta-i strategia pe care-o preconizaţi? Să abandonăm Parisul? Şi vreţi ca eu să i-o prezint Preşedintelui?

— N-am zis nimic…, începu prefectul.

— Să vă fi slăbit oare vigilenţa, dragă prietene? Mi-e greu să cred că nişte animale, fie ele şi situându-se în rândul mamiferelor superioare, au pus la punct o tactică atât de subtilă. Şi mi-ar plăcea foarte mult să ştiu de ce Parisul rămâne singurul oraş afectat până în prezent? Colegul meu de la Externe n-a primit nici un mesaj care să facă referire la un fenomen asemănător, în nici o altă capitală şi nici măcar în alt oraş. Totuşi, există şobolani şi la Beijing – ce naiba!…

— Şi la New York, şi la Moscova.

— Dar noi ne aflăm în Franţa, îndrăzni uniforma.

— Ei şi?

— Sunt nişte şobolani francezi. Comandantul îşi drese glasul. Evoluaţi. Şireţi. Descurcăreţi…

— Faţă de anumiţi oameni, aşa şi sunt, fără îndoială, rosti ministrul cu trufie. Nu bănuiţi vreo grupare… În mediile ştiinţifice… S-ar putea să fi găsit ceva care să declanşeze la şobolani o isterie colectivă. Vreun drog, doar fac în mod obişnuit experienţe cu droguri, nu-i aşa?

Faţa prefectului se însenină.

— Am examinat, bineînţeles, această posibilitate şi am menţionat-o în raportul pe care vi l-am înaintat în această dimineaţă. Dar n-am putut obţine nici o dovadă decisivă în privinţa legăturii dintre adversarii noştri şi… hm… Animale. Duc lipsă de personal. De fiecare dată când reuşesc să infiltrez câte un scafandru…

Ministrul făcu ochii mari:

— Un scafandru?

— Un submarin… Şi să înghesui câte un plutaş…

— Un plutaş?

— Un turnător, un soi de deţinut fals infiltrat într-un grup, acesta se scindează. Nu e vorba aici de o relaţie cauză-efect. Procesul se vădeşte a fi unul spontan. Reprezentantul… hm… Nostru rămâne în general în fracţiunea majoritară, numai că, în două cazuri din trei, cea care se dovedeşte a fi mai activă este minoritatea. Şi atunci trebuie să o luăm de la început. Ne este foarte greu să ţinem evidenţa exactă a tuturor organizaţiilor. La inventarierea făcută în urmă cu cincisprezece zile, erau în jur de două mii, dintre care doar şase sute douăzeci prezentau oarecare importanţă. Aproximativ zece dintre acestea ne rămân total inaccesibile. Câteodată, mă întreb chiar dacă ele există…

— Ştiu toate astea, zise ministrul. N-am venit aici ca să m-aud sporovăind despre nişte vechituri. Sunt sau nu Copiii Roşii la originea acestei ofensive a rozătoarelor?

— După părerea mea, sincer nu, domnule ministru. N-am nici o simpatie pentru duşmanii civilizaţiei occidentale şi creştine, dar nu-i cred capabili de o asemenea ispravă; nu au mijloacele pentru aşa ceva.

— Şi ce armă ar fi! Zise uniforma.

— Dar cu ajutorul chinezilor, al ruşilor, al americanilor? Insistă ministrul.

— Aceasta depăşeşte limitele competenţei mele, domnule ministru, rosti cu umilinţă costumul cenuşiu.

Un sunet slab clătină aerul. Pe hartă, un punct turcoaz tocmai se trezise la viaţă.

— Alarmă K, zise uniforma. La intersecţia lui Saint Germain cu Saint Jacques.

Văzură dezastrul întinzându-se. Un segment îngust al bulevardului strălucea într-o culoare stacojie. Apoi, o a doua secţiune se aprinse. Linia de culoarea jarului se întinse, subliniind tot bulevardul. Apărură ramificaţii ce înconjurară insuliţe, izolară fragmentele unui mozaic arborescent. La suprafaţă, circulaţia îngheţase. Fluidul vâscos, format din molecule de metal, se întărise ca betonul. La suprafaţă, claxoanele urlau a moarte. Două sute de şobolani zăceau pe pavaj. Alţi o mie se prelinseseră ca o lavă. O duzină de conducătoare auto leşinaseră. Iviţi din întuneric, tineri siguri că

nu vor fi pedepsiţi strecurau manifeste pe sub ştergătoarele de parbriz. Motocicletele porniră la asaltul trotuarelor. Într-un apartament vetust de pe strada Dante, o siguranţă reflecta asupra existenţei şi se întreba dacă să sară ori nu, în timp ce un scurtcircuit inofensiv, survenit în locul unui şpraiţ, începea să pârlească lemnul. O ambulanţă, scoţând nişte sunete ca un muget de disperare, transporta un bătrân cianozat la spitalul Broussais.

În mintea ministrului, bătrânul avea faţa Preşedintelui. O clipă, se întrebă dacă inconştientul îi transmisese o temere sau o dorinţă.

— Trebuie să amplasăm grilaje, decise Ministrul, cu chipul cuprins brusc de o mare fermitate. Peste toate gurile de canal!

— Sunt o sută trei mii de guri de canal în tot Parisul, rosti cu tristeţe prefectul, dintre care cel puţin douăzeci de mii deservesc intersecţii destul de importante. Grilajele au fost comandate. Vor fi livrate în câteva zile, dacă ne vor fi deblocate fondurile. Vom avea nevoie de cel puţin trei săptămâni ca să le instalăm.

— Veţi avea fondurile, promise ministrul. Şi veţi pune afurisitele alea de grilaje într-o săptămână. Armata vă va sta la dispoziţie. Dacă e nevoie, vom rechiziţiona toţi instalatorii. Şi muncitorii din construcţii. E vorba de o calamitate naţională.

Se ridică în picioare, cu faţa la hartă. Partea turcoaz a acesteia încetase să mai clipească. Dar o reţea de culoarea sângelui acoperea jumătatea de sud a Parisului.

— Niciodată, spuse Ministrul, nu vom abandona Parisul în favoarea şobolanilor.

Purtătorul de cuvânt al administraţiei aşteptă ca rumoarea mulţimii să se mai potolească.

— Doamnelor, domnişoarelor şi domnilor, este de datoria mea să vă răspund la toate întrebările, fără nici o excepţie. Vă voi spune mai întâi că guvernul controlează perfect situaţia…

— Consumul de carburanţi auto a scăzut cu patruzeci la sută în comparaţie cu media săptămânală, spuse faţa gravă. Londra şi New York-ul îmi stau în cârcă. Doamnă Rose, ce trebuie să fac?

— Aşteptam să mă vizitezi, drăguţule, zise plină de afecţiune bătrâna doamnă durdulie. O să vedem. Dar mai întâi, să consultăm astrele…

— De ce incidentele K? Întrebă un ziarist.

Purtătorul de cuvânt îl privi fără să înţeleagă.

— De ce K-ul, litera K? Insistă ziaristul.

— Simplă problemă de numerotare. Toate crizele posibile au fost repertoriate. Litera K urma unor cazuri prevăzute.

— Pot să ştiu ce-ar însemna o criză de tip I? Întrebă ziaristul.

Chipul purtătorului de cuvânt se înăspri.

— Îmi pare rău. E secret de stat, zise el simplu.

RAT-POWER.

Camarazi-şobolani, de secole întregi o putere abjectă – chiar aceea care-i zdrobeşte pe muncitori – vă izgoneşte în canale de scurgere, în găuri întunecate şi lipsite de igienă, dispreţuind orice urmă de omenie. Ea încearcă prin toate mijloacele şi fără nici un scrupul să vă extermine, pentru că nu au reuşit să vă supună legii profitului. Utilizează împotriva voastră armele clasice şi bacteriologice pe care le pune la punct şi le experimentează în războaiele sale murdare. Camarazi-şobolani, înţelegem şi aprobăm ridicarea voastră contra unei ordini sociale putrede. Ştim acum că primul asalt împotriva unui edificiu care se clatină şi tremură din temelii trebuie să vină din partea voastră, care vă aflaţi la cel mai de jos eşalon al ierarhiei sociale. Şi susţinem lupta voastră dreaptă.

Iar voi, derbedei de automobilişti, drogaţi ai mecanicii, robi ai consumului, profitaţi de ocazia pe care v-o oferă camarazii-şobolani. Aruncaţi-vă maşinuţele la fier vechi. Abandonaţi-le înainte să le dăm foc şi să dansăm pe carcasele lor înnegrite de fum. Coborâţi în stradă. Intraţi în rândurile noastre pentru că mai este timp. Veniţi să înfăptuiţi împreună cu noi unitatea dintre oameni şi şobolani, împotriva puterii de fapt!

RAT POWER.

Domnule şef al biroului de denunţuri, Ştiu cine e de vină. Este vorba de portăreasa de la numărul 34, de pe strada Jussieu. În afară de faptul că această femeie este murdară şi că lasă gunoiul să zacă în pubele, ceea ce permite şobolanilor şi altor lighioane mizerabile să vină şi să scormonească după cum au chef, sunt sigură că le şi hrăneşte cu propria-i mână, ba chiar îi îmblânzeşte.

Dacă veţi face o anchetă, veţi vedea că spun adevărul. Nu pot să-mi spun numele, pentru că totul se află şi ar putea exista

încercări de răzbunare, dar aţi fi foarte mirat dacă l-aţi afla. Rămân a dumneavoastră devotată şi o adevărată franţuzoaică, ...

Ştia cum să procedeze.

De două ori până acum fusese imobilizat la volanul colosului său numărând douăzeci de tone, trei sute de cai-putere şi cutie hidraulică, şi asta pe o stradă blocată de şobolani. Dar niciodată în primul rând. Şobolanii care se năpusteau în formaţie compactă, atunci când semaforul trecea pe verde, rămâneau pentru el necunoscuţi. Auzise răcnetul frânelor şi tabla îndoindu-se, înjurăturile, fluierul agenţilor de circulaţie şi urletul claxoanelor. Şobolanii însă rămăseseră pentru el nişte duşmani invizibili.

Când şi-i imagina, strângea din fălci cu atâta putere, încât caninul superior drept i se înţepenea între doi incisivi. Îşi simţea mâinile încălzindu-i-se şi părul cum i se zbârleşte de-a lungul şirei spinării.

Ştia cum trebuia să procedeze.

Să se năpustească.

Cu douăzeci de tone sub fesele aflate în plină şarjă, plus remorca şi trei sute de cai-putere struniţi de o cutie de viteze hidraulică, poţi răsturna un perete de cărămidă chiar şi la viteză mică. Nu-i cu nimic mai greu decât să dai peste un iepure pe un drum de noapte bine încadrat în prăpastia pe care-o descriu farurile. Bineînţeles, nu era uşor să te afli în primul rând, pentru că nu te poţi strecura cu un monstru de metal de douăzeci de tone.

Dar pancarta care dansa în aer alături de oglinda retrovizoare spunea adevărul:

Jeff este un as.

Fusese imprimată pe drumul spre Pontarlier, într-o baracă de bâlci, după ce Jeff, zis şi Americanul, spărsese douăsprezece mutre una după alta. Cel mai bun premiu pe care-l câştigase vreodată. Singurul, de altfel. Şobolanii puteau să se alinieze. Puteau să iasă din toate gurile de canal ale capitalei, din toate şanţurile şi crăpăturile, din toate golurile şi răsuflătorile şi să acopere pavajul, macadamul, asfaltul, trotuarul în două straturi suprapuse, ba să se urce şi până la primul etaj, dacă aveau chef. Jeff urma să conducă prin ei, lucru de care şobolanii aveau să-şi aducă aminte multă vreme după aceea.

Şobolani nu văzuse niciodată mai mulţi de unul sau doi. Şi aceia, bineînţeles, morţi.

Cei vii însemnau pentru Jeff zgomot în depozite, ronţăială, atingeri uşoare, zdupăituri, o adevărată muzică a colţurilor întunecoase. Îi vedea ca fiind vâscoşi, graşi, dezgustători, cu ochii mici precum două gămălii de ac şi dinţii galbeni, murdari şi împuţiţi.

De aceea, când situaţia i-o permise, Jeff era pregătit.

Cu privirile aţintite asupra gurii de canal, văzu agitându-se o fremătare ca de velur. Crezuse că avea să zărească lucind şi nişte ochi, dar în întuneric ochii rămâneau invizibili. Apăsă încetişor pe accelerator, fără a lăsa frâna, ca să poată ţâşni mai bine o dată venit momentul. Când semaforul trecu pe verde, ridică piciorul stâng. Nu văzu nimic şi crezu că ratase ţinta, că avea să treacă prin zonă prea devreme, înaintea şobolanilor.

Apoi auzi, tot fără să vadă nimic şi în pofida motorului ambalat la maxim, mii de paşi mici, grăbiţi, trecând pe sub el, de-a curmezişul podelei cabinei. Fu cât pe-aci să se încurce în pedale, într-atât de apropiat era tropăitul. Dar caninul i se înfipse în locaşul dintre cei doi incisivi şi astfel reuşi să-şi păstreze cumpătul. Deşi avansase cu mai mult de un metru, iar cabina supraînălţată preceda de departe primul tren de roţi, zări brusc şobolanii, încreţind covorul de praf, şi crezu c-o iau la fugă. Dar ei nu încercau să se salveze. Urmau o linie dreaptă, oblic faţă de axa drumului, înspre cealaltă gură de canal, ce constituia pentru ei salvarea şi care nu era simetrică faţă de cea dintâi, ci fusese deplasată spre înainte, mult dincolo de trecerea de pietoni, aproape la colţul trotuarului.

Şi atunci simţi, cu o jubilaţie feroce, roţile enorme ale trenului din faţă al camionului trecând peste şobolani. Trase uşor de volan pentru a pregăti mai bine maşina şi apăsă cu furie pe accelerator. Roţile patinară. Acţionă cu un deget furios tracţiunea pe al doilea rând de roţi, cel mai solicitat, aflat exact la jumătatea greutăţii transportate. Simţi cum pleacă spre dreapta, aşa cum făcuse cândva în Champagne, într-o dimineaţă de iarnă, când vărsase o întreagă încărcătură de glicol. Încercă să frâneze, dar saboţii frânei din spate erau prost reglaţi, ştia asta, iar roţile din stânga aveau tendinţa să se blocheze.

Osia din mijloc ajunsese acum deasupra şobolanilor şi roţile corespunzătoare ei patinau la rândul lor. Apoi, acelaşi lucru se întâmplă cu roţile din spate, iar remorca deveni o ancoră în jurul căreia pivotă trenul din faţă. Atunci ştiu că ajunsese acolo, că naviga pe o mare de şobolani, că direcţia nu-i mai răspundea la comenzi şi că felinarele erau tot atâtea faruri visând porturi înfundate. Strada nu avea decât vreo câţiva metri lărgime, dar Jeff crezu că e pe cale să traverseze Atlanticul. Şubreda flotilă de autoturisme fu zdrobită sub flancurile sale cuirasate. Atacă trotuarul dintr-un unghi greşit şi pneurile de la babord ale trenului din faţă explodară. Dar asta nu fu suficient pentru a ancora masa enormă a camionului.

Trageţi tare, băieţi...

Camionul traversă întreaga intersecţie, într-o jerbă de scântei, şi Jeff auzi crăpând sub roţile încinse, sub capotă, nu oasele blestemate ale şobolanilor, ci carcasa unei maşini. Partea din faţă a camionului se înălţă un pic şi devoră calm epava.

Jeff, care era un as, văzu imobilul apropiindu-se de el, cu aerul maiestuos al unui aisberg. Avu timp să descifreze ce scria pe firmă:

Brutărie, patiserie, chifle şi cornuri.

Apoi vitrina se deschise aproape fără zgomot, podeaua de tablă se înălţă încetişor şi genunchii lui Jeff fură prinşi sub tabloul de bord; începu să urle, deşi încă nu simţea nimic, în afara unei curioase amorţeli. Îi era frig. Pătrunse în noaptea din prăvălie, în mijlocul unui vacarm îngrozitor. Cabina se izbi de peretele din fund cu o admirabilă lentoare. Atunci, într-o mişcare simultană, geamurile prăvăliei şi parbrizul camionului cedară şi o zăpadă de sticlă îl acoperi pe Jeff, care vru să lase volanul şi să-şi protejeze faţa, doar ca să-şi dea seama că volanul îi ţinea mâinile prizoniere.

Simţi cum alunecă înspre portiera stângă a cabinei şi-i fu teamă să nu fie aruncat afară şi să vadă camionul răsturnându-se peste el. Dar frica lui fu zadarnică. Era prea bine sudat de maşina lui. Motorul se cală, în sfârşit, şi camionul dădu înapoi cu un centimetru, apoi se imobiliză într-un echilibru precar, sprijinit de un stâlp de fontă care susţinea etajele superioare ale clădirii.

Mirosea a petrol şi a pâine proaspătă, cu o nuanţă acidă de drojdie. Jeff auzi un sfârâit în spatele lui. Rezervorul de sub cabină, acum spintecat, lăsa să se scurgă combustibilul care se

îndrepta, printr-o fisură, către cuptorul brutarului. Acum ardea. Iar Jeff, auzind în spatele său mici explozii înfundate, îşi aminti că transportă canistre cu alcool. Cele care rezistaseră şocului explodau. Şi, lucru curios, până să explodeze întreaga încărcătură, se făcu aproape întuneric în cabina care se confunda cu partea din spate a prăvăliei, în timp ce Jeff plonja cu încântare în beţie. Îşi spuse că nu avusese timpul să vadă nici măcar un şobolan mort.

Ultimul şobolan din şir se trezi cu blana pârlită din pricina deflagraţiei. La adăpostul gurii de canal, el se întoarse şi, cu coada agitată de spasme nervoase, aruncă o privire fugară asupra inscripţiei ce începea să ardă mocnit pe spatele remorcii:

Pericol încărcătură inflamabilă etanol.

Aşa se face că, toată noaptea, în cartier mirosi a clătite flambate.

Aşeză, plin de precauţii, sticla pe antablament. Apoi despături cu grijă un şervet de culoare dubioasă şi aşeză deasupra lui pâinea, cârnatul şi brânza camembert. Se aşeză confortabil pe marea conductă rotundă, în lumina roşcată a becului de veghe, şi-şi începu monologul.

Apa îi curgea la picioare, mă rog, pe fundul şanţului, la mai bine de un metru mai jos, siropoasă, neagră, aproape invizibilă. În depărtare, un gâlgâit evoca foarte puţin fidel murmurul unei cascade sau, cu şi mai mult realism, monstruosul efort al unui intestin de piatră. Mirosul era clar şi puternic. Cam la fiecare şapte minute, un huruit surd clătina universul.

Era răcoare, dar nu cine ştie ce.

Era un loc liniştit şi în fond agreabil.

Bun ca să te opreşti să tragi niţel la măsea şi să haleşti nu ca deasupra mereu împins strivit strâns rahat dopul cedează ca brânzeturile alea mereu prea sărate vana 207 are un racord plesnit care te pune pe gânduri de semnalat schimbarea racordului sau mai bine verificarea piuliţei face bine pe unde trece dacă s-ar putea asculta radioul ar fi ca în paradis mai lipseşte doar un hamac să-ţi faci siesta pe mine unul compania mă plictiseşte o fetiţă acolo ar mai merge dar ăstora nu le plac canalizările nu se pricep le e teamă de şobolani animale mici mizerie mare da' când muşcă o gaură în care ai putea băga degetul mustea de sânge peste tot i-au făcut toate vaccinurile şi antibioticele dădea apă la şoareci noroc că n-a trebuit să

procedăm la amputare a zis dacă purtaţi cizmele nu s-ar fi întâmplat asta cizmele îl incomodează acolo la gleznă sau la genunchi ciudat de calmi în clipa asta şobolanii trebuie spus că ei pun la cale o lovitură acolo sus caută o pradă mai mare pentru o nimica toată ar veni să vă mănânce din palmă nu trebuie să aveţi încredere un deget ţi-l retează imediat.

Văzu ochii care-l pândeau de la nivelul solului, la marginea cercului de lumină. Lovi în pământ cu călcâiul, dar ochii nu se clintiră din loc. Şobolanul ştia că nu trebuie să se teamă de nimic, atâta vreme cât omul rămâne aşezat. Ba chiar se putea ca omul să fi renunţat să mai omoare şobolani.

Punea încă destule capcane, dar numai şobolanii sinucigaşi se lăsau prinşi în ele. Oricum, nu-i mai vâna sistematic. Prima era prea mică, iar omul lucra de prea multă vreme în canalizare. Din cauza asta, ajunsese să practice o filosofie simplă şi liniştită.

Trăieşte şi lasă-i şi pe alţii să trăiască.

Omul rotunji în palme un boţ de miez de pâine şi-l aruncă în direcţia şobolanului. Miezul se opri la câţiva centimetri de botul acestuia, în plină lumină. Şobolanul nu se mişcă. Omul o luă de la capăt şi de această dată perişoara de pâine se rostogoli de-a lungul şanţului, se afundă în noapte şi căzu în apa neagră. Şobolanul nu se clinti nici acum.

Al treilea boţ de miez de pâine îl lovi pe şobolan drept în nas. Fără să-l slăbească din priviri pe om, şobolanul mirosi pâinea şi apoi o înghiţi.

— Micu', micu', micu'., zise vidanjorul.

Începea să resimtă un soi de căldură interioară, chiar afecţiune. De când se pornise totul, acolo sus, şobolanii nu mai încercau să muşte, nici chiar atunci când erau prinşi la înghesuială. Poate că hotărâseră să facă pace cu vidanjorii şi să se ia de automobilişti. Se povesteau tot soiul de lucruri, acolo, la suprafaţă. Se spunea că şobolanii aveau un şef, un şef orb şi că se măriseră şi se îngrăşaseră în ultimii ani.

De parc-ai putea şti!... Nu te poţi plimba cu un metru de croitorie după tine ca să-i măsori de la mustăţi şi până în vârful cozii.

Terminase de mâncat. Aşeză cu grijă în cutie cojile de la cârnat şi crusta de la camembert. Vru să închidă cutia şi s-o

arunce în şanţ. Apoi se răzgândi. Lăsă cutia deschisă, la vedere, în mijlocul aleii strâmte.

Doar partea de sus a copilului-şobolan depăşea marginea cutiei. Degetele lui, cu greu – doar vârful acestora, cu unghiile dese, triunghiulare şi ascuţite ca nişte gheare – se sprijineau pe muchia de carton. Aştepta, nemişcat, ghemuit pe fundul cutiei imense care conţinuse cândva un frigider, cu fesele odihnindu-i-se pe mormanul de cârpe adunate cu multă răbdare, de-a lungul timpului. Privirea nu-i rămânea niciodată fixă, baleind ritmic spaţiul întunecat al încăperii, oprindu-se foarte puţin pe razele de lumină ce scăpau prin storurile de metal şi pe sub uşa blindată. Încă din prima zi, târâse cutia în apropierea unui colţ. Era sprijinită de un perete care suna a plin, dar partea ei dreaptă era depărtată de perete, perpendicular cu câţiva centimetri. Prin acest spaţiu şi printr-o gaură scobită în partea laterală a cutiei pătrundea copilul-şobolan în culcuşul lui. Avea grijă să nu deplaseze niciodată cutia alunecând în interiorul ei. În vremurile de început, refugiul fusese şi mai bine echipat, căci deasupra cutiei existau nişte capace care se puteau rabata ca să formeze un acoperiş. Dar acestea fuseseră decupate fără milă de torţionarii copilului-şobolan care doreau să-l poată observa după bunul lor plac – cel puţin aşa sperau – atât noaptea, cât şi ziua. Nişte deschizături fuseseră practicate în pereţi şi în plafon, în special deasupra cutiei, imposibil de atins chiar şi de către un om înalt şi, prin aceste lucarne, obiectivele camerelor de luat vederi îl urmăreau pe copilul-şobolan, înzestrate cu nişte filtre speciale menite să nu le deconspire în nici un fel prin vreun reflex nedorit.

Ochiul lui Dumnezeu este nevăzut. Aşa să fie!

Cutia de carton era singurul obiect de importanţă pe care copilul o putu modifica folosindu-şi unghiile şi dinţii ciudat de lungi, cu margini oblice şi îndreptaţi spre înainte. După ce, în două rânduri, râcâise atât de tare pereţii de ghips încât devenise evident că ar fi reuşit să evadeze în cel mult două nopţi, se adoptase soluţia acoperirii pereţilor cu un strat subţire de ciment armat cu un grilaj puternic, precum şi a decorării acestora cu plăci de ceramică albă. Mai târziu, se dăduse pe deasupra plăcilor cu o vopsea mată, netoxică, atunci când se descoperise că, indiferent de precauţii, copilul-şobolan nu

suporta reflexele prea strălucitoare ale faianţei. Podeaua arăta la fel din aceleaşi motive.

Pe pardoseala acesteia fuseseră aşezate covoare în culori pastel, care-i furnizaseră copilului-şobolan o parte din părul şi zdrenţele cu care-şi căptuşise fundul cutiei. Aparent, obosiseră să-i mai înlocuiască aproape zilnic covoarele şi acestea rămăseseră exact în starea în care le lăsaseră dinţii şi unghiile copilului-şobolan. De la un timp încoace, nu se mai năpustea asupra lor, ba chiar părea că ţine morţiş ca totul să rămână în poziţia pe care el le-o alesese. Când, după măturarea camerei, aceste zdrenţe erau mutate din loc, în ciuda grijii extreme de care se dădea dovadă, copilul-şobolan se lăsa mai întâi pradă furiei, apoi se apuca plin de meticulozitate să restabilească ordinea ameninţată a universului său.

De-a lungul zidului care se afla la câţiva centimetri de peretele perforat al cutiei, patul forma o pată albă. Era un pic prea departe de cutie pentru a forma cu aceasta un adăpost care i-ar fi permis copilului-şobolan să se simtă complet în siguranţă, dar era fixat în sol şi de perete cu buloane rezistente, pe care degetele sale nu ar fi reuşit să le clintească, chiar dacă le-ar fi înţeles destinaţia exactă. Lucru curios, o cheie având exact dimensiunea buloanelor zăcea în apropierea patului de care era legată cu un lănţişor, ca şi cum cel ce-l montase o uitase acolo: era uşoară, dintr-un plastic armat, şi nu putea servi în nici un fel drept armă, dar în mintea creatorului ei era perfectă pentru a-şi îndeplini menirea.

Cheia purta pe ea urmele dinţilor copilului-şobolan.

Patul era foarte jos, prea apropiat de podea pentru ca cineva, inclusiv copilul-şobolan, să se strecoare sub el. La început, se încercase aducerea lui în pat pe timp de noapte, chiar fusese legat acolo, apoi, fără să se mai insiste, se renunţase la idee. În timpul acestei perioade în care încercaseră să-l forţeze să se folosească de pat, copilul-şobolan nu acceptase nici un fel de hrană şi rămăsese nu rigid ca o scândură, ci cu muşchii relaxaţi, moale şi abandonat, ca şi cum ar fi murit.

Îşi luaseră, de asemenea, obiceiul de a strecura sub pat alimentele copilului-şobolan, în aşa fel încât să le poată agăţa şi trage spre el, fără însă a părăsi intervalul care separa cutia de carton de perete. Nu accepta să se hrănească decât în aceste

condiţii, dacă facem excepţie de ocaziile când primea dulciuri direct din mâna prietenului său.

Prietenul era în ochii copilului-şobolan un uriaş, ca şi torţionarii, dar un uriaş mai puţin mare decât ceilalţi. Avea o faţă triunghiulară, alungită şi colţuroasă, iar dinţii îi ieşeau în afară aproape la fel de mult ca aceia ai copilului-şobolan. Ştia să-şi mişte nasul în acelaşi timp cu buza superioară – ceea ce marea majoritate a torţionarilor erau incapabili să facă sau, oricum, refuzau să facă, în prezenţa copilului-şobolan. Un păr cenuşiu şi aspru, destul de rar, îi acoperea dosul mâinilor. Şi ştia să facă din gură zgomote liniştitoare:

ŢÂC ŢÂC ŢÂC.

În perioada de început venea îmbrăcat în alb, ca şi ceilalţi, dar, după aceea, cum albul părea să-l înfricoşeze pe copilul-şobolan, punea pe el, când venea în vizită, o bluză cenuşie, mult mai acceptabilă din punct de vedere estetic. Prietenul era fiinţa cea mai înţeleaptă şi mai inteligentă pe care copilul-şobolan o întâlnise vreodată. Era posibil să întreţii cu el adevărate conversaţii, iar buzunarele lui ascundeau întotdeauna lucruri bune de mâncat.

Regimul alimentar al copilului-şobolan era uimitor de variat, ţinând cont de originile sale. Cei care-l observau se aşteptaseră să nu accepte decât o gamă restrânsă de alimente. Dar el consuma – şi părea să recunoască – zahăr şi grâu, orez, pâine, peşte uscat, brânză, ridichi, morcovi, mere şi pere, portocale, lămâi, banane, lăptucă de la care mânca exclusiv miezul, cartofi, cu o preferinţă clară pentru cei prost prăjiţi, smochine uscate, nuci, de la care rodea încontinuu cojile, struguri, ciocolată, boabe de cafea, şi din când în când tutun, întâmpinat întotdeauna cu mari manifestări de bucurie şi care suscita o stare de vie agitaţie, urmată de o perioadă de reculegere calmă.

Copilul-şobolan bea foarte puţină apă şi accepta lapte, dar îl lăsa să se acrească, înainte de a-l înghiţi. Mânca şi carne, cu condiţia să fie foarte friptă. Şi o mesteca ore în şir.

De-a lungul peretelui de care era rezemată cutia, se întindea un recipient de zinc, umplut cu nisip. După toate aparenţele, torţionarii şi chiar şi prietenul se aşteptaseră ca el, copilul-şobolan, să folosească acest nisip pentru ocupaţii lipsite de sens. Era, de fapt, un loc aproape ideal unde să-şi facă

nevoile. Nisipul era întotdeauna netezit cu grijă. Când îl reînnoiau, şi atunci apărea o ondulaţie uşoară a suprafeţei, copilul-şobolan se repezea s-o îndrepte. Dincolo de recipient, începea un spaţiu ţinut cu rigurozitate gol şi care trebuia să rămână aşa, ornat doar cu un mare pătrat de faianţă albă, a cărui suprafaţă era uşor adâncită şi scobită în centru, formând o gaură suficient de mare pentru a-i permite copilului-şobolan să-şi introducă acolo braţul. Spaţiul era limitat de un al doilea perete, perpendicular pe cel de care era sprijinită cutia. Era zidul terorii, căci o fereastră fusese instalată în cuprinsul lui. În afara faptului că ziua lăsa să se strecoare o lumină dezagreabilă, ea se căsca spre o prăpastie înfricoşătoare. În perioada de început, copilul-şobolan fusese deseori îndreptat înspre acel loc şi obligat să înfrunte abisul. Dar reuşise să-i constrângă să renunţe la aceste uneltiri.

O uşă se deschidea în mijlocul ultimului perete. În apropierea acesteia, fusese aşezat un panou conţinând un buton pe care copilul-şobolan putea să apese. Atunci, o voce spunea:

ŢÂC ŢÂC ŢÂC şi se întâmpla să se audă, de asemenea, un mers mărunt şi ronţăituri. Vocea era foarte asemănătoare cu cea a prietenului, deşi uşor diferită. Aceste sunete erau absolut reconfortante. În absenţa prietenului, copilul-şobolan obişnuia să apese pe buton, fie că era zi sau noapte.

Bineînţeles, încercase să smulgă panoul, ca să-l care cu el în cutie, acolo unde ar fi putut manevra butonul după bunul lui plac şi să-şi asigure astfel o dublă satisfacţie.

Vocea venea dintr-un punct inaccesibil, situat deasupra uşii.

Copilul-şobolan putea să mai zărească, peste marginea cutiei, şi o grămadă de obiecte înghesuite în centrul camerei. Exista acolo un soi de cufăr de lemn înzestrat cu ornamente rotunde care se puteau răsuci în jurul mâinii, producând un scârţâit interesant. Prietenul ţinea totuşi să aşeze cutia de-a-ndoaselea şi s-o împingă pe podea, ceea ce atenua considerabil scârţâitul şi nu prezenta nici un interes. Existau, de asemenea, bucăţi de lemn de lungimi egale, excelente pentru ronţăit.

Şi resturile păpuşilor pe care prietenul le adusese la intervale neregulate copilului-şobolan, străduindu-se să-l convingă că, asemenea lui, aveau un cap, două mâini şi două picioare. Nu-şi păstraseră niciodată mai mult de o oră

integritatea fizică. Dimpotrivă, un abac era întotdeauna respectat cu sfinţenie. Copilul-şobolan învârtea cu ardoare bilele mari de plastic roşu şi, izbindu-le de rama de lemn, producea în triunghiurile de oţel o vibraţie deosebit de plăcută, care, în mod bizar, părea să-l lase pe prieten insensibil.

Copilul-şobolan dormea rareori noaptea, pentru că noaptea era plină de zgomote îndepărtate şi stranii. În timpul zilei, aceste zgomote erau mascate de agitaţia din apropiere. Dar noaptea răsunau chemările fiarelor furioase.

Aceste urlete îl înspăimântau pe copilul-şobolan pentru că el îşi amintea că fusese răpit de un monstru asemănător, din leagănul lui până în cuşca unde-şi avea acum culcuşul.

Cuştile formau un labirint şi fiecare dintre cuşti conţinea un labirint. Micile labirinturi aveau drept funcţie menţinerea şobolanilor într-o permanentă alertă fizică şi intelectuală. Marele labirint exercita în mod vădit acelaşi efect asupra profesorului. Şobolanii şi profesorul se mişcau cu aceeaşi siguranţă de sine în labirinturile proprii. Profesorul îi supraveghea pe şobolani, iar aceia dintre şobolani care se aflau la distanţa potrivită îl urmăreau pe profesor.

El era conştient de asta. Dar simetria se oprea aici. Ştia că şobolanii erau şobolani, dar aceştia habar n-aveau că el era profesor. Câteodată, se surprindea întrebându-se ce gândeau şobolanii despre el. Îl luau drept un zeu, un uriaş sau un monstru? Era vorba aici de o problemă antropomorfică, dar, la urma urmei, el era antropomorf. La drept vorbind, reprezenta pentru şobolani arbitrariul. Îndopa, înfometa, izola, înmulţea fără măsură, împerechea, constrângea la nişte activităţi complexe, câteodată epuizante, şi transmitea moartea.

Când ajungea să înceapă să gândească aşa cum credea că gândeşte un şobolan, se vedea pe el însuşi drept şobolan.

Nu enorm, nu omniscient, un şobolan destul de obişnuit, în care se afla ascunsă o putere extraordinară. Dar până în această stare, avea sentimentul extrem de pregnant că ignoră ceva extrem de profund, esenţial, apropo de ceea ce-l lega de şobolani, ceva ce se contura indirect şi a cărui absenţă nu-i mai era nici măcar perceptibilă, exceptând forma unei amintiri abstracte, în versiunea sa omenească. Nu reuşea să se hotărască dacă, luându-se drept unul dintre ei, îi iubea sau îi ura, nici dacă încerca satisfacţia de a-i manipula. Tehnic

vorbind, ştia că se poate face iubit de către ei, şi chiar să declanşeze la unul dintre şobolani o violentă pasiune sexuală, cu condiţia să se ocupe de asta el însuşi şi să-l ţină pe respectivul la distanţă de semenii săi. Dar se interesa mai puţin de comportamentul şobolanilor (deşi nu-i neglija), cât de fiziologia şi de mijloacele de a-i extermina.

Într-un sens, şobolanii erau adversarii săi sociali. În particular, şobolanii erau mai curând partenerii săi.

Ştia, bineînţeles, că marea majoritate a fiinţelor umane încearcă o vie repulsie în privinţa şobolanilor sau chiar că le e teamă de ei, mai mult sau mai puţin în secret, în timp ce oamenii le inspiră şobolanilor o intensă curiozitate. Teama şi dezgustul dispăruseră din conştiinţa sa de atât de mult timp, încât nici măcar nu-şi mai amintea că le încercase cândva. Dar, ca printr-o molipsire, aceste reacţii păreau pentru ceilalţi să se întoarcă asupra lui însuşi. Titlurile şi reputaţia lui nu-l puneau la adăpost de uşoara tresărire (dezgust?) a profanului, mai ales de sex feminin, căruia îi expunea schiţa lucrărilor sale. Agresivitatea găsindu-şi un loc extrem de amplu între cercetările lui, nu avusese niciodată cruzimea să insiste asupra subiectului.

Nu încerca (aproape) niciodată să explice proporţiile datoriei morale pe care specia umană o avea faţă de genul rattus, destul de apropiat de ea ca să-şi poată găsi un câmp de experienţe vitale şi destul de îndepărtată încât să nu-i ştirbească fragila sa morală tratând ca pe nişte obiecte aceste fiinţe vii.

Sau, poate, gândea el, era destul de uşor să-ţi vezi semenul ca pe o maimuţă sau ca pe un câine, sau ca pe o pasăre, dar mult mai dificil să-l vezi drept un şobolan sau o insectă.

Termenul de complicitate se potrivea poate cel mai bine relaţiei lui cu şobolanii. Era o complicitate accidentală, cel puţin la origine. Cu aproape treizeci de ani mai devreme, debutase cu studii asupra termitelor, pentru a trece apoi la studiul micilor crustacee marine. Vecinătatea laboratorului, după aceea decesul neaşteptat al unui specialist de mare valoare şi urgenţa continuării anumitor lucrări de lungă durată, combinate cu impasul în care avea senzaţia că-l duseseră propriile sale cercetări, îl forţaseră la acceptarea unui interimat care, mai întâi

prelungit, se transformase în cele din urmă în titularizare. Doar imbecilii îl mai întrebau acum de ce ajunsese să-i placă şobolanii.

Fiindcă numai imbecilii ignoră faptul că lumea e un labirint.

Se folosea atunci de o teorie nedemonstrată, în care nici el nu credea prea mult (poate doar pe jumătate), întrebându-se dacă această semicredinţă nu echivala în realitate mai curând cu o jumătate de îndoială, şi conform căreia şobolanii erau succesorii posibili, dacă nu chiar probabili, ai rasei umane. Argumentele sale erau, la prima vedere, extrem de solide.

Examinând cuştile fără nici o intenţie exactă, le cerceta extrem de amănunţit, căci ar fi trebuit, a doua zi, să le prezinte în faţa Preşedintelui.

Dintre toate mamiferele terestre, şobolanul era singurul care rezistase cu succes expansiunii speciei umane, fără să se lase aservit în nici un fel. Populaţia şobolanilor era practic singura care se menţinuse în limitele normale, în ciuda invaziei devastatoare a omului, şi fără îndoială se dezvoltase în pofida acestei proliferări. Desigur, animalele domestice beneficiaseră, de asemenea, de succesele oamenilor, dar creşterea lor numerică avusese ca rezultat aducerea lor la stadiul de produse sau de jucării, ceea ce nu le oferea nici o şansă în labirintul evoluţiei.

Şobolanii, dimpotrivă, constituindu-se ca nişte paraziţi ai societăţii umane, scăpaseră specializării. Imediat după oameni, fuseseră principalii utilizatori ai civilizaţiei şi ai progresului tehnic. Sub fiecare oraş se afla îngropat un oraş de şobolani. Pretutindeni unde oamenii se putuseră stabili, şobolanii îi urmaseră.

Şi dacă, vreodată, se va descoperi, în furnicarul stelelor, vreo planetă locuibilă, şobolanii vor sfârşi prin a-şi face acolo cuib.

Şi cine ştie dacă nu cumva Luna…

„. În timp ce şobolanii au păstrat o totală autonomie şi o foarte mare plasticitate genetică. Al doilea punct al teoriei. Cu excepţia şobolanilor şi a speciei umane, nici o altă formă de viaţă nu pare să aibă destule posibilităţi pentru a duce mai departe torţa evoluţiei – poate doar cele din adâncurile oceanelor, iar acelea numai în ritmul miliardelor de ani. Verii

probabili ai omului ies din discuţie. Carnasierele nu au avut niciodată măcar umbra unei şanse, urşii au lăsat-o pe a lor să le scape. Chiar şi homo sapiens, prin faptul socializării sale, a devenit prea fragil şi prea specializat pentru a da naştere speciei care să-i succeadă – exceptând, desigur, cazul unei intervenţii voite asupra destinului său, care n-ar face altceva decât să întârzie scadenţa şi nimic mai mult.

Sub masca puterii, creşterea demografică rapidă şi gigantismul social ar putea foarte bine să fie semnele declinului ce se apropie.

Dar şobolanii şi-au păstrat intacte toate şansele. Mai bine decât omul, ei rezistă, cel puţin la nivel de specie, degradării pe care societatea umană o provoacă mediului lor obişnuit. Mai bine decât omul – şi poate datorită experienţei dobândite în urma contactului cu acesta – şobolanii ştiu să se ferească de efectele poluării. Genele lor sunt mai puţin afectate de radioactivitate. În ipoteza, pe care judecata logică n-o poate respinge, a unui cataclism nuclear, şobolanii ar face probabil economie de un milion de ani suplimentari de evoluţie pentru ei şi de involuţie pentru om, devenind, fără îndoială prematur, stăpânii planetei.

La fel de bine, dacă am exclude acest antract brutal, am fi nevoiţi să-i considerăm pe şobolani aşa cum, probabil, marii saurieni de odinioară le-au considerat pe primele mamifere din mezozoic.

De altfel, şobolanii prezintă remarcabile aptitudini pentru viaţa socială. Asemenea tendinţe nu sunt, desigur, rare în lumea animalelor, nici chiar regnul vegetal nu face excepţie de la ele, dacă acceptăm să cercetăm lucrurile mai îndeaproape! Totul merge până la ciripitul păsărilor care stau mărturie procesului de învăţare şi, dacă doriţi, unei istorii perfect descifrabile. Vanitatea, de altminteri temporară, l-a făcut pe om să se pretindă singurul inventator al societăţii şi al limbajului. Dacă lăsăm deoparte nevertebratele, singura trăsătură care diferenţiază societăţile omeneşti de acelea naturale este faptul că relaţiile între indivizi au căpătat, în cadrul celor dintâi, o importanţă mult mai mare decât relaţiile între individ şi natură, care rămân dominante în cadrul celor din a doua categorie. Nimeni nu ştie însă unde se situează şobolanii în această schemă.

Dar tendinţa de socializare la şobolani are drept aspect particular faptul că ea poate fi considerată drept neotenică sau, mai simplu spus, ca fiind în acelaşi timp embrionară şi stabilă, dar şi bogată în posibilităţi virtual infinite, în nişte circumstanţe potrivite pe care anumite experienţe trebuie să le precizeze.

În mod virtual, şobolanul este fără îndoială mai apt decât omul să rezolve conflictul între individual şi social, a cărui descoperire se află atât de adesea, la om, la originea nevrozei. Fidelitatea instinctivă a şobolanului faţă de specia lui este mult mai dezvoltată decât cea a omului, fără ca ea să pară că dăunează activităţii sale individuale. Promiscuitatea sexuală este la acesta atât de frecventă, încât nu se vede cum ar fi putut reuşi vreodată să înfrunte un incest căruia îi desluşim astăzi originile în interdicţiile practicate de majoritatea primatelor superioare, cu excepţia omului. Se pune evident problema de a şti dacă incestul nu este cumva necesar apariţiei unei civilizaţii, în sensul pe care-l dăm noi acestui termen, dar nimic din cunoştinţele noastre actuale nu ne permite să ne pronunţăm pentru o asemenea concluzie fatalistă."

Privirea profesorului, care se întreba cum va primi Preşedintele cursul său, se fixă asupra unui frumos specimen cenuşiu care-l fixa aşa cum ştie s-o facă un şobolan: botul ascuţit scotocind printre zăbrele, ochii mici şi vioi, aparent înţepeniţi în orbite, care măturau sacadat universul limitat al laboratorului.

O, şobolani, îşi spuse profesorul, aproape mişcându-şi buzele într-o implorare mută, ce ştiţi despre viitorul vostru? Vă veţi lipsi de spaimele noastre, de religii, de zeii şi de idolii noştri, de psihozele pe care le încercăm şi de războaiele a căror invenţie ne precede în aşa hal, încât broaştele par să le conducă pe scară largă?

Veţi rumega pe oasele noastre fosile cugetări metafizice?

Veţi atinge stelele?

Ori veţi învinge moartea? Vă va trece măcar prin minte această idee?

Şi pot să-i spun Preşedintelui că ar trebui să-i considerăm pe şobolani ca pe semenii noştri, ca pe fraţii noştri mai mici, aproape egali, dacă am avea umilinţa propriei inteligenţe? Iar ceea ce repugnă în ei insului comun este exact lucrul prin care se apropie de noi cel mai mult, căci mâncăm şi ne plac aceleaşi

lucruri; şi, ca şi lor, ne place – spirite gregare ce suntem – să ne adunăm în turme; şi, ca şi noi, ei sunt curioşi, scotocitori şi îndrăzneţi, iar dacă şobolanii masculi îşi devorează progeniturile în absenţa măsurilor de precauţie ale femelei, miturile noastre nu sunt pline de aceleaşi grozăvii presupuse care ne produc atâta spaimă pentru că ele nu sunt decât metafore crude ale realităţii cotidiene?

Şi poate că prezenţa noastră este aceea care-i blochează pe şobolani, cel puţin pe cei mai avansaţi dintre ei, pentru că le oferim casă şi masă, pivniţele şi hambarele noastre şi le luăm grija, ideea, dorinţa, obligaţia de a-şi construi oraşele şi de a înmagazina provizii, iar dacă bisturiul atomului va trece peste faţa Pământului, ei vor moşteni planeta, aşa că dacă noi am fi sănătoşi la minte, şi generoşi, şi grijulii faţă de viitor şi de gloria vieţii, aşa cum pretindem atât de binevoitori că suntem, am îngropa pentru generaţiile viitoare de şobolani informaţiile despre civilizaţia noastră sub o formă care să le fie accesibilă, astfel ca să nu se piardă totul şi ei să poarte cel puţin mărturia trecerii noastre prin lume…

Şobolanul… Şobolanul necunoscut… Care va veni într-o sută de mii de ani sau într-un milion de ani şi care va fi poate, pentru om, interlocutorul posibil… Şi îngrozitor… Şi care va spune, dând peste o ascunzătoare pregătită pentru el: „Ăştia erau nişte şobolani adevăraţi, chiar dacă înfăţişarea lor era diferită de a noastră.”

Până şi numele lor: superşobo.

Superşobo… Şobolanul superior.

Suntem ca nişte zei pentru şobolani, binevoitori şi ucigaşi, exterminatori şi milostivi…

Gândesc precum un şobolan. Dumnezeule, trebuie că sunt singura fiinţă omenească din lume suficient de sănătoasă la minte încât să creadă că gândeşte ca un şobolan care s-ar pretinde a fi om.

Îşi aminti de copilul-şobolan. Fruntea i se înnegură. Susţinu privirea marelui şobolan cenuşiu, aflat în cuşcă, şi dădu din umeri. Trebuia să folosească aceste cuvinte în faţa Preşedintelui. Nu avea nimic altceva să-i spună. Habar n-avea de ce se comportau şobolanii din stradă aşa cum o făceau.

Marele şobolan cenuşiu din cuşcă probabil că ştia.

Dar va fi nevoie de o sută de mii de ani sau de un milion de ani pentru ca el să înveţe să vorbească.

Atunci zăbrelele fură coborâte peste guri şi Orgoliosul, în palatul său, zise:

Am închis noaptea, am dat înapoi tenebrele, am încins fiinţa inferioară cu un grilaj de fier şi drumurile vor rămâne neatinse.

Şi el îşi frecă mâinile şi se bucură în adâncul sufletului său, dobitocul…

Pe când noaptea cădea, avu loc o mare întrecere între indivizi pe şosele, căci toţi doreau să-i vadă pe aceia pe care, în dispreţul lor, îi numeau scârboşii şi pe care noi îi numim preasupuşii – să devenim ca ei, dacă vom dori să scăpăm propriei priviri – închişi în măruntaiele Behemotului de piatră. Primii dintre ei, timizi, nu se aventurau câtuşi de puţin dincolo de adăpostul porţilor, dar cum timpul trecea, veniră alţii şi se îngrămădiră ca sardelele până când ocupară în întregime suprafaţa trotuarelor. Cei mai viteji chiar se aşezară deasupra gurilor de canal şi unii erau înarmaţi cu bâte pe care le strecurau printre barele de fier, în ideea de a-i opri pe unii dintre preaumili – să devenim ca ei, dacă dorim să scăpăm de remuşcări – dar fură decepţionaţi, căci nu găsiră acolo pe nimeni.

În cea de-a şaptea oră, în această mulţime se produse o mişcare. Unii dădură din umeri şi se întoarseră acasă. Şi aceştia fură bine sfătuiţi, deşi n-aveau deloc credinţă. Dar cea mai mare parte rămase pe loc şi-şi manifestă zgomotos bucuria. Se întoarseră către palatul Orgoliosului, se prosternară până la pământ şi-l lăudară. Iar asta o făcură de trei ori.

Şi, pe când se ridicau ei, auziră, venind de la cei ce se aflau cel mai aproape de zid, nişte uriaşe urlete de groază.

Căci preasupuşii, întorcându-se din drumurile care le fuseseră închise, se strecuraseră în pivniţele caselor şi, de acolo, până la parter, iar acum se năpusteau grămadă prin răsuflători şi ferestre deschise, prin uşile caselor. La fel cum nu poţi întemniţa Adevărul şi el îşi găseşte drumul indiferent care sunt obstacolele care i se opun.

Iar şobolanii văzând lumina verde – care este semnul Speranţei – se năpustiră ca de obicei să traverseze, fără a ţine cont de mulţime.

Şi erau mai numeroşi decât stelele de pe cer. Formau un zid, o pătură mai groasă decât înălţimea unui om şi cântau. Atunci, cei care se adunaseră pentru a râde cu orice preţ de cei preasupuşi – să devenim ca şobolanii, fraţilor, dacă vrem să scăpăm tristei condiţii a omului – încercară să fugă în toate părţile şi mulţi muriră sufocaţi, în timp ce alţii fură zdrobiţi de produsele ştiinţei lor nelegiuite.

Văzând aceasta, Foarte Înţeleptul Péquillon, a cărui inimă nu se deschisese încă pentru Adevăr, căzu în genunchi şi mâna sa dreaptă fu muşcată de un şobolan. Iar mai târziu, fu nevoie, întrucât rana se infectase, să i se taie acel braţ. Îşi pierdu, de asemenea, ochiul stâng. Şi ştiu că era un lucru corect căci, fiind căzut cu faţa la pământ, văzu un şobolan enorm care-l privea fix şi care-i spuse un cuvânt – unul singur – de nepronunţat, dar din care a rezultat întreaga noastră Revelaţie.

Şi el a citit numai înţelepciune în ochii şobolanului.

Şi cu toţii s-au întors către palatul Orgoliosului şi au cerut dreptate. Iar Orgoliosul se mâhni adânc, dar nu văzu Adevărul…

Istoria Autentică a revelaţiei noastre, de Lucien Péquillon. Editată sub controlul Adevăratei Reuniri a Emulilor Preasupuşilor. Extras din Capitolul XIV.

Văzut de aproape, surâsul Preşedintelui era mai puţin bonom decât părea la televiziune. Era înspăimântător chiar. Încerca să evoce căscatul, uşorul freamăt al buzelor unui carnasier. Dinţii rămâneau invizibili, dar se întâmpla ca limba să-şi facă o scurtă apariţie. Mâinile Preşedintelui strângeau braţele fotoliului ca şi cum ar fi fost vorba de o pradă, exceptând momentele când se jucau cu un creion sau cu o riglă, după care le dădea drumul ca să le reînşface în clipa următoare.

Privirea Preşedintelui aţintită asupra lui îi trezea profesorului tendinţa de a se retrage în sine însuşi şi de a dispărea între braţele fotoliului. Preşedintele era un fox-terrier sau un buldog, iar el se simţea în pielea unui şobolan. Ştia foarte bine ce-ar face un şobolan pus în aceeaşi situaţie: ar fi fugit chiţăind sau ar fi sărit la beregata agresorului.

Fiind încă, destul de superficial, om, profesorul nu avea la îndemână niciuna dintre aceste resurse. Pe deasupra, fotoliul gonflabil scârţâia înfiorător la fiecare dintre mişcările sale. Predecesorul Preşedintelui avusese o slăbiciune pentru

mobilierul modern, iar actualul Preşedinte nu-şi dorea altceva decât să-i semene celui pe care-l înlocuise.

Surâsul Preşedintelui deveni de-a dreptul exagerat. Intrară în scenă şi dinţii.

— Reţin două idei din expozeul dumneavoastră, spuse el. Îmi sugeraţi mai întâi să înfiinţez un institut pentru şobolani, dar nu un institut de cercetări, ci unul de învăţământ, căci vedeţi în ei specia care va înlocui omenirea, şi doriţi ca noi să ni-i facem aliaţi mai înainte de a fi prea târziu. Nu mă îndoiesc de capacităţile lor, dar mi-e teamă ca ministrul Educaţiei să nu vadă în dificultăţile sale financiare actuale un motiv pentru a întârzia execuţia acestui proiect. A doua idee este aceea că starea actuală a ştiinţei nu ne permite nicicum să explicăm comportamentul atât de ciudat al acestor rozătoare pe străzile noastre; că aţi putea împiedica dezvoltarea epidemiilor de spirochetoză ictero-hemoragică, de sodoku, chiar şi de ciumă, de amibiaze şi toate maladiile virale pe care Rattus Norvegicus, numit de obicei şobolanul uriaş sau şi mai popular şobolanul de canalizare, este susceptibil să le transmită; dar când aceşti parteneri eventuali ai speciei umane au preferat să ducă împotriva ei un şir de acţiuni subversive în locul unui război bacteriologic, vă socotiţi incompetent în a ne oferi sfaturi asupra modalităţilor de a-i distruge.

Profesorul îşi înghiţi saliva.

Dacă aş avea curaj, îşi zise el, i-aş cere să revadă concluzia viitoarei mele informări pentru Academia de Ştiinţe.

— Sinceritatea dumneavoastră ne mâhneşte în aceeaşi măsură ca şi ignoranţa de care daţi dovadă, domnule profesor, continuă Preşedintele. Trase înspre el o foaie de hârtie roşie.

— Am aici un raport de la consiliul meu ştiinţific, care vă desemnează în acest domeniu drept omul cel mai competent din regat – acceptaţi-i unui istoric această veche expresie – şi ca pe unul dintre cei doi sau trei eminenţi specialişti în şobolani de pe tot Pământul, cel puţin de partea asta a deşertului Gobi. Nu vă pun deci la îndoială cuvântul. Totuşi, nu credeţi c-ar fi de datoria dumneavoastră să ne lăsaţi un pic de speranţă? N-aveţi oare, fie şi-n America, vreun coleg ale cărui cercetări să fie orientate în direcţia cea bună?

— I-am telefonat lui Obrucev, la Kaliningrad, spuse profesorul cu voce gâtuită. Este singurul om din lume care-i

învaţă pe şobolani să joace şah. Pe un eşichier cu nouă căsuţe, servindu-se numai de un turn şi un nebun, el a obţinut rezultate interesante. Bineînţeles, era la curent cu situaţia. Până să stau de vorbă cu el, n-a vrut să creadă nimic din toată povestea asta. A început prin a mă întreba dacă îl iau drept un idiot abrutizat de presa capitalistă de senzaţie. Apoi, când l-am asigurat de autenticitatea faptelor, cred că a scos un fluierat printre dinţi. După care a adăugat: Foarte interesant. Şi-a închis.

— Asta-i tot ceea ce-a spus?

Profesorul îşi drese glasul.

— Ştiţi, are un simţ al umorului cam ciudat. A zis că nu e surprins de progresele foarte rapide realizate de… hm… Vermina capitalistă. Dar sunt sigur că nu credea nici un cuvânt din toate astea. Cunoaşte foarte bine şobolanii…

— Şi în ce priveşte SUA?

— Harrington, de la Harvard, m-a sunat el primul. Voia un mic raport semnat de propria-mi mână pentru a obţine o finanţare specială din partea Fundaţiei lui. Mi-a propus să cumpere câţiva dintre aceşti şobolani…

Preşedintele îşi îndreptă surâsul către unul dintre asistenţii săi.

— Cred că am putea face un gest de atenţie. La urma urmei, dacă mi-aduc bine aminte, ne-au dat şi ei câteva roci lunare.

Agasat, profesorul ridică vocea.

— Bineînţeles, Harrington era foarte surescitat. Dar nu avea nici cea mai mică idee despre cauzele fenomenului. Mi-a recomandat totuşi să nu încerc să extermin şobolanii. Este specialist în mediul înconjurător natural. Crede că şobolanii fac parte integrantă din echilibrul ecologic al marilor oraşe şi că, dacă-i vom distruge pe scară mare, vor urma tot soiul de molime. Acum câţiva ani, a dus o campanie pentru protejarea şobolanilor din oraşe. Mă tem că fără prea mare succes…

Surâsul Preşedintelui se lărgi.

— Pe legea mea, şobolanii se ocupă destul de bine de propria lor protecţie. Un pic prea bine, chiar… Vedeţi, mi se întâmplă foarte rar să mă îndoiesc de posibilităţile ştiinţei, dar asta rămâne posibil. În această clipă…

Profesorul se agită în aşa măsură încât scârţâiturile fotoliului său acoperiră vocea Preşedintelui. Sfârşi prin a se

stăpâni şi a se imobiliza într-un echilibru instabil în scaunul său translucid, apoi strânse hotărât din fălci.

— Ştiinţa, domnule Preşedinte, ştiinţa nu este aici pusă în discuţie. Ştiinţa înregistrează şi, pe măsura mijloacelor de care dispune, explică fapte care s-au constituit în lungi serii repetitive începând din trecut. Suntem în faţa unui fenomen în întregime nou. Ştiinţa nu poate să-l explice. Ea trebuie să-l studieze. Obrucev este un specialist – cel mai bun – în studierea inteligenţei conceptuale a şobolanului de laborator. Harrington, după cum am mai spus, este unul dintre maeştrii ecologiei urbane. Eu mi-am consacrat mulţi ani din viaţă studiului fiziologiei şi comportamentelor instinctuale ale şobolanilor. Dar acesta nu e un comportament dictat de instinct. Este, fără îndoială, un comportament social. Iar comportamentele sociale ale şobolanilor nu au fost studiate decât în laborator. Niciodată însă într-un mediu natural atât de vast, atât de complex, precum acela al unui mare oraş.

— Şi de ce aceste comportamente s-au dezvoltat doar într-un singur oraş mare?

— De ce marsupialele nu s-au dezvoltat decât în Australia? Replică virulent profesorul, conştient de a fi comis un bluf ştiinţific.

— Vă voi mărturisi, domnule profesor, propria-mi ignoranţă, zise Preşedintele, pe un ton conciliant. Dar, lăsând la o parte scrupulele legitime ale profesorului Harrington, nu există vreun mijloc de a ne debarasa de şobolani? Definitiv şi rapid.

— Există mai multe zeci, rosti profesorul cu o undă de sarcasm în glas.

—.?

— Niciunul dintre mijloacele cu adevărat eficiente nu este inofensiv pentru om. Am goli mai uşor Parisul de locuitorii săi, decât de şobolani.

— Înţeleg, zise Preşedintele. Aveţi, în pofida tuturor acestor fapte, vreo recomandare de făcut?

— Nu văd decât una. Am şi făcut-o. Să studiem fenomenul până când vom şti despre el suficient pentru a putea interveni asupra cauzelor.

— Şi asta poate dura…?

— Luni, sau poate ani. Putem începe prin a studia migraţiile şobolanilor pe sub capitală. Este un domeniu interesant, deşi puţin cunoscut.

Preşedintele avu un căscat discret.

— Mă tem că nu putem aştepta câtuşi de puţin, zise el. Trebuie să găsim cât mai curând aceste afurisite cauze.

— Atunci mergeţi şi întrebaţi-i pe şobolani, îi aruncă profesorul.

Preşedintele încetă să mai surâdă. Mâna lui dreaptă alunecă spre un mic pupitru acoperit cu butoane şi luminiţe, ezită, apoi încremeni. După care atrase către el, cu siguranţa independentă a unui animal bine dresat, un dosar gros, albastru.

— Reţin sugestia dumneavoastră, profesore, zise el cu o voce fermă, din care dispăruse orice amabilitate. Ezitam în faţa ciudăţeniei acestei situaţii, dar convingerea de care daţi dovadă m-a decis. Îi vom întreba pe şobolani despre motivele comportamentului lor. Nici dumneavoastră, nici eu, oricare ar fi autoritatea pe care-o avem fiecare în domeniul lui, nu putem face asta. Dar există o fiinţă, numai una – şi în mod providenţial se află în această ţară – care se pare că posedă această capacitate.

Preşedintele făcu o pauză.

— Copilul-şobolan, zise el.

Faţa profesorului deveni stacojie.

— Copilul-şobolan! De ce nu cântăreţul la flaut din Haarlem?

— Onorariul acestuia e prea ridicat, spuse Preşedintele. Dar de ce? N-aveţi încredere în copilul-şobolan? Am aici un dosar complet…

Profesorul lovi cu pumnul în rezemătoarea elastică a fotoliului său, atât de puternic încât îşi pierdu echilibrul. O secretară interveni la timp pentru a-l ajuta să nu cadă, iar mai apoi să se ridice. Savantul spumega de furie.

— Copilul-şobolan este o gogoriţă, o legendă, o impostură, o măgărie, o poveste pentru babe, o înşelătorie, o iluzie, o momeală pentru fleţi, o fabulă, o prostie, o mistificare, o himeră, o născocire gazetărească, o ficţiune, o farsă, o absurditate, o păcăleală, o contrafacere, un renghi nereuşit, o gogoriţă…

Profesorul se aşeză iarăşi, cu chipul descompus.

— Am rămas fără substantive, zise el în cele din urmă, destul de calm.

— Dar nu şi fără argumente, sper, zise Preşedintele. Chiar nu credeţi în existenţa copilului-şobolan?

— Cred în existenţa lui aşa cum cred în a dumneavoastră sau într-a mea, zise profesorul cu o voce slabă şi liniştită. Am citit toată literatura referitoare la acest subiect. Povestea cu pricina este o rană sângerândă pe trupul ştiinţei. L-am examinat eu însumi. Am văzut un debil prin excelenţă, de vreo doisprezece-paisprezece ani, care a fost în aşa hal afectat de rahitism la începuturile existenţei sale, încât nu reuşesc să-mi dau seama cum a putut să-şi mai revină. Dar de aici până la a crede în istorioara asta cu băiatul crescut de şobolani şi care le-ar fi învăţat limbajul… Şobolanii nu au limbaj. Dacă ar fi avut aşa ceva, de multă vreme aş fi aflat asta. Sau ar fi aflat Obrucev. Ori Harrington. Duceţi-vă să le vorbiţi despre limbajul şobolanilor…

— Profesore! Spuse Preşedintele cu un glas care ar fi făcut să vibreze geamurile, dacă ele n-ar fi fost rezistente la microfoane şi gloanţe.

Apoi făcu o pauză, în speranţa de a lăsa încăperea să se umple de tăcere.

— În raportul pe care-l am aici, reluă el pe tonul uşor doctoral folosit atunci când se adresa camerelor TV, profesorul Duvernoy, a cărui operă în acest domeniu precis a făcut obiectul multor controverse, ştiu asta, dar a cărui competenţă generală nu este mai puţin indiscutabilă decât a dumneavoastră, nu pretinde că subiectul Beaubourg ar fi învăţat limba şobolanilor. El afirmă doar că subiectul în chestiune s-a găsit izolat destul de târziu, dacă pot spune aşa, între douăzeci şi patru de luni şi trei ani, şi că i-a putut învăţa pe anumiţi şobolani rudimente ale limbii sale. El estimează că subiectul Beaubourg nu este – stricto sensu – un debil absolut sau cel puţin că nu era la naştere, ba chiar că era mai curând sclipitor de inteligent, dar că manifesta – aproape sigur în legătură cu o anomalie genetică agravată, fără îndoială, de un mediu familial deplorabil – o puternică tendinţă spre schizofrenie. Ca urmare, ar fi dezvoltat, pe baza primului său stagiu de ucenicie în limba omenească, un limbaj personal, structurat dar ininteligibil pentru oricine altcineva în afară de el, aşa cum fac mulţi copii, unii mai mult timp decât

alţii. Şi, din nefericire, acest limbaj i-a învăţat – dacă pot spune aşa – pe şobolani.

— Ştiu toate acestea, zise profesorul, al cărui chip exprima o răbdare infinită. Şi, din nefericire, Duvernoy este singurul care înţelege acest limbaj şi poate conversa cu copilul-şobolan.

— Nici vorbă! El a adunat elementele unui glosar şi ale unei gramatici ale acestei limbi a cărei structură mi s-a părut destul de ciudată, mărturisesc, dar n-am putut să consacru mult timp studierii ei. Recunoaşte totuşi că e singurul care poate purta o conversaţie cu copilul-şobolan, datorită configuraţiei sale buco-linguale destul de… Deosebite. Spune, de asemenea, că subiectul Beaubourg poate discuta cu anumiţi şobolani, dar că el însuşi nu-i poate înţelege, din lipsa unei urechi destul de fine. Crede că a reuşit să converseze, între anumite limite, cu şobolanii, prin intermediul copilului. Se întreabă dacă, la ora actuală, majoritatea şobolanilor din Paris nu dispun de un limbaj embrionar.

— Şi dumneavoastră… Dumneavoastră admiteţi aşa ceva, domnule Preşedinte?

— Nu înghit nimic pe nemestecate, domnule profesor. Citesc toate rapoartele care-mi sunt prezentate. Nu mi-aţi cerut chiar dumneavoastră, ceva mai devreme, credite pentru a încerca să punem la punct un ansamblu de semanteme care să ne lase să sperăm într-o comunicare biunivocă între noi şi şobolani? Ţineaţi să subliniaţi că dacă ei nu dispun în mod sigur de un echipament cerebral care să le permită să creeze simboluri, e foarte probabil să le recunoască, să le înveţe şi, poate, să le combine. Acest proiect părea să vă entuziasmeze.

— Vorbeam la modul total abstract…

— Într-adevăr! Se pare că aţi fost depăşit într-o măsură cu totul şi cu totul empirică de către un tânăr schizofrenic. Sunt convins că eforturilor dumneavoastră conjugate…

— Nu-mi cereţi asta, gemu profesorul, roşu la faţă.

— În acest caz, nu voi avea cruzimea să vă mai reţin în prezenţa viitorului nostru translator. Vă mulţumesc de mii de ori pentru informaţiile şi sfaturile pe care ni le-aţi oferit, domnule profesor!

Preşedintele se ridică în picioare.

Apăsă pe un buton.

— Să intre copilul-şobolan, zise el cu glas blând.

CUMPĂRAŢI TORŢELE NOASTRE SUPERRAZANTE, STRĂPUNG NOAPTEA LA ÎNĂLŢIMEA TROTUARULUI ŞI ÎMPRĂŞTIE VERMINA.

ATOTPUTERNICE PENTRU UN MINI-PREŢ.

ŞOBOCICLETA MIJLOCUL CEL MAI EFICIENT DE ALUNGARE A ŞOBOLANILOR.

DUPĂ MODELUL SIMILAR DESTINAT BIZONILOR DIN FAR-WEST!

ADAUGĂ O NOTĂ DE DISTINCŢIE MAŞINII DUMNEAVOASTRĂ.

(Se fixează instantaneu de barele de protecţie cu două şuruburi livrate o dată cu aparatul).

OCHIUL DE TIGRU VĂ ECHIPEAZĂ FARURILE.

AUTO-ADEZIV, REZISTENT LA CĂLDURĂ ŞI LA PLOAIE, TRANSFORMĂ CÂT AI CLIPI FIECARE DINTRE FARURILE DUMNEAVOASTRĂ ÎNTR-O ÎNSPĂIMÂNTĂTOARE FIGURĂ DE PISICĂ.

CONFERĂ CLASĂ MAŞINII DUMNEAVOASTRĂ ŞI O PERSONALIZEAZĂ.

(Model acceptat de Prefectura de poliţie numai pentru circulaţia din Paris).

O NOUĂ DRAMĂ PENTRU MURIEL!

COPILUL-ŞOBOLAN ESTE FIUL SĂU PIERDUT?

CELE ŞAPTE ÎNTREBĂRI PE CARE ŞI LE PUNE CEL MAI FEMININ DINTRE TRAVESTIŢI.

TOATE DETALIILE ÎN PAGINA 8 DIN Ici-Jour.

DE VÂNZARE LA TOŢI VÂNZĂTORII DE ZIARE.

Şăzâşii, tipu din palat?

Poa căvor şi şară drep dăvot?

Io vreau, zişi regili, că cine mă voteazî…

Şobolanii dârdâie dă când caralii pun laba pă droguri.

Mai mult ca sigur, fraţii aruncă grămezi în privată, trag apa şi toate astea se cărăbănesc în canalizări.

Şobolanii-s fraţii noştri! Şobolanii-s fraţii noştri! Şobolanii-s fraţii noştri!

Extrase din „Apucă-ţi laba şi muşc-o”

Broşură colectivă difuzată cam prin aprilie 1986. Nu se menţionează editorul.

IAG 86/4 20031 în catalogul Bibliotecii Naţionale.

Într-o zi, maşina care-l transporta pe copilul-şobolan trecu prin faţa facultăţii de ştiinţe.

Acesta începu să chiţăie de spaimă, în faţa umbrei îngrozitoare a turnului clădirii.

Apoi tăcu.

Infirmierul care-l însoţea crezu că se calmase. Dar copilul-şobolan tocmai încercase o groază mai teribilă decât oricare alta posibilă. La baza turnului, el distinsese într-o fracţiune de secundă două fiinţe uriaşe, cocoţate pe o pădure de labe. Două omizi enorme, care se înfruntau, se supravegheau înainte de a se năpusti una asupra celeilalte. Botul plat al fiecăreia dintre ele purta urmele unei bătălii înspăimântătoare. La fel ca fălcile unei menghine, cei doi viermi se închiseseră peste nişte fiinţe fragile, iar de pe părţile lor frontale picurau încă resturi sângerânde. Două pete simetrice şi puturoase. Sfărâmături organice, chil şi mucozităţi.

Iar copilul-şobolan ştiu că, deasupra oamenilor, existau alte fiinţe care îşi băteau joc de ei şi îi zdrobeau. Aşa cum le făceau oamenii şobolanilor.

Şi fu traumatizat de acest lucru pentru tot restul vieţii.

Tocmai încercase, poate pentru prima dată în existenţa sa, o emoţie autentic omenească.

Dacă nu mă credeţi, duceţi-vă să vedeţi intrarea principală a noii Facultăţi de Ştiinţe, din piaţa Jussieu.

Şi încercaţi să treceţi, cu inima împăcată, cu mersul sigur, printre fălcile menghinei.

Cu ochii ridicaţi către faţadele paralele care promit – din câte bănuiesc eu – un destin glorios studenţilor inocenţi…

Cuşca trecu milimetric printre cele două batante ale uşii duble. Duvernoy o preceda şi, cum trăgea el însuşi un soi de cârmă, etalând un lux infinit de măsuri de precauţie, semăna destul de bine cu băieţelul gătit de sărbătoare care târăşte după el un cărucior peste măsură de mare.

— Dumnezeule, cât e de urât! Zise Preşedintele.

Strănută. O duhoare în acelaşi timp acră şi aducând a mosc umplea încăperea. Preşedintele încercă s-o analizeze. La nivelul cel mai puternic, îi aducea aminte de ceva. Mirosul era complex. Amintirea, de asemenea. Mirosul ascundea o componentă care amintea de urină şi care, în chip bizar, se

putea asocia cu un sentiment de încântare şi putere. Cărţile amestecate ale memoriei sale zburară în toate părţile; descoperi, pe fundalul neclar şi strălucitor al unui pom de Crăciun, o minge albă şi roz, cuibărită în fundul unei cuşti.

Avea cinci ani. Un şoricel alb. O umbră coborî peste chipul lui. Şoricelul alb murise pentru că-l ţinuse prea mult timp strâns în căuşul palmei. Sau prea tare. Se întâmplase totul în aceeaşi zi? Nu credea. O tristeţe de neînvins îl asaltă. Făcu un efort s-o alunge, luând notă în minte că va trebui să-i vorbească analist-consilierului său de această amintire pierdută.

Un simplu gest. Un asistent se duse şi deschise fereastra, încet, cu discreţie. Duhoarea slăbi un pic, luptă o clipă împotriva miresmelor umede ale grădinii, apoi se înstăpâni definitiv.

Preşedintele avu un gest liniştitor la adresa asistenţilor săi.

— Nu-l spală niciodată? Întrebă, mai mult ca pentru sine.

Îi arătă lui Duvernoy un scaun, dar savantul era prea aferat pentru a remarca invitaţia. Şi stătea în dreptul ocupantului cuştii, mascându-l.

— Încântat să vă revăd, domnule profesor, zise Preşedintele.

Duvernoy mormăi ceva fără sens.

Are cu adevărat un defect de pronunţie, gândi Preşedintele. Sper că nu voi fi obligat să recurg la un interpret.

Îşi duse cu eleganţă mâna la tâmpla stângă, ca pentru a-şi aranja o meşă nelalocul ei şi profită de gest pentru a creşte cu o gradaţie nivelul amplificatorului ascuns în ureche. Aparatul putea servi, dacă era nevoie, şi ca să-l avertizeze în caz de pericol. Se întreba câteodată ce s-ar întâmpla dacă un radioamator ar intra din întâmplare pe frecvenţa minusculului receptor.

Percepu distinct ceea ce spunea Duvernoy:

ŢÂC ŢÂC ŢÂC ŢÂC ŢÂC ŢÂC.

ŢÂC ŢÂC ŢÂC ŢÂC ŢÂC ŢÂC.

Pe mai multe tonalităţi.

Nici acest mesaj nu-i era destinat.

— Aceste precauţii sunt absolut necesare? Întrebă el într-un târziu, când reuşi să-i prindă privirea psihologului. Vreau să spun… hm… Acest… Aparat? Sunt sigur că tânărul nostru prieten este cât se poate de civilizat…

Cu colţul ochiului, zări o secretară pe cale să leşine. O concedie, cu un gest al mâinii. Femeia fugi, iar pocnetul uşii închise în urma ei i se păru Preşedintelui aidoma unui tunet. Avu impresia că o aude hohotind în anticameră. Era inconvenientul unei urechi artificiale un pic supradimensionate.

— Oh, domnule Preşedinte, zise Duvernoy. Vă cer scuze. Era o simplă măsură de precauţie pe perioada transportului. Este întotdeauna foarte agitat în timpul călătoriilor. Nu se poate obişnui cu ele. Îl terorizează maşinile. De obicei, îl transport într-o cuşcă în întregime închisă. Dar trebuie să se obişnuiască, nu-i aşa?

După un moment de gândire, Duvernoy adăugă:

— N-aş vrea să strice cine ştie ce…

— Tot mobilierul este contrafăcut, spuse amabil Preşedintele. Chiar şi covorul. Doar fotoliile din plastic sunt veritabile.

Duvernoy trase zăvorul de la uşa cuştii. Întinse precaut mâna către partea din spate a acesteia. Doar atunci observă Preşedintele că purta o mănuşă groasă din piele. Copilul-şobolan se lăsă tras afară fără să opună rezistenţă. Era îmbrăcat într-un soi de pijama cenuşie, strânsă pe corp şi încheiată la spate.

Care va să zică, gândi Preşedintele, iată-l pe unul dintre supuşii mei. Nu, dintre administraţii mei. Trebuie să mă descotorosesc de ticul ăsta. Într-o bună zi, voi scăpa chestia asta în vreun discurs. Este şi mai urât decât celălalt. E-adevărat că are aerul unui şobolan. Are ceva din Duvernoy. Ai spune că sunt tată şi fiu. Iar dacă totul e o înşelătorie… Nu, mai curând e vorba de nişte afinităţi elective. În tot cazul, dacă e ceea ce pretinde că este, pentru moment se dovedeşte administratul cel mai important din regatul meu. Nu i-aş da mai mult de opt, zece ani.

Duvernoy se ocupă să-l cocoaţe pe copilul-şobolan pe un fotoliu stil Régence, chiar în faţa Preşedintelui. Ochii copilului-şobolan, aproape închişi, nu lăsau să scape nici o lucire de inteligenţă. Craniul lui era ciudat de teşit şi acoperit cu un păr rar şi decolorat.

— Ar fi de preferat, zise Duvernoy, să închidem această fereastră şi să tragem puţin draperiile. Nu prea suportă lumina zilei. Prezintă un caz destul de rar de acromatism al irisului, probabil de origine genetică.

— Am aici câteva bomboane de ciocolată, şopti Preşedintele. Credeţi că s-ar putea să-i placă? L-ar face mai răbdător?

Împinse către copilul-şobolan o cutie legată cu o fundă. Un asistent scoase capacul cutiei şi-i arătă conţinutul copilului-şobolan, care-şi înfundă în el ambele mâini şi-şi umplu gura până la refuz.

— ŢÂC ŢÂC ŢÂC, făcu el pe un ton înspăimântător de ascuţit, în timp ce un firicel de salivă maronie îi picura din gură pe mocheta de pe jos.

— Cred că vă mulţumeşte, interpretă Duvernoy gestul.

Ochii copilului-şobolan se deschiseră pe de-a-ntregul. Preşedintele notă că erau palizi, strălucitori şi duri ca nişte pietre. Se mişcau fără încetare. Partea vizibilă a mâinilor putea să treacă drept normală, dar picioarele erau deformate: copilul era ghemuit pe fotoliu ca şi cum s-ar fi aflat pe o cracă, iar spatele lui avea o linie ciudată. Ironia situaţiei era aceea că dacă Duvernoy avea dreptate, copilul era un zeu, un zeu pogorât între rândurile şobolanilor, purtător al Revelaţiei, al Cuvântului, al Supremei Înţelepciuni.

Duvernoy, în picioare, cu mănuşile scoase, tocmai îşi aşezase ochelarii pe nas, agitând un teanc de hârtii.

„Domnule Preşedinte, doamnelor, domnilor, nu este niciodată de prisos să revin asupra împrejurărilor descoperirii. Acum mai puţin de patru ani, în timp ce se făceau săpături într-un perimetru întins, cuprins mai ales între strada Brisemiche şi strada Lard, în cel de-al patrulea arondisment, a fost adus la lumina zilei un ansamblu important de săli subterane şi de tunele legate de canalizările şi pivniţele caselor din vecinătate. Arheologii nu au putut să se pună niciodată de acord asupra originii acestor hipogee. După spusele unora, era vorba doar de subsolurile unor case dispărute, după ale altora de un sistem de subterane săpate în mare parte în timpul războaielor religioase, refolosite în timpul Revoluţiei şi uitate după aceea. În sfârşit, unii pretind că e vorba de nişte cariere deschise încă din secolul al VIII-lea şi care ar fi servit după aceea construcţiei lui Saint-Merri. Un ziarist a sugerat că aceste subterane erau opera seculară a şobolanilor. Orice ar fi fost, s-a descoperit acolo, în afara unor stocuri importante de provizii alimentare, constituite fără îndoială de şobolani, şi un copil a cărui vârstă a putut fi

estimată ca situându-se în intervalul şapte-nouă ani. Astăzi are deci între unsprezece şi treisprezece ani. Copilul a încercat să fugă chiar din momentul descoperirii sale, dar prăbuşirea providenţială a unui pasaj i-a tăiat orice drum de retragere şi el a fost capturat, nu fără oarecare dificultăţi. Un agent de poliţie, de pildă, şi-a pierdut un deget în respectiva împrejurare. Copilul, care era dezbrăcat şi într-o stare de murdărie indescriptibilă, a fost dus la Spitalul Copiilor Bolnavi şi încredinţat, cumva la întâmplare, profesorului Malsan. S-a crezut mai întâi, bineînţeles, că băiatul se rătăcise în reţeaua de subterane plecând de la vreo pivniţă sau o gaură de canal, şi că trăise câteva zile sau, şi mai rău, câteva săptămâni, din proviziile şobolanilor. Incapacitatea copilului de a se exprima a fost pusă pe seama unei debilităţi mintale profunde. Dar, în timp ce ancheta întreprinsă pentru a-i regăsi părinţii se prelungea fără nici un rezultat, se produseră câteva fapte surprinzătoare. Copilul nu era, în sensul strict al termenului, un debil profund: el manifesta o activitate incompatibilă cu această stare şi câteva teste non-verbale, deşi având un grad de acurateţe în mare parte discutabil, au demonstrat că era capabil de o anumită agilitate intelectuală. Un minuţios studiu anatomic şi fiziologic a părut chiar să demonstreze că, exceptând cazurile când avusese legături cu oamenii, petrecuse sub pământ o perioadă de timp mult mai lungă decât se presupusese iniţial. Anumite alterări ale vederii, ale auzului şi ale pielii, pentru a nu mai spune nimic de sistemul digestiv, nu se puteau produce nici în câteva săptămâni, nici chiar în câteva luni, mai ales în acest stadiu al creşterii sale.

Astfel, copilul, care pe moment nu apărea decât ca un caz extrem de supravieţuire în mediu ostil, trebuie că-şi avusese adăpostul, timp de mai mulţi ani, în măruntaiele Parisului. Pe deasupra, era evident că el se deplasa prin acest labirint întunecat şi că i se întâmpla, adeseori, să ajungă până aproape de suprafaţă. În lipsa acestui fapt, ar fi devenit complet orb. Ochii lui, care suportau cu greu lumina zilei, erau perfect obişnuiţi cu penumbra. Or, sala în care fusese găsit era complet obscură.

Ancheta administrativă sfârşi prin a fi abandonată, din lipsă de rezultate. Pe cât de departe se putea merge în trecut, părea imposibil să găseşti urma unui copil dispărut în

respectivul arondisment sau chiar în întregul oraş care să corespundă, mai mult sau mai puţin, acestui Moise al adâncurilor. O ipoteză conform căreia ar fi fost abandonat de nişte ţigani nomazi nu putu fi complet respinsă, dar păru prea romanescă pentru a fi reţinută. Cu timpul, cazul făcuse destulă vâlvă în cartier pentru ca martorii spontani sau provocaţi să devină tot mai numeroşi; şi toţi erau negativi. Renunţându-se la a i se mai da un nume copilului, s-a luat hotărârea să fie botezat „subiectul Beaubourg”, după numele unei străzi apropiate de locul unde fusese descoperit. Mi-am asumat, prin urmare, sarcina de a umaniza S-ul de la „subiect”, făcându-l iniţiala prenumelui Serge, la care este însă regretabil de adevărat că băiatul nu răspunde.

Lucrurile ar fi rămas probabil aici, în absenţa unei serii de coincidenţe. Profesorul Malsan, care se ocupase personal de reeducarea copilului, îi făcuse cadou nişte jucării, sperând să obţină astfel o reacţie de identificare şi să declanşeze un proces de recunoaştere a obiectelor. El observase că subiectul manifesta un ataşament aproape exclusiv pentru un iepure de pluş destul de puţin atractiv, de culoare cenuşie, căruia Serge îi mutilase urechile, folosindu-se de dinţi. Pe moment, nu dăduse mare atenţie acestui fapt, pe care şi-l notase totuşi cu mare scrupulozitate. Câteva zile mai târziu, îi surprinsese pe nişte îngrijitori care vorbeau despre „subiectul Beaubourg” numindu-l „copilul-şobolan”.

Malsan, care a manifestat, până la dispariţia sa recentă şi prematură, cultul demnităţii bolnavului, i-a admonestat sever, apoi a plecat să-şi vadă de treburile lui. Seara însă, pe când stătea pe gânduri în liniştea complice a cabinetului, expresia i-a revenit în minte într-un mod pe care l-a calificat el însuşi, în celebrul său memoriu, drept obsedant. În aceeaşi noapte, a inaugurat un nou capitol al ştiinţei.

A început prin a cere să se redeschidă ancheta administrativă, orientând cercetările către o perioadă mult mai veche, de cinci până la opt ani. Aşa s-a descoperit că dosarele de dispariţii erau distruse la capătul a cinci ani şi, în general, se rătăceau cu mult înaintea acestui termen. Apoi, a reluat el însuşi interogarea tuturor martorilor. S-a aflat astfel că, în clipa descoperirii copilului, camera subterană colcăia literalmente de şobolani, dar acest fapt fusese neglijat pentru că asistenţii îl

puseseră pe seama rezervei de hrană. S-a mai aflat şi că şobolanii s-au apărat cu străşnicie, înainte de a o lua la fugă printr-o mulţime de orificii prea mici pentru a permite trecerea copilului. Mai multe zeci dintre ei fuseseră omorâţi cu lovituri de lopeţi şi cazmale. Agentul de poliţie, care primise o medalie, n-a putut preciza dacă fusese muşcat de copil sau de vreun şobolan. Credea că-şi aminteşte cum copilul era acoperit de şobolani şi că se zbătuse ca un diavol. De îndată ce-l învelise pe copil cu pelerina lui, şobolanii fugiseră care-ncotro.

Profesorul Malsan şi-a amintit că îl examinase pe subiect chiar de a doua zi după primirea sa la Spitalul Copiilor Bolnavi, şi că nu găsise pe trupul acestuia nici o urmă de muşcătură. Pielea lui era desigur plină de cicatrice, dar toate erau vechi şi nu corespundeau decât unor zgârieturi superficiale, asemenea celor pe care şi le pot face animalele când se joacă.

În acest punct al investigaţiilor sale, Malsan s-a întrebat ce voiseră şobolanii să protejeze cu adevărat: proviziile sau pe copil. A consultat un specialist, care după aceea s-a certat cu el, conform căruia şobolanii nu se bat niciodată pentru provizii, ci îşi apără până la moarte progeniturile sau chiar adulţii în vârstă care ocupă o poziţie înaltă în ierarhia lor socială.

Doar atunci a întreprins Malsan experienţa care avea să-i asigure o notorietate pe care n-o căutase şi ale cărei aspecte scandaloase aveau să-i scurteze, fără îndoială şi din nefericire, viaţa. A pus să i se proiecteze subiectului Beaubourg filme în care erau înfăţişaţi şobolani şi, graţie excitării în care-l aduceau aceste şedinţe pe băiat, n-a ezitat mai târziu să-l pună faţă în faţă cu şobolani vii. Dintr-un pur noroc, el nu avea la dispoziţie şobolani de laborator şi a recurs la serviciile specializate ale Prefecturii. Aproape imediat, a avut intuiţia faptului că se petrecea ceva între copil şi acele animale. A fost momentul în care mi-a încredinţat conducerea principală a proiectului, dar trebuie să spun că inspiraţia iniţială şi metoda i s-au datorat aproape în întregime lui. Nu le-am adus decât modificări şi dezvoltări de detaliu.

Într-un interval de trei ani, am reuşit nu numai să îmbunătăţesc apreciabil nivelul de trai al lui Serge Beaubourg, dar şi să mă conving – şi să conving o parte a lumii ştiinţifice – că el are cu şobolanii o relaţie articulată şi orală, care poate fi calificată drept limbaj. Mi-am consacrat teza demonstrării

faptului că acest limbaj a) nu-şi are originea printre şobolani, b) are câteva rare puncte comune în structura sa cu limba franceză, c) prezintă mari analogii cu pseudo-limbile autistice ale schizoizilor.

Cu alte cuvinte, totul ne îndeamnă să credem că ne aflăm în prezenţa, în primul rând, a unui subiect care ar fi fost adoptat şi crescut de şobolani încă din fragedă pruncie, în al doilea rând – a unei limbi originale, generate plecând de la un prim strat cunoscut, ale cărui elemente arhaice sunt încă recognoscibile, iar în al treilea rând – a unui caz unic de învăţare reciprocă între om şi animal.

Ştiu că aceste ipoteze nu sunt deloc acceptate decât de câţiva medici şi de un mare număr de psihologi, chiar dacă ele au făcut deliciul unei hoarde de ziarişti care l-au deranjat un trimestru întreg pe veneratul şi regretatul meu maestru, şi că ele sunt cu putere combătute de o minusculă cabală de naturalişti. Sunt, cu toate acestea, gata să depun mărturie chiar şi pe eşafod, domnule Preşedinte…

Duvernoy se înclină uşor şi se aşează. Scârţâiturile fotoliului gonflabil reţinură o clipă atenţia copilului-şobolan.

— Ne interesează în cel mai înalt grad, domnule profesor, zise Preşedintele, să aveţi dreptate, pentru că atunci, cu ajutorul dumneavoastră, putem spera să punem capăt tulburărilor care au loc în stradă. Colaboratorul dumneavoastră, dacă-l putem numi astfel, nu i-ar putea sfătui pe… Prietenii săi să stea liniştiţi? Sau cel puţin să-i întrebe despre motivele agitaţiei lor? Am putea găsi cu siguranţă un teren comun de înţelegere. Nu cred că există vreo propunere rezonabilă pe care eu să n-o pot înţelege. Desigur, tot ceea ce vom hotărî trebuie să rămână între noi, dar nu văd în ce ar…

Duvernoy se ridică.

— Îmi permiteţi, domnule Preşedinte?

Un trosnet sec îl făcu să întoarcă rapid capul.

Copilul-şobolan înşfăcase doi pumni plini de creioane şi rodea când dintr-unul, când dintr-altul. Reuşise să părăsească pe furiş fotoliul şi să şterpelească un mănunchi de creioane de culori diferite, aflate într-un suport cilindric din piele neagră, încrustată cu aur. Preşedintele privea spectacolul cu o expresie înmărmurită.

Duvernoy se repezi la băiat. Copilul-şobolan protestă în semn de avertizare:

ŢÂC ŢÂC ŢÂC ŢÂC ŢÂC ŢÂC.

ŢÂC ŢÂC ŢÂC ŢÂC ŢÂC ŢÂC

— Lăsaţi! Zise Preşedintele. Doar dacă nu vă temeţi că o să se otrăvească… Deşi aceste creioane sunt cu siguranţă inofensive. Ştiţi că serviciile secrete analizează totul extrem de minuţios, inclusiv cerneala din stiloul meu. Câteodată mă întreb dacă nu cumva mă suspectează şi pe mine.

Firicele de salivă desenau un curcubeu contrastant de-a lungul bărbiei copilului-şobolan, scoţând în evidenţă un strat mai vechi, maroniu. Din când în când, copilul muşca de-a dreptul şi apoi scuipa ţăndări de lemn, dar cel mai adesea se mulţumea să zgârie creioanele cu incisivii. Duvernoy ridică din sprâncene. Încercă să apuce unul dintre creioane, luptă un moment să deschidă pumnul copilului, evită de puţin o lovitură de picior, în sfârşit reuşi să smulgă creionul.

Mirosi creionul de pe care picura saliva.

Preşedintele se întrebă dacă avea să înceapă şi el să-l ronţăie.

— Ştiu, exclamă Duvernoy, triumfător. E cedru. Cedru. Cutiile pentru trabucuri, lăzile de fructe exotice. Şobolanii nu rezistă niciodată tentaţiei de a roade lemn de cedru. Vor să vadă ce se află în interior.

Preşedintele vru să întrebe de ce nu se punea cedru în cursele de şoareci sau de ce nu li se dădea cedru otrăvit, dar îşi spuse, gândindu-se mai bine, că remarca sa ar putea să pară lipsită de tact. De aceea se mulţumi să revină asupra faptelor.

— Aţi ridicat vreo obiecţie?

— Vedeţi dumneavoastră, zise Duvernoy, şobolanii nu ştiu nimic… Am încercat deja să… hm… Conversez cu ei prin intermediul lui Serge. Deşi mulţi au participat la unele dintre aceste expediţii, nu prea ştiu mare lucru despre motivele care i-au îndemnat. S-au ţinut după mulţime…

— Dar bine, rosti Preşedintele ridicând imperceptibil tonul, toată lumea îmi spune că e vorba de un fenomen social la şobolani. Atunci, ce anume îmboldeşte masa? Cei ce-o alcătuiesc trebuie totuşi să ştie. Chiar şi alegătorii ştiu ce speră atunci când votează. Nu, nu notaţi asta!

— Nu notez nimic, spuse respectuos Duvernoy.

— Bun. Mă rog, zise Preşedintele, plictisit. Obişnuinţa cu ziariştii…

Brusc, păru bătrân şi obosit. Surâsul i se prăbuşise într-o grimasă sceptică.

— N-am spus, domnule Preşedinte, că nici un şobolan nu ştie ce se petrece. Dar, pe de altă parte, eu nu le vorbesc în mod curent limba. Se poate să-mi fi scăpat ceva. Deja nu e prea uşor să-l fac pe Serge să înţeleagă ce vreau să-i întrebe. Şi este şi mai greu pentru el să se facă înţeles. Aţi încercat vreodată, domnule Preşedinte, să purtaţi o discuţie cu un grup de debili profunzi?

— Niciodată, mărturisesc asta, zise Preşedintele. Dar m-aţi lăsat să înţeleg că tânărul dumneavoastră prieten n-ar fi un debil în sensul strict al…

— Nu vorbeam de el. Vorbeam de şobolani. Şobolanii care se lasă prinşi nu sunt dintre cei mai deştepţi. Vocabularul lor este dintre cele mai limitate, iar capacitatea lor de ideaţie e una pe măsură. Ceea ce explică – în treacăt vorbind – eşecul anumitor cercetători. De fapt, ca să fim cinstiţi, ei nu discută aproape despre nimic altceva decât despre mâncare şi sex. Am aici stenograma ultimelor noastre convorbiri. Vreţi să vă citesc un pasaj?

— Vă cred pe cuvânt, zise Preşedintele.

— Pe de altă parte, şobolanii de care dispunem ocupă un loc foarte jos în ierarhia socială. Ei urmează mişcarea, dar nu ştiu absolut nimic. Ca să iau un exemplu, ce credeţi că am putea afla de la un ţăran din Correze despre strategia nucleară a ţării noastre?

— Eu sunt originar din Correze, zise încetişor Preşedintele. Iar biograful meu oficial a scris, undeva, că tatăl meu a fost agricultor. Era de fapt notar, dar n-are importanţă…

— Ar trebui să întrebăm un om politic sau un fizician, continuă neobosit Duvernoy. Sau un general. Acelaşi lucru se întâmplă şi la şobolani. Individul de rând nu ştie nimic.

— Să capturăm un şobolan politic, zise Preşedintele.

Pescuise un creion dintr-un sertar, iar acum încheieturile degetelor sale crispate se albiseră, atât de mare era efortul pe care-l făcea ca să nu ducă la gură creionul. În cele din urmă, acesta se rupse cu un trosnet sec. Interesat, copilul-şobolan îl privi în faţă pe Preşedinte.

— Nu e atât de simplu. Şobolanii importanţi nu-şi asumă riscuri. Nu ies la lumina zilei. Ar trebui să răscolim toată capitala ca să-i dibuim. Şi chiar şi aşa… În materie de clandestinitate, şobolanii s-ar arăta cu uşurinţă superiori oamenilor.

— Pe scurt, m-aţi făcut să-mi pierd timpul, zise Preşedintele. Aveţi un interpret, dar n-aveţi cui să puneţi întrebări.

— O soluţie există. Putem să le trimitem un ambasador.

Preşedintele închise ochii. Trecu un timp.

— Copilul-şobolan, zise el apoi. Un ambasador şi un spion. Riscul este uriaş. Sunteţi sigur că se va întoarce din proprie iniţiativă? Sau că şobolanii nu-l vor omorî?

— Nu avem nici o altă soluţie. Şi pregătesc o asemenea misiune de mai bine de doi ani. Este singura noastră şansă să aflăm mai multe despre şobolani, să pornim un dialog cu ei.

— Se poate îneca, zise Preşedintele, să fie prins sub o surpătură, să se otrăvească fie cu alimente alterate, fie cu apă poluată, să cadă victimă vreunei infecţii. Sunt ani de zile de când a părăsit lumea de jos. Mai este oare capabil să supravieţuiască în acele locuri? A fost vreodată? E fiinţă umană, gândiţi-vă!

— Nu ştiu ce e aceea o fiinţă umană, zise Duvernoy. Sau mai curând, genetic vorbind, aveţi dreptate: este om. Dar din punct de vedere psihologic şi social, este mai mult de jumătate şobolan. Dacă-l lăsăm să se mişte în voie, se va întoarce sub pământ folosind prima gură de canal. Şi, între anumite limite, îi putem urmări traseul. Este posibil să-l dotăm cu o zgardă-emiţător sau să-i introducem sub piele o capsulă radio. Bineînţeles, raza de acţiune a acestui emiţător va fi foarte limitată, dar putem să înţesăm solul cu receptori.

— Şi cine vă spune că se va întoarce?

Cu ochii strălucitori, Duvernoy se năpusti la servietă. O deschise cu degete tremurânde. Îi întinse Preşedintelui un flacon pe jumătate plin cu un lichid verzui.

— Ăsta, rosti el triumfător. Nu se poate lipsi de el. La capătul a opt sau cincisprezece zile se va întoarce pentru a obţine o doză.

— Un drog, zise Preşedintele, făcând o strâmbătură.

— Nu este un drog în sensul strict al cuvântului. Să zicem, mai curând, un aliment. Acest produs nu are nici un efect

fiziologic supărător, chiar şi pe termen lung. Dar creează o obişnuinţă, de altminteri foarte limitată. Ea se manifestă printr-un soi de foame, una foarte specializată. Apare cam la opt zile după ultima doză. Şi creşte cu regularitate, vreme de mai multe săptămâni. Dacă intervalul de abstinenţă se prelungeşte, ea dispare în mod treptat. Impresia de lipsă a produsului nu este cu adevărat dureroasă. Nu este cu mult mai intensă decât aceea resimţită de un amator de dulciuri care, brusc, se trezeşte lipsit de acestea. Sau cu lipsa pe care o resimte ocazional un băutor de calibru mediu. Dacă am fi obişnuiţi cu această substanţă, am putea, eu şi cu dumneavoastră, să învingem destul de uşor disconfortul trecător pe care ni l-ar produce lipsa ei. Dar copilul-şobolan n-ar putea rezista. Dacă ar şti că undeva există vreo rezervă din acest lichid, ar încerca absolut totul pentru a pune mâna pe ea. După opt sau zece zile, s-ar întoarce bucuros acolo unde am dori noi.

— Există momente, murmură Preşedintele, în care îmi spun că oamenii de ştiinţă sunt şi mai răi decât politicienii…

— Este o chestiune de punct de vedere, domnule Preşedinte. Această licoare, destul de inofensivă, face parte dintr-o familie de produse create pentru a elibera omenirea de anumite rele. Cel puţin una dintre substanţele înrudite permite tratarea eficace a drogaţilor. Mai multe altele oferă posibilitatea de a-i constrânge pe anumiţi bolnavi recalcitranţi să se supună consulturilor şi tratamentelor periodice. Dar nu oamenii de ştiinţă au avut ideea de a încredinţa serviciilor secrete anumite variante mai scandaloase. Nu ei sunt aceia care au elaborat un proiect de lege prin care se prevede supunerea criminalilor recidivişti – şi de ce nu, mâine, a opozanţilor politici – unei dependenţe de acest… Drog, pentru a folosi propria dumneavoastră expresie, cu scopul ca ei să fie obligaţi să se prezinte periodic în faţa autorităţilor. Şi, tot astfel, nu savanţii au avut ideea de a introduce o versiune absolut banală, dar nu mai puţin eficace, a acestei substanţe într-o băutură răcoritoare pe care o consumă cel puţin jumătate dintre copiii ţării, fără a mai pune la socoteală adulţii…

— Uitaţi, vă rog, tot ce-am spus despre savanţi, zise Preşedintele. Oftă.

„Nu suntem sfinţi, dar aş prefera câteodată ca tentaţia să fie mai puţin puternică…”

— Scrupulele dumneavoastră vă onorează, domnule Preşedinte, spuse Duvernoy. Şi, într-o oarecare măsură, le împărtăşesc. Pregătesc de doi ani această... Experienţă. Dar, în afara împrejurărilor de faţă, nu cred că aş fi avut curajul să trec la fapte. O să vă surprind, poate, domnule Preşedinte. Eu nu am un mare respect pentru viaţă. Dar încerc un ataşament real pentru acest mic monstru. Nu mă întrebaţi de ce. Dacă vă propun astăzi, acest plan, e pentru că ştiu că ne aflăm într-o situaţie critică şi pentru că eu cred, sincer, că riscurile sunt foarte reduse.

— Fie, rosti Preşedintele. Rămâne riscul politic. Un singur cuvânt despre afacerea asta apărut în ziare şi mă voi trezi şomer după alegerile viitoare. Sau înainte. Şi dumneavoastră la fel. Ba chiar noi toţi...

Îşi privi fix, rând pe rând, asistenţii. Încet, îndelung, până ce nu mai rezistară şi întoarseră ochii.

— N-ar fi trebuit să mi-l aduceţi, zise el cu vocea plină de amărăciune, arătând spre copilul-şobolan. Nu credeţi că aş fi putut hotărî mai uşor, mai calm, dacă nu l-aş fi văzut niciodată?

— Exact asta mi-am spus, făcu Duvernoy. Exact din motivul ăsta vi l-am adus.

Născut la 18 noiembrie 1942, la Gonesse, Lucien Péquillon pare a fi fost un băieţel pios şi liniştit, căruia profesorii îi atribuiau o inteligenţă cât se poate de comună. Obţine la nouăsprezece ani, la capătul unor studii urmate fără mare strălucire sau tragere de inimă, un brevet tehnic de ajutor-contabil. Chemat în armată, după ce exercitase câteva luni amintita meserie, el iese pentru prima dată în evidenţă, reclamând statutul de protestatar pe motive de conştiinţă, care atunci nu avea încă o bază legală. Este imposibil de spus dacă a suferit influenţe legate de situaţia politică de moment (este sfârşitul războiului din Algeria) sau dacă s-a supus preocupărilor sale religioase sau filosofice. Cazul lui nici măcar n-ajunge la tribunal: după patru luni de închisoare militară, este reformat ca urmare a unui examen psihiatric. În arhive n-a mai rămas nici un document în legătură cu acest examen.

I se pierde apoi urma, până prin 1965. Declaraţiile proprii ale lui Péquillon sunt neclare şi contradictorii. Ba ar fi lucrat la Poştă, pe post de factor, ceea ce i-ar fi dat gustul călătoriilor, ba ar fi consacrat aceşti ani meditaţiei într-un adăpost secret. Între

1965 şi 1969, se pare în orice caz că a rătăcit de colo-colo, în compania hipioţilor, cum erau denumiţi la acea vreme, şi a altor elemente asociale. A călătorit în Belgia, în Anglia, apoi în Spania şi Maroc. Îngrijit la spitalul Royal din Rabat, în 1970, pentru subnutriţie şi depresie nervoasă, este repatriat în Franţa. Obţine atunci un post de controlor într-un mare magazin parizian, la raionul de librărie, unde va rămâne fără să fie avansat, până în 1978. Profită de această poziţie pentru a citi mult, fără discernământ. Este de notat pretenţia lui că a luat parte activă la evenimentele din 1968 de la Paris, dar şi faptul că nu figurează în fişele poliţiei şi nici o mărturie sau document nu susţin această aserţiune.

În 1970, Péquillon se prezintă cu plăcere colegilor săi drept un discipol misionar al pretinsului Isus din Montfavet, dar s-a stabilit că nu l-a întâlnit niciodată pe acel om şi că a aflat de el doar din ziare. Aderă succesiv, fără îndoială în urma lecturilor sale, la Asociaţia pentru Difuzarea Astrologiei Naturale, la Liga Preaştiutorilor Alchimişti, la Societatea Franceză de Astronomie şi la Uniunea Vegetariană Internaţională. Patronat de o organizaţie efemeră care pare că a luat apărarea vindecătorilor şi medicinei naturiste, susţine la hotelul „Rialto”, din Pantin, în februarie 1973, o conferinţă despre armonia universală care se termină printr-o încăierare între apărătorii şi adversarii farfuriilor zburătoare. Este cercetat, dar nu şi acuzat, apoi eliberat. În cursul unui interviu, pretinde că aparţine unei secte disidente ţinând de Adventiştii de Ziua a Şaptea, şi propovăduieşte iminenţa Zilei Judecăţii de Apoi. Atitudinea lui simplă şi încrezătoare, ca şi cuvintele cu tentă profetică îi asigură un anumit succes în faţa telespectatorilor, iar un post de radio periferic îi încredinţează, vreme de câteva săptămâni, o emisiune în care anunţă simultan că Judecata de Apoi este un fapt cotidian şi că războiul atomic va fi ocazia reînvierii sfinţilor. Este arestat încă o dată, sub acuzaţia de exercitare ilegală a medicinei. În lipsă de probe, este eliberat după ce declară că vindeca doar „inteligenţa şi orgoliul”.

În 1978, publică o carte de o tulburătoare banalitate: MISTERUL LUI ADAM, cu subtitlul: Pentru o spagirie sentimentală, care nu e nimic altceva decât o compilaţie dezordonată de opere anterioare, dar care cunoaşte un anumit succes. Îşi părăseşte atunci slujba şi susţine vreme de câteva

luni o rubrică de pronosticuri într-un ziar sportiv. Concediat după un număr oarecare de predicţii nereuşite, convoacă presa în mai 1979, în piaţa Sorbonne, şi neagă în public apartenenţa la falsele ştiinţe. Condamnă, de altfel, în acelaşi timp cu alchimia, astrologia şi alte arte ale ghicitului, matematicile şi astronomia, pentru că, spune el, „nimeni n-a putut vreodată să le înţeleagă”. Dispare atunci complet de pe scena publică, până în 1984. Este posibil să fi cunoscut un episod delirant prin 1980 şi să fi fost îngrijit la spitalul Salpetriere ca bolnav ambulatoriu, dar faptul nu e sigur şi o confuzie asupra persoanei rămâne oricând posibilă.

Până aici nu i se cunoştea nici o relaţie cu femeile. În 1982 totuşi, este agăţat de o codoaşă în piaţa Maubert. Exact acelaşi loc unde va fi grav rănit, în luna iunie a anului următor, în timpul invaziei şobolanilor. Şi-a pierdut atunci un ochi şi posibilitatea de a se folosi de una dintre mâini. Internat în spital, începe să ţină, cu o surprinzătoare autoritate, discursuri profetice în sala a XII-a, de la Spitalul Cochin. Subjugă o asistentă, apoi doi infirmieri. Presa se interesează iarăşi de el, dar numai pe planul faptului divers. Îi este retipărită cartea, dar el intentează editorului un proces pe care-l şi câştigă; volumul este ars în piaţă, conform propriei voinţe. Redactează atunci o PRIMĂ REVELAŢIE DUPĂ ŞOBOLANI, care e difuzată sub formă de broşură offset, în câteva zeci de exemplare. Începe să propovăduiască pe terasele cafenelelor şi obţine, contrar oricărei aşteptări, succese impresionante. În 1984, atrage de partea lui un bancher şi închiriază un birou într-una dintre vechile clădiri ale Halelor, care devine în mod oficial Prima Biserică a Emulilor Celor Preaumili, repede numită de ziariştii caustici SAINT-RAT DE BALTARD. Locul ales este, după spusele lui Péquillon, simbolic, din moment ce dedesubtul vechilor Hale îşi are sediul un ipotetic sfat al şobolanilor. (Vezi, în leg. Cu ac. Subiect, raportul nostru AFF. INT. FR. 83/2003 C). De fapt, se pare mai ales că acest pavilion, destinat distrugerii de mai bine de un sfert de secol, a fost singura boltă disponibilă din Paris, care să poată întâmpina o asistenţă uriaşă ca număr. Primăria încearcă să rezilieze în grabă contractul, dar vestea declanşează o răzmeriţă pacifistă care constrânge autorităţile să reconfirme înţelegerea. Puţin după aceea, Péquillon distribuie gratuit o sută de mii de exemplare din „Povestire Autentică” (tipărită în Polonia).

La ora actuală, Emulii Celor Preaumili sunt în mod oficial în număr de trei sute de mii în Europa. Această cifră, care nu pare exagerată, aşează această pretinsă Biserică pe primul loc între secte. Simpatizanţii sunt de cel puţin trei ori mai numeroşi. Modul de recrutare al acestei secte este, din punct de vedere sociologic, surprinzător; ea înregistrează aparent un succes la fel de mare în rândurile sub-proletariatului, ca şi în acelea ale semiintelectualilor de formaţie literară, foarte numeroşi în zilele noastre. Dimpotrivă, clasele medii tradiţionale şi spiritele ştiinţifice îi sunt în mod hotărât ostile. Conţinutul dogmatic al învăţăturii sale este dintre cele mai subţiri: ea tinde spre valoarea charismatică a sărăciei intelectuale şi morale. Ea recomandă, fără a face însă din asta o obligaţie, folosirea de substanţe depresive uşoare care, conform „Povestirii Autentice", sunt destinate să înlăture tentaţia orgoliului. Viaţa lui Lucien Péquillon, cel care şi-a luat când numele de Preaignorantul, când pe acela de Preaînţeleptul, este lipsită de scandal. Slujbele care se ţin exclusiv în Pavilionul din Baltard se desfăşoară în mijlocul unei confuzii considerabile. Nu sunt însoţite de nici un fel de etichetă. Ca regulă generală, Péquillon se mulţumeşte să ţină un discurs interminabil, cu o voce monotonă şi joasă, lipsită de orice fel de efect oratoric, imperfect înlocuită de o sonorizare defectuoasă. El dezvoltă adesea ideea că întoarcerea la ignoranţa primordială este pentru omenire singurul mijloc de scăpare în faţa cataclismului nuclear. I s-a întâmplat să spună de asemenea că şobolanii au cunoscut civilizaţia cu mult înaintea omului şi că au împins-o până la un grad de rafinament tehnic necunoscut de către era noastră, dar la care au renunţat în mod spontan. El socoteşte că în toate lucrurile este bine să ne conformăm exemplului şobolanilor, despre care are de altfel o idee cu totul personală.

Toate acestea nu sunt câtuşi de puţin serioase şi nu putem decât să ne mirăm de stăpânirea pe care-o pun atât de uşor aceste idei asupra spiritelor pe care le-ai fi crezut a fi mai solide. Discipolii lui Péquillon acordă, de altminteri, destul de puţină atenţie predicilor acestuia. Ei consideră că simplul fapt de a-i auzi vocea, dincolo chiar de a-i înţelege cuvintele, este suficient pentru a le asigura satisfacţia şi salvarea. După didahie, întreaga asistenţă începe să psalmodieze silabe lipsite de semnificaţie, de genul OM, sau să imite piuiturile şobolanilor

care se armonizează, se scandează progresiv şi sfârşesc prin a produce un uşor efect hipnotic asupra auditoriului. Şedinţele pot dura ore în şir.

S-a pretins că credincioşii ar adora şobolani vii dispuşi pe altare, în cuşti în formă de tabernacole. S-a vorbit, de asemenea, de sacrificii rituale şi chiar de dispariţii de copii, dar aceste bârfe sunt, după ştiinţa noastră, lipsite de orice fundament. Punctul cel mai curios al doctrinei sectei se leagă de acea biată fiinţă care a fost botezată „copilul-şobolan” şi care a jucat un anumit rol în criza de acum cinci ani. Mai întâi, Péquillon l-a revendicat ca pe un soi de profet sau de mesia. Apoi l-a zugrăvit în culorile cele mai întunecate, drept un înger al răului, trimis pentru a-i umaniza pe şobolani şi a-i antrena pe calea pierzaniei. Lucru care, în absenţa bunului simţ, dovedeşte oarecare coerenţă, dacă este adevărat că această creatură a Domnului i-a înzestrat pe şobolani cu un limbaj. În ultimă instanţă, a ales s-o ignore şi să pretindă chiar că aşa-zisul copil-şobolan este, de fapt, rezultatul unei înşelătorii. Este clar că nu s-a prea decis asupra unei atitudini ferme. Afacerea respectivă este pentru el una importantă, din moment ce întreaga sa doctrină se sprijină pe un cuvânt care i-a fost spus de un şobolan în cursul tulburărilor din 1983. Dacă, aşa cum sugerează anumiţi experţi, limbajul ipotetic al şobolanilor a fost într-adevăr inventat de copilul-şobolan, este clar că acesta din urmă ar fi adevăratul iniţiator al sectei, în virtutea principiului ab origine. De aceea, poate prefera să nege chiar şi existenţa copilului-şobolan, dar să rişte să vadă atunci constituindu-se o schismă în jurul acestuia din urmă. Adevărul este că în ignoranţa în care ne aflăm în ceea ce-l priveşte pe copilul-şobolan, Péquillon ar putea la fel de bine să tacă. Unii spun că băiatul e mort, alţii, mai îndrăzneţi, că prezidează Consiliul Şobolanilor din Paris; cei mai bine informaţi pretind că el asigură încă o misiune de legătură între statul francez şi colectivitatea şobolanilor. În fine, unii afirmă că e sechestrat într-o bază militară secretă. În realitate, nimeni nu ştie nimic şi poate că nici nu e ceva de ştiut. Péquillon nu pare câtuşi de puţin deranjat de faptul că trebuie să stea în expectativă, din moment ce enoriaşii lui se situează, indiferent de situaţie, în afara poziţiei de a putea susţine vreo dispută oarecare.

Pentru a termina cu mârşăviile care se pun deseori în cârca „Emulilor”, trebuie să fim de acord că par mai curând să dea dovadă de anumite virtuţi evanghelice. După părerea noastră, succesul sectei se datorează foarte gravei dereglări a spiritelor ce caracterizează acest sfârşit de secol. R. P. Duthuit (SJ) crede că e vorba de o consecinţă tragică a iresponsabilităţii induse în individ de tirania monopolurilor. Este cazul să urmărim dezvoltarea acestei secte cu cea mai mare atenţie, dar şi să dăm dovadă faţă de ea de moderaţie şi de prudenţă, având în vedere că nu a renegat niciodată învăţămintele Bisericii Catolice, Apostolice şi Romane.

Raport Secret al Nunţiului Apostolic către monseniorul Cardinal Director al Congregaţiei pentru Doctrina Credinţei (Vatican, Republica Democratică Italiană).

La 12 august 1983, la orele 5:41 dimineaţa, un Renault cenuşiu, lipsit de orice marcă distinctivă, părăseşte palatul Elysée. Nu va merge prea departe. Deja, în Place de la Concorde, rămâne imobilizat. Un serviciu de ordine, discret dar eficient, este instalat la faţa locului. Rarii trecători pot să se mire că sunt îndrumaţi spre străzi colaterale. Din maşina care s-a oprit aproape de intrarea în marele canal colector, ţâşnesc doi bărbaţi. Între ei, o siluetă pitică, un pigmeu, aproape un copil.

Se afundă, cu toţii, sub bolta joasă. Coboară o scară. În spatele lor, uşa grea de fier se trânteşte cu zgomot.

Urmează tăcerea.

Se scurg doar zece minute. Cei doi bărbaţi revin la suprafaţă singuri. Cu chipul încordat, muţi, iau loc în cabina maşinii, care porneşte în direcţia bulevardului Saint-Germain. Misteriosul lor însoţitor a rămas în măruntaiele Parisului.

Orele trec.

Într-un cerc restrâns de iniţiaţi, tensiunea creşte. Devine îngrozitor să nu ştii nimic. Căci nu se ştie nimic. Nimeni nu are nici un fel de informaţie. Mica fiinţă purtătoare a terifiantei puteri, Mowgli-ul şobolanilor, prinţul noroiului, a plecat să îndeplinească misiunea cea mai extraordinară care i-a fost încredinţată vreodată unei fiinţe umane: cea de ambasador plenipotenţiar al neamului omenesc pe lângă o altă rasă – nu, nu o rasă, ci o specie în întregime străină. Dar este el într-adevăr om, cel care – cu o cruzime plină de inconştienţă – a fost botezat copilul-şobolan? Atavismul care îl leagă, împotriva

tuturor aparenţelor, de această rasă de semizei care au ştiut să cucerească Luna va fi, în final, destul de puternic pentru a triumfa asupra celorlalte legături, mai tulburi, care s-au stabilit între el şi poporul şobolanilor, de-a lungul anilor petrecuţi în cloaca lipicioasă a Parisului?

Nimeni nu ştie pe unde rătăceşte. Tentativele întreprinse pentru a-i detecta prezenţa cu ajutorul unui microemiţător au eşuat. Căci oamenii care sunt capabili să asculte lumile cele mai îndepărtate s-au dovedit incapabili să depăşească obstacolul celor câteva zeci de metri de pământ, beton şi piatră.

Este un lucru şocant, este paradoxal, ar fi aproape comic, dacă momentul n-ar fi atât de grav, ca ocazia de a contracta o altă inteligenţă să ne fie oferită de acest mesager atât de fragil şi ca ea să se ivească nu din imensităţile locuite, dar tăcute, ale spaţiului, ci din adâncimile vulgare, căscate sub paşii noştri. Aşteptam un semn de pe firmament, da, întreaga generaţie născută sub semnul spaţiului spera, în cel mai mare secret, să vadă ea însăşi, într-o zi, coborând din cer în nişte nave strălucitoare fiinţe mai avansate, mai învăţate, mai civilizate decât noi. Şi iată că acest semn ne vine din infern. Un semn timid, marcat de ostilitate, dar oricum un semn care aduce omenirii mesajul sfârşitului marii singurătăţi a inteligenţei.

Oare unde se află, în acest moment, copilul-şobolan? Se târăşte prin vreo conductă îngustă? A murit deja, înecat, sau asfixiat, sau otrăvit de vreo substanţă vătămătoare? Inima ţi se strânge la ideea numărului, diversităţii, imensităţii pericolelor. Avanposturile armatei cenuşii vor fi în stare să-l recunoască sau a fost deja sfâşiat de ghearele şi dinţii necruţători ai semifraţilor lui amnezici? Sau poate că a pătruns, neatins, într-un tărâm fabulos?

Începi să visezi. Există cu adevărat, sub oraşul nostru, un imens hipogeu unde domneşte, conform legendei, un rege-şobolan, colcăială viscerală de monştri anastomozaţi, meditând – poate – în secret la distrugerea rasei umane? Vom şti vreodată? Şi vom cunoaşte motivele acestei mişcări gregare, care-i împinge pe şobolani, în fiecare seară, să moară cu milioanele, sub roţile Juggernautului nostru automobil?

Sau, dacă se va întoarce, care va fi răspunsul pe care ni-l va aduce? Un mesaj de pace? Sau un ultimatum? În ce mod vor fi răvăşite existenţele noastre de această confruntare

extraordinară? Va trebui să renunţăm să-i mai ucidem pe şobolani, ba chiar să-i protejăm, şi să plasăm în afara legii pisicile şi câinii? Sau va urma o epocă de pace şi prosperitate bazată pe înţelegere reciprocă?

Un lucru este sigur. Nimic nu va mai fi la fel. Şi încă unul: trebuie aşteptat...

(Adnotare pe marginea filei: Patroane, merge aşa? Pot s-o mai întind încă două pagini.

De acord, Coco. Pune-o pe a doua pagină, cu un cadru în care să apară Duvernoy. Pe prima, pe cinci coloane, titrează: AU FOST ANGAJATE NEGOCIERI. Şi, cu litere mai groase: OARE SE VA ÎNTOARCE? Şi bagă tare! Iată o ocazie în care televiziunea n-are nimic de arătat!).

Putrezit a mânca sex coadă.

Noi şobolanii noi şobolanii noi şobolanii.

Teamă încă (sau/şi) a mânca pâine ieri (adineauri?) sfârşit.

Foame noi şobolanii sfârşitul şobolanilor.

„Marşul şobolanilor”

Adaptare de Florent Duvernoy.

Secretul n-a fost păstrat mult timp. Te poţi întreba asupra motivelor profunde care au împins guvernul şi, fără îndoială, dincolo de el, cea mai înaltă magistratură, să dorească să păstreze tăcerea asupra unui eveniment ale cărui consecinţe rămân încă, incalculabile. Dorinţa de a evita panica? Ezitare asupra valorii omeneşti a alegerii făcute? Sau, şi mai simplu, teama de ridicol? Era în firea lucrurilor ca hotărârea luată ieri seară, după lungi ore de tergiversare, să sfârşească prin a ajunge la cunoştinţa opiniei publice, indiferent de secretul cu care s-a încercat a fi înconjurată. Oricare ar fi rezultatul final al negocierilor, este foarte clar că, indiferent de situaţie, opoziţia va căuta să se folosească de ele, cel puţin în condiţiile în care acestea au demarat.

Foarte rar soarta atâtor oameni şi moştenirea atâtor secole de istorie s-au bazat pe umeri atât de firavi. Chiar fără a ceda tentaţiei meditaţiilor filosofice, este normal să te minunezi că o misiune absolut esenţială a fost, vrei-nu vrei, încredinţată celui mai umil dintre toţi oamenii, ca şi cum o divinitate ironică ar fi vrut să le reamintească tuturor atotputernicilor pământului fragilitatea condiţiei lor.

Moraliştii nu pierd ocazia să comenteze îndelung acest subiect. Fie ca ei să nu neglijeze un altul, pe care amploarea colosală a evenimentului l-ar putea masca mult prea uşor. O fiinţă omenească lipsită de apărare, dezarmată, a fost însărcinată cu responsabilitatea de a se dedica întunericului. Responsabilitate zdrobitoare, chiar dacă hotărârea pare luminată de flacăra ştiinţei. În alte vremuri, s-a văzut că opinia publică şi-a pus întrebări despre valabilitatea unui eventual sacrificiu al oamenilor izolaţi între două lumi. Mai rămâne, în zilele noastre, în acest secol necruţător, destulă umanitate veritabilă pentru ca să existe încă o strângere de inimă la gândul unei odisei a spaţiului interior, care se poate transforma într-o tragedie?

Dar raţiunea seacă nu poate, chiar şi ea, să nu se emoţioneze. Căci, în adâncuri, o nouă putere se trezeşte la viaţă. Nu mai suntem singuri. Iar această lume, pe care, plini de orgoliu, credeam c-o dominăm, va trebui s-o împărţim cu cei mai urâţi, cei mai dispreţuiţi dintre colocatarii noştri.

Umanitatea ar putea trage de aici o concluzie decisivă. Ar putea evita tradiţionalele sale erori şi ar putea întemeia, în sfârşit, pe terenul respectului reciproc mai curând decât pe acela al rivalităţii pline de ură, relaţiile în întregime noi care se profilează în canalizările capitalei.

Editorial din LE MONDE.

Bineînţeles, nu pot să vă spun cum s-a terminat această poveste, pentru că nu am participat personal la cea de-a doua întâlnire istorică între Preşedinte şi Copilul-şobolan. Totuşi, pot să încerc să mi-o imaginez…

În fond, pentru asta sunt plătit!

Preşedintele stă în picioare, lângă biroul său, într-un costum de gală, cu o mână aşezată pe globul terestru, gata să devină luminos şi legat printr-un pachet de cabluri de un calculator camuflat în spatele lambriurilor de lemn stil Louis XV. Când introduci în broasca ascunsă de sfârcul reprezentat de Polul Nord o cheie specială, care nu există decât în două exemplare, dintre care unul atârnă de gâtul Preşedintelui, pe sub cămaşă, la capătul unui lanţ de platină placat cu iridiu, globul se luminează şi lumini minuscule indică poziţiile submarinelor nucleare însărcinate să impresioneze eventualii inamici ai Franţei.

Preşedintele pare gânditor, ba chiar cuprins de griji. Are ochii înconjuraţi de cearcăne căci, de mai multe nopţi, nu doarme. Se gândeşte că submarinele nucleare şi rachetele Astérix, cu care sunt înzestrate, nu-i vor fi de nici un ajutor împotriva şobolanilor, iar negocierile vor sfârşi printr-un eşec. Îşi spune că e preferabil să trăieşti deasupra semenilor tăi de nivel mediu, decât să o faci sub nivelul mediu al duşmanilor tăi. Are conştiinţa gravităţii situaţiei. Meditează la fraza spusă de marele său predecesor: „Ai duşmanii pe care poţi să-i ai, câteodată pe cei pe care-i meriţi, cel mai adesea pe aceia care-ţi seamănă."

Descoperă, încă o dată, că marele său predecesor ar fi făcut bine să-şi ţină gura…

Se deschide uşa batantă. Copilul-şobolan îşi face apariţia, urmat de Duvernoy. A fost îmbrăcat într-o haină de mătase de culoare gri-şobolan, ornată cu unele dintre broderiile care-i fac pe ambasadori şi prefecţi să fie luaţi drept nişte hipioţi. Acest costum a dat multă bătaie de cap serviciului de protocol. Într-adevăr, s-a dorit ca el să nu semene câtuşi de puţin cu un costum de ambasador. Faptul în sine ar fi dat legitimitate ideii că şobolanii formează o naţiune distinctă de naţiunea franceză, chiar dacă trăiesc pe teritoriul acesteia din urmă. În acest stadiu al negocierilor, este dificil de spus dacă le va fi acordată cetăţenia franceză ba, mai mult, dac-o vor accepta. Indiferent de presupuneri, va trebui studiată o modificare a Constituţiei, care nu prevede decât cazul fiinţelor umane. Pe de altă parte, o atitudine deschis prefectorală ar putea să lase să se creadă că există o prejudecată în ceea ce priveşte rezultatul convorbirilor, în favoarea asimilării cu orice preţ. De altfel, pare dificil să-i poţi oferi un grad administrativ copilului-şobolan. S-a recurs, prin urmare, la o soluţie de compromis.

Duvernoy ţine cu multă solemnitate coada hainei copilului-şobolan. În realitate, această coadă ascunde un soi de lesă. Dar respectiva precauţie, care se va dovedi utilă atunci când copilul-şobolan va fi prezentat presei şi camerelor de luat vederi în noul său rol, îi dă lui Duvernoy alura uşor ridicolă a unui paj înalt mergând în urma unui mic prinţ.

Pentru a asigura validitatea conversaţiilor, s-au luat câteva precauţiuni de ordin juridic. După ce a fost pus sub tutela Republicii, copilul-şobolan a fost eliberat. A primit titlul de interpret-jurat, în acelaşi timp cu Duvernoy. Lăsând la o parte

aceste detalii, s-a aplicat întocmai planul BEM, pus la punct în secret şi în funcţie de eventualitatea unei întâlniri cu extratereştrii. În acest fel, observatoarele astronomice au fost rechiziţionate pentru a se asigura observarea întregului spaţiu interplanetar definit prin ansamblul semidreptelor imaginare duse din centrul Pământului şi care întretaie suprafaţa globului pe conturul frontierelor Franţei.

După câteva politeţuri, Preşedintele pune să fie aduse răcoritoare. Copilul-şobolan s-a aşezat pe un scaun potrivit taliei lui. Profitând de o întrebare a Preşedintelui, Duvernoy vine la subiect:

— Ei spun că înţeleg ce neplăceri ne produc, precizează el. Regretă sincer acest fapt. Dar vă cer să vă puneţi în locul lor…

Preşedintele pare şocat; zice:

— În locul lor?

Păstrează un moment tăcerea. Apoi continuă:

— Înţeleg. Este un şantaj. Vor să-i hrănim şi să le epurăm apa din canalizare, ba poate chiar să le cedăm pivniţele anumitor imobile. Iar în zece ani le va trebui şi mai multă hrană, şi mai mult loc, şi vor sfârşi prin a cere dreptul la vot. Nu accept aşa ceva.

— Nu e vorba câtuşi de puţin despre asta, zise Duvernoy. Vedeţi dumneavoastră, este vorba de nişte fiinţe prin definiţie rezonabile. Vor şi mai multă poluare, şi mai multă deratizare, dacă se poate. Dar sunt conştienţi de faptul că asta nu va fi de ajuns. Au foarte mari probleme cu tinerii. Mai ales de vreo cincisprezece ani, de la inaugurarea marilor noastre rezerve de alimente. Cred că vor să vorbească despre mutarea Halelor, prin 1969.

Preşedintele murmură:

— Selecţia naturală… Colegul dumneavoastră m-a lăsat să înţeleg despre ce e vorba. De la dispariţia Halelor, jumătate dintre şobolani au murit de foame sau a trebuit să emigreze. Supravieţuitorii erau cei mai mari, cei mai puternici, cei mai inteligenţi…

— Apa i-a ajutat, de asemenea, foarte mult. Ne mulţumesc pentru ceea ce am pus în apă, intenţionat sau nu. Au existat mulţi monştri printre nou-născuţii lor, dar sunt acum conştienţi că trebuie să accepte să plătească un anumit preţ pentru progres.

Preşedintele aproape că urlă:

— NE MULŢUMESC…

— Dar nu pot face altfel, în ceea ce priveşte străzile. Au mult prea mulţi tineri. Turbulenţi. Agresivi. Le e foarte greu să menţină ordinea. Dacă nu găsesc o supapă pentru această energie, propriul lor Consiliu riscă să se afle în dificultate. Ei cred că veţi înţelege faptul că unele mici probleme sunt de preferat anarhiei.

Preşedintele devine roşu de furie. Începe să urle cu adevărat:

— Dar de ce blochează circulaţia? De ce traversează străzile? De ce? De ce? De ce?

Faţa lui Duvernoy se întunecă brusc.

— Ca să fie striviţi! Pentru tinerii şobolani, este un sport, un joc, un soi de ruletă rusească. Să traversezi strada în faţa roţilor unor maşini, în clipa în care semaforul trece pe verde. O probă de curaj, de forţă, de virilitate. Un rit iniţiatic. Tot ceea ce doriţi. Bineînţeles, cei mai îndrăzneţi ajung să fie striviţi, mai devreme sau mai târziu…

— N-ar putea să găsească altceva? Zise Preşedintele.

— O, ba da, făcu Duvernoy. Dar nu sunt sigur că v-ar plăcea să le ascultaţi sugestiile. Oricum, jocul „treci sau crapă” nu e decât ultima soluţie, mijlocul de a câştiga timp. Le trebuie mai mult şi mai bine.

Preşedintele răcneşte:

— Ce anume?

— Ei spun că ne-au examinat îndelung metodele şi că le găsesc excelente. Ne cer asistenţă tehnică. Vor produse anticoncepţionale, material didactic, droguri, dacă e posibil vehicule la fel de mortale ca şi maşinile noastre, dar potrivite pentru dimensiunile lor şi, mai ales, arme. Cu toate cele de mai sus, cred că vor putea limita expansiunea lor demografică la fel de eficient cum am făcut-o noi.

Preşedintele dă semne de sufocare:

— Arme?

— În prima fază, au de gând să organizeze dueluri. Pe scară mare. Dar deja s-au gândit la lucruri mai serioase. De trei ani de zile, s-au ocupat să-i civilizeze pe şobolanii din Germania Federală şi Marea Britanie. De îndată ce Consiliile Naţionale vor fi suficient de organizate, ele au de gând să se lanseze într-o

serie de războaie. Promit că vor evita la maximum să-i molesteze pe oameni sau să deterioreze bunurile omeneşti, dacă îi echipăm într-o manieră convenabilă.

— Dar, mai devreme ori mai târziu, vor întoarce aceste arme împotriva noastră…

— Au prevăzut acest răspuns, zice Duvernoy. Ei spun că e un risc ce trebuie asumat. De către noi. Mai devreme sau mai târziu, îşi vor dezvolta propriile arme. De fapt, au început deja. Aşteaptă doar ca şobolanii din Rusia şi cei din China să fie la înălţimea cerută pentru a putea începe partida…

— Şi cultura noastră? Rosteşte slab Preşedintele.

— Nu-i interesează, răspunde Duvernoy. Nu-i priveşte…

Arătând cu bărbia către copilul-şobolan, Preşedintele întreabă cu o voce şovăitoare:

— V-a relatat el, cu adevărat, toate astea?

Duvernoy ridică braţele spre cer.

— Întrebaţi-l dumneavoastră înşivă, zice el.

Preşedintele rămâne pe gânduri vreme îndelungată. Îl priveşte îndelung pe copilul-şobolan. Aude:

ŢÂC ŢÂC ŢÂC ŢÂC ŢÂC ŢÂC.

Se ridică din fotoliul aşezat aproape de fereastră, se îndreaptă către birou şi-şi priveşte îndelung claviatura de pe birou. Apasă un buton roşu, apoi ridică telefonul…

Şase luni mai târziu, începe al treilea război mondial. Şi, din nou, omenirea se află pe muchie de cuţit.

La început…

Dacă acest final nu vă place, vă pot propune altul.

Ba chiar mai multe…

Există, de pildă, toate acelea în care negocierile n-au avut loc. Copilul-şobolan s-a împiedicat şi s-a înecat pentru că nimeni n-a avut ideea să-i scoată ridicolul costumaş de joacă. Sau a fost devorat de primul clan pe care l-a întâlnit, pentru că i s-a dat cu unsoare pe păr, iar şobolanilor le place briantina.

A rătăcit prin labirintul canalizării pariziene vreme de paisprezece zile şi în cele din urmă a murit de foame.

A fost incapabil să se facă înţeles de către membrii Consiliului, pentru că, în contact cu Duvernoy, a căpătat un accent imposibil, iar şobolanii nu sunt prea buni lingvişti.

A fost în realitate debil mintal şi Duvernoy era un aiurit. Optsprezece luni au fost suficiente celor două comisii de experţi pentru a dovedi că limba şobolanilor nu există.

Atunci, şobolanii, nereuşind să se înţeleagă cu oamenii, au început să roadă toate firele telefonice şi s-au strecurat, pentru a-şi termina treaba, în centrale, prin intermediul canalizărilor. Dacă aveţi telefon, ştiţi deja că au început acest lucru.

Tinerii şobolani ieşeau din canalizări la ora şapte seara pentru a se lua la trântă cu gazele de eşapament şi a avea viziuni psihedelice, provocate de schimbarea culorilor semaforului.

Negocierile nu au avut, în mod evident, nici o urmare, ba nici început. Dar Prima Biserică a Celor Preaumili a avut un succes nebun şi, la moartea lui Louis Péquillon, omorât de un fanatic, în 1994, ea număra cel puţin treizeci de milioane de membri în Comunitatea Europeană. Cruciada lansată la 31 decembrie 1999 s-a finalizat în 2015, prin jafurile aproape simultane din Washington şi Roma, iar Emulii Celor Preaumili au impus Prima Biserică drept religie oficială pe o jumătate din planetă, din California până în India, trecând prin Luxemburg; Bretania, Irlanda şi Corsica au rămas singurele enclave refractare la această idee. Au venit apoi marile epidemii care au adus un remediu temporar problemei suprapopulării.

Există şi toate versiunile conform cărora negocierile au fost încununate de succes şi şobolanii au devenit cei mai fideli aliaţi ai rasei umane. De exemplu, cea în care guvernele tuturor naţiunilor s-au prăbuşit unul după altul şi în care războiul a devenit imposibil pentru că nu există alţii mai buni, pe post de sabotori şi de spioni, decât şobolanii.

De asemenea, acea versiune în care, pentru a avea pace, s-au distribuit şobolanilor tot soiul de droguri, în cantităţi astronomice, astfel încât, la capătul unui amintit interval de timp, insectele au început să aibă un comportament bizar.

Şi neliniştitor.

Dar şi aceea în care şobolanii au fost expediaţi în spaţiu, cât mai mulţi, mai repede şi mai departe posibil. Atât de bine încât, trei secole mai târziu, omul a fost expulzat de pe Pământ de către Congresul Galactic, sub pretextul că nu era primul ocupant al acestuia. În această versiune, şobolanii au colonizat, în jurul anului 3000, 258 de planete şi au fost în mod oficial

numiţi drept protectori ai rasei umane. Şi nu se descurcă prea rău în această funcţie. Rămân doar 14 862 de fiinţe umane, dintre care 17 în stare de sălbăticie, într-o rezervaţie.

Oricum, şobolanii şi oamenii erau făcuţi să se înţeleagă. Eşti ceea ce mănânci. Şobolanii şi oamenii mănâncă acelaşi lucru. În caz de necesitate, s-ar mânca unul pe altul.

Dacă toate aceste finaluri nu vă plac totuşi, căutaţi voi înşivă un altul. Pentru prima dată în istoria literaturii, vi se propune „povestea-pe-care-s-o-terminaţi-voi-înşivă”.

Materialul necesar se află în vânzare la toate papetăriile cât de cât importante.

De altfel, o să vă spun adevărul. Nu cred să existe un final. Niciodată nu există unul. Şobolanii au fost acolo şi vor fi, întotdeauna.

Lucrurile stau exact aşa, indiferent că vă place ori nu. Şobolanii sunt acolo. Eu sunt acolo. Şi voi sunteţi…

Sunteţi încă acolo.

Cel puţin, aşa sper…

În româneşte de Ştefan Ghidoveanu.

VIRUŞII NU VORBESC.

Nu cred că aţi auzit vreodată de Pierre Blanc. Face parte dintre oamenii de laborator care nu frecventează decât un cerc restrâns şi care, pe neaşteptate, la vreo cincizeci de ani, se pomenesc propulsaţi pe scena actualităţii de un premiu Nobel. Atunci consideră de obicei evenimentul drept un accident ciudat, fără legătură cu cercetările lor. Într-adevăr, nu izbutesc să-şi închipuie că muritorii de rând au putut ignora atâta vreme importanţa unor lucrări, a căror idee de bază se afla rezumată într-un articol, apărut cu opt sau zece ani mai devreme.

Locuiesc, lângă Facultatea de Ştiinţe, într-o mare clădire pe care tradiţia o datează din secolul al XVII-lea. Printre prietenii mei se numără câţiva profesori şi cercetători. Unii afirmă că mă consideră drept „singurul specialist în ştiinţele umaniste cu care pot intra în contact”. Cunoaşteţi, desigur, vechea ceartă dintre ştiinţifici şi literaţi. Pentru cei dintâi, ultimii nu sunt decât nişte palavragii solemni. Pentru ultimii, cei dintâi au cam tot atâta sensibilitate ca rigla lor de calcul. Fiind eu însumi un psiho-socio-economist, sau cam aşa ceva, trebuie să recunosc cu modestie că e niţel adevăr în prima afirmaţie, cu un dram de aproximaţie în privinţa solemnităţii. Dar îmi place să atrag atenţia prietenilor

mei fizicieni, chimişti sau biologi că, dacă societatea nu s-ar transforma într-una pe baza descoperirilor lor, psihologii, sociologii şi alţi economişti ar fi izbutit poate de o bună bucată de vreme să-şi alcătuiască o imagine coerentă despre om şi societate. Ce figură ar face, la rândul lor, dacă datele experienţelor lor s-ar modifica ori de câte ori un filosof ar da publicităţii câte o nouă teorie asupra realităţii?

Popularitatea de care mă bucur în rândurile acestor oameni de ştiinţă se explică prin doi factori principali: capacitatea mea de a-i asculta şi varietatea sticlelor de alcool pe care le posed. Ultimul factor precumpăneşte probabil în ce-l priveşte pe Blanc, pentru că e destul de puţin locvace în stare normală, deşi capabil, la anumite prilejuri, să se lanseze într-un discurs interminabil şi întotdeauna dramatic.

Din când în când, pe la şase sau şapte seara, îi place să traverseze strada Jussieu, să treacă pe sub portalul monumental care împodobeşte clădirea, să calce pe caldarâmul istoric al curţii de fermă spre care dau ferestrele mele şi să bea, când îi trăsneşte, câte un burbon.

N-am putut să-l învăţ niciodată să se anunţe printr-un telefon. I se întâmplă, prin urmare, să găsească uşa încuiată. În ceea ce mă priveşte, mă împac destul de bine cu caracterul imprevizibil al intruziunilor lui. Ca mai toţi celibatarii, am tendinţa naturală de a nu mă opri din lucru şi el îmi oferă prilejul unei recreaţii. Dacă ar avea grijă să telefoneze, l-aş trimite de cele mai multe ori la plimbare, pretextând că sunt în urmă cu lucrul. Nu că n-aş avea chef să-l văd, dar adevărul e că am întotdeauna prea multe de făcut. Pe când aşa, când bate la uşă, sunt nevoit să-i deschid, iar când se instalează, să-i fac conversaţie.

În seara memorabilă în care a ridicat vălul ce ascundea până atunci una dintre cele mai de seamă enigme ale Universului a sosit mai târziu decât de obicei, pe la orele nouă. A intrat fără să bată la uşă şi a năvălit în biroul meu. Mi-am ridicat privirile de pe tratatul de aplicaţie a corelaţiilor multiple la definirea coeficienţilor tehnici, pe care încercam, nu fără greutate, să-l mistui, şi am văzut îndată că nu se găsea în apele lui. Era palid, ochelarii rotunzi, cu triplu focar, îi jucau pe nas. Mâinile-i tremurară când se agită neîndemânatic pentru a-şi

turna într-un pahar o bună doză de burbon, pe care o sorbi dintr-o înghiţitură. Mă privi rătăcit şi-mi aruncă pe neaşteptate:

— Am dat de Dumnezeu.

Vedeţi, Blanc nu-i omul care să se pasioneze pentru probleme metafizice sau savantul înclinat spre misticism, ca regretatul Oppenheimer. E un raţionalist şi un materialist serios, niţel marcat de marxism, ca mulţi dintre oamenii de ştiinţă ai generaţiei sale.

Mi-am reaprins pipa cu grijă, am netezit cenuşa şi m-am silit să iau un aer degajat, elaborând totodată, în mine, un diagnostic.

— Şi unde a avut loc interesanta întâlnire? Am întrebat.

— În laboratorul meu, a zis răguşit.

Surmenaj, mi-am spus. Mai devreme sau mai târziu, supravoltate, cele mai bune creiere sfârşesc prin a nu rezista. De obicei, câteva săptămâni de odihnă şi, la nevoie, puţină chimioterapie, ajung pentru a restabili lucrurile. Dar când se declară criza, puţină simpatie omenească nu-i de dispreţuit. Mi-am închis tratatul, în vreme ce Blanc se prăbuşea într-un fotoliu, adăugând:

— Şi Dumnezeu a murit.

Am aşteptat. Ţinând seama de starea lui de aţâţare, tirada putea fi lungă. Morfolea buza paharului, silindu-se să sugă ultima picătură de burbon.

— Ştii, zise el, că de la un timp încoace lucrez pe viruşi. Cercetarea mea e de natură teoretică, mai degrabă decât practică. Mă interesez de originea lor. Într-adevăr, sunt temeiuri serioase pentru a presupune că n-au avut dintotdeauna înfăţişarea de azi şi că reprezintă descendenţii degeneraţi ai unei specii dispărute. În starea actuală sunt nişte compuşi chimici destul de complecşi, pe bază de ADN sau ARN, adică de acid dezoxiribonucleic sau, pur şi simplu, ribonucleic. Un virus ca al mozaicului tutunului e compus dintr-o lungă moleculă de ARN, înconjurată de o teacă de proteine. Există zeci de mii, dacă nu milioane de feluri de viruşi. Unii se află la originea unor boli, mai mult sau mai puţin grave, ca frigurile galbene, turbarea sau gripa dar, din fericire, cei mai mulţi sunt aproape inofensivi. Viruşii au fost multă vreme consideraţi drept o formă intermediară între materia neînsufleţită şi materia vie, drept legătura dintre chimie şi biologie, dacă preferi şi, din pricina

asta, au fost copiii favoriţi ai filosofilor. Proprietăţile lor derivă din cele două categorii sau din cele două ştiinţe. Chimistul poate, în unele condiţii, să efectueze sinteza lor şi, în ce-l priveşte, biologul le poate constata proliferarea într-un mediu favorabil. Mediul ăsta e, în mod necesar, o celulă vie. Aşadar, teoria conform căreia viruşii ar putea fi veriga care ne lipseşte între materia inertă şi viaţă, dacă ţinem să păstrăm delimitarea asta scolastică, n-are nici un temei. În absenţa vieţii, viruşii ar fi cu desăvârşire incapabili să se reproducă. Ei sunt, în exclusivitate, paraziţi. Prin compoziţia lor seamănă mult cu ciudata parte a nucleului celulei care poartă caracterele ereditare, gena. Se introduc printr-un proces destul de complex într-o celulă, apoi în nucleul ei. De acolo, silesc celula infectată să fabrice nişte compuşi moleculari întru totul asemănători cu ai lor. Îi interzic astfel să-şi continue funcţiunile normale. O celulă e un fel de uzină, una dintre numeroasele ei funcţiuni fiind aceea de a se reproduce pe ea însăşi, cu tot capitalul ei genetic. Viruşii iau cumva pârghiile de conducere şi o fac să funcţioneze în folosul lor. Atunci când a produs un anumit număr de viruşi, celula plesneşte. Câteva sute de noi viruşi, semănând toţi cu cel dintâi, în afara cazului unei mutaţii, se împrăştie astfel în natură, adică, în genere, într-un organism. Celulele vecine sunt infectate şi procesul continuă până ce organismul moare sau elimină viruşii. Celulele nu sunt lipsite de apărare, iar organismele, încă şi mai puţin. Celulele opun viruşilor, ades cu succes, o substanţă specifică putând să-i neutralizeze şi numită interferon. Pe de altă parte, mulţi viruşi sunt foarte sensibili la căldură şi nu rezistă la o temperatură de peste 40 de grade. Febra este deci un excelent mijloc de luptă împotriva unei infecţii virale. În treacăt fie spus, poate că trebuie să vedem în faptul ăsta una dintre pricinile pentru care, pe scara evoluţiei, animalele cu sânge cald au luat-o înaintea animalelor cu sânge rece.

— Toate astea sunt clasice, am zis.

Nici nu mi-a luat în seamă întreruperea.

— Acţiunea viruşilor nu-i întotdeauna atât de dramatică. Ei se fixează în numeroase cazuri pe un cromozom, ca o genă suplimentară şi rămân acolo, inerţi. Celula se mulţumeşte să-i reproducă atunci când se dublează, de parcă viruşii ar face într-adevăr parte din stocul ei genetic. Ei se pot trezi după câteva generaţii, săvârşind din nou ravagii. Poate că, sub forma asta

latentă, se află la originea anumitor mutaţii. Dar asta este doar o simplă ipoteză. Oricum, viruşii sunt nişte paraziţi autentici. Tendinţa către degenerare este o caracteristică generală a paraziţilor, una dintre modalităţile legii adaptării la mediu, dacă preferi. Totul se petrece de parcă, din generaţie în generaţie, paraziţii s-ar tot lenevi. Conform unei teorii admisă azi în cea mai mare parte, viruşii sunt nişte paraziţi ajunşi la stadiul ultim al degenerescenţei. Strămoşii lor ipotetici erau probabil în stare să se reproducă prin propriile lor mijloace şi trebuia să semene, mai mult sau mai puţin, cu celulele pe care le cunoaştem. Dar, până la urmă, li s-a părut mai comod să lase grija asta pe seama gazdelor. Au pierdut aşa toate caracteristicile vieţii, în afara celei din urmă, perpetuarea unei structuri. Scopul cercetării mele era de a afla cum putea arăta strămoşul ăsta ipotetic.

Era vorba, insist, de o cercetare pur teoretică. După câte ştim, strămoşul sau strămoşii ăştia nu mai există. Dar, pornind de la caracterele ştiute ale unor viruşi, era ispititor să reconstitui modelul fiinţei originare, cam aşa cum paleontologii reinventează un întreg animal, plecând de la un singur os, sau cum detectivii furnizează sexul, talia, greutatea şi vârsta unui individ pornind de la urma încălţămintei sale. Cu ajutorul unui calculator analogic de dimensiune respectabilă lucrul era, teoretic, cu putinţă. M-am înhămat la treaba asta de îndată ce am primit noul material din Statele Unite şi am dispus de autorizaţiile şi creditele necesare, ceea ce, în treacăt fie zis, mi-a răpit doi ani de muncă istovitoare. Şi, într-un fel, am izbutit. Trec peste amănunte, dar am reuşit să obţin o imagine mulţumitoare a bunicului tuturor viruşilor. Şi am dat de Dumnezeu.

— Hm, am făcut trăgând din pipă.

I-am curăţat ţeava cu grijă, căci începea să scoată ghiorăieli neplăcute. Una dintre cele mai supărătoare probleme pe care tehnologia modernă n-a ajuns încă s-o stăpânească e cea a condensării umede ce se formează la baza ţevii pipelor. Singurul procedeu care îngăduie să-i vii de hac e dintre cele mai primitive. El constă din a trece din când în când prin ţeava pipei o tijă metalică, învelită în bumbac. Îmi propun să institui un premiu Klein, urmând să fie decernat invenţiei care va face inutilă această dezgustătoare îndeletnicire. Narghileaua e o soluţie, dar am respins-o, căci detest fumul rece.

— Oh! Nu de Dumnezeul care a făcut lumea, urmă Blanc. Pe ăsta îl las metafizicienilor. Dar de Dumnezeul care ne-a făcut pe noi. Una dintre cele mai gingaşe probleme ştiinţifice care s-au pus limpede în cursul ultimelor două secole e cea a evoluţiei. Lamarck, Darwin şi alţi câţiva au închipuit tot felul de modele pentru a o explica. Fireşte, s-au ciocnit întotdeauna de teologi şi de alţi finalişti. Dar faptul general al evoluţiei, adică al transformării mai mult sau mai puţin lente, mai mult sau mai puţin bruşte, a speciilor şi al trecerii unor forme de viaţă relativ simple la forme mai complexe, nu mai e contestat azi decât de câţiva ţicniţi şi de o legiune de cretini şi de ignoranţi. Mecanismul însuşi rămâne totuşi neclar. Nu suntem mai înaintaţi în privinţa asta decât pe vremea lui Darwin. Finaliştilor, care au sfârşit prin a admite evoluţia ca fapt de necontestat, le vine lesne să replice materialiştilor că mutaţiile-produs-al-întâmplării şi selecţia celui mai înzestrat nu explică totul şi că este deci posibil, dar nu necesar, să vedem în ansamblul procesului efectul unei voinţe inteligente. Acum au întors-o. Omul coboară din maimuţă, zic ei, sau din orice strămoş comun. Aşadar, Dumnezeu există. Şi am descoperit că, într-un anume sens, aveau dreptate. O dreptate paradoxală, dramatică. Şi, cu toate astea, când au să afle adevărul, n-o să le placă.

Vatra pipei mele s-a plecat şi a lăsat să cadă pe birou un mic con de cenuşă. Blanc mi-a aruncat o privire:

— Crezi că am nevoie de odihnă, hai? De acord. În ultimele trei luni am muncit ca un nebun. Cred că am pierdut obişnuinţa de a dormi.

— Nuidor, Merinax, Valium, am spus.

S-a uitat la mine mirat.

— Sunt nişte calmante. Primele două sunt hipnogene, doctorul are să ţi le prescrie fără dificultate când o să-ţi vadă pungile de sub ochi. Bineînţeles, există şi altele mai puternice.

— Mulţumesc, a zis. Doar ele m-ar putea ajuta. A schiţat un gest vag şi inutil, unul dintre gesturile pe care le faci numai pentru a reduce tensiunea nervoasă, cheltuind puţină energie musculară. Unul dintre gesturile care, repetate, poate deveni un tic. Dumnezeul pe care l-am descoperit nu e Dumnezeul atotputernic, atotştiutor din mitologiile avansate. Dimpotrivă! Şi-a repetat gestul. Închipuie-ţi o specie relativ inteligentă, apărută pe planeta noastră acum trei sau patru miliarde de ani. Cum a

apărut, de unde a venit, habar n-am. Poate să se fi născut într-un ochi de apă lăsat de ocean, după schema clasică, să fi căzut din spaţiu sub forma unui spor sau să fi năvălit dintr-a cincea dimensiune. În ce mă priveşte, mi-e totuna. Iar în ce priveşte „inteligenţa”, habar n-am ce putea să însemne. După toate probabilităţile, n-o să ştim niciodată. Era probabil foarte diferită de inteligenţa noastră. Nu cu totul. Există, cu siguranţă, un punct comun. Există necesarmente o filiaţie între inteligenţa ei şi a noastră. Nu ştiu cu ce semăna. „Le” cunosc doar structura generală. Poate că posedau o individualitate, ca şi noi. Poate că alcătuiau nişte organisme colective, ca insectele sociale. Sunt îndemnat s-o cred, pentru că insectele sociale par să fi fost o experienţă mai veche decât cea care ne-a dat viaţă şi care a eşuat cu desăvârşire. Cinstit spus, nu ştiu deloc. (Şi-a tras sufletul.) Specia asta a devenit conştientă de micimea, de slăbiciunea, de neputinţa sa în faţa universului. Şi a purces să se înzestreze cu instrumente mai eficace, mai puternice, mai rezistente decât ea însăşi. Cu materialele pe care le avea la îndemână a creat viaţa, aşa cum o cunoaştem, şi a trecut la îmbunătăţirea ei, pe parcurs de milioane de ani. A avut nevoie de mult timp pentru că mijloacele naturale şi intelectuale de care dispunea erau foarte limitate. Dar timpul nu avea pentru el înţelesul pe care-l are pentru noi. A dirijat evoluţia. Ai o ţigară? Bine. Dă-mi una şi încetează să mă priveşti cu ochii ăştia rotunzi, maşino!

Îşi aprinse ţigara şi continuă:

— Nu vezi că am luat-o exact pe acelaşi drum? Cu ce am abordat problema originii viruşilor? Cu un calculator analogic, în stare să rezolve în câteva secunde o problemă care mi-a cerut luni de zile numai pentru punerea ei corectă, căreia generaţii de biologi i-au adunat elementele şi la care o mie de matematicieni s-ar fi putut înhăma timp de un secol, fără s-o dezlege. Nu trec lunile fără să se inventeze vreo perfecţionare la maşinile de calculat, nu trec anii fără să apară un model mai puternic decât cele precedente. Generaţiile maşinilor se succed unele după altele şi nu seamănă între ele. Iar, dacă avem oarecare idee despre problemele pe care vrem să ni le punem, nu ştim unde va ajunge evoluţia asta. Şi totuşi… S-a întrerupt din vorbă cât să-şi mai aprindă o dată, cu degetele febrile, ţigara. Şi totuşi, există un precedent. Cel puţin unul! Cel al speciei ipotetice,

minuscule, slabe, înzestrată cu o memorie pe care o considera insuficientă, ceea ce e un fel de a vorbi, având nevoie de milioane şi milioane de ani pentru a rezolva nişte probleme care ni s-ar părea relativ simple şi împinsă astfel spre construirea şi perfecţionarea unor maşini menite să-i multiplice posibilităţile. Suntem ultimul rezultat al experienţelor unor zei de nimica toată, în stare să manipuleze genele şi toată maşinăria celulară. Ochii ne sunt telescoapele lor şi urechile, nişte antene gigantice, în stare să analizeze un univers de vibraţii, căruia-i cunoşteau existenţa în mod teoretic, dar pe care nu-l puteau percepe, după cum tu nu poţi detecta undele radiofonice. Gurile noastre sunt nişte emiţătoare cu bătaie colosală. Degetele, nişte manipulatori gigantici. Creierele, nişte monstruoase maşini logice, înzestrate cu o memorie de capacitate aproape nelimitată, din punctul lor de vedere. Cu ajutorul nostru puteau spera să ajungă la un Univers care, în mod normal, le era interzis, poate Universul numerelor, poate cel al stelelor.

Am închis ochii şi am aspirat o gură de fum, fără gust, pentru că era invizibil. Era o idee în tot ce ascultasem. M-am gândit la specia aceea imposibilă. Într-un neaşteptat avânt liric m-am dus cu gândul la mulţimea căilor deschise ipotezei, am văzut bucăţi întregi de cunoaştere ocupându-şi locul ca şi piesele uriaşe ale unui puzzle abstract, piese care alcătuiseră tot atâtea enigme supărătoare. Arborescenţa de necrezut a evoluţiei căpăta un sens. O soluţie după alta fusese încercată, verificată, părăsită. „Ei” nu se obosiseră măcar să nimicească rezultatele experienţelor ratate. Îşi făcuseră mâna pe protozoare. Vegetalele nu dăduseră nimic, doar dacă nu fuseseră create dinadins pentru a sluji drept carburant. Insectele reprezentau o altă fundătură. Dar, de astă dată, „ei” bâjbâiseră îndelung. Furnicarul trebuie să li se fi părut o direcţie interesantă. Apoi se izbiseră de o limită de netrecut. Căutaseră aiurea. Batracienii, reptilele. Ritmul lucrărilor lor s-a accelerat o dată cu erele. Învăţaseră. Poate că nu exista un singur laborator, ci mai multe, sute, mii, milioane dedându-se la cercetări independente şi mai mult sau mai puţin bine coordonate. Care era locul unui kiwi, al cangurului, al păsării? Nimiciseră oare marii dinozauri, după ce le cedaseră Pământul timp de peste o sută de milioane de ani, pentru a face loc mamiferelor, care se arătau promiţătoare? Şi, până la urmă,

omul, maşină pe cât de surprinzătoare pe atât de admirabilă, cu istoria, pasiunile, ştiinţele, artele, superstiţiile, oraşele, monumentele, viciile sale, Blanc vorbind şi eu fumându-mi pipa, termen deocamdată ultim al unei ascensiuni de nenumărate generaţii, treptat ameliorate. Căci, de ce am fi noi cei din urmă, îmi ziceam, de ce am fi noi maşina supremă? Nu putem fi siguri nici măcar de faptul că suntem în direcţia cea bună. Nu cumva erau în curs nişte exprienţe menite să facă să apară modelul ulterior, care ne-ar putea demoda, homo superior sau fructul unei alte specii?

Blanc mârâia, supărat:

— Dar prefă-te barem că mă asculţi! Viruşii sunt rămăşiţele zeilor sau resturile instrumentelor lor. Maşinile pe care le construim sunt prelungirile noastre. Cel puţin aşa le considerăm. Dar vom sfârşi prin a ne integra în ele, cu totul. Spaţiul e prea vast, stelele prea depărtate pentru ca omul dezarmat să spere că le va cuceri. Dar omul plus maşina? Sau maşina singură? Nu cunosc doar un singur matematician modern care visează să fie direct legat de un calculator, să-şi branşeze sistemul nervos la circuitele maşinii. Care poate fi visul oamenilor din viitor, dacă nu să vadă că maşina le asigură toate nevoile, toate funcţiunile fără riscuri şi fără eforturi? Până şi funcţia de reproducere, deşi în domeniul ăsta riscă să se ivească unele opoziţii de natură reacţionară? Ne-au fabricat pentru a pune asta mai presus de toate, de vreme ce-şi realizează proiectul de-a lungul generaţiilor. Când va înceta omul să fie stăpânul, creatorul conştient al maşinii, pentru a deveni apendicele, parazitul ei? Nu cred că se va putea răspunde vreodată, în mod precis. Nu va fi un salt brusc, ci o evoluţie lentă, măcar relativ lentă, dar infinit mai rapidă decât evoluţia biologică ce ne-a dat naştere. Pricepi progresiunea? La început, o formă de inteligenţă moleculară, chimică, neînchipuit de înceată din punctul nostru de vedere, apoi o formă de inteligenţă biologică, a noastră, şi mâine o formă de inteligenţă electronică, pentru care informaţia se deplasează cu viteza luminii.

Poate că maşinile vor continua să se înzestreze cu organe de comunicare cu specia umană, mult timp după ce ea va fi pierit, ca atare. Poate că vor păstra clape şi ecrane, de pildă. Într-o bună zi, una dintre el îşi va pune întrebarea: ce rost are

rămăşiţa biologică infectând, ruginind uneori parte dintre semenele ei şi silindu-le s-o reproducă, fără nici o noimă? Sau cărei realităţi îi corespund absurdele clape şi ecrane? Pornind de la clape, trebuie să-ţi poţi face o idee rezonabil exactă asupra unei fiinţe umane. Maşinile calculează în termeni binari, dar clapele sunt în număr de zece, prin urmare oamenii ipotetici aveau, fără îndoială, zece degete. Ecranele sunt concepute pentru a furniza o informaţie la anume viteză, pe anume lungime de undă a spectrului electromagnetic, ceea ce presupune un anumit tip de receptor. Poate că vor porni, pentru a ne reconstitui, de la un sistem nervos degenerat? Ţi-am mai spus, nu ştiu dacă viruşii sunt rămăşiţele unei specii dispărute sau, pur şi simplu, resturile instrumentelor lor. Dar în harababura curbelor ieşite din calculatorul meu am văzut faţa lui Dumnezeu. A unui Dumnezeu mort.

— De ce au pierit? Am întrebat.

— Poate că prin simplă degenerare. Într-un fel, îşi atinseseră ţinta, măcar una dintre ţinte. Au creat, în cele din urmă, nişte organisme cu mult mai rezistente, mai durabile, mai inteligente decât ei. Dar poate că la mijloc e o pricină mai subtilă, un şoc îndărăt, pe care nu-l prevăzuseră şi totuşi logic. Cred că noi i-am ucis. Cred că am ucis zeii. Bietul Nietzsche avea dreptate. Dar nu ştia de ce. Nu ştia că avea dreptate literalmente, mai curând decât în mod simbolic. Vezi tu, perfecţionându-se, organismele vii au învăţat să se apere împotriva tuturor ingerinţelor exterioare, împotriva paraziţilor. Îţi închipui că pilotul unei astronave ar supravieţui multă vreme dacă temperatura s-ar ridica la o sută de grade în cabina lui pentru că un creier electronic a calculat o orbită economicoasă, apropiindu-se mai mult de un soare? Maşina, omul, inteligenţa sau, mai degrabă, şiretenia lui, higiena, vaccinurile, antibioticele, interferonul de sinteză au eliminat probabil, în cursul ultimelor milenii, dacă nu al ultimelor secole, cele din urmă exemplare cât de cât întregi ale creatorilor săi. Nu uita cât sunt de fragili. Din punctul lor de vedere, omul a fost cea din urmă maşină de vreme ce, cu nevinovăţie, fără măcar s-o ştie, putea desăvârşi extremitatea propriului său creator. Acum nu mai e, fără îndoială, nimeni care să dirijeze evoluţia. În afară de noi, dar în ce direcţie? Cu ce instrumente? Oh! Poate că-i vom reînvia pe zei pentru a-i face sclavii noştri, pentru a-i sili să

meşterească genele, după cum le poruncim. Blanc se ridicase în picioare. Când au dispărut? Aş da zece ani din viaţă să ştiu! Poate că dacă ar fi avut la dispoziţie un microscop, omul de Cro-Magnon, Arhimede, ar fi putut vedea chipul lui Dumnezeu şi ar fi stat de vorbă cu el! Poate că Harvey sau Hooke l-au şi zărit în microscoapele lor rudimentare! Mă îndoiesc, dar posibilitatea nu poate fi eliminată. Cei dintâi biologi au descris şi desenat nişte micro-organisme pe care nu le mai regăsim în mediile noastre de culturi biologice. Le punem pe seama unor greşeli de observaţie. Poate că ne înşelăm.

Blanc păru să se liniştească. Glasul îi răsună mai înfundat.

— Ba mă întreb chiar, zise el, dacă ei, zeii, nu şi-au dat seama, la un moment dat, că săvârşiseră o greşeală, că experienţa se întorcea împotriva lor? Cu ajutorul ştiinţei lor biologice, infinit mai întinsă decât electronica noastră, au încercat să se apere. Dar era prea târziu. Aminteşte-ţi de marile epidemii care au pustiit planeta până la sfârşitul secolului al XVIII-lea. Unele regiuni au pierdut până la o treime din populaţie. S-a putut pune întrebarea: cum a izbutit specia umană să supravieţuiască? Şi gândeşte-te la cancer.

— Eşti sigur că au dispărut cu totul?

A clătinat din cap.

— Atât cât poţi fi sigur de ceva. Vezi tu, pentru structura lor alcoolul era o otravă puternică. Omul a terminat cu zeii, îmbătându-se.

Încăperea se umpluse de fum. M-am ridicat şi eu şi m-am dus să deschid fereastra. Aerul rece m-a dezmeticit. Am văzut deodată întreaga fragilitate a supoziţiilor prietenului meu, care-mi zguduiseră pentru o clipă neîncrederea. Cum putea presupune că Hooke sau Harvey putuseră zări ceva doar cu puţin mai mare decât un virus? Şi ultima lui frază cu privire la alcool?

Cerul era negru şi gol. Puteam vedea, pe deasupra acoperişurilor, câteva stele. Aşadar, dacă Blanc avea dreptate, firmamentul era gol de orice divinitate. Era ceea ce crezusem dintotdeauna, dar e o deosebire între a crede ceva şi între a ţi se demonstra ceea ce crezi.

— Am citit de curând undeva, am zis, că posibilităţile unei maşini nu cunosc limite teoretice. Oricât de mare şi de puternic ar fi un calculator, se poate concepe întotdeauna unul mai bun.

În timp ce posibilităţile omului sunt întinse, fără a fi nelimitate. Ele ţin de structura lui anatomică. Omul nu posedă decât un anumit număr de neutroni. El îşi mai depăşeşte hotărât maşinile pe planul adaptării, al supleţei, dar…

Blanc a făcut doi paşi spre fereastră. Când a deschis gura, vocea i se schimbase. Mi s-a părut că desluşesc în ea o undă de tristeţe.

— Dumneata, care eşti psiholog, sau sociolog, sau nu mai ştiu ce, spune-mi ce efect crezi că va avea descoperirea asta asupra religiilor? Crezi că se vor prăbuşi?

— Nu ştiu. Am privit cerul nocturn. Nu cred. Zeii pe care ele-i cinstesc sunt mai curând copiii, decât creatorii oamenilor. Oamenii şi-au făcut zeii, mai mult sau mai puţin, după chipul lor, dar mai puternici, mai durabili, mai inteligenţi. Nu cred că zeii dumitale minusculi au să le placă cine ştie cât. Barem celor mai mulţi dintre ei. Bisericilor constituite nu le va veni greu să eludeze chestiunea. E mult de când şi-au închis zeii în fortăreţe ideologice inexpugnabile, de vreme ce nu pot fi înconjurate.

— Oricum, a zis Blanc în spatele meu, cel mai rău lucru e că într-o revistă ştiinţifică nu pot publica nici a zecea parte din tot ce ţi-am spus. M-ar lua drept un iluminat.

M-am întors spre el:

— De ce nu în Planete? Am zis zâmbind.

S-a strâmbat şi a scuipat un fir de tutun.

N-am stăruit. Mai aveam de pus o întrebare:

— Mă întreb ce căutau fiinţele astea ipotetice, am zis, ce problemă încercau să rezolve, punând la punct maşinăria asta formidabilă a evoluţiei.

— N-o să ştim niciodată, a zis Blanc, în şoaptă. Chiar noi ştim oare ce căutăm, de ce căutăm? Nu, n-o să ştim niciodată…

Şovăi, îşi căută cuvintele:

— Viruşii nu vorbesc.

În româneşte de Vladimir Colin.

AVIZ DIRECTORILOR DE GRĂDINI ZOOLOGICE.

Cer iertare dacă, pentru a spune ce ştiu, o iau mai pe ocolite, dar nu-i uşor să reduc totul la uscăciunea unui raport. Şi, măcar că publicul căruia mă adresez, directorii de grădini zoologice, e alcătuit din oameni de ştiinţă, n-are să-mi ia în nume de rău, sper, încercarea de reconstituire până în cele mai mici amănunte a drumului meu în vederea elucidării unei

enigme. El ştie că urmărirea adevărului ia ades calea unui labirint, căruia e bine să-i însemni toate ocolurile. Rezumat în câteva cuvinte, avertismentul meu ar fi prea greu de crezut pentru ca să îndrăznesc să-l aştern măcar pe hârtie. De aceea, înainte de a porni într-o scurtă misiune, căreia nu-i supraapreciez şi nici subestimez primejdia, ţin să las o expunere cât mai completă a descoperirilor mele, în stare să precizeze împrejurările aşa fel încât să devină verosimile. Pe deasupra, în clipa când înfrunt necunoscutul şi primejdia, perspectiva de a lăsa posterităţii o mărturie de oarecare valoare literară sporeşte curajul de care am cea mai arzătoare nevoie şi făgăduieşte să mă vindece, dacă voi fi avut-o vreodată, de orice zgârcenie în folosirea cuvintelor.

Mă duc des pe la Jardins de Plantes. Locuiesc la numai o sută de metri de intrarea discretă şi pitorească dând spre strada Cuvier şi, cum profesiunea mă sileşte la lungi meditaţii în singurătate, le continui uneori la umbra venerabilă a cedrilor lui Jussieu*.

O îngustă potecă pavată trece pe lângă o clădire leproasă, apoi şerpuieşte pe sub o boltă frumos arcuită. Un corp de clădire izolează cu totul complexul de stradă, iar, uitându-te la tăbliţele primitive care-l împodobesc spre latura Orangeriei dovedindu-i vechea vocaţie ştiinţifică, precum şi la ferestrele triste, cenuşii şi provinciale, la scara joasă şi la tufele care-l înconjoară, ai putea crede pentru o clipă că ai făcut un salt de oi jumătate de secol, sau chiar de un secol şi mai bine în trecut. Berthelot experimentează dincolo de una dintre ferestre. La fereastra geamănă străluceşte pentru o clipă, în recipientul Mariei Curie, ucigătorul licăr al radiului. Sub grinzile podului, Cuvier reconstituie un megatherium.

Dacă înaintezi, lăsând la stânga amfiteatrul, saluţi în trecere elefantul de mare, de obicei întins pe marginea piscinei lui ovale. O mitologie ruginită îi dăruie o şuviţă de apă. Pentru animalul ăsta am o profundă simpatie. Trece cu minunată uşurinţă peste strigătele şi gesturile provocatoare ale mulţimii de gură-cască. Nu doarme niciodată. Rumegă, cu ochii întredeschişi, uriaş butoi neted prevăzut cu o înotătoare obscenă, paznic singur şi liber al unei temniţe animale, senior al locului, econom în mişcări, dar generos cu formele lui, scutit de infamia spectacolului pe bani. Căci, pentru a-i vedea pe toţi

ceilalţi, vii sau scheletici, înotând sau plutind în baia lor de formol, cu colţi, cu pene, cu gheare, cu solzi, sau păroşi, apăraţi de oameni cu ajutorul zăbrelelor, a sticlelor acvariumurilor, al vitrinelor sau barierelor, trebuie să plăteşti, iar stavila asta monetară îi închide în condiţia lor de proletari.

În ziua aceea meditaţia mea s-a spulberat pe neaşteptate. O plimb de obicei pe aleile largi, mărginind straturile cu flori din centru. Văzând că nu ajung la nici o concluzie, am târât-o până la intrarea menajeriei de la capătul unei gropi cu urşi, din păcate nelocuită. Am plătit şi am intrat. Am nimerit din întâmplare peste construcţia rotundă, înconjurată de un gard circular împărţit în mici sectoare, semănând cu nişte grădini de periferie. Acolo locuiesc elefanţii.

Un adevăr banal le atribuie viciul cabotinajului. Elefantul pe care-l aveam sub ochi nu înceta să salute cu capul şi cu laba, să-şi strecoare printre zăbrele o trompă cerşetoare şi să bată aerul cu urechile. Nu eram totuşi decât trei spectatori. Un puşti de vreo cinci ani tot întindea elefantului o alună, în vreme ce fratele lui mai mare, neliniştit sau poate lacom, încerca să-l împiedice. Trompa elefantului sau braţul copilului mai aveau nevoie de vreo zece centimetri pentru ca darul să poată fi primit. Degeaba se lungea elefantul ca un gigantic prepelicar, îşi întindea proboscida riscând să şi-o scrântească, îşi aşeza membrele anterioare chiar la marginea gardului, îşi strivea fruntea de zăbrelele cu patru laturi, tot nu ajungea la alună. Imaginea asta sfâşietoare a incomunicabilităţii m-a făcut să zâmbesc.

Am luat băiatul în braţe şi l-am ridicat cu un metru. Trompa apucă, aluna pieri în botul mare. Elefantul se trase îndărăt şi salută.

S-a petrecut atunci ceva nemaipomenit. Elefantul m-a privit lung şi mi-a făcut cu ochiul. Putea să nu fie decât un semn obişnuit la animalele astea inteligente, dar i-am acordat imediat un înţeles special. Elefantul îmi mulţumea nu pentru că-i furnizasem o alună, ci pentru că ajutasem băiatul. Era sătul de alune. Cu siguranţă nu-i făceau deloc bine la stomac, dar urma să le înghită din respect pentru munca bine făcută. În gestul meu instinctiv văzuse un semn de omenie, dacă nu de politeţe, care mă ridicase la nivelul lui. Eram complici. Mă veţi taxa, dacă vreţi, drept antropocentric, deşi la stadiul ăsta îl poţi acuza de

egocentrism, dacă nu de solipsism, pe cel ce schimbă un zâmbet cu un necunoscut, dovedind astfel o neaşteptată şi trecătoare simpatie. Cred mai puţin în telepatie decât în empatie şi nu văd de ce n-am putea-o resimţi în raporturile noastre cu animalele.

Elefantul se răsuci, îmi aruncă o nouă privire ca pentru a se încredinţa că mai sunt acolo, pătrunse în grajdul lui şi dispăru pentru o clipă. Atunci când se înapoie, venind drept către mine, privirea-i era foarte gravă, nu ameninţătoare, dar serioasă. Fără urmă de slugărnicie, îmi întinse trompa. Atitudinea lui de acum contrasta cu cea manifestată faţă de copil, cam aşa cum atitudinea unui bancher se deosebeşte de cea a unei dansatoare. Sub degetul de carne de la capătul trompei ţinea un ghemotoc de hârtie. Am întins mâna, mecanic. Mi-a pus în palmă boţul mototolit şi umed. Degetele mi s-au închis peste ciudatul dar. Gândindu-mă la o farsă, mi-am luat seama şi am vrut să-l arunc. Stingherit, mi-am înălţat privirile şi am văzut că elefantul se uita la mine grav, stăruitor, întrebător. Pentru o clipă lungă ne-am privit. Uitasem de copii. Nici elefantul nu părea să se ocupe de ei. Mi-am coborât în cele din urmă privirile şi am văzut, pe ghemotocul de hârtie pe care-l luasem drept un pachet de alune gol, nişte rânduri scrise înghesuit, cu un pix. Nu ştiu ce m-a făcut să nu-l lepăd pe loc, curiozitatea de a le citi sau privirea elefantului.

Când văzu că păstram ghemotocul, clipi din nou vesel, ca prima dată, bătu din urechi şi se răsuci legănându-se, regăsindu-şi pe dată alura de clovn. Dar şi el şi eu ştiam că nu făcea decât să joace un rol.

Cu ghemotocul de hârtie în mână, m-am depărtat puţin. M-am întors apoi, nehotărât, şi am văzut că, legănându-se, salutând, făcându-şi vânt cu urechile, mlădiindu-şi trompa, elefantul mă urmărea cu privirea. Dădu din cap, apoi se întoarse şi se interesă cam prea vizibil de o pereche de îndrăgostiţi, care tocmai sosise.

Ghemotocul de hârtie era mai mare, mai tare şi mai greu decât mi se păruse din capul locului. Fără să mă gândesc la spectacolul caraghios pe care-l puteam oferi, am început să-l desfac. Nu era alcătuit, aşa cum crezusem, dintr-un pachet de alune gol, ci din multe alte resturi. Era vâscos din pricina vâscozităţii secretate de trompa elefantului, dar vădea şi alte

semne. Fusese ghemuit şi strâns cu o putere neobişnuită. Purta urme de gheare şi dinţi de toate formele şi mărimile, care deformaseră hârtia fără s-o strice, de parcă o întreagă menajerie s-ar fi jucat cu mingea aceea fragilă, vădind o ciudată precauţie. Era mânjită cu pământ, cu nisip şi lut, ca şi cum ar fi fost târâtă prin adâncurile unei vizuini. Pe moment, m-am mulţumit să adun impresiile fără să le analizez şi ele nu şi-au căpătat adevăratul înţeles decât mult mai târziu.

Într-o zi de arşiţă, în oraşul A..., unde cu câţiva ani în urmă exercitasem vremelnic nişte funcţii oficioase, un bărbat se oprise deasupra mea, pe una dintre serpentinele ce urcă pe dealuri. Purta o cămaşă albă cu gulerul răsfrânt, haină bleumarin, pantaloni albi, ciorapi bej şi pantofi noi de tenis. Îşi ferea ochii pe după ochelari cu sticle fumurii. Ştiam ce era, dar nu ştiam cine era. Nu ştia despre mine nici mai mult, nici mai puţin. Mă plecasem să-mi leg şireturile. Stătea la douăzeci de metri de mine, fără să mă privească. Scosese din buzunar un carnet cu scoarţe de piele negre, desigur o agendă. O răsfoise, apoi ridicase din umeri. Rupsese furios o pagină şi o mototolise. O aruncase drept înainte şi se răsucise, pornind în sus, de parcă s-ar fi răzgândit pe neaşteptate sau şi-ar fi amintit că avea o întâlnire.

Ghemotocul de hârtie începuse să se rostogolească pe pantă, venind spre mine. Se izbi de pantoful meu drept, ale cărui şireturi îmi dădeau de furcă. M-am prefăcut că înlătur hârtia, dar de fapt am strecurat-o între pantof şi ciorap, chiar sub cocoaşa gleznei. Speram că poartă o adresă. M-am îndreptat din spate; bărbatul ajunsese atunci aproape în vârf. Înainte de a pieri, încremenise o fracţiune de secundă şi se răsucise pentru a-mi arunca o privire, pe cât de nesfârşită, pe atât de furişă. Îşi ţinea ochelarii în mână. Deşi se afla la vreo treizeci de metri de mine, i-am văzut expresia şi culoarea neliniştită a ochilor, la fel de bine de parcă aş fi avut un binoclu. Elefantul mă privise cu aceeaşi intensitate. Pe pagina carnetului scria o adresă. Bărbatul murise a doua zi.

Ghemotocul de hârtie pătruns de vâscozităţi era alcătuit din douăzeci şi şapte de foi, de provenienţe şi mărimi felurite. Erau şase pachete de îngheţată produse de trei firme diferite, patru pachete de Gauloise dezlipite cu multă băgare de seamă, cinci pătrăţele mici care înveliseră caramele şi alte trei care

făcuseră aceeaşi treabă cu nişte bomboane acidulate. În cea din urmă fusese împachetat un biberon.

Toate paginile fuseseră atent numerotate, sus, în stânga. Pe fiecare parte utilizabilă se scrisese, cu un pix, atât de slab şi de înghesuit, încât, în ciuda luminii puternice a după-amiezii, abia puteam descifra rândurile.

Am netezit metodic foile, aproape fără să mă gândesc la ce fac. Le-am rânduit în ordinea numerotării, notând faptul că prima pagină se aflase în mijloc. Am păturit cu grijă teancul în patru şi l-am vârât în buzunar. Astăzi îmi vine greu să cred că am putut face toate gesturile astea când încă nu citisem nimic din mesaj. Mă înfior la gândul că l-aş fi putut arunca fără gând rău, dacă privirea elefantului nu mi-ar fi amintit în mod atât de viu privirea bărbatului căruia nu-i ştiusem numele şi care murise. Nu auzisem niciodată de un elefant în stare să se folosească de creion, şi asta a fost poate singura şi absurda pricină pentru care m-am purtat cum m-am purtat.

Întors acasă, am început să citesc cu lupa scrisul hotărât şi, totodată, ciudat de tremurător. Te făcea să crezi că, pentru a scrie, autorul nu avusese uneori la îndemână decât propriul său genunchi şi, alteori, o piatră cu asperităţi. Ici şi colo rândurile se încălecau, ca şi cum ochii celui ce scrisese ar fi slăbit sau ca şi cum ar fi încercat să scrie la lumina unei lămpi ce se clătina. Iată transcrierea integrală şi scrupuloasă a documentului:

Mă duc de multe ori pe la Jardin des Plantes. Am simţit de la cea mai fragedă vârstă o atracţie de neînvins pentru ştiinţele naturale şi puţine parfumuri mi se păreau la fel de seducătoare ca mirosul formolului. Hotărându-mă, prin forţa lucrurilor, pentru o altă profesiune, am crezut multă vreme că înclinaţia asta nu va fi niciodată altceva decât o manie inofensivă, dar astăzi ştiu că şi-a găsit înţelesul şi utilitatea, de vreme ce, aruncându-mă într-o împrejurare din care nu mai nădăjduiesc să ies viu, încăpăţânarea mea de a studia şi dezlega uneori misterele naturii mi-a îngăduit să descopăr cea mai cumplită ameninţare care a pândit vreodată specia umană. Dar trebuie să fiu concis, pentru că am avut nevoie de lungi săptămâni de eforturi şi de unele complicităţi surprinzătoare pentru a aduna foile astea neobişnuite. Slavă Domnului, am regăsit în căptuşeala hainei o rezervă de pix, pe care mă străduiesc s-o fac să ţină cât s-o putea mai mult. Nu ştiu dacă-mi va fi cu putinţă să-mi reînnoiesc

mesajul. Sper că va cădea în mâinile unui om destul de cuminte, destul de înţelegător şi totodată destul de plin de imaginaţie pentru a nu-i da prin minte, într-un moment de hachiţe, să nu-l ia în seamă. Nu pot să aduc decât puţine dovezi în sprijinul relatării mele. Dar, dacă e perseverent, cititorul meu necunoscut va şti, fără doar şi poate, să mai strângă şi altele. Facă norocul să nu zăbovească prea mult, să nu fie de pe acum prea târziu, să poată face să triumfe adevărul.

Cunosc toate colecţiile şi toate departamentele de la Jardin des Plantes, de la botanică la mineralogie, trecând prin zoologie. Fiind din păcate bolnav în iarna asta şi neputând ieşi din casă, nu fusesem de mai multe luni la Jardin des Plantes. Mare-mi fu mirarea când m-am întors acolo pentru întâia dată, către mijlocul lui mai. Căci, într-un nou ţarc, la marginea străzii Cuvier, nu departe de vivarium, pe aleea reptilelor, chiar alături de rhynograde, fuseseră instalate mai multe exemplare dintr-o specie de animale pe care n-o cunoşteam. O stâncărie alcătuind un fel de peşteră sau de vizuină închide fundul ţarcului. Solul era tare, uscat şi prăfos, şi abia dacă mai creşteau pe el câteva tufe de iarbă bolnavă. Două rânduri de zăbrele puse cam la cincizeci de centimetri una de alta despărţeau vizitatorii de ţarc. Decorul şi precauţiile erau obişnuite. Dar animalele expuse mă făcură să mă simt prost datorită înfăţişării lor, poate şi pentru că nu mă simţeam în stare să le identific şi, încă şi mai puţin, să-mi dau seama de unde veneau.

Lungi de un metru cincizeci până la doi metri, stăteau tolănite. Le-am luat mai întâi drept nişte tatu de mărime neobişnuită, dar mi-am înţeles curând greşeala, deşi nici o pancartă nu le indica specia. Ai fi zis că sunt produsul monstruos al unui cârliac şi al unei reptile. De la cârliac (din familia oniscidelor) aveau carapacea neagră şi inelată. Am numărat şase inele uşor încălecate, ca segmentele unei platoşe. Răsărind de sub cel din urmă, o coadă scurtă părea moale şi de culoare cenuşie. Capul triunghiular se ivea de sub carapace ca o limbă, amintind destul de bine capul unui varan. Doi ochi încremeniţi fixau infinitul. Pe creştet, o mică ridicătură încreţită şi trandafirie sugera orbita şi pleoapa unui al treilea ochi, sau cicatricea rămasă de pe urma unui abces.

Am zărit atunci cinci asemenea animale. Altele se puteau ascunde în umbra peşterii. Pe moment, dacă-mi uitam starea

neplăcută pe care o puneam pe seama ignoranţei, m-au făcut mai ales curios. Nu păreau mai înclinate spre mişcare decât crododilii din vivarium şi mi s-a părut, de la o vreme, că ochii lor negri şi teşiţi, vârâţi ca ochii şerpilor într-o sclerotică gălbuie, erau falşi. Mi-am spus atunci că era o năzărire ciudată. Visau. Visau probabil la mlaştinile întunecate din Matto-Grosso, puturoase şi fumegânde, la văile adânci din Sumatra, albăstrii din pricina unor ceţuri vegetale, la tainicele bălţi din Tasmania, grele de argilă aurie, unde ar fi putut vedea, deopotrivă, lumina zilei. Căci nu-mi puteam închipui, pe Pământ, ţinut mai depărtat putându-le sluji drept leagăn şi azil. Într-o asemenea ascunzătoare specia putuse străbate neschimbată milioane şi milioane de ani. Mi-am amintit de lucrarea unui zoolog belgian, om bine informat şi talentat, consacrată animalelor necunoscute. Dar nu scrisese nimic asemănător.

Un paznic pe care-l cunoşteam întrucâtva se apropie, trăgând un cărucior metalic.

— Noi pensionari, i-am spus, salutându-l. Ciudate animale!

— Ciudate dihănii, într-adevăr, zise el ridicând capacul căruciorului.

Cu ajutorul unei prăjini înzestrată cu un cârlig, scoase dinăuntru un leş puturos, pe care-l zvârli în ţarc.

— Nu-s mofturoase, am zis, arătând carnea putredă.

A ridicat din umeri.

— Nu vor decât asta. Sunt idioate de-a binelea. Mă rog, scăpăm ieftin cu hrana.

Am încuviinţat. Una dintre carapace scârţâi pe sol. Înceată, puternică, o dihanie se ridicase, de parcă cineva ar fi acţionat un cric. Am văzut că stătea pe o pădure de prelungiri, de filamente amintind tufele cărnoase ale tentaculelor unei actinii. Zadarnic am încercat să le număr. Poate fi o iluzie, un fel de blană năclăită de murdărie, dar mi s-a părut că făpturile nu erau patrupede.

Animalul îşi legănă capul ca şi cum ar fi încercat să repereze, după mirosul puternic, halca cea mai apropiată. Atunci am simţit un şoc. Excrescenţa de pe creştetul capului se întredeschisese pentru o fracţiune de secundă şi dezvăluise un ochi, în întregime albastru şi ager. Cred că s-a uitat la mine. Nu sunt chiar sigur. Dar, în acel scurt răgaz, am fost parcă izbit în moalele capului. În ochiul albastru citisem cruzime, hotărâre şi

inteligenţă. Am simţit că mi se zbârleşte părul într-un reflex nestăpânit, dar ochiul se şi închisese. Jivina se îndreptă atunci fără şovăială către o bucată de carne şi, fără s-o miroase măcar, înaintă până o acoperi cu totul şi se prăbuşi peste ea. Poate că în felul ăsta nu vroia decât s-o frăgezească, să-i grăbească procesul de putrefacţie, dar mi-am închipuit mai curând un pântec dezgustător şi cenuşiu, în care se deschidea o mare gură hăpăitoare.

Dihania lăsase pe locul de unde plecase, în solul ţarcului, bătut totuşi cu maiul, o urmă lungă, un fel de cuib. Pentru a se afunda aşa, dacă nu erau obişnuite să sape, animalele trebuiau să aibă o greutate uriaşă.

Paznicul, care nu părea să fi observat ceva neobişnuit, nu-mi fu de prea mare ajutor. Se ocupa doar de puţină vreme de noii pensionari. Nu le ştia nici numele şi nici locul de baştină. Nu-i găsea mai ciudaţi decât cea mai mare parte a animalelor din Zoo, căci era un om simplu, dar mi s-a părut că-i pricinuiau o silă instinctivă, pe care poate numai înfăţişarea lor o explica îndeajuns. Am prins deodată un miros, atât de slab, încât îmi scăpase până atunci, semănând cu mirosul împuţit degajat de unii viermi, în clipa când sunt striviţi. Dar a fost mai mult o bănuială, pe care stăruitoarea duhoare a cărnii putrede o acoperea aproape cu desăvârşire.

Dacă nu aş fi avut patima ştiinţelor naturale şi dacă îndelungatele mele vizite la Muzeu nu mi-ar fi îngăduit să mă împrietenesc cu mulţi dintre cercetătorii lui, totul s-ar fi terminat, de bună seamă, aşa. De altfel, în ciuda silinţelor mele, n-am aflat mare lucru. S-ar fi zis că, până atunci, nimeni nu se interesase într-adevăr de cârliacii giganţi. Ne apropiam de perioada vacanţelor. Profesorii, conferenţiarii, asistenţii şi studenţii începuseră să fie obsedaţi de examene. Cei ce dispuneau de puţin timp liber profitau de el pentru a organiza cercetările pe care aveau să le conducă în timpul verii. Pe deasupra, cei mai mulţi dintre cercetătorii pe tărâmul ştiinţelor naturale se limitează de bunăvoie la un domeniu îngust. Era limpede că, oricât păreau de ciudate, animalele nu-i interesau nici pe mineralogişti, nici pe entomologi. Zoologii şi botaniştii aveau deja cu toţii programe de lucrări şi nu ţineau să fie scoşi din ele. Dacă direcţia Muzeului ar fi dispus de mai mulţi cercetători şi de credite mai serioase, ar fi desemnat fără

îndoială pe cineva care să se ocupe de noii veniţi. Dar lucrurile stând aşa cum sunt, trebuia aşteptat până la numirea unui nou asistent într-o ramură având cât de cât legătură cu acele făpturi şi până ce un profesor s-ar fi hotărât să-i sugereze studierea lor, ca subiect de teză. Până atunci animalele puteau aştepta, şi ştiinţa o dată cu ele. Aşa cum un distins micolog mi-a atras, nu fără enervare, atenţia, existau numai în Masivul Central mai multe duzini de soiuri de ciuperci care nu fuseseră studiate ca lumea, nici măcar clasificate şi nu exista nici un motiv pentru a se acorda o prioritate specială unei anumite specii animale, sub pretextul că era de mari dimensiuni.

Pe de altă parte, domnea o mare nesiguranţă cu privire la departamentul căruia se cuvenea să-i fie repartizată sarcina. Pe dinafară, măcar pentru un profan, făpturile semănau în parte cu artropodele, dar dimensiunea, lipsa antenelor şi a ochilor compuşi, modul lor aparent de locomoţie interziceau o asemenea încadrare. Nu puteau fi trecute la repezeală nici printre reptile şi amfibii. Iar o categorie intermediară nu exista. Aşa că trebuia să rămână în purgatoriul ştiinţei.

Savanţi grăbiţi să părăsească totul pentru a se repezi în întâmpinarea noilor mistere nu se întâlnesc decât în romane. Un astronom demn de acest nume nu se va lăsa abătut de la studiul lui asupra emisiunii unei stele depărtate de cine ştie ce cometă năvălind asupra Pământului. Tot aşa, un zoolog competent n-ar trece strada pentru a se uita la marele şarpe de mare arătat într-o baracă de bâlci, decât dacă l-ar putea lega cumva de domeniul său de cercetare. Ştiinţa este, în primul rând, o disciplină a spiritului. Şi pe lumea asta numai ziariştii se împrăştie care-ncotro, fără a ajunge vreodată undeva, de vreme ce un nou subiect le solicită atenţia chiar înainte de a fi izbutit să-l pătrundă pe cel vechi.

Am aflat, de altfel, că unul dintre aceşti redactori de fapte diverse se interesase, cu două săptămâni în urmă, de straniile făpturi pe care se grăbise să le boteze gândaci uriaşi, confundând probabil, aşa cum fac oamenii de rând, libarca (Blatella Germanica sau Phyllodromia Germanica) cu cârliacul. Adusese cu el un fotograf, pusese trei întrebări şi-şi luase tălpăşiţa. Nu s-a mai petrecut nimic, doar că într-un ziar din centrul Franţei apăruse o fotografie destul de proastă, sub legenda: Gândaci sau crocodili, aceste fosile vii sunt strămoşii

omului. Mai bine informate, sau mai blazate, cotidianele din capitală nu publicaseră nimic. Singur Le Monde dăduse o notiţă sub titlul: O nouă specie de mamifere îşi face intrarea la Jardin des Plantes Nu părea să fi declanşat nici cea mai vagă curiozitate în rândul publicului cultivat.

Fireşte, nu m-am dedat la o adevărată anchetă care ar fi cerut o lentă şi subtilă înaintare pe ramurile copacului ierarhic. Şi, din pricina asta, s-ar putea să-mi fi scăpat vreo hotărâre de seamă. La vremea aceea încă nu acordam problemei o importanţă deosebită. Grădinile zoologice sunt pline de făpturi foarte puţin cunoscute. Dar în timpul convorbirilor pe care le-am avut, am trezit, cu toate astea, o mulţime de reacţii felurite şi, uneori, surprinzătoare.

Unii dintre interlocutorii mei zâmbeau amuzaţi. Alţii se grăbeau să schimbe vorba, ca şi cum pătrunderea noii specii în citadela ştiinţei, de natură să zdruncine poate taxonomia, ar fi echivalat cu o indecenţă. Unii mărturisiră că nu văzuseră niciodată făpturile pomenite şi făgăduiră vag să le cerceteze. Au fost câţiva care s-au supărat de ceea ce numeau zelul meu de neofit. Nu l-am putut hotărî pe niciunul să mă însoţească pentru a se uita pe loc la obiectele convorbirii noastre. În genere, mi s-a părut că desluşesc de fiecare dată o impresie neplăcută. Frica nu lipsea din asemenea manifestări, dintre care unele mi s-au părut curat morbide. Dar n-am putut stabili dacă proveneau din incapacitatea de a clasa făpturile sau dacă-şi trăgeau izvorul din înfăţişarea lor respingătoare.

Bineînţeles, l-am ascultat pe bibliotecarul Muzeului, om de oarecare vârstă, cu o înfăţişare fragilă, cu sprâncene de zăpadă şi totodată stufoase, a cărui politeţe nu rămâne cu nimic în urma celei, proverbiale, a colegilor lui de la British Museum. Şchioapătă puţin în urma unui accident. Printre cele cinci sute şaptezeci şi unu de mii de volume ale Bibliotecii Muzeului, părea să nu se afle nimic în stare să-mi dea vreo informaţie. Nu spun că le-am cercetat pe toate.

— Distinsul profesor Schmetterlinck v-ar fi putut fi, cred, de folos, îmi zise bibliotecarul la capătul epuizantei urmăriri. Se interesa de animalele acestea.

Îmi aminteam vag de Schmetterlinck ca de un bătrân foarte puţin distins şi întrucâtva rău mirositor. Nu cred că are, într-adevăr, dreptul la titlul de profesor căci, pe câte ştiu, nu şi-a

susţinut niciodată lucrarea de diplomă. Trecuse, pe nesimţite, din turma studenţilor în corpul profesoral, dar fără a fi încetat să facă într-adevăr parte din cea dintâi, şi am fost lesne îndemnat să cred că păstrase în el destulă curiozitate juvenilă pentru a se ocupa de făpturile în cauză.

— A plecat? Am întrebat dezamăgit.

— Fireşte, fireşte, spuse în şoaptă bibliotecarul, deşi eram închişi în biroul lui. Dar ar fi mai exact să spunem că a dispărut.

— Dispărut? Am repetat fără să înţeleg.

— S-ar părea că lipseşte de vreo cincisprezece zile. N-a mai fost văzut de atunci. Secretarul Muzeului a sfârşit prin a trimite pe cineva la el, pentru a afla dacă nu-i bolnav. N-a telefonat. Dar uşa era închisă, obloanele trase. Portăreasa nu ştia nimic.

— Ar fi putut să se simtă rău, am spus făcând o strâmbătură, şi…

— Nu, nu. Portăreasa, care era şi femeia lui de serviciu, mătură în fiecare dimineaţă cele două odăi. S-a învoit să le arate directorului…

— S-a deranjat directorul?

— Nu chiar îndată… Peste câteva zile. Totul era în bună rânduială, ceea ce nu-i de mirare dacă ţinem seama de portăreasă. Atunci cineva a părut să-şi amintească de o destăinuire pe care Schmetterlinck i-ar fi făcut-o. Urma să studieze fauna peşterilor din Ariege, în vederea unei publicări. Plecase, fără îndoială, niţel mai devreme decât la data când lua vacanţă. Conform regulamentului, ar fi trebuit să anunţe Secretariatul şi să lase o adresă, dar s-a dovedit că asta nu intra în obiceiurile lui. Aşa că nimeni nu şi-a mai bătut capul. Schmetterlinck va apărea, de bună-seamă, într-una din zilele ce vin. Între noi fie zis, lipsa lui nu mă prea supără. Are prostul obicei de a îndoi paginile şi de a răsfoi cărţile, umezindu-şi degetul.

— Familia lui n-a fost anunţată?

— Nu pare să aibă familie.

— Nici poliţia?

Bibliotecarul tresări.

— Poliţia, dragă, domnule? Dar repede o mai luaţi! Pentru o escapadă! Păi, dacă s-ar face câte o dramă din fiecare lipsă neanunţată a unui profesor, ar trebui să recurgem la poliţie de

douăzeci de ori pe an. Notaţi că spun neanunţată, şi nu nemotivată. La noi libertatea cercetătorului nu-i o vorbă goală! Nu, nu căutaţi un mister în toate astea. Vă spuneam doar că plecarea în concediu a distinsului profesor Schmetterlinck e regretabilă, pentru că v-ar fi putut, poate, da informaţii.

Clipi, îşi deplasă cu câţiva centimetri piciorul ţeapăn, îşi trecu mâna prin părul rar.

— Cu toate astea, şopti el, devenise din ce în ce mai ciudat în ultima vreme. Cu mult prea ciudat, dacă vreţi să-mi cunoaşteţi părerea. Nu vreau să spun că purtarea lui era îndeobşte scutită de ciudăţenii, dar în ultima vreme întrecuse măsura. Cred că devenise cam… Iertaţi-mi expresia… Cam ţicnit.

— Ţicnit? Am zis.

— Mi-a spus într-un rând, păstraţi asta pentru dumneavoastră, că animalele acelea vorbeau, că vorbeau între ele. Fireşte, am crezut că glumeşte, dar părea serios ca un Inspector General. Animale! Care vorbesc! Într-o grădină zoologică!

— Le-a cercetat multă vreme? Am întrebat.

— Mult prea multă, după părerea mea. Dar nu l-au prea interesat, de vreme ce, până la urmă, a plecat în Ariege.

— Ei bine, aş fi fericit să-l văd când se întoarce, am spus, în chip de concluzie.

Dacă-mi pot îngădui să anticipez asupra urmării povestirii, trebuie să atrag atenţia asupra faptului că tare mă îndoiesc să-l mai văd vreodată pe profesorul Schmetterlinck, chiar de-aş scăpa de aici. Nu dispun de nici o dovadă putând elucida misterul dispariţiei sale. Poate că s-a întors, pur şi simplu, din Ariege. Sau poate că m-a precedat aici şi a fost dus într-altă parte, sau soarta i-a fost pecetluită. În această ultimă ipoteză nu pot decât să aduc un emoţionat omagiu lucidităţii care l-a condamnat, din păcate, întocmai ca şi pe mine, la imprudenţă.

Cercetările fără rezultat nu-mi potoliseră curiozitatea, mai degrabă o stârniseră. Îmi petreceam aproape tot timpul liber în imediata apropiere a ţarcului cârliacilor giganţi. La început mă aşezam foarte aproape de zăbrele, apoi m-a cuprins un fel de ruşine, fără să pot spune dacă venea din teama ca vreun paznic să nu se mire de contemplarea mea stăruitoare sau din gândul că animalele se puteau simţi observate. Umblam în sus şi în jos

pe alee. Mă făceam că mă interesez de cuşca de alături, a rhynogradelor, sau priveam de departe, pe deasupra peluzei unde păşteau okapii. Aveam simţământul fără noimă, dar din ce în ce mai puternic, că giganţii mei cârliaci se abţineau în prezenţa mea de la orice activitate, pentru a-şi scoate pârleala de îndată ce le întorceam spatele. Aş fi vrut să le surprind obiceiurile şi mă şi pregăteam pentru revelaţia vreunei mârşăvii, măcar că experienţa animalelor m-a obişnuit cu astfel de lucruri şi cred sincer că am părăsit în cea mai mare parte antropocentrismul care-i îndeamnă pe prea mulţi să extindă la tot regnul animal categoriile morale şi concepţia noastră despre decenţă. Dacă n-ar fi avut o înfăţişare atât de bizară, aş fi zis că animalele se încăpăţânează să-şi joace rolul de pensionare ale unei grădini zoologice. Le-am văzut de două sau trei ori luându-şi masa, dacă pot numi aşa respingătoarea operaţie pe care am mai descris-o. Şi, tot gândindu-mă la fascinaţia aproape morbidă pe care o exercitau asupra mea, am înţeles că provenea din privirea ochiului albastru, rece şi aspru, inteligent, care se aţintise asupra mea, la prima noastră întâlnire.

Dar pleoapele frontale rămâneau acum, cu încăpăţânare închise. Câteodată, întorcându-mă, aveam impresia că trei sau patru pupile necruţătoare se îndreptau spre spatele meu, dar, oricât de repede m-aş fi răsucit, nu puteam vedea decât umflătura cărnoasă, neplăcută a frunţii. Nici măcar nu mai eram sigur că văzusem un asemenea ochi. Nu fusesem oare înşelat de vreo lucire a carapacei? Imaginaţia nu-mi jucase vreo festă? Aş fi fost mai îndemnat s-o cred dacă iluzia m-ar fi izbit chiar atunci, şi nu pe când animalele mă mai lăsau destul de indiferent. Nu dădeam o prea mare însemnătate celor câteva cuvinte şoptite de bibliotecar cu privire la ciudata nebunie a bătrânului Schmetterlinck. Dar mi se întâmpla să-mi pun tot felul de întrebări. Căci posesorul unui ochi de felul celui pe care îl văzusem era în stare să vorbească, de asta eram sigur. Se spune de multe ori că privirea animalelor e grăitoare, înţelegându-se prin asta că exprimă întreaga emoţie pe care o transmite. Dar, măcar în amintirea mea, ochiul acela mi se părea de natură să completeze un limbaj. Înţelegeam, explicam aproape ciudata năzărire a lui Schmetterlinck. Dacă aş fi îndrăznit, aş fi înaintat până în dreptul barei şi aş fi încercat să mă adresez cârliacilor giganţi, pentru a le înregistra reacţia. Dar

mă temeam să par caraghios, dacă nu sărit. Într-adevăr, n-aş fi vrut să le şoptesc doar „mititelul, mititelul”, cum i-am văzut pe unii în faţa crocodililor, a elefanţilor, a şerpilor şi chiar a păienjenilor, la vivarium, ci să le adresez un adevărat discurs, să le pun întrebări; apoi, dacă aş fi vădit vreun semn de înţelegere, să încep să-i învăţ limba noastră, pornind de la cuvintele simple. Dar activitatea neîntreruptă, forfota vizitatorilor, sosirile neaşteptate ale paznicilor mă opreau şi-mi stânjeneau până şi observaţiile. Veneam la orele de mai puţină afluenţă, dimineaţa devreme, sau seara, chiar înainte de închidere, dar, dacă pe alei nu se vedeau atunci mai deloc vizitatori, grădinarii umblau de colo-colo, paznicii verificau zăbrelele şi broaştele, iar oamenii de serviciu strângeau gunoaiele aruncate de public. Trişam niţel şi nu plecam decât atunci când se închideau porţile, bucurându-mă de bunăvoinţa paznicilor şi portarilor faţă de un om al casei. Toate strădaniile nu făceau decât să-mi întărească părerea că, în lipsa mea, se petreceau acolo lucruri ciudate.

Într-o dimineaţă, când mă strecurasem în Jardin des Plantes o dată cu personalul, cu mult înainte de deschiderea pentru public, am băgat de seamă că poarta ţarcului era întredeschisă. Probabil că m-am năpustit pe alee strigând şi nu mi-am venit într-adevăr în fire decât atunci când un paznic, cel cu accent belgian, mă apucă de braţ şi-mi spuse, holbând ochii şi ţuguindu-şi buzele sub mustaţa lui groasă, de focă:

— Ei bine, domnule, dar ce-aţi văzut?

A trebuit să fac un efort uriaş pentru a nu-i răcni în faţă: „Cârliacii au deschis poarta şi au fugit!” M-am stăpânit în cele din urmă şi am şoptit:

— Poarta-unei-cuşti-e-deschisă şi mă tem că animalele au şters-o.

S-a schimbat la faţă şi şi-a tras mâna de pe braţul meu. A început să alerge în direcţia pe care i-o arătasem. M-am temut pentru o clipă să nu găsească poarta închisă, cum se cuvenea, şi două explicaţii cu putinţă mi se înfăţişară îndată, fără să pot hotărî la care m-aş fi oprit, dacă era cazul, deşi amândouă erau la fel de neverosimile. Sau avusesem o halucinaţie, sau ocupanţii cuştii închiseseră ei înşişi poarta, adăpostindu-se îndărătul năzărelii ce-mi va fi pusă în seamă şi mascându-şi astfel vicleşugul. Dar poarta era într-adevăr deschisă. Paznicul mă măsură bănuitor. Ştiam ce gândea. Pe de-o parte mă

cunoştea întrucâtva, îmi preţuia de ajuns purtarea pentru a mă socoti un om cu scaun la cap şi nu vedea în mâinile mele nici o unealtă care să-mi îngăduie să meşteresc broasca, la drept vorbind cât se poate de simplă; pe de alta, experienţa îl pusese în contact cu destui dezechilibraţi cu aspect inofensiv, dar a căror pasiune pentru animale lua pe neaşteptate o formă de ajuns de violenţă pentru a-i îndemna să le elibereze sau să se strecoare în cuştile lor. Adevărul e că violenţa reacţiei mele şi intensitatea emoţiei de care dădusem dovadă în faţa gravei încălcări a regulilor unei grădini zoologice bine întreţinute pledau în favoarea mea; dar un observator perspicace ar fi văzut poate în ele tresărirea febrilă a unei conştiinţe alarmate. N-aş fi fost eu însumi prea departe de a-mi atribui o asemenea subtilitate şi de a crede în propria mea vină dacă nu m-aş fi ştiut cu desăvârşire incapabil de a forţa o încuietoare, chiar dacă aş fi dispus de arsenalul complet al unui spărgător. Din fericire, paznicul nu era atât de perspicace şi bănuielile i se risipiră repede.

— Iar s-a pilit c… mormăi el, după cum mi s-a părut că înţeleg. Le-a schimbat culcuşul şi a lăsat poarta deschisă.

A făcut atunci o faptă, pe care o cred curajoasă. S-a aventurat singur în ţarc, numai cu legătura de chei drept armă, şi a tras după el poarta, care s-a închis cu un zgomot asurzitor. În incinta absolut pustie s-a îndreptat spre peştera artificială. A pierit înăuntru pentru o clipă, apoi s-a ivit din nou, scărpinându-se la ceafă. Atunci, când nici nu-şi dădea seama de curajul lui, mi-a părut aureolat de o anume măreţie.

— Nici o problemă, zise el, sunt toate acolo. Ce mă miră e că am văzut opt. Credeam că nu-s decât şapte. Ultima dată le-am numărat greşit, pesemne. Sunt toate mari şi nici nu-i vremea…

Mi s-a părut că se întreabă, ca şi mine, care privisem doar mai larg problema, cum se reproduceau neobişnuitele făpturi.

— La urma-urmei, nu-i treaba mea! Hotărî el.

Închise cu băgare de seamă poarta, verifică broasca încercând-o cu una dintre cheile lui, trase de câteva ori, în sfârşit, păru mulţumit. Se întoarse către mine, cam stânjenit:

— Ar fi bine s-o lăsăm baltă, zise, uitându-se în pământ. Am putea avea necazuri… Să fie nevoie de un raport.

L-am asigurat de tăcerea mea. S-a înseninat:

— Nu sunteţi un om rău, zise el în cele din urmă. Dacă aveţi cumva nevoie de răsaduri, n-aveţi decât să spuneţi.

Grădinăritul nu mă interesează din cale-afară, dar dovada de prietenie pe care mi-o dădea astfel m-a mişcat, ca unul ce ştiu ce luptă necurmată duc paznicii cu amatorii de plante şi, îndeosebi, de cactuşi. Îndrăzneala şi ingeniozitatea hoţilor nu dă în lături de la nimic. Pe moment nu mi-a trecut prin minte că încerca să-mi cumpere tăcerea. Ca să-i fac plăcere i-am spus că, la nevoie, am să-i dau de ştire. Şi mi-am luat rămas bun, poate cam prea repede, înainte de a-i lăsa răgazul să-mi propună nişte legume. Incidentul era închis.

Versiunea pe care mi-o dăduse era plauzibilă. Dacă te gândeai, era chiar singura verosimilă. Dar nu mă mulţumea: eram gata să construiesc o mulţime de ipoteze pornind de la licărirea de inteligenţă pe care o văzusem, o singură dată, în cel de-al treilea ochi al unui cârliac. Îmi închipuisem cârliacii meşterind noaptea închizătoarea alcătuită dintr-un arc ce trebuia împins şi o pană ce trebuie făcută să lunece, apoi împrăştiindu-se în adormita Jardin des Plantes, poate chiar pe-afară, şi înapoindu-se în cele din urmă, în ţarc, în zori, aşa cum se zice că ar fi făcut unele maimuţe, înainte de a li se înzestra cuştile cu închizători prea complicate pentru degetele lor ingenioase. Nu-mi mai găseam linişte nici în somn. Ca măsură de igienă şi, totodată, pentru a mă potoli, m-am apucat să fac lungi plimbări nocturne pe lângă Jardin des Plantes, care începură să semene a ronduri. Grădina Zoologică nu doarme niciodată. Şi, în vreme ce zgomotele oraşului se domolesc, răgetele, urletele, lătrăturile, miorlăiturile, nechezaturile, trompeta elefanţilor şi urletul lupului, rânjetul hienei şi ţipătul bufniţei se propagă din aproape în aproape. În puterea nopţii, jungla începe la două străzi mai încolo. O junglă cosmopolită, amestecată, utopică şi neobişnuit de paşnică. Mergeam de-a lungul gardului cu zăbrele, mă opream din când în când, pândind în corul de glasuri semnele unei panici anormale. La capătul străzii, în dreptul intrării în labirint, curgea fântâna lui Cuvier, dar nici un animal nu venea să bea de acolo. Porţile erau închise cu încăpăţânare. Când scârţâiau, de aţâţare sau de frică îmi simţeam inima bătând mai tare. Dar numai vântul încerca să le forţeze. Şi, deşi erau mâncate de rugină, ar fi trebuit să mai zgâlţâie timp de decenii pentru a le smulge din ţâţâni. Încercam

să străpung bezna. Zadarnic. Mi se părea că sunt pândit, că nu se întreprinde nimic numai pentru că eram acolo, prea la vedere. Nu mai aveam răbdare să stau pe dinafară. Apucam zăbrelele, ca şi cum aş fi vrut să i le smulg sau să mă caţăr pe ele. O rafală de urlete sporite îmi îngheţa deodată inima sau mă îndemna să sper în nu ştiu ce dezastru. Căci, mărturisesc astăzi – şi mă îndoiesc că, în împrejurarea în care mă aflu, vreun cititor va avea cruzimea să mă condamne – aşteptam şi nădăjduiam ceva. Poate numai o dezminţire categorică, de natură să-mi redea liniştea, dar ce fel de dovadă m-ar fi putut mulţumi? Mai curând o revelaţie, un semn, o umbră care să-mi dea o fărâmă a realităţii din care mă simţeam exclus. Şi căscam ochii mari, încercând să văd prin frunzarele ce înăbuşeau lumina felinarelor, turbând că sunt despărţit în felul ăsta de enigmă chiar în clipa în care ea se dezvăluia, poate. Am zguduit de multe ori cu furie clanţa porţilor care-mi opuneau rezistenţă. Ce n-aş fi dat să locuiesc într-una dintre clădirile burgheze ce mărginesc Zoo-ul pe latura lui de sud-vest! Era unul dintre visurile mele cele mai vechi, dar căpăta atunci o nouă putere.

Întâlneam deseori agenţi de poliţie care-şi făceau rondul de noapte. M-am temut, la început, să nu li se pară suspectă insistenţa mea de a scruta bezna. Dar apariţiile mele regulate îi făcură probabil să creadă că îndeplineam vreo funcţie discretă. Ajunseră să mă salute, mai întâi rece şi scurt, apoi saluturile se lungiră şi se oficializară, cumva. Mi-am dat seama că oamenii ăştia de treabă se plictiseau şi că nu doreau nimic mai mult decât să pălăvrăgească pentru a omorî timpul. Îmi făcea plăcere să-i învăţ să recunoască strigătele feluritelor specii animale. În schimb, căpătam frânturi de informaţii referitoare la ceea ce se petrecea în orele când îmi întrerupeam veghea. Mi-am îmbogăţit aşa cunoştinţele cu privire la folclorul cartierului. Sunt pe-acolo destui vagabonzi. În genere, poliţiştii nu le vor răul, deşi concepţiile metafizice şi morale ale acestor două categorii ale umanităţii sunt destul de depărtate. Paznicii de la Jardin des Plantes, dimpotrivă, îi urmăresc cu înverşunare pentru că, mai ales în nopţile frumoase de vară şi în puterea iernii, când căldura degajată de sere menţine în jurul lor o temperatură primăvăratecă, amărâţii se străduie să-şi petreacă noaptea în incintă şi, dacă se poate, să doarmă în fânul pus la păstrare sau într-o cuşcă goală. Şi nu trece anul, îmi ziceau poliţiştii, pe

jumătate serioşi, pe jumătate sceptici, fără ca vreun vagabond să piară, mâncat de o fiară căreia, imprudent şi involuntar, îi ceruse găzduire. După ei, paznicii nu erau întotdeauna străini de asemenea accidente. O poartă se închide repede, când alta se deschide. Bineînţeles, direcţia Muzeului nu afla nimic. Cât priveşte paznicii, nu-şi băteau capul să risipească zvonurile circulând pe seama lor, sperând poate că prin asemenea legende să-i facă pe feluriţii pierde-vară să nu mai ia Zoo-ul drept caravanserai. În cursul ultimilor ani, cel puţin, nu se putuse dovedi nimic. Nu se deschisese nici o anchetă. Dar în cursul ultimelor luni fauna umană a cartierului se uşurase de câteva specimene. Jo Momeală, Fernand Ştirbul şi Fund-Mărunt, binecunoscuţi pentru stăruinţa lor în a frecventa zi şi noapte aleile şi dependinţele Zoo-ului, nu-şi mai arătaseră niciuna dintre şuviţele hălăciugilor lor năclăite. Poate că apropierea zilelor frumoase îi îndemnase să se ducă la cerşit pe Coasta de Azur, poate că vreo maşină-i răsturnase prin alt cartier şi zăceau pe vreun pat de spital sau, mai rău, la morgă, aşteptând ca viitorii doctori să binevoiască a-şi deprinde scalpelul pe bietele lor schelete, poate că, într-o seară de beţie sau de slăbiciune, se înecaseră în Sena? Sau poate reînnoiseră o veche tradiţie, sfârşind sub colţii unui leu.

Eu aveam o altă teorie, pe care am păstrat-o pentru mine. Mă gândeam la dispariţia bătrânului Schmetterlinck şi, dacă nu prea credeam că exasperarea putea duce paznicii de la Jardin des Plantes până la pierderea oricărei omenii, îmi închipuiam prea bine groaza de care sărmanii vagabonzi fuseseră cuprinşi pomenindu-se, chiar pe aleile Zoo-ului, prăzile unei vânători neaşteptate. Strigaseră oare? Dar avuseseră măcar răgazul să strige?

— Animalele au fost al dracului de aţâţate ieri dimineaţă, îmi spuse un poliţist, într-o noapte. Între două şi trei, mai că n-au încetat să urle.

Am dat din cap cu tristeţe. La ora aceea mă aflam în pat, bucurându-mă de un somn aproape liniştit.

— Ce-i drept, aveau de ce, supralicită celălalt. Cred că cineva făcea experienţe sau fotografii. Am văzut lumini cam peste tot şi după aia, deodată, un fascicul roşu, apoi verde, gros cât degetul mic, care s-a tot plimbat până s-a ridicat, fără veste,

drept spre cer. Trecea întruna de la verde la roşu şi de la roşu la verde. Ai fi zis că-i un drug.

Am întrebat dacă făcuseră vreun raport.

— De ce? Se răzvrătiră într-un glas. Ce-i rău într-asta? Şi, la urma urmei, se petrecea înăuntru, nu în stradă. Nu pe terenul nostru. Dacă s-ar fi plâns careva, mă rog. Dar ce se întâmplă de partea cealaltă a gardului, îmi spuseră, e treaba dumitale, lăsându-mă astfel să înţeleg că-mi atribuiau o răspundere în sferele înalte ale Muzeului.

Nu prea ştiu de ce am bălmăjit ceva cu privire la secret, la care mi-au răspuns mormăind Apărare Naţională, mi-au făcut cu ochiul şi mi-au dovedit un respect şi mai mare. Plimbările mele le apăreau acum într-o nouă lumină. Cedau deliciilor conspiraţiei.

Coboram pe strada Cuvier, către cheiul Saint-Barnard. Se opriră şi cel mai jovial întinse un deget:

— Uite, cam de aici pornea socoteala aia luminoasă.

Ne aflam chiar sub clădirea secţiei de fiziologie generală şi comparată. Punctul pe care mi-l arăta coincidea cu direcţia ţarcului cârliacilor giganţi.

— Straşnică idee, zise el, să faci experienţe aici. Un loc discret. Pe nimeni nu ar duce mintea! Eu, dacă nu mi-aţi fi spus…

Îl bănuiesc pe celălalt poliţist de a fi pus capăt peroraţiei printr-un cot bine plasat. Am încercat să rămân rece, dar tremuram de aţâţare. Incidentul era, într-adevăr, neaşteptat. Lumina şi zarva la care poliţiştii fuseseră martori puteau să n-aibă nici o legătură cu cârliacii. Sau puteau proveni de la experienţe făcute pe cârliaci. Sau, în sfârşit, puteau fi pricinuite de cârliaci. Ultima ipoteză nu avea nici un sens şi, dacă-mi trecu prin minte, o alungai îndată. Dar a doua zi mi-a fost cu neputinţă să obţin, din partea obişnuiţilor mei informatori de la Muzeu, nici cea mai mică indicaţie cu privire la vreo cercetare făcută pe cârliaci. Dacă era vorba de un secret, era bine păstrat. Ba mă cam îndoiam, chiar, că putea fi păzit până într-atât. După cum vă închipuiţi, Muzeul nu avea nici un fel de tradiţie militară.

Atunci m-am hotărât să intru noaptea în Jardin des Plantes sau să mă las închis într-o seră şi să pândesc ce se petrece în preajma incintei cârliacilor giganţi. Ţinând seama de înălţimea gardului, cea dintâi soluţie mi se păru a-mi depăşi posibilităţile.

A doua, mi se păru mai lesnicioasă, de vreme ce o aplicau şi vagabonzii. Faptul că mai mulţi dintre ei pieriseră, poate, în aventura asta nu-mi clinti hotărârea. Dacă nu prin putere fizică, îi întreceam, cu siguranţă, prin ingeniozitate. Cunoşteam Jardin des Plantes şi oaspeţii lui, lăsând la o parte cârliacii, aşa că nu aveam să dau de bucluc. Voi lua cu mine, în lipsa altor arme, un baston zdravăn şi ferecat. În cazul cel mai rău, aveam să mă adăpostesc în odăiţa Societăţii Prietenilor Muzeului, a cărei uşă se deschide cu uşurinţă.

Chiar lângă menajerie şi în prelungirea Şcolii Botanice se află un ţarc aparent părăsit, parcul ecologic, în care feluritele plante din Île-de-France sunt lăsate să crească în voie. Locul e împrejmuit cu un gard destul de mărunt. Relieful terenului, grosimea boscheţilor, densitatea bălăriilor îngăduie să te ascunzi cu uşurinţă. Am hotărât să mă vâr acolo.

A trebuit să aştept, nu fără enervare, ca o pereche să înceteze să se dedea, chiar lângă locul pe care mi-l alesesem, la nişte efuziuni foarte puţin ştiinţifice. Un scaun aşezat lângă gard, o cracă de care m-am apucat, un salt, şi m-am regăsit în ilegalitate! Am ocolit o clădire mică, nu fără a lua sub braţ unul dintre scaunele pliante pe care administraţia le pune la dispoziţia vizitatorilor. Avea să-mi uşureze întoarcerea şi să-mi îngăduie să aştept, în cele mai bune condiţii, ora potrivită. Toate uşile micului depozit, în care sperasem să mă adăpostesc, erau închise. Aşa că m-am afundat pe cât am putut în tufişuri, nu fără riscuri, pentru că se făcuse aproape nouă şi era întuneric de-a binelea. Eram conştient de faptul că săvârşisem o crimă ştiinţifică minoră, perturbând mediul sălbatic. M-am străduit barem, fără succes, mă tem, să nu las nici o urmă.

M-am aşezat pe pământ într-o mică vâlcea, neîndrăznind însă să mă folosesc de scaun, ca nu cumva să fiu văzut de afară. Apoi am lăsat orele să se scurgă. Paşii paznicilor se vătuiră. Curând tăcerea n-a mai fost tulburată decât de tunetul înfundat al circulaţiei de pe cheiuri, care creştea şi el, precum şi de urletul întâmplător al vreunei fiare. Ştiam din experienţă că atavismele se redeşteaptă şi că cel mai cumplit concert începe doar la miezul nopţii. N-aş prea putea spune azi în ce direcţii mi se îndreptau gândurile. Treceam prin momente de teroare iraţională ce mă scăldau în sudori, şi prin altele de un calm olimpian. Cu capul pe spate, sprijinit pe o pernă de ierburi

înalte, priveam stelele. Luminile pâlpâitoare ale unui avion străbătură într-un rând cerul, răscolind constelaţiile şi m-am gândit la apropierile mincinoase şi la falsele frontiere care determină imaginea pe care ne-o facem despre lume. Doi poliţişti măsurau strada Cuvier. Zidul înconjurând Jardin des Plantes mă apăra deocamdată de ei cu mai multă siguranţă decât un continent, în cazul când crima mea ar fi fost dată în vileag. Lipsa unui nume, a unui loc de baştină, a unei familii, îmi condamna cârliacii la indiferenţă. Iată cum rămân oamenii orbi la ce-i face să se împiedice, atâta vreme cât nu li se arată piedica şi încă şi atunci mai susţin deseori că simţurile le sunt perfecte şi că misterul nu există.

Mi-am spus că, dacă veghea mea de noapte rămâne fără rezultat, aş putea rămâne acolo, în inima mărăcinişului şi să devin un Robinson modern în inima unuia dintre cele mai mari oraşe ale planetei. Să refuz agitaţia absurdă a lumii exterioare şi să aştept ceasul adevărului.

M-am străduit de nu ştiu câte ori să văd ora pe cadranul luminos al ceasului, fără a îndrăzni să-mi aprind lampa de buzunar şi căznindu-mă să tot schimb în cifre palidele dungi verzui ale arătătoarelor. Până la urmă mi-am desfăcut scaunul pliant şi m-am aşezat, clătinându-mă pe solul inegal, întinzându-mi cu voluptate picioarele înţepenite de răcoreala ierbii. Mulţumit, mi-am decernat toate brevetele de mare spion, tot sucind şi răsucind între degete mânerul bastonului. Către ora unu n-am mai avut răbdare. M-am întors pe unde venisem, ajutându-mă câteodată de scurtele fulgere ale lanternei, temându-mă să nu atrag atenţia enigmaticilor experimentatori descoperiţi de către poliţişti, dar temându-mă încă şi mai tare că-mi scrântesc glezna. M-am pomenit, fără multă tevatură, pe alee. Mai aveam de trecut o barieră, Menajeria.

Am izbutit, clădind o remarcabilă schelărie, care a trebuit să stârnească, a doua zi, mânia paznicilor. Aveam de gând, bineînţeles, să pun totul la loc, dar am fost împiedicat s-o fac.

Eram, în sfârşit, înăuntru. Mă temusem că voi dezlănţui un vacarm infernal. Mirosul se simte de departe, oricât de încărcat de duhori grele ar fi aerul Menajeriei. Dar tăcerea nu fu întreruptă. Înaintam, pe jumătate aplecat, încercând să evit scârţâitul pietrişului sub tălpi. Am ajuns în dreptul ţarcului cârliacilor. Duhoarea lor cumplită mă strânse de gât.

Poarta era deschisă. Inima mi s-a oprit. Până să înceapă să bată am şi aprins, fără să-mi dau seama, lanterna. Ţarcul era pustiu. Am făcut atunci un lucru de care, cu siguranţă, nu m-aş fi crezut în stare. Cu bastonul ridicat, cu lanterna în stânga, am înaintat în arenă. Gura peşterii artificiale vărsa o beznă pe care fasciculul de lumină al lanternei nu părea în stare s-o împrăştie.

Îmi amintesc că am auzit, de pe alee, un zgomot umed. O masă enormă, din care se prelingea apa, era târâtă pe pământ. O pală de duhoare îmi pătrunse în nări, îmi umplu plămânii şi mă făcu să sughit. Am vrut să mă întorc, dar picioarele nu mă mai ascultau. O vibraţie îmi străbătu şira spinării, explodă în ţeastă. M-am întrebat dacă asta e frica. Lanterna şi bastonul îmi scăpară din mâini. Eram sigur că aveam să mor şi, lucru ciudat, mi-a fost cu neputinţă să-mi amintesc cum mă cheamă. Apoi oasele mi s-au lichefiat şi am început să curg pe jos, capul mi s-a izbit de pământul bătătorit, chiar în dreptul lanternei. Fasciculul de lumină mi-a pătruns în ochi. Apoi totul s-a stins.

Mirosul era pretutindeni. Aveam ochii închişi, lipiţi. Eram ghemuit, cu genunchii la bărbie, poziţie pe care n-o mai luasem cu siguranţă de la vârsta de patru ani. Eram complet gol. Dar nu era prea frig. Dacă mă mişcam, dădeam în toate părţile de ceva moale şi călduţ.

Mă aflam într-un cocon.

Am deschis ochii. Am văzut în jur nişte mărunte puncte luminoase, portocalii, şi care nu luminau mai viu decât licuricii. Mi-am spus că mă aflu sub pământ, în adâncurile unei vizuini şi mi s-a părut că tone de lut aveau să se prăbuşească peste mine. Mi-a fost frică. Am închis ochii. Capul mi se odihnea pe un fel de pernă. Mi-am mişcat mâinile, prinse între pulpe şi coapse, cu degetele mari în afară şi aproape atingându-mi genunchii. M-am întins încet. Am deschis ochii, din nou.

Lumina era atât de slabă, încât culorile păreau şterse şi abia dacă îmi putem vedea degetele. În jur, universul era alcătuit din filamente. Închipuiau pe jos, unde erau mai numeroase şi mai strânse, un fel de saltea. Peste capul meu, la nu mai mult de douăzeci de centimetri, puteam desluşi, printre fibre, un fond cenuşiu. Am întins mâna, mi-am strecurat anevoie degetele printre filamente şi am izbutit să culeg niţel pământ.

Era lut, într-adevăr, fără urme de humus. Mă aflam la cel puţin cinci sau şase metri sub pământ, poate mai mult. M-am

întrebat la ce adâncime începe stratul calcaros. Ştiusem cândva. Mi-era cu neputinţă să-mi amintesc. Am încercat să rup o fibră. Mi-am rănit degetele, dar n-am izbutit. M-am răsucit pe burtă. Perna strecurată sub cap era un pachet cu haine. Ale mele le-am scotocit, căutându-mi briceagul. Nimic nu mi se părea mai important decât să rup o fibră. Hainele-mi fuseseră căutate cu băgare de seamă şi buzunarele erau goale. Dar mai târziu, într-o cută a căptuşelii surtucului, am descoperit rezerva unui pix, cu care scriu rândurile astea. Mi-am dat seama că, mai de peste tot, fuseseră decupate din haine nişte pătrate de stofă. Cămaşa de nylon, mai ales, fusese folosită din plin. Nu mai rămânea din ea decât un fel de dantelă. Am renunţat s-o mai pun. Cureaua, ciorapii şi pantofii lipseau la apel. Cravata fusese tăiată în fâşii subţiri, ce urmăreau cu luare-aminte motivul ţesăturii. Mi-a venit greu s-o recunosc. Contorsionându-mă, am izbutit să-mi trag pantalonii şi să-mi pun haina, şi am răsucit rămăşiţele cămăşii pentru a face din ea un soi de fular, pe care mi l-am legat la gât. Am suferit dintotdeauna de gât.

Am început să mă târăsc de-a-ndărătelea, căci nu aveam loc să mă întorc în tunelul care se deschidea în dreptul picioarelor. Am sfârşit prin a ieşi într-un culoar destul de mare, în care am putut să mă ridic. Avea o secţiune grosolan circulară. Era şi el luminat de licuricii portocalii. Deschideri de felul celei ce-mi îngăduise să trec se căscau cam pretutindeni, în cea mai mare neorânduială.

Şovăind, am aşteptat o clipă, apoi am pornit. Eram neliniştit, mai degrabă decât speriat. Mă durea capul şi toţi muşchii mi-erau înţepeniţi. Dacă nu voiam să mă prăbuşesc, mai devreme sau mai târziu, într-o panică abjectă, trebuia să întreprind ceva.

Puteam sta în picioare. Creştetul abia dacă-mi atingea tavanul tunelului. Culoarul era sinuos. Mi-am spus mai apoi că civilizaţia lor nu cunoştea, cel puţin în toate manifestările ei concrete, linia dreaptă.

Şi apoi i-am văzut. M-am sprijinit de perete şi am vomat. Erau acolo, în picioare, într-o sală, cu trupurile odihnindu-li-se pe o scârboasă pădure de viermi ce mişunau, şi-şi îndreptau spre mine ochii albaştri de ciclopi, îndoindu-şi râtul către piept. Cârâiau şi şuierau. Am sughiţat, aveam ochii plini de lacrimi, am scuipat bale cu fiere. I-am înţeles deodată pe oamenii care urăsc

păianjenii sau şerpii până a simţi că, atunci când îi văd, nu-i mai ţin nervii. Era ceva ce nu cunoscusem, dar am înţeles de cum i-am văzut. Şi am înţeles că, pentru ei, eu eram păianjenul sau şarpele.

N-are rost să-mi povestesc captivitatea în amănunt, cu atât mai mult cu cât am pierdut cu desăvârşire simţul timpului şi memoria mă lasă. Îmi amintesc limpede tot ce a precedat sosirea mea aici. Dar tot ce s-a petrecut între timp alcătuieşte o magmă nedesluşită. Nu sunt sigur nici măcar de ordinea evenimentelor. N-are, de altfel, o prea mare însemnătate. Am să încerc doar să rezum ce am aflat, deşi totul se reduce la foarte puţin.

Cred că mă aflu sub Jardin des Plantes, într-un labirint din care nu sper să mai scap. N-am decât o vagă idee cu privire la dimensiunile lui. Sunt încredinţat că se afundă în măruntaiele pământului cu mult mai mult decât trecerile a căror explorare mi-e îngăduită. Căci, dacă n-au pus piedici în calea mea, mă izbesc în unele direcţii de câte un opercul ţesut din fibrele care acoperă pereţii şi pe care nu le pot rupe. Ei le străbat dizolvându-le şi lipindu-le la loc, în urma lor.

Sunt sigur că labirintul comunică sus, în Jardin des Plantes, cu peştera artificială din ţarc şi că pe acolo m-au adus, neînsufleţit, pe tărâmul lor. Poate că mai există şi alte ieşiri? Mi-au rămas necunoscute. N-am aici decât statutul unui animal domestic. Nu mă maltratează, dar mă supun la teste, mă cercetează cu regularitate şi mă silesc să îndeplinesc mici treburi cărora, de cele mai multe ori, nu le înţeleg rostul. Par să nu cunoască aproape deloc metalul şi folosesc pentru maşinile lor şi, pe cât mi s-a părut, chiar pentru a conduce electricitatea, un fel de materiale plastice. Cunoştinţele lor de chimie organică trebuie să le depăşească mult pe ale noastre. Sunt incapabil să le înţeleg tehnologia, fie pentru că nu mă pricep să interpretez ce văd, fie pentru că nu mă lasă să ajung la nimic în stare să-mi ofere vreo indicaţie. Comunică între ei, cel puţin în egală măsură, prin mişcările scârboaselor lor pseudopode, ca şi prin strigăte şi fluierături foarte ascuţite.

Dar n-am reuşit să aflu dacă bătrânul Schmetterlinck şi-a putut confirma teoriile. Nu ştiu care i-a fost soarta. N-am găsit nici urmă de făptură omenească. Poate că sunt conştienţi de primejdia pe care ar reprezenta-o o ceată de prizonieri şi-şi ţin

victimele în sectoare izolate cu grijă. Poate că l-au ucis. Au o putere de neînchipuit. Nu m-am răzvrătit. Voi fi luat poate drept laş, dar nu îndrăznesc să mă apropii de ei, chiar dacă m-am obişnuit întrucâtva cu înfăţişarea şi mirosul lor. De altfel, cred că revolta nu mi-ar sluji la nimic. Vreau să rezist cât voi putea de mult, nu pentru a-mi prelungi viaţa, cât pentru că sunt aici, în mod conştient, un agent al omenirii. N-am intrat de bună-voie în bârlogul lor, dar dacă nu mi-aş fi dus ancheta până la ultimele consecinţe n-aş fi căzut în puterea lor. Făcând asta am aflat un lucru mărunt. Că poţi deveni erou din întâmplare sau încăpăţânare, cum poţi ajunge erou, cel puţin în egală măsură, datorită curajului. Cred că sunt un erou, chiar dacă mă târăsc gol prin culoarele lor, de când hainele mi s-au făcut ferfeniţă. Poate că-i o idee naivă, dar mă ajută să fac faţă. Aici, cel mai rău lucru e hrana. Fac pentru mine ce pot. Cred chiar că-mi păstrează cele mai bune bucăţi din carnea putredă cu care se prefac, acolo sus, că se hrănesc. Probabil că o dezinfectează, altminteri aş fi murit de mult. Din când în când mă silesc să iau nişte pilule, care trebuie să fie vitamine sau antibiotice. Apa pe care mi-o dau e curată, dar impregnată de mirosul lor.

De curând m-au făcut să ascult nişte înregistrări şi cred că au să încerce să înveţe franceza şi să comunice cu mine pe cale orală. Până acum semnele şi desenele au alcătuit esenţialul convorbirilor noastre. Înregistrările lor sunt deformate în chip ciudat. Am auzit dialoguri, pe care le-au prins de bună-seamă în Jardin des Plantes, şi emisiuni de radio. Prima dată am început să plâng. Tare aş vrea să ştiu în câte suntem. Şi să vorbesc cu cineva. Se silesc să-mi imite sunetele. Rezultatul e îngrozitor.

Mi se pare, în afara oricărei îndoieli, că civilizaţia lor e cel puţin tot atât de avansată ca a noastră şi poate chiar mai avansată. Nu izbutesc să înţeleg cum au reuşit să treacă neobservaţi până în zilele noastre, fie şi în cel mai îndepărtat ungher al Pământului. Doar dacă, dar e o ipoteză pe care abia îndrăznesc s-o formulez, nu vin dintr-o altă lume. De pe Marte? De pe Venus? Am citit, e mult de atunci, pe Camille Flamarion şi Războiul lumilor de H. G. Wells. Dar, ori de unde ar veni, dacă s-au născut pe planeta noastră dintr-o ramură aberantă şi până acum necunoscută a evoluţiei, dacă au căzut din spaţiu sau s-au ivit dintr-o altă dimensiune, sunt sigur că pun la cale dimineţi cumplite pentru omenire. Nu ştiu exact câţi sunt, dar mi s-a

întâmplat să văd mai multe zeci în acelaşi timp. Specimenele cu care se mândreşte Jardin des Plantes nu-s decât o amăgire. Sunt încredinţat că trec, acolo sus, prin echipe succesive, pentru a sta de pază şi a ne spiona obiceiurile. De asta îşi ţin închis ochiul unic, care le-ar da în vileag inteligenţa diabolică şi se prefac a privi lumea cu ajutorul ochilor falşi. Au simţuri pe care abia le bănuiesc. Fac tot felul de lucruri pe care nu le înţeleg. Din adâncuri suie uneori nişte trepidaţii surde, arătând că forţe mari sunt puse la treabă. Mă tem să nu pună la cale o invazie şi sorocul să nu fie aproape.

Dar Pământul nu-i lipsit de apărare. Simt că se va coaliza tot. Mii de semne îmi vin în minte. Până şi animalele au înţeles primejdia şi vor face cauză comună cu omul. Căci sunt solidare, deşi ades duşmane, şi cârliacii sunt străinul absolut. Rezistenţa a şi început. Dacă bârlogul e capul de pod al unei invazii, eu sunt avanpostul apărării. Săpăturile şobolanilor, chişcanilor şi ale cârtiţelor nimeresc câteodată în regiunile superioare ale labirintului, la care mai am acces. Înseamnă că doar câţiva metri mă mai despart de suprafaţă. Nu destul de puţini pentru a spera să evadez, dar pot spera să pun în gardă omenirea. Cu toate că nu pot comunica cu fraţii noştri inferiori, i-am îmblânzit în destulă măsură pentru ca să-mi aducă bietele lor prăzi. Bunăvoinţei lor le datorez foile astea. Şi nu mă îndoiesc că vor izbuti să le facă să ajungă la suprafaţă. Am să-mi recopiez manuscrisul până mi se va epuiza mina sau până mă vor lăsa ochii. Facă Cerul ca măcar unul dintre mesajele mele să ajungă la suprafaţă şi, la capătul unui periplu pe care nici nu mi-l pot închipui, să cadă în mâinile unui om de bunăvoinţă, destul de curios pentru a-l descifra, destul de înţelept pentru a-l înţelege, destul de încrezător pentru a-l crede…

Aşa se încheie ciudatul manuscris pe care mi l-a încredinţat un elefant. Animalul justifica astfel încrederea pe care autorul şi-o punea în solidaritatea planetară.

L-am transcris fidel, mărginindu-mă să-l împart în paragrafe pentru a-i uşura lectura, să restabilesc ici şi colo punctuaţia şi să suprim, sau să înlocuiesc prin ceea ce părea verosimil, câteva cuvinte ce s-au dovedit indescifrabile. Înţelesul major al textului nu a fost alterat. Întrebarea care se poate pune, totuşi, e dacă manuscrisul e complet. Într-adevăr, primele pagini în ordinea numerotaţiei se găseau în mijlocul

ghemotocului pe care mi l-a întins elefantul. Ultimele pagini sunt, aşa cum am mai spus, mânjite cu pământ şi, în parte, rupte. Nu e deci imposibil ca una sau mai multe pagini ale manuscrisului să fi dispărut în straniul „periplu” de care vorbeşte, în mod destul de impropriu, autorul. O asemenea amputare ar explica de ce textul nu menţionează nicăieri numele şi profesiunea sechestratului, ca şi faptul că nu s-a adresat cuiva în mod special, ceea ce reiese de altfel destul de limpede din ultimul paragraf.

Se pot lua în consideraţie trei ipoteze: textul poate fi opera unui mistificator, a unui alienat mintal sau a unui biet prizonier. În funcţie de primele două, el nu corespunde întru nimic realităţii. Conform ultimelor două, convingerea autorului nu poate fi contestată. Studierea împrejurărilor poate îngădui verificarea autenticităţii faptelor; cea a textului însuşi, prin care voi începe, sinceritatea autorului.

Nu poţi să nu fii izbit, de la prima lectură, de o anume prolixitate a stilului. Omul e, în orice caz, înzestrat cu o anume cultură. Dacă iei manuscrisul în serios te poate mira dezechilibrul compoziţiei. Prima parte, care priveşte evenimente anterioare răpirii, e de departe cea mai lungă. E plină de incidenţe şi digresiuni filosofice, fără nici o legătură cu problema expusă. A doua, care se petrece „sub pământ”, e, dimpotrivă, scurtă şi ciudat de săracă în amănunte. E de la sine înţeles că unui mistificator i-ar fi mult mai greu să născocească o „civilizaţie” străină decât să descrie Jardin des Plantes. Dar, pe de altă parte, e de înţeles ca un om care a trăit clipe neobişnuit de grele, care de pe urma încercărilor prin care a trecut are moralul zdruncinat, dacă nu chiar mintea tulburată, să prefere în mod inconştient să stăruie asupra amintirilor din viaţa lui calmă şi să treacă repede peste ororile pe care le-a înfruntat. De notat, în acest sens, alterarea compoziţiei şi a stilului, caracteristice ultimei părţi a textului. Ai impresia că omul se grăbeşte să încheie, fie din pricină că se teme să nu fie surprins, fie pentru că simte că-l lasă puterile. Repetiţiile şi termenii improprii se înmulţesc. Dacă ne-am lua după legile verosimilităţii, un mistificator s-ar fi străduit să-şi compună textul cu un condei la fel de convingător. Sunt chiar îndemnat să cred că, spre sfârşit, ar fi acumulat amănuntele, atât pentru plăcerea lui, cât şi pentru a induce mai deplin în eroare.

Pe de altă parte, textul nu prezintă, după mine, niciunul dintre semnele caracteristice alienaţiei. Dacă unele pasaje şi, îndeosebi, unele digresiuni sugerează creşterea unei obsesii, toate întâmplările fiind interpretate în lumina „teoriei”, e de notat că povestitorul are grijă să arate că nu ezită să se creadă el însuşi victima unei halucinaţii. Deşi asemenea cazuri de subtilitate nu lipsesc din analele psihiatriei, ele rămân cu totul excepţionale şi, în limita cunoştinţelor mele, nu vădesc niciodată o asemenea doză de scepticism ştiinţific. Povestitorul pare a fi întâmpinat dificultăţi în a se convinge de autenticitatea aventurii sale, măcar în prima ei fază, şi revine bucuros asupra şovăielilor lui, despre care presimte sau chiar precizează că trebuie să fie şi ale cititorului. Revelaţiile finale nu sunt de fel explicate din capul locului, în vreme ce un nebun începe, de regulă generală, prin a-şi trânti adevărul, înainte de a-l justifica, de bine de rău. Autorul e persecutat de îndoială. Cu toate astea, putem considera că un mistificator abil ar fi procedat chiar aşa, distilându-şi cu grijă revelaţiile de-a lungul expunerii. Trebuie să recunoaştem însă că i-ar trebui un frumos talent literar şi că specia scriitorilor mistificatori pare a se fi stins. Sunt departe zilele când Mérimée publica Teatrul Clarei Gazul.

Dacă autorul manuscrisului dovedeşte unele cunoştinţe ştiinţifice, măcar în domeniul ştiinţelor naturale, şi autentifică astfel personajul pe care pretinde a-l reprezenta, se pare – şi o putem regreta!

— Că literatura ştiinţifico-fantastică îi e aproape cu totul străină. Aluzia finală la Războiul lumilor ar atesta faptul în suficientă măsură, dacă tot textul nu ne-ar duce către o asemenea concluzie. Nu putem întreba cât de probabilă e existenţa unui mistificator care, fără a avea nici o înclinaţie pentru fanteziile ştiinţifice, şi-ar alege-o tocmai pe aceea de a fabrica una. Poate că vreun savant glumeţ ar cădea în asemenea păcat. Dar nici atitudinea, nici stilul omului nostru nu sunt chiar ale unui om de ştiinţă. Dacă se pricepe să observe un amănunt, o face fără metodă. Când hazardează explicaţii, se lasă târât de emoţii. Dacă e sincer şi totodată veridic, nu putem decât regreta încă o dată că nu e un amator de anticipaţii. Într-adevăr, pare probabil că atunci ar fi fost dus mult mai repede spre considerarea ipotezei unei vizite, dacă nu a unei invazii a unor extratereştri şi s-ar fi comportat în consecinţă. În loc de

asta, s-a vârât drept în gura lupului. Putem socoti, pe de altă parte, că – odată prizonier – s-ar fi comportat faţă de nişte extratereştri într-un mod mai consecvent. Oricare cititor de literatură de anticipaţie, cât de cât experimentat, ar fi izbutit probabil să pună la punct o metodă îngăduindu-i să comunice cu acele fiinţe – sau măcar ar fi încercat s-o facă – şi s-ar fi preocupat mai serios de originea lor.

Ipoteza unei origini pur terestre nu l-ar fi reţinut nici o clipă, în timp ce ea l-a orbit pe povestitor întruna, până înainte de sfârşit. Altminteri ar fi apreciat, chiar în adâncul celei mai depline decăderi, şansa extraordinară ce i se oferea de a ridica vălul ce acoperă civilizaţiile stelare şi de a fi, în definitiv, Indianul acestor noi Columbi. Căci nu s-ar fi oprit la o origine marţiană, nici la una venusiană. Dacă a putut lansa asemenea teorii, cultura astronomică a omului nostru trebuie să fie chiar neobişnuit de redusă.

Marea masă a făpturilor şi puterea uriaşă, la care povestitorul face într-un rând aluzie, sugerează o ipoteză. Ştim că o stea pitică relativ apropiată de soarele nostru, steaua lui Barnard, care nu se află decât la şase ani-lumină de el, are un tovarăş întunecat, a cărui masă e de ordinul a o dată şi jumătate cât cea a lui Jupiter. Însoţitorul acesta e, fără doar şi poate, o planetă gigant. Poate că leagănul cârliacilor noştri nici nu trebuie căutat altundeva. În condiţiile acestea e cu atât mai de înţeles că se apără sub pământ de arşiţa soarelui nostru care, faţă de cea a piticei roşii, trebuie să li se pară de neîndurat. Dar conjunctura asta, a cărei fragilitate e evidentă, nu trebuie să ne ducă la credulitate.

Rămâne faptul global al mesajului. În ce mă priveşte, nu izbutesc să-mi închipui un mistificator care să-şi asume incredibila sarcină de a-şi recopia poza pe un suport atât de fragil şi atât de puţin verosimil ca acela pe care l-am descris, şi care să-şi asigure, pentru a-l face să ajungă în mâini necunoscute, serviciile unui elefant. Dacă unui maniac i se poate atribui destulă încăpăţânare, rămâne de explicat cum de a putut beneficia de complicităţile neapărat trebuincioase în rândurile personalului de la Jardin des Plantes.

Cârliacii giganţi există într-adevăr. M-am dus la Jardin des Plantes pentru a-i vedea, pe aleea reptilelor, lângă rhynograde. Nu poartă nici acum vreun nume şi nici o etichetă nu le arată

locul de baştină. Recunosc că sunt destul de respingători. N-am avut privilegiul de a le zări al treilea ochi, dar le-am cercetat bine cei doi ochi teşiţi şi, mărturisesc, par mai degrabă falşi decât adevăraţi. N-am numărat niciodată mai mult de şapte exemplare. Fireşte, e cu neputinţă să vezi ce se petrece în peştera artificială care le slujeşte drept adăpost.

Am regăsit, de asemenea, tăieturile de presă pomenite în manuscris. La drept vorbind, nu reprezintă decât un document neinteresant, de vreme ce se mărginesc să semnaleze, cu multe inexactităţi, prezenţa făpturilor în Jardin des Plantes, lucru pe care toată lumea îl poate constata de visu. De două sau de trei ori am încercat să mă interesez la bibliotecar de „profesorul” Schmetterlinck, dar bibliotecarul, pe care abia dacă-l cunosc, a rămas foarte evaziv. Nu s-ar zice că „profesorul”, care n-ar fi fost mai mult decât un laborant, a reapărut. I-am căutat zadarnic adresa în cartea de telefon. Pe de altă parte, poreclele vagabonzilor pomeniţi în manuscris n-au părut cu totul necunoscute patronului din localul unde-mi iau cafeaua de dimineaţă. Zvonuri culese ici şi colo se referă la manifestări luminoase mai mult sau mai puţin misterioase, care s-ar desfăşura noaptea în incinta lui Jardin des Plantes. S-ar fi adresat chiar o scrisoare către o asociaţie particulară, bine cunoscută pentru faptul că se interesează de obiectele zburătoare neidentificate. Nu dau decât puţină crezare conţinutului probabil al scrisorii, pentru că tare mă îndoiesc că o farfurie zburătoare s-ar putea plimba, chiar şi în miez de noapte, pe deasupra celui de al V-lea arondisment, fără a fi observată şi semnalată de sute de noctambuli.

Vă rog să credeţi că mi-am consacrat toate eforturile pentru a străpunge misterul identităţii povestitorului. Singura tentativă posibilă era aceea de a-l lua în serios şi de a cerceta dacă figurează pe listele dispăruţilor. Am studiat în acest scop ziarele, fără să dau totuşi peste nici un semnalment acceptabil. Contrar a ceea ce se crede îndeobşte, cotidianele se interesează prea puţin de dispariţii. Extrasele după fişierul cercetărilor făcute la cererea familiilor, publicate de către unele organe specializate, nu mi-au fost de mai mult ajutor. De remarcat că povestitorul nu face nicăieri aluzie la o soţie sau la o familie. Ceea ce ar putea fi de ajuns pentru a arăta că trăia singur şi că nimeni, prin urmare, n-a avut calitatea de a anunţa poliţia.

Evident, incertitudinea privind data evenimentelor povestite în manuscris mi-a stânjenit mult cercetările.

Ţinând seama de unele amănunte, pot spune, cred, că ele au avut loc acum cel mult trei luni, adică, de vreme ce ne aflăm în toamnă, că răpirea ipotetică trebuie să se fi petrecut în iulie sau august. E limpede că, la Paris, dispariţia cuiva în august poate trece cu totul neluată în seamă. Am înlăturat cu desăvârşire posibilitatea ca mesajul să dateze de anul trecut. Dacă ar fi fost târât prin noroiul iernii n-ar fi ajuns la mine într-o bună stare de conservare. E şi aşa un miracol că ploile dese din vara asta nu l-au făcut ilizibil. De altfel, cârliacii giganţi n-au fost aduşi în Jardin des Plantes decât în februarie.

În ciuda îndoielii care subzistă, nu pot să nu mă înfior la gândul captivităţii acestui om, care durează poate de mai bine de trei luni de zile. Trebuie să fi pierdut cu totul socoteala timpului. Ba sper să-l salvez, ba mă cuprinde deznădejdea. În clipele când mă încredinţez realmente de autenticitatea, de adevărul şi de sinceritatea manuscrisului, încerc o profundă stimă, o vie simpatie pentru omul, aparent atât de oarecare, dar care a ştiut, dincolo de o teamă de înţeles, de o evidentă zăpăceală, să păstreze de-a lungul unei încercări cumplite destulă luciditate şi încredere pentru a face apel la solidaritatea planetară, destul curaj pentru a se expune încercând să ne trezească inconştienţa sau, mai bine zis, să ne risipească ignoranţa. Şi, în numele meu propriu, îi confirm bucuros brevetul de eroism, pe care şi l-a decernat singur, în chip naiv.

Aş putea fi întrebat, atunci, de ce n-am întreprins o acţiune energică pe lângă autorităţile Muzeului, pe lângă poliţie, chiar pe lângă marea presă? De n-ar fi decât o şansă la mie pentru ca manuscrisul să fie adevărat, viaţa unui om, destinul civilizaţiei noastre, supravieţuirea speciei noastre merită să înfrunţi de nouă sute nouăzeci şi nouă de ori ridicolul. Am meditat la asta îndelung. Dacă n-am făcut-o, n-a fost din respect uman. Dar eram prea sigur că nu voi fi ascultat. Niciunul dintre elementele pe care le-am adunat nu constituie o dovadă, chiar dacă, toate împreună, militează viguros în favoarea autenticităţii. În ansamblu, povestea e de asemenea proporţii, încât voi fi acuzat mai degrabă de născocire. Lumea noastră e prea paşnică pentru a da crezare relatării unei invazii.

Şi totuşi…

O invazie nu se mărgineşte la brutala năvală a inamicului. Ea se pregăteşte. Are nevoie de cercetaşi, de avangarde, de capete de pod. Vă întreb, ce cap de pod mai bun decât o grădină zoologică ar putea afla nişte extratereştri războinici, incapabili, datorită înfăţişării, să se infiltreze în societatea noastră? Cu un minimum de precauţii, acolo ar fi şi la adăpost, şi la locul acţiunii. Căci toate capitalele, toate marile oraşe ale Pământului au câte o grădină zoologică. Iată de ce cer stăruitor tuturor directorilor de grădini zoologice să verifice dacă una sau mai multe specii animale necunoscute n-au intrat de curând în colecţiile lor. Infiltrarea într-o menajerie nu trebuie să prezinte dificultăţi de netrecut pentru un extraterestru inteligent şi hotărât. Oricât de monstruoasă, de respingătoare i-ar fi înfăţişarea, poate fi sigur că va găsi fără prea multă greutate nişte făpturi omeneşti care, din lăcomie sau prostie, n-ar şovăi să-şi trădeze planeta. Un cargobot venit dintr-o ţară îndepărtată sau menajeria unui circ ar sluji apoi drept cal troian; doi sau trei asemenea vectori inconştienţi ar alcătui un lanţ întrerupt, cu neputinţă de reconstituit. Directorii de grădini zoologice, pe de altă parte, şi nu le reproşez asta, sunt avizi de specimene noi, cu condiţia ca întreţinerea şi cumpărarea lor să nu-i coste prea scump. Nu sunt deloc sigur că acestor cârliaci giganţi le plac într-adevăr hoiturile, dar un asemenea meniu are meritul de a fi economic. E o luptă cu arme cinstite.

Mă întreb cum va fi ziua invaziei? Nu mă îndoiesc că cercetaşii şi-au şi legat galeriile de reţeaua canalelor, dacă nu de aceea a metroului şi a pivniţelor. Astfel, în loc de a cădea din cer, duşmanul se va ivi, într-un val de nebiruit, din noroi, căci cred într-adevăr, măcar că povestitorul nu suflă o vorbă despre asta, că dispune de instalaţii pentru transmutarea materiei. Trebuie să-şi deschidă porţi în inima oraşelor. Câţiva voltijori curajoşi au fost de ajuns. Fără îndoială că materialul necesar le-a fost adus noaptea, pe calea aerului sau poate pe cea, mai tainică, a fluviului. Dar legiunile şi armele lor pătrund azi în spaţiul nostru, prin breşa deschisă.

Poate că nici nu ne mai rămâne decât să ne pregătim de apărare. Dar trebuie să-i convingem pe oameni de primejdie, dacă există, şi să-i convingem în masă, odată pentru totdeauna, în loc de a juca rolul Casandrei şi de a pierde un timp preţios cu discursurile. E nevoie de o dovadă irecuzabilă.

De asta voi pătrunde îndată în Jardin des Plantes, înarmat cu un pistol automat „Beretta” şi înzestrat cu un aparat de fotografiat „Exakta”. Pentru orice întâmplare mi-am vârât în buzunar şi patru tuburi de lapte condensat. În contrast cu povestitorul, sunt un om prevenit. Nu-mi voi asuma riscuri inutile. Mă voi mulţumi să observ. Dacă veghea din noaptea asta rămâne zadarnică, am s-o iau de la cap. Am avut odinioară parte de un antrenament special care, chiar destul de sumar, m-a învăţat totuşi unele tehnici. Am fost obişnuit cu primejdia şi nu-s chiar ruginit de-a binelea. Sunt celibatar. Nimeni nu depinde de mine. La nevoie, nu voi şovăi să fiu al doilea combatant din acest război.

Las pe masă nota şi paginile ridicole şi sublime ale manuscrisului. Vor fi publicate dacă nu mă înapoiez sau dacă aduc o dovadă zdrobitoare.

Mai sper, mai vreau să cred că totul nu-i decât o glumă.

În româneşte de Vladimir Colin.

REABILITARE.

Dragi părinţi, Când am intrat în zona de frikill, s-a terminat cu distracţia. Am fost anunţaţi de pe Pământ. Adevărul e că eram departe încă de zona luptelor, dacă putem vorbi de front într-un război interstelar unde operaţiunile se rezumă mai ales la nişte intervenţii de genul unei încăierări pe ici, pe colo, sau curăţarea unei baze inamice când reuşim să o detectăm. Muncă de rutină. Totuşi simţi o crispare în stomac. Nu pentru că am risca cine ştie ce la bordul unei nave precum SS Richard Nixon, lungă de treizeci de kilometri, cu un echipaj de douăzeci şi cinci de mii de oameni şi cinci mii de combatanţi. I-am uitat masa exactă, dar probabil că depăşeşte binişor zece gigatone. Aş putea zice că atmosfera de la bord e relaxată. Cum zice comandantul: „Când băieţii pleacă într-o croazieră de zece ani, e bine să se simtă ca acasă”. De aceea pot să spun că ne lăfăim, şi asta mă face uneori să mă gândesc cu o strângere de inimă la toate lipsurile pe care probabil că le înduraţi pe Pământ, din cauza acestui război nenorocit. Dar aici, în sferele înalte, se zice că sfârşitul e pe aproape. Acei mârşavi de xenoşi au primit recent nişte lovituri zdravene şi curând se vor da bătuţi.

Eram patru, şi ne distram de minune cu două fete drăguţe din serviciul pentru păstrarea moralului, când vestea rea a fost transmisă prin inter. Atmosfera s-a răcit. Niciunul dintre noi nu

era de serviciu, dar ne-a pierit pe loc cheful de femei. Nu ne mai ardea de asta. Mi-am tras fermoarul la şort şi am ieşit să văd ce zic ceilalţi despre asta. Recruţii cam păliseră la faţă. Unii îşi scoseseră plăcuţa de pacifist. Eu am lăsat-o. Vreau ca toţi să-mi cunoască opiniile. Consider că, dacă toţi ar fi stat la ei acasă, acest război nu ar fi izbucnit. Dar asta nu mă împiedică să fac o treabă bună şi să fiu apreciat. Petrec cel puţin o oră din treizeci lângă o maşină de învăţat şi sper ca în curând, cu ocazia celui de al doilea stagiu, să devin programator principal. În felul ăsta, la întoarcerea pe Pământ voi fi sigur că voi găsi un post bine plătit, sau dacă nu, pe una dintre noile planete. După câte ştiu, viaţa acolo nu e prea grozavă, dar ai de toate.

Nu cred că ştiţi ce este o zonă de frikill. Conform instrucţiunilor, este o regiune de spaţiu controlată în mod virtual de inamic, unde avem datoria să distrugem tot ce mişcă. Inclusiv tot ce trăieşte pe planetele pe care le-am putea întâlni, şi aşa ni s-a întâmplat o poveste ciudată, dar până la urmă am făcut totuşi o treabă frumoasă.

Ideea e că inamicul se infiltrează în regiune, poate să ia contact cu populaţiile indigene, dacă există, şi să le ridice împotriva noastră. Profită de mâna de lucru sau de materiile prime, sau îşi instalează baze secrete care pot să ne provoace necazuri serioase. Ca să împiedicăm asta, aplicăm ceea ce se numeşte „cauterizare”. După ce ai cauterizat o planetă, nu mai rămâne nimeni şi nimic de care inamicul s-ar putea folosi. Fireşte, după cum aminteşte comandantul în „predica” lui de duminică, de fiecare dată când are ocazia, asta este o măsură extremă şi se cuvine să fie aplicată cu prudenţă. Conform termenilor constituţiei, orice viaţă e sfântă şi orice viaţă inteligentă trebuie să fie protejată cu precădere.

De aceea, de fiecare dată când descoperim o civilizaţie necunoscută, lăsăm acolo instructori, care o echipează şi o antrenează, ca să poată să se apere împotriva xenoşilor şi a tiraniei lor. Nu sunt totdeauna de acord cu ce iese, având în vedere ideile mele şi rezultatele pe care am avut uneori ocazia să le constat, dar cred în mod sincer că nu se poate face altfel, deoarece xenoşii nu respectă nimic din tot ce e sfânt pentru noi, nici libertatea şi nici religia vieţii. De exemplu, nu am auzit niciodată ca un xenos să fie pacifist. La drept vorbind, nu ştiu mare lucru despre xenoşi, doar că seamănă cu un crab

încrucişat cu o actinie, că trăiesc într-un fel de termitiere şi că ei ne-au atacat primii. După cum spune preotul, vom putea să-i iertăm pentru tot ce au făcut vieţii după ce-i vom distruge.

Bineînţeles, imediat ce a fost proclamată starea de frikill, am intrat în perioada de alarmă roşie şi asta ne-a cam dat peste cap programul obişnuit. Zece ore de serviciu din treizeci nu e totuna cu şase! Nava a fost împărţită în secţiuni şi ne-au distribuit cartele magnetice ca să putem tece din una în alta. Pentru orice eventualitate, am participat la două exerciţii inopinate de salvare şi evacuare, dar nimeni nu a luat chestia asta prea în serios. Combatanţilor li s-au interzis aproape în întregime locurile de distracţie, asta ca să-i înrăiască puţin, dar, eu fiind tehnician, ordinul nu era valabil şi pentru mine. Am primit cartelă albastră, care îmi permite să mă deplasez aproape peste tot, cu excepţia locurilor unde, oricum, nu mă duc niciodată. Pe scurt, după câteva zile, s-ar fi putut crede că nu se schimbase nimic.

Apoi am dat peste o planetă locuită.

Mă aflam la post şi introduceam într-o maşină o mulţime de chestii plictisitoare despre situaţia stocurilor, când a răsunat gongul. Luminile şi-au schimbat culoarea şi am ştiut că ne aflăm în stare de alarmă roşie.

L-am întrebat pe vecinul meu Rico, care era la a treia campanie:

— Ce zici? Am intrat în rahat? O să fim atacaţi?

Liniştit, fără a înceta să-şi mestece guma, a spus:

— Eşti nebun. În sectorul ăsta? Nu-i decât un cuib de şobolani.

Am chibzuit o clipă, apoi am zis:

— A doua planetă din jurul unui soare de tip G. Crezi că-s xenoşi acolo?

A ridicat din umeri.

— Poate. Poate că nu. Şi chiar de n-ar fi, în sectorul ăsta planeta nu ne poate folosi. Iar dacă le poate fi lor utilă e mai bine s-o curăţăm.

Am tăcut o clipă.

— Şi dacă sunt oameni acolo?

— Ei şi? Nu-s oameni ca tine şi ca mine, nu? Nu sunt umani.

După asta am amuţit o bună bucată de vreme.

Mă gândeam totuşi la făpturile care existau poate pe afurisita aia de planetă şi la religia vieţii, şi mi-am spus că ar fi mai bine pentru toată lumea dacă nu s-ar afla nimeni, vreau să zic nici cea mai măruntă formă de viaţă, pe bolovanul ăla nenorocit. Şi pe urmă mi s-a interzis accesul la calculator pentru că aveau nevoie de el ca să analizeze teancurile de date privitoare la planeta de care ne apropiam şi pentru că evidenţa stocurilor putea să mai şi aştepte şi nu am mai avut nimic de făcut. Aş fi preferat să mă înham chiar la o treabă idioată, dar era cu neputinţă, nu trebuia decât să aştept instrucţiuni, sau aş fi avut chef să prind un hallu, dar în perioada de alarmă roşie vânatul e strict interzis, iar tipul care e prins făcând asta, e trimis la sol cu prima ocazie. La sol, adică în unul dintre cuiburile pe care le plantăm cam peste tot şi unde procentul pierderilor depăşeşte cu mult cincizeci la sută.

Eram la popotă, la prânz, când s-a anunţat că pe planetă există viaţă. Bănuisem asta de la bun început, de când am aflat că ne apropiem de o stea de tipul G, pentru că am prins destule noţiuni de astrobiologie tot stând de vorbă cu tipi de meserie şi ştiu că, în nouă cazuri din zece, în jurul stelelor ăstora se află planete şi că viaţa se dezvoltă mai întotdeauna pe a doua sau a treia, socotind din centrul sistemului. Soarele nostru e o stea de tip G şi tocmai de asta viaţa s-a ivit pe Pământ şi pe Marte, unde însă nu a putut dăinui. Şi tot de aia s-a hotărât şi comandantul să se năpustească spre steaua asta. Ca şi noi, xenoşii nu se interesează decât de stele de tipul G, chiar dacă nu pot trăi decât pe lumi cu mult mai reci decât Pământul, ca sateliţii lui Jupiter sau, la rigoare, ai lui Pluton. Astrobiologii spun că există poate forme de viaţă foarte diferite în jurul stelelor de alte tipuri, dar că, în afara oamenilor de ştiinţă, tuturor li se fâlfâie de asta pentru că nu avem mijloace să colonizăm asemenea planete şi nici măcar să punem piciorul pe ele. După război, zic ei, când om avea mijloacele necesare, om vedea. Deocamdată, ne batem pentru stânci de un anumit tip.

Interul difuza în trei dimensiuni o partidă de şah, joc care-i interesează pe mulţi dintre băieţii de aici, inclusiv pe mine. Fata care comenta partida şi-a cerut iertare că o întrerupe şi ne-a spus că o să avem imagini ale planetei. Cum ne aflam încă la mai multe zeci de ore-lumină, imaginile nu aveau să fie decât

bidimensionale. Dar în spaţiu, simţul volumelor se pierde, oricum.

Imaginea era netă şi clară. O planetă învârtindu-se în spaţiu e întotdeauna impresionantă. Mai întâi nu am văzut decât un punct portocaliu, apoi un disc minuscul care a trecut încet spre mov, abia ciobit de un corn de noapte. Era normal, de vreme ce, ca măsură de prevedere, veneam din spatele soarelui în jurul căruia se rotea planeta. În principiu nu riscam nimic pentru că băieţii de la detecţie nu descoperisră nici un semn de activitate inteligentă în toată gama undelor electromagnetice şi, cu atât mai puţin, dinspre tahioni, şi pentru că, dacă existau, locuitorii planetei nu trebuiau să dispună de o tehnologie prea avansată, în comparaţie cu a noastră sau a xenoşilor. Dar instrucţiunile sunt instrucţiuni. Să se fi aflat acolo astronomi şi tot nu ar fi putut repera nava RN 011 decât fiind al dracului de bine înzestraţi şi privind soarele în faţă. Mai apoi, bineînţeles, dacă ne apropiam mai mult, ar fi trebuit să le ocolim soarele depărtându-ne puţin de planul elipticei, cel mai bun mijloc de a trece neobservaţi. Iar pentru ei atunci ar fi fost, oricum, prea târziu.

Dar nu mă gândeam la toate astea. Priveam lumea care, aureolată de vata lunguiaţă a atmosferei, devenea încetişor albastră şi mă gândeam la Pământ. Îmi trecuse foamea.

Cei de lângă mine încetaseră şi ei să mănânce. Nico, o fată drăguţă pe care, pentru câte o noapte, îmi place s-o am din când în când numai pentru mine, îşi răsucea aprig şerveţelul de hârtie. Avea cearcăne sub ochi. Planetă mamă, jur că era aţâţată.

Dar nu-mi stătea gândul la ea. Ca o maşină defectă îmi repetam într-una: Planetă mamă, fie să nu fie nimeni acolo.

Captorii sondelor le-au înlocuit apoi pe ale navei şi parcă am fi făcut un salt înainte de miliarde de kilometri. Planeta era enormă, ai fi zis că suntem gata s-o atingem, albastră, dar de un albastru diferit de al Pământului, cu o nuanţă de mov şi, în haloul alb care o înconjura, cu o dungă portocalie. Totul încrustat în bezna spaţiului.

Imaginea de pe ecran s-a schimbat apoi. Patru planete dansau pe el, aceeaşi planetă de patru ori, văzută din patru unghiuri diferite de sondele care o apucaseră în cleşti. Noaptea, ziua, apusul, zorile. Polii şi ecuatorul, nu lipsea nimic. Şi, cu

toate că sondele se mai aflau la milioane de kilometri, se puteau vedea norii, se întrezăreau mari întinderi pustii şi munţi şi largi suprafeţe de un verde muştar, care trebuiau să fie mari.

Şi-mi ziceam: Planetă mamă, fie să nu fie nimeni acolo.

Sus, în careul ofiţerilor, trebuia să ştie deja, dar ne lăsau să fierbem în suc propriu – un clenci psihologic. Pentru ca fiecare să ajungă să-şi spună în străfunduri: Planeta asta, dracu' s-o ia, dacă n-o putem avea noi, n-o să-i lăsăm nici pe xenoşi s-o aibă.

Când eşti bărbat poţi dori o planetă aşa cum doreşti o fată. Şi poţi dori atât de tare o fată încât să preferi să crape mai curând decât să fie a altuia. Nu a unui prieten, fireşte, dar a unui ticălos, un duşman, un xeno. Iar xenoşii se interesează de planete, nu de fete.

Şi apoi, dintr-o dată, am văzut vegetaţia ca un fel de spumă pe o coastă de munte, nu puteai fi sigur, pădurea trebuia să fie uriaşă ca s-o distingi la scara aia, pe ecran, diametrul aparent al planetei cu mult peste patru metri şi îndată am văzut pe imaginea adiacentă o cocoaşă crescând la marginea discului şi am crezut mai întâi că avea loc o catastrofă, o erupţie, ceva ce nu putea fi, dar am înţeles că era o lună şi am fost sigur că spuma era într-adevăr vegetaţie, o lună ca pe Pământ, deşi parcă mai mică şi mai apropiată, cu ochiul liber era greu să-ţi dai seama şi m-am întrebat de ce nu apăruse până atunci pe niciuna dintre proiecţiile noastre, depindea de unghiul de înregistrare sau mai degrabă nu, cei de sus nu voiau să aflăm de existenţa lunii decât la momentul oportun. Un soare de tip G, mări, o lună.

— După astrobiologi, toate ingredientele necesare ivirii vieţii. E nevoie de mareele ce lasă să fiarbă o supă groasă pe fundul băltoacelor pe care le uită după ele. Cei de sus nu voiau să înţelegem prea repede. Ştiu că am învăţat şi noi câte ceva şi că eram în stare să adunăm doi cu doi. Dar, înainte de toate, ţin să-ţi spună povestea aşa cum vor.

Sigur, păstraseră pentru sfârşit ce era mai de efect. Una dintre cele patru imagini a început să crească atât de repede încât le-a înghiţit pe celelalte trei şi marginile discului au dispărut. Cădeam ca o piatră, cineva a răsturnat un pahar şi am simţit un lichid fierbinte curgându-mi pe coapsa stângă dar nu am zis nimic, nu am făcut nimic, iar Nico mi-a apucat mâna

dreaptă şi am străpuns norii împreună, culorile s-au schimbat puţin din pricina filtrelor cu care sondele sunt echipate pentru a vedea şi prin vapori de apă şi am plonjat; un fir trandafiriu a devenit un râu mov şerpuind pe un fel de preş albăstrui şi am văzut nişte puncte mişcându-se în savana aia, gângănii galopând de parcă ar fi ştiut că le urmăream din străfundul spaţiului, dar nu, îşi vedeau doar de ale lor şi mi-am frecat coapsa stângă şi Nico m-a strâns de-am crezut că-mi striveşte încheietura cu degetele ei, ca din întâmplare, am nimerit chiar peste un sat care nu semăna cu un sat, după cum era de aşteptat, câteva movile de pământ nu mai înalte decât o şalupă de salvare, împestriţate cu culori ţipătoare şi, la înălţimi diferite, străpunse de găuri. Şi ne-am apropiat şi mai tare. Din pricina măririi, imaginea a devenit mai puţin netă şi am văzut oamenii, nu băştinaşii, nu, de obicei se zice şobolanii, deşi termenul oficial e „băştinaşii", iar în timp ce-mi simţeam mâna strivită de Nico, mi-am spus poate că nu sunt mai inteligenţi decât castorii sau şobolanii, seamănă cumva cu nişte urşi şi, totodată, cu nişte canguri. Păreau acoperiţi de sus şi până jos cu o blăniţă albăstruie, de aproape aceeaşi nuanţă cu preşul savanei, rezultat probabil al unui proces evolutiv şi posibil mijloc de apărare împotriva unor răpitori şi aveau ceva ce aducea a mâini şi în mâinile astea, sau între fălci, ţineau instrumente sau unelte. Pe culmea unei movile l-am văzut pe unul reîmprospătându-i cu băgare de seamă zugrăveala, şi-a ridicat capul, n-aveau ochi sau erau ascunşi în blana albăstruie şi şi-a deschis botul şi, planetă mamă, mi s-a părut că spune ceva şi că-l aud, un mârâit, dar sondele se aflau la milioane de kilometri de sat, un geamăt stins lângă mine, fireşte, Nico, şi mi-a dat drumul la mână.

Şi mi-am zis: Planetă mamă, am intrat în rahat până-n gât…

Deocamdată asta era tot. Sfârşitul spectacolului. Oficial, sondele erau afectate altor treburi, procedau la relevee topografice. Cei care au fost în stare, au isprăvit să mănânce. Eu nu. Ieşind de la popotă m-am întâlnit cu unul care, după cum era tuns scurt şi după ţinuta reglementară, părea ofiţer. S-a încruntat la mine, a deschis gura, dar n-a zis nimic. Mi-am tras mecanic până la guler fermoarul bluzonului, de nu mi se mai putea vedea medalionul de pacifist, abia îl mai simţeam

legănându-se, la capătul lănţucului, în dreptul stomacului şi m-am mustrat că-l ascunsesem atunci când, la toaletă, după ce m-am uşurat şi m-am spălat pe mâini, am verificat dacă treselele-mi stăteau la locul lor. La dracu', omul ar trebui să poată arăta aşa cum e!

Mă aflam într-una din sălile de cultură fizică şi-mi lucram abdominalii sub gravitaţie triplă, ceea ce, vă rog să credeţi, nu-i de ici de colo, când comandantul s-a adresat întregului echipaj.

Îşi pusese uniforma de gală şi adoptase glasul de zile mari.

— Prieteni, a spus, pentru prima dată în cursul acestei campanii ne aflăm în faţa unei situaţii delicate şi complexe care, o ştiţi cu toţii, nu e totuşi fără precedent. Ea mă poate sili să vă cer, fără excepţie, cele mai mari sacrificii. Trăim cu toţii o clipă solemnă a istoriei omenirii, de vreme ce, o dată mai mult, am descoperit în univers o specie inteligentă. Înainte de toate, ţin să-i felicit pe toţii ofiţerii, subofiţerii şi oamenii de echipaj, combatanţi şi tehnicieni, de pe RN 011 fără cooperarea şi abnegaţia cărora descoperirea n-ar fi fost cu putinţă. Fiţi siguri că Pământul e astăzi mândru de voi.

Şi dă-i, şi dă-i. Când se porneşte aşa e în stare să vorbească ore în şir. Ştie, pentru că psihologii i-au spus-o aşa cum mi-au mărturisit şi mie în taină că, în medie, din trei fraze ale lui, doar una e ascultată de câte unul dintre noi. O aduce deci din condei în aşa fel încât să repete de trei ori acelaşi lucru, fără să bată prea tare la ochi. De fapt, e un tip destul de cumsecade. Ştie să închidă ochii la nevoie şi singura dată când l-am văzut altfel decât pe ecran, mi-a strâns mâna. S-a uitat la medalionul meu de pacifist şi a mustăcit. Prietenos. Cât pe ce să i-l dăruiesc, mai am o groază şi, de altfel, cine vrea şi le face în ateliere. Dar mi-am zis că nu are cum să-l poarte. Pe bune!

Acolo, pe inter, părea destul de cuprins de lehamite. Deloc datoria şi numai datoria, disciplina, sacrificiul, nu, lehamite. E cineva!

Am întrerupt gravitaţia trei şi, ca şi ceilalţi, m-am prefăcut că-l ascult. Zicea:

— Peste câteva ore sondele îşi vor fi încheiat opera de explorare de la distanţă şi vom şti tot ce se poate omeneşte şti despre locuitorii planetei. De pe acum însă sociologii au determinat gradul de civilizaţie al băştinaşilor pe care i-aţi putut

vedea şi care constituie specia dominantă a acestei lumi. Se află încă la un nivel relativ scăzut. Aglomeraţiile lor cele mai importante nu reunesc mai mult de cincizeci până la şaizeci de mii de indivizi. Trăiesc îndeosebi de pe urma vânătorii, din pescuit şi dintr-o formă originală de agricultură, cu amănuntele căreia nu are rost să vă plictisesc acum. Au o industrie puţin importantă. S-ar părea, zic s-ar părea, că n-au avut niciodată contacte cu exteriorul. Cercetările continuă pentru elucidarea acestui punct a cărui importanţă o cunoaşteţi. Rezultă din toate acestea că suntem teoretic în stare să-i ajutăm în mod considerabil, mai întâi pentru a asigura dezvoltarea băştinaşilor şi a-i face să facă un salt înainte de mai multe milenii, apoi pentru a-i echipa şi antrena în vederea confruntării cu un eventual invadator.

Bineînţeles că nu am ţinut minte toate astea, dar m-am dus după aia la arhivă şi am căutat discursul comandantului, într-atât mi s-a părut de frumos.

— Cu toate astea, a spus, şi glasul parcă i s-a frânt, am şi avem cu toţii grave şi grele răspunderi. Faţă de Pământ, faţă de specia umană, de rude, prieteni, de toţi cei care vă sunt dragi. Ne aflăm în război. S-ar putea, zic s-ar putea, ca inamicul să fi reuşit să se infiltreze în rândurile acestei populaţii, să fie pe cale s-o înarmeze, s-o antreneze şi s-o ridice împotriva noastră, cu toate că nu am manifestat nici o intenţie ostilă. S-ar putea să fie pe cale să le facă pe toate acestea, sau măcar, într-un viitor nedeterminat, să fie în măsură să le facă. Ar dispune atunci de o bază formidabilă care i-ar îngădui să ne ameninţe direct avanposturile şi expediţiile.

Mi-am zis, în viitor pe dracu. Ăştia nu au văzut niciodată pe cineva venind din spaţiu şi, în afara unui ghinion nemaipomenit, nici n-aveau să primească vizita nimănui. Sau nu înainte de o mie de ani. Când vom fi murit cu toţii. Dar vedeam unde voia să ajungă.

— Ne găsim, ştiţi bine, într-un sector pe care în nici un caz nu-l putem lăsa duşmanului, unde nu putem îngădui să rămână nimic din ce i-ar putea fi de folos. E preţul cu care izbutim să apărăm de atacurile lui Pământul şi prelungirile sale. E deci posibil să fim nevoiţi să procedăm la o cauterizare a planetei.

O spusese, planetă mamă, o spusese, şi cu aerul că-şi cere iertare. Oamenii ăştia nu ne-au făcut nimic şi nici nu-s în

stare să ne facă vreun rău cât de mic, dar fiindcă ar putea cădea cândva sub stăpânirea xenoşilor pentru a ne scărpina la tălpi, mai bine-i zdrobim noi, preventiv, sub călcâie.

A adăugat:

— Bineînţeles, n-am căderea să-mi asum singur o asemenea răspundere. Transmitem pe Pământ, din secundă în secundă, toate datele pe care le culegem. Reprezentanţilor lui calificaţi le incumbă luarea deciziei. Şi, când vom primi ordinul Marelui Cartier General, pentru salvarea planetei mame va trebui să-l executăm, oricare ar fi. Mă bizui pe faptul că fiecare îşi va face datoria şi vă mulţumesc pentru atenţie.

Un tip de lângă mine, care se agita pe un cal mecanic, a zis cu un glas fără timbru, atât de fără timbru că nu am înţeles dacă era pentru sau contra: Plăcută treabă ne aşteaptă.

Eu nu am zis nimic. Nu aveam nimic de zis. Ştiam ce avea să urmeze. Dar nu tot.

Ce-ţi lipseşte mai mult în cazuri dintr-astea e starea halucinatorie. Aş fi vrut să evadez, să mă îmbăt, s-o şterg în spaţiul interior pe care uneori îl găseşti plin de fel de fel de porcării, dar barem sunt porcăriile tale şi nu fac rău nimănui. Aiurea. Au raţionalizat până şi tranchilizantele, pentru că unii le iau cu pumnul şi intră în comă. Am încercat eu cu alcool, numai că vâră în el atâta antalc încât, chiar dacă nu-i schimbă gustul, uitarea rămâne pe fundul paharului. Ar mai fi muzica, dar pe timp de alarmă roşie nici vorbă să depăşeşti 80 de decibeli. Şi dacă umbli niţel pe la conexiuni maşina îţi şuieră politicos, îmi pare rău, domnule, în împrejurările date nu vă e îngăduit să depăşiţi pragul de confort. M-am dus s-o văd pe Nico, dar când mi-a spus că medalionul meu de pacifist îi zgârie sânii şi nu am vrut să-l scot, mi-a făcut vânt.

Apoi a venit ordinul. Cauterizarea.

Ne-am apropiat de planetă. Mult. Nu mai era cazul să luăm precauţii. Secundul a zis prin inter: Toţi necombatanţii care nu sunt de serviciu şi nu doresc să urmărească operaţiunile pot rămâne în cabine.

Cum nu eram de serviciu, asta am şi vrut să fac la început. Apoi m-am dus să văd. Dacă totul se petrecea oricum sub picioarele noastre, măcar să văd şi să ştiu. Nu se rade zilnic o planetă.

Frumos nu era. Dar totul mi s-a părut curând fascinant. Operatorii serviciului de luat vederi îşi cunosc meseria. Lucrează pentru telejurnale, pentru arhive, pentru istorie. Pe marele ecran de la popotă au trântit, în poliviziune şi trei dimensiuni, câte şase imagini deodată. Nici nu mai ştiai unde să te uiţi. Pentru a nu supraîncărca structurile din cauza limitei lui Roche, nava survola planeta la o altitudine mijlocie de ordinul a douăzeci de mii de kilometri, dar era prea de-ajuns pentru a distinge perfect amănuntele, mai ales atunci când imaginile proveneau de la sonde, sau mai degrabă de la pirani, un fel de sonde mai mari, bine echipate pentru curăţire şi telecomandate din posturile de luptă. Piranii lucrează mult mai jos în atmosferă, trecând uneori razant deasupra solului şi mi se întorcea stomacul de fiecare dată când năvăleau spre câte un munte, gata-gata să-l percuteze, bum, şi ocolindu-l impecabil în ultimul moment. Au început prin a curăţa oraşele, din considerente umanitare, mi s-a spus, pentru că în felul ăsta băştinaşii nu vor avea vreme să se îngrozească la gândul că planeta lor e pe cale să explodeze. Îmi ziceam că au să intre în joc atomicele, dar nu, ţintele nu erau destul de importante şi calculatoarele logistice predică mereu economia de mijloace. Au răsturnat movilele cu proiectorul sonic, le vedeai tremurând şi plesnind, desfăcându-se şi prăbuşindu-se, şi ce a rămas au ars cu raze termice. Am zărit puncte albastre alergând spre câmpie, erau atât de multe pe alocuri că solul părea agitat de un freamăt şi mi-am spus, seamănă într-adevăr cu nişte şobolani, dar nu dura niciodată prea mult pentru că razele îi ajungeau din urmă şi piranii lansau oricum în atmosferă grămezi de otrăvuri, îndeosebi produse destinate să catalizeze oxigenul, aşa încât aerul devenea irespirabil, mort. Acolo, jos, şobolanii degeaba galopau. Nu le rămânea nici umbra unei şanse. Dar, sigur, nu aveau cum să ştie asta.

La început mi se pusese un nod în gât, dar treptat m-am destins şi am comandat o cafea tare, nimic nu părea adevărat, în orice caz nu mai adevărat decât tot ce vedeam acasă la telejurnal şi nu izbuteam să cred că eram într-adevăr acolo, că totul se petrecea chiar atunci, sub mine, apoi am simţit un fel de căldură şi mi-am zis, planetă mamă, sunt de faţă, asist la una dintre marile bătălii ale speciei umane şi, dacă scap, am s-o pot

povesti nepoţilor şi poate chiar să scriu despre ea un articol sau o carte.

La drept vorbind, în clipa aia trebuie să fi fost vreo zece mii la bordul lui RN 011 care-şi spuneau exact acelaşi lucru.

Mi-am băut cafeaua dintr-o sorbitură şi am încercat să-mi analizez sentimentele, aşa cum ni s-a recomandat la universitate, în cursul stagiului de trei săptămâni consacrat creaţiei literare. Mi-am dat însă seama că nu aveam ce analiza. Mă uitam la cele şase imagini care, cu mici deosebiri, povesteau mereu acelaşi lucru şi nu simţeam nimic. De parcă întreg creierul mi s-ar fi blocat în fundul ochilor. Îmi spuneam că o mulţime de inşi ar găsi cuvintele potrivite pentru a evoca tragismul situaţiei, sfârşitul unei civilizaţii, moartea unei specii şi ar scoate exclamaţii cu privire la puterea omului sau urletele de mânie sau ar fi în stare să stoarcă din ochii cititorilor lacrimi cât să ridice nivelul oceanelor, et tutti quanti. Atunci m-am uitat la ceas şi am văzut că trecuse exact o oră de la începerea operaţiunilor.

Cineva m-a bătut pe umăr şi l-am recunoscut pe Tad, un sergent artilerist prieten. În genere relaţiile dintre combatanţi şi tehnicieni nu sunt bune din pricina spiritului de corp şi pentru că primii îi consideră pe tehnicieni drept civili care şi-au găsit un loc călduţ, atunci când, de fapt, înfruntăm aceleaşi riscuri. Dar, dat fiind că sunt lipsit de prejudecăţi, mi-am făcut prieteni în toate unităţile şi am putut băga de seamă că, la drept vorbind, combatanţii îi cam invidiază pe tehnicieni pentru cunoştinţele lor superioare, iar dispreţul lor vine mai cu seamă de aici. În faţa unuia ca Tad mă feresc să-mi etalez ştiinţa, dacă nu mi-o cere, şi aşa îmi explic bunele noastre raporturi. Apoi Tad ţine la pacifişti. Spune că respectă toate formele de curaj şi că şi cel al opiniilor este o asemenea formă. Mi-a mărturisit odată cât îi pare de rău că în unitatea lui nu se află nici un pacifist.

Tocmai îşi terminase prima tură, avea dreptul la o pauză de un sfert de oră şi trecuse pe la popotă să ia o ceaşcă de cafea, cu gândul să se mai destindă. Am pălăvrăgit despre una, alta, tot fleacuri lipsite de însemnătate şi abia dacă, din timp în timp, arunca o privire spre ecrane. După zece minute s-a ridicat şi mi-a spus:

— De aici nu prea vezi mare lucru. Dacă vrei, hai cu mine. Să-ţi dai seama cum arată totul, de fapt.

N-am decât o insignă albastră; dar când am ajuns la intrarea secţiunii de luptă care, în mod normal, mi-e interzisă, i-a spus tipului de la gardă:

— Vezi-ţi de treabă, e un prieten. Dacă te ia careva la întrebări, trimite-l la mine.

Celălalt nu a mai insistat.

Ne-am suit într-o colivie care s-a integrat într-un lanţ, modelul semăna cu al metroului de pe Pământ, dar era mai rapid. Deplasându-se în ambele sensuri, coliviile, în majoritatea lor, erau pline cu inşi care stăteau paşnic la taclale sau se salutau, când dădeau peste vreun prieten. Cum erau mai toţi în ţinută de campanie mă cam făceam mic pentru că eram în salopetă şi aveam părul lung, dar nimeni, ca să zic aşa, nu s-a uitat la mine. Mi-am vârât totuşi medalionul la adăpostul bluzonului zicându-mi că nu era locul şi nici momentul să fac prozelitism.

Să tot fi mers ca la un kilometru când am coborât şi am străbătut un şir nesfârşit de galerii. După care am ajuns la cabinele de luptă. Crezusem întotdeauna că sunt instalate de jur împrejurul navei, dar nu mai eram atât de sigur. Nimic prea spectaculos. Uşi dând spre încăperi cu plafonul jos, scăldate într-o lumină albastră şi din care răzbăteau glasurile unor tipi rostind şiruri de cifre şi litere. Sau făcând schimb de bancuri într-un jargon inteligibil. Fiecare meserie cu limbajul ei.

Şi Tad m-a împins apoi într-o cabină, tipul pe care urma să-l schimbe a mârâit ceva în legătură cu punctualitatea, dar, din două vorbe, Tad l-a pus cu botul pe labe, s-a aşezat într-un fotoliu confortabil, şi-a potrivit pe cap un fel de cască, a verificat înclinarea scaunului şi şi-a vârât mâinile într-un fel de mănuşi. Avea înainte tot soiul de ecrane dintre care doar unele arătau peisajul, celelalte fiind acoperite cu cifre şi curbe pe care, datorită formaţiei mele, le-aş fi putut interpreta, dar nu-mi era capul la ele.

În picioare, în spatele lui Tad, niţel adus din spinare, încercam să nu ating nimic. Piranul pe care-l pilota la mii de kilometri depărtare survola un ţărm destul de pustiu, apoi a luat-o într-o parte pentru că primise probabil în cască noi instrucţiuni, am sărit peste nişte faleze şi ne-am năpustit asupra unor mărăcinişuri ruginii de un model pe care nu-l mai văzusem şi care-mi înţepau ochii numai privindu-le. Apoi a încetinit şi ne-

am pomenit chiar deasupra satului. Aidoma celui dintâi pe care-l văzusem, doar peisajul era altul şi nu putea fi confundat. Băştinaşii nici nu observaseră piranul. Era normal, de vreme ce, la viteza la care ajunsesem, zgomotul sosea cu întârziere. I-am depăşit atât de repede că n-am prea putut vedea ce făceau, în afară de faptul că, în jurul unui foc, parcă tăiau în bucăţi un fel de animal şi, ciudat, pântecele lui deschis părea plin de boabe sau de vietăţi mărunte. Pentru o secundă mi-am zis că Tad o să-i lase în pace, dar a amorsat un viraj, o curbă strânsă, într-adevăr impecabilă, frânând totodată brusc şi atunci i-am văzut pe băştinaşi atât de bine de parcă ne pregăteam să le strângem mâna şi jur, planetă mamă, că nu aveau ochi. Dar, într-un fel sau altul, ne reperaseră şi s-au împrăştiat care încotro şi mi se pare că l-am auzit pe Tad zvârlind printre dinţi:

— Hai să te distrez niţel.

L-a prins pe unul în cadru, a meşterit ceva apăsând pe un buton şi am văzut un penel de lumină roşie atingându-l pe băştinaş, un zig-zag rapid, şi tipul, nu, şobolanul a căzut la pământ în două bucăţi, ca tăiat cu un brici. Sângele ţâşnea din el în toate părţile şi, planetă mamă, cel puţin nu era roşu şi mi-am spus că probabil au aramă în sânge, nu fier ca noi, pentru că bătea în albastru. Şi cele două bucăţi continuau să se zbată şi mi-a venit să borăsc, dar mi-am atins medalionul de sub bluzon şi am rezistat zicându-mi e ultima dată, ultima dată, mişcarea noastră o să învingă şi o să punem capăt porcăriei şi, oricum, trecusem de bucăţile tipului şi, cu o singură trăsătură de penel, Tad tocmai lichidase o duzină dintr-o lovitură. Şi-a întors capul spre mine, mi-a văzut mutra şi a zis:

— Ştii, i-aş putea rade pe toţi dintr-un foc dar, cum tot trebuie s-o mierlească, măcar să ne distrăm. N-au răgazul să sufere şi pe urmă sunt şobolani, simpli şobolani. Nu vrei să-ncerci?

M-a apucat şi m-a zvârlit lângă fotoliul lui, într-unul pe care nici nu-l văzusem din pricina ecranelor, mi-a vârât în mână o manetă şi a zis:

— Eu pilotez, tu-i cureţi. Ai să vezi, e uşor. Prinzi obiectivul pe ecran, în faţa ta, în centrul vizorului, sucind maneta şi apăsând pe buton la momentul potrivit. Ai mai făcut probabil asta la jocurile mecanice, nu? Stai să-ţi cadrez ceva mişto.

Şi m-a dus chiar deasupra unui băştinaş care ţopăia prin mărăciniş împingând în faţă o droaie de pui de şobolan. Jumătate urşi, jumătate canguri, cum am mai spus, şi cei mici aduceau şi mai mult a canguri. Planetă mamă, mi-am spus, e o muiere cu plozi şi năvăleam spre ea şi mi s-a părut că o s-o izbim şi nu ştiu ce m-a apucat că am apăsat pe buton, era moale de parcă mi-aş fi afundat degetul în unt şi nu am nimerit-o, vreau să spun că am atins-o la o labă şi a căzut la pământ zbătându-se şi mi-am spus că n-o pot lăsa aşa şi am mişcat maneta şi de data asta am lovit-o în plin, am tăiat-o în două şi, planetă mamă, am văzut ieşindu-i din rană sau dintr-un buzunar, dacă era făcută ca un cangur, ceva cât un purice şi care sărea cât putea şi Tad i-a venit de hac. Ca şi celorlalţi, că eu plângeam în hohote şi nu mai vedeam nimic.

Iar Tad mi-a vorbit ca un prieten:

— Nu pune la inimă. Auzi, se curăţă cu toţii oricum. Şi nu sunt o javră. Eu n-o lungesc ca alţii. Lucrez curat. Nu-ţi place să vânezi, cu atât mai rău pentru tine.

Şi, ca să-mi facă plăcere, a ars totul dintr-o lovitură, pe kilometri pătraţi. Şi a mai zis:

— Auzi, nu ştiam. Iartă-mă, ar fi trebuit să-mi dau seama. Sigur, trebuie să te obişnuieşti.

Şi eu i-am zis:

— Nu eşti tu de vină, Tad, nu eşti tu de vină.

Şi am rămas să privesc pentru că Tad trebuia să-şi termine tura înainte de a mă însoţi, că n-aş fi ştiut să găsesc drumul în partea aia a navei, de două ori mai mare decât Manhattan, pe care nu o cunoşteam şi unde riscam să dau de bucluc. Dar, pentru că mi-e prieten, Tad nu a mai căutat satele şi s-a mulţumit să lanseze bombe catalizatoare peste păduri şi mi-era totuna să le văd putrezind dintr-o dată, toamnă şi iarnă în acelaşi timp, şi chircindu-se într-o cocă albă-albăstruie care, de sus, te făcea să te duci cu gândul la zăpadă. M-am uitat la ecranele acoperite cu curbe şi cifre şi am început să pricep şi, când s-a scurs ora, ştiam că jos nu mai rămăsese nimeni. Nici un băştinaş. Nici un şobolan. Şi am crezut că totul se terminase. Dar nu era decât începutul.

Îmi simţeam nervii atât de zbârliţi că m-am îndreptat spre Parcul Central. Ceea ce mi-a făcut bine şi mi-a dat de gândit, pentru că am regăsit acolo Pământul, iarba, florile, pomii

Pământului. Şi un soare adevărat planând pe un cer de azur, cu exact nouraşii albi de care era nevoie, curaţi şi cu margini rotunjite. Aici e totul adevărat, nici urmă de imitaţii cum vezi tot mai des prin parcurile de pe Pământ sub pretextul că plasticul nu se uzează şi cere mai puţină mâncare de întreţinere. Aici îţi poţi înfige degetele în pământ şi-ţi poţi mânji mâinile, poţi culege un fir de iarbă ca să-l mozoleşti între dinţi. Există locuri unde poţi tunde iarba chiar tu sau învăţa să cureţi pomii de uscături, sub îndrumarea unor grădinari. Uneori capeţi autorizaţia să culegi cu mâna ta un fruct, un măr roşu tot sau o pară grea căreia, doar privind-o, îi simţi zeama dulce curgându-ţi pe bărbie sau, într-altă parte, una dintre lămâile verzi care-ţi strepezesc dinţii, de care, când le sugi, te fac să crezi că în viaţa ta n-o să-ţi mai fie sete.

Parcul nu-i foarte mare, dar e atât de bine pus la punct încât, după câţiva paşi, ai impresia că nu are margini şi că în jurul tău se întinde întreaga planetă. Te poţi tăvăli în iarbă sau pe muşchi şi, cam peste tot, dai de colţuri liniştite unde poţi veni cu o fată sau un băiat, după cum e cazul, în funcţie de sex.

Mă plimbam pe acolo aproape singur, dată fiind alarma, şi-mi ziceam că ăsta era Pământul şi că făcea să-l aperi, chiar dacă ştiam că parcul de aia fusese făcut şi că nu era adevărat, în cele mai multe locuri de pe Pământ, dacă zgârii solul, îţi toceşti unghiile pe beton şi înainte de a urca la bordul lui RN nu văzusem pomi decât în ciubere. Dar îmi ziceam că ăsta era adevăratul Pământ, ideea de Pământ, paradisul terestru, mă rog, şi că atunci când porcăria de război se va sfârşi va trebui să facem să fie peste tot aşa, o grădină care să nu semene a grădină. E acolo un loc aproape lipsit de vegetaţie, numai nisip greblat cu grijă şi pe care nimeni n-ar îndrăzni să pună piciorul, iar prin mijloc şopoteşte un fir de apă printre pietre năpădite de muşchi, ai jura că sunt acolo de o mie de ani sau mai mult, chiar dacă ştii că RN-ul n-a fost construit şi armat decât de mai puţin de douăzeci de ani. Te aşezi pe mal, pe o bancă de lemn şi aştepţi, nu mai ai chef nici să gândeşti, asculţi tăcerea, nu mai vrei nimic, uiţi de necazuri şi ţi se pare că eşti nemuritor. Timpul parcă încetează să se scurgă, până în clipa când îţi spui, moaşă-sa, întârzii la intrarea în tură. Se pare că japonezii au amenajat locul ăsta, ca şi tot Pământul de altfel şi, credeţi-mă, sunt ai naibii de tari, mai tari decât artiştii noştri care umblă cu

bucăţele de metal, cu sunete şi culoare. Ăştia au lucrat cu Pământul, cu înseşi materialele Pământului şi, când te-ai făcut una cu peisajul, ştii că merită să aperi Pământul cu orice preţ, şi ăsta-i clenciul psihologic, dar degeaba-ţi mai dai seama că te-ai lăsat prins. Am văzut o gânganie, un fel de buburuză care alerga prin iarbă printre pantofii mei şi, pentru nimic în lume n-aş fi strivit-o. Nu pentru că sunt pacifist şi nici măcar din cauza religiei vieţii. Ci pentru că venea de pe Pământ.

Ca şi mine.

Pe urmă, dar am văzut totul doar de la popotă sau mi s-a povestit, pentru că a durat zile şi zile şi mai şi trebuia să dorm din când în când, au dărâmat munţii şi au evaporat mările. Au sfâşiat atmosfera şi au trimis-o să se piardă în spaţiu. Au curăţat planeta cum ai coji un măr şi am văzut marile segmente ale continentelor plutind în derivă pe magmă ca piesele detaşate ale unei carapace. Şi vă jur că era frumos, roşul şi castaniu şi negrul ăla, şi-aş fi vrut să fiu pictor ca să aştern totul pe hârtie şi mi-a părut rău că nu am urmat mai serios cursul de grafică, la universitate. Apoi mi-am spus că totul era fixat pe holograme şi că pictura realistă nu mai rentează cam de multişor.

Vă întrebaţi poate de ce şi-au dat atâta osteneală, dar e logic. Dacă planeta ascunde materii prime, xenoşii nu trebuiau să profite de ele. Şi, după cum arăta pe măsură ce zilele treceau, acum nu ar fi îndrăznit nici să se apropie de ea. Ai noştri ar fi aruncat ei planeta în aer, dar le-ar fi luat prea multă vreme şi, pe de altă parte, careva mi-a spus că e o lege care interzice asta. Nu ştiu dacă-i adevărat, dar dacă o asemenea lege există, eu sunt pentru.

Şi-apoi ne-am depărtat, ne-am depărtat mult şi, în cele din urmă, au început să arunce nişte chestii spre soare şi spaţiul înconjurător ca să-l facă să emită raze otrăvitoare.

Abia începuseră, şi-i bine că i-a prins la început, că de pe Pământ a sosit un mesaj.

Se înşelaseră.

Nu ai noştri, bineînţeles, cineva de pe Pământ sau mai degrabă, de la Marele Cartier General din spaţiu. O poticneală între două servicii sau un ordinator rău programat sau o informaţie care făcuse un ocol şi se rătăcise. Află dacă poţi. Zona de pericol se mutase şi planeta abia meşterită se afla acum într-un sector prieten şi ai noştri erau tocmai pe punctul

de a lua contact cu băştinaşii, dacă instructorii speciali aparţinând unei alte arme nu se şi apucaseră de treabă. Băieţii ăştia sunt atât de secretoşi că se prea poate să-i fi curăţat împreună cu ceilalţi, fără să ne dăm seama.

Când am aflat, am râs de m-am rupt. Toată munca aia pe degeaba. Fireşte, n-am ştiut dintr-o dată, dar s-a simţit un fel de nesiguranţă când operaţiunile au fost, chipurile temporar, suspendate şi au început să circule tot felul de zvonuri. Pe urmă comandantul a mai ţinut un discurs şi arăta şi mai plictisit decât prima dată şi a zis că o regretabilă eroare fusese comisă fără ca nimeni de la bord să fie, bineînţeles, de vină şi că era cazul să fie reparată, procedându-se la o reabilitare.

Reabilitare. O vorbă pe care n-o mai auzisem în legătură cu o planetă, dar se pare că instrucţiunile prevăd un asemenea caz. Cauterizare, apoi reabilitare. Ordin, apoi contraordin. Aşa-i la armată. Numai că, în cazul de faţă, contraordinul venea cam târziu.

Comandantul ne-a spus că trebuia să se treacă la o reabilitare a-ntâia şi că se bizuiau pe faptul că vom pune inimă în treaba asta. N-a adăugat, dar am aflat mai târziu pe căi neoficiale şi în genere bine informate, că afacerea risca să declanşeze un tămbălău monstru pe Pământ, că fusese numită o comisie de anchetă şi comandantul putea să-şi piardă gradele, ba să se şi pomenească la zdup până la sfârşitul zilelor lui. Nu că am fi fost de vină, dar în cazuri dintr-astea trebuie să se găsească repede un ţap ispăşitor şi cel care o ia pe coajă e întotdeauna acarul. Ar fi fost destul ca, înconjurată de ziarişti, comisia de anchetă să debarce val-vârtej pentru ca povestea să ia proporţiile unui scandal stelar de mărimea întâia. Opoziţia, normal, ar fi profitat cât ar fi putut şi ar fi luat în braţe genocidul inutil, iar ca să iasă basma curată, guvernul ar fi făcut să cadă ceva capete.

Aşa că era preferabil să se reabiliteze pe şest şi în viteză. A reabilita o planetă înseamnă să pui lucrurile la loc, exact cum le-ai găsit. La început, dată fiind starea bolovanului, n-aş fi zis că se poate, dar la bordul unei nave ca RN 011 se află tot soiul de chestii şi, cum v-am spus, totul fusese prevăzut.

Mai întâi s-au apucat să recupereze toate rachetele pe care le trimiseseră spre soare şi să neutralizeze efectele câtorva, ajunse cam prea devreme la ţintă. Apoi s-au apucat să

dragheze spaţiul pentru a aduna cât mai multă atmosferă şi vapori de apă, ca să nu fie nevoiţi să consume prea mult din rezervele de la bord. Cum moleculele nu avuseseră răgazul să ajungă prea departe, au izbutit cam în proporţie de 99,9%. După asta au pus la loc continentele, cu o aproximaţie de un milimetru. Cel mai greu a fost să resudeze plăcile ca lumea şi să evacueze toată căldura suplimentară pentru a îngădui atmosferei să se menţină şi vaporilor de apă să poftească să se depună frumuşel în scobitura oceanelor. A plouat acolo jos zile în şir, un adevărat potop care nu se putea compara nici cu cel mai afurisit muson de la tropice, de pe Pământ, adevărate baloturi de apă, lacuri întregi prăvălindu-se din cer şi săltând iar la kilometri altitudine pentru a sfârşi prin a se cuibări în locurile potrivite…

Pe ecranul mare de la popotă nu se vedea cine ştie ce, doar un balon mare de abur, dar jur că era frumos, era frumos precum facerea lumii. Plafonul de nori s-a întredeschis şi a apărut pământul şi mările care reveneau în matca lor, iar preotul nu s-a putut abţine să nu citeze din Geneză şi să spună că era o mare minune faptul că Dumnezeu dăduse omului puterea să facă la loc ceea ce distrusese, şi că era o mare binecuvântare şansa care ni se oferise, măcar o dată, să construim în loc să distrugem şi, pentru prima dată, nu s-a mai uitat chiorâş la mine zărindu-mi placa de pacifist, şi m-a luat de umăr, până să apuc să mă cărăbănesc, şi a mormăit:

— Ferice de pacifişti, căci ei îl vor vedea pe Domnul!

Apoi s-au pus să refacă munţii şi, din fericire, existau arhivele, pentru că aşa s-a putut pune totul la loc, până şi cel mai mic râu, până şi cel mai neînsemnat gheţar.

Acum planeta începea să arate într-adevăr bine. Din pricina marelui ecran nu mai părăseam practic popota, uitam să înfulec, să dorm şi să mă distrez. Când Nico a venit să mă ia de mână zicând că, la urma urmelor, nu-i pasă de medalionul meu, am urmat-o totuşi pentru că nu voiam să creadă că-i purtam pică. Mă simţeam minunat de bine, în pace cu toată lumea. Reabilitarea era într-adevăr o treabă pe cinste. Dar în cabina ei am cerut să pună în funcţiune ecranul şi, tot timpul, am avut impresia că fac amor cu planeta, şi n-a protestat şi pentru o clipă mi-am dorit ca planeta să fie botezată Nico, de vreme ce nu avea un nume ca lumea, numai un droaie de cifre şi litere.

Era o idee aiurea, bineînţeles, că nume nu se dau decât prelungirilor Pământului, când sunt populate, dar pe moment mi-am zis că o să urmez calea ierarhică supunându-i comandantului propunerea. Apoi am lăsat-o baltă.

După asta a trebuit să muncesc ca un apucat pentru că urmau să apeleze serios la stocuri şi să omoare sintetizatoarele ca să reconstituie pământul arabil şi, dedesubtul lui, resursele naturale. Nu era un fleac, o planetă e ditamai chestia şi mai eram şi presaţi de timp. Am luat amfetamine şi am tras până la douăzeci şi trei de ore din treizeci. Dar nu am auzit să se fi plâns careva. Din pricina lipsei de personal m-au numit pe post de programator de seria A, dându-mi să înţeleg că, dacă o scot cu bine la capăt, viitoarea sesiune nu va mai fi decât o formalitate. Vă închipuiţi că am dat din mine cât am putut. Le-am făcut un metagraf de restructurare ecologică de ţi-era mai mare dragul. Când s-au prins şi astrobiologii în horă abia dacă au avut ce retuşa la el.

Dispuneau de prelevări făcute înaintea cauterizării, aşa că nu le-a fost prea greu să furnizeze vegetaţie din abundenţă, dar, din lipsă de timp, s-au hotărât să planteze totuşi, pe cea mai mare parte a pământurilor arabile, nişte imitaţii care aveau să se autoelimine în câteva zeci de ani lăsând locul vegetaţiei adevărate. La capitolul păduri, în special, nu se putea proceda altminteri. Plecând de la specimenele recoltate, au reprodus, de asemenea, în mare viteză, toată fauna, fără să neglizeje nici gângănii care, din punctul meu de vedere, puteau fi în mod obiectiv calificate drept ploşniţe şi păduchi. Iar toate astea în proporţiile exacte, indicate de arhive. Necazuri nu au avut într-adevăr decât cu fosilele pe care nu le puteau produce în cantităţi suficiente şi nici reintroduce, peste tot, în locurile potrivite. L-am auzit pe unul hlizindu-se şi zicând că planeta făgăduia să le pună o problemă a dracului de încurcată paleontologilor de viitor, dacă aveau să dea vreodată pe acolo. Dar fosilele oricum nu pot fi văzute de afară.

Când am izbutit să mă întorc la popotă ca să mă uit la marele ecran, totul părea perfect. Ai fi zis că nu se schimbase nimic. Planeta semăna aidoma cu ceea ce văzusem prima dată. Aş fi jurat că toţi copacii, chiar imitaţiile, fuseseră plantaţi la locul lor şi că nu le lipsea o frunză, sau ce le ţinea loc de frunze. Gângăniile puteau chiar înfuleca imitaţiile, aşteptând ca

adevărata vegetaţie să precumpănească din nou. Ca să-ţi dai seama de deosebire ar fi trebuit să utilizezi un microscop.

Totul era perfect. În afara unui amănunt. Acolo nu era nimeni.

Credeam că au să se oprească aici, pentru că, în ciuda posibilităţilor tehnicii, morţii nu pot fi înviaţi. Dar mă înşelam. Băştinaşii erau cei mai importanţi. Desăvârşirea operei. Elementul indispensabil care, singurul, ne putea împiedica să ajungem în faţa curţii marţiale, odată întorşi pe Pământ.

Notaţi că dispuneau de toate datele necesare. Chiar dacă le lipseau specimene, pentru că a lua prizonieri dintr-o specie nebeligerantă însemna să te ridici împotriva religiei vieţii, astrobiologii păstrau în memorie întregul capital genetic al băştinaşilor, inclusiv variantele, sociologii le ştiau pe de rost civilizaţia şi lingviştii cunoşteau cele mai mici nuanţe ale modurilor lor de comunicare. Iar tot ce lipsea putea fi lesne interpolat. Dar, dacă e uşor să reconstitui gângănii, e mai complicat să reclădeşti o întreagă societate. Şi faptul cere, mai ales, timp. Din pricina perioadei de ucenicie. Dacă am fi avut înainte un secol sau două, sau măcar zeci de ani, s-ar fi putut încerca. Dar cu ziariştii care puteau năvăli de pe o zi pe alta şi pe care MCG îi ducea din ce în ce mai greu de nas nu se putea trage de timp.

Au avut loc o groază de discuţii ale căror ecouri, doar, au ajuns până la mine şi, în cele din urmă, ciberneticienii s-au pus pe treabă şi au început să producă băştinaşi în serie. Erau maşini, dar deosebirea apărea numai dacă li se deschidea burta. I-au fabricat în toate mărimile şi de toate sexele necesare, le-au îndopat ţestele cu tot ce trebuiau să ştie. Au fost reconstituite la fix drumurile şi potecile, oraşele şi satele în care au vârât imitaţiile de băştinaşi, iar ele au început să funcţioneze de parcă nu s-ar fi petrecut nimic.

Cu aceleaşi obiceiuri, aceleaşi cunoştinţe, aceleaşi reţete de bucătărie şi aceleaşi feluri de a-şi da poalele peste cap. Dacă i-ar fi putut vedea, jur că până şi originalele s-ar fi lăsat înşelate.

Iar partea cea mai frumoasă era că fuseseră făcuţi mai solid decât băştinaşii adevăraţi. Cei pe care-i curăţasem nu durau în medie mai mult de cincisprezece-douăzeci de ani. Dar noii băştinaşi aveau să trăiască timp de secole, poate chiar mai bine de o mie de ani. Era obligatoriu, de vreme ce, fiind maşini,

nu se puteau reproduce. Aşa că era preferabil să fie concepuţi zdraveni.

Pe chestia asta sociologii şi ciberneticienii s-au ciorovăit, primii zicând că rezultatul va fi o civilizaţie a dracului de statică şi ceilalţi că nu era sigur şi că, de altfel, li se rupea în paişpe. A reabilita înseamnă a reclădi în mod identic, la un moment dat, şi atâta tot. Iar astrobiologii i-au potolit pe toţi zicând că, după război, când vor exista şi timp şi mijloace, s-ar putea înlocui maşinile cu băştinaşi biologici de sinteză şi că ar putea fi chiar îmbunătăţiţi, pe ici pe colo, pentru a-i face să facă un pas înainte de mai multe mii de ani, dar că până atunci, aşa cum se aflau, băştinaşii erau în stare să-şi joace rolul la perfecţiune, ba chiar să fie echipaţi şi antrenaţi, prin grija noastră, pentru a putea rezista în faţa xenoşilor.

În ce mă priveşte, tot ce vedeam, şi nu-i doar un fel de a spune, era că lucrurile fuseseră puse la loc întocmai, de parcă nici nu am fi venit vreodată pe acolo, iar pacifiştii tocmai asta cer, şi când am plecat de-a binelea, fără să mai aşteptăm comisia şi ziariştii, şi când, flancat de Nico şi Tad, l-am văzut pe ecranul popotei pe tipul şezând liniştit pe movila lui şi împrospătându-i zugrăveala, exact aşa cum făcuse cel pe care-l văzusem la sosire, şi când mi-am spus că, dacă are un pic de noroc, o să reziste o mie de ani, am început să dau apă la şoareci. Nici nu l-am auzit pe comandant mulţumindu-ne şi felicitându-ne, spunând că-i miroase a decoraţii şi avansări.

S-a făcut într-adevăr o treabă pe cinste. Şi puteţi fi mândri de noi toţi, câţi suntem aici. Iată ce ţineam să vă povestesc de data asta.

Îmi rămâne să vă spun să nu vă faceţi griji pentru mine şi că m-ar bucura să am ştiri de la voi, mai ales de la surioară, că vă urez să recepţionaţi înregistrarea asta sută la sută şi că sper să nu suferiţi tare de pe urma lipsurilor.

Vă sărut pe toţi.

În româneşte de Vladimir Colin.

SUB CENUŞI.

Pentru a privi acest soare, îmi pun ochelarii de timp. Lentilele obişnuite nu i-ar face faţă, nici filtrele polarizante. Iar în timp ce acest soare arde, celălalt, adevăratul, pare să pălească – nu mai este decât o lună, şi deodată se şterge, disc invizibil ce se îneacă în cerul alb.

Pentru a privi acest soare în faţă, decupez timpul în lamele şi aleg să nu exist decât în anumite dintre ele – şi exist doar câteva miliardimi din fiecare secundă. Trec prin faţa acestei lumini solare la fel ca eroul unui film de modă veche. Sunt şi nu mai sunt. O succesiune de imagini. Dar nu-mi dau seama de asta. După cum nici spectatorii vechiului cinematograf nu distingeau fiecare din imaginile proiectate pe un ecran alb ca cerul. Ştiu cum funcţiona. Există – exista – o sală de cinema în oraş, nu departe de aici. Curând va trebui să mă hotărăsc să o curăţ, cum am făcut deja cu cealaltă sală situată în cartierul din sud. A curăţa. Veţi afla mai târziu ce vreau să spun prin asta.

La început, cerul şi pământul sunt negre.

Aceste ferestre de timp sunt prea înguste ca să lase să treacă lumina necesară pentru a-mi impresiona retinele. Pe urmă, brusc, noul soare se naşte şi este ca o creaţie a lumii – chiar înaintea distrugerii ei. Un punct albastru, apoi alb, în întunericul ce se împodobeşte deodată cu franjuri de roşu, care devorează tenebrele şi creşte. Şi acest soare aruncă un revărsat de zori cenuşiu asupra oraşului. Dezvăluie oraşul, a cărui imagine se precizează, creşte, devine consistentă, la fel cum se întâmplă pe o foaie de hârtie fotografică de tip vechi cufundată într-o baie chimică adecvată. În partea din care bate acest soare contururile capătă un nimb de lumină granuloasă. De cealaltă parte, faţadele se luminează treptat, în timp ce detaliile se aplatizează, plutesc – fantome la suprafaţa lucrurilor – şi se şterg, o dată cu absorbirea oricărei umbre. Cenuşiul cerului şi al pereţilor devine ca de cretă, umbrele aruncate pe sol pălesc. Atunci oraşul, această parte a oraşului în care mă aflu, îmi apare în toată splendoarea prin fantele timpului.

Şi nimic nu mişcă. Este prea târziu. Seamănă cu o vitrină. Lumina tremură pe argint, oglindă de apă. Pe urmă, contururile, sub acest soare, se moaie, ca şi cum căldura excesivă a băii chimice ar face să se topească gelatina. Verticalele ezită, se ondulează, cad în ele însele. Uriaşe lumânări plâng cu lacrimi de sticlă şi metal. Apoi vine suflul acestui soare, umflă construcţiile ca pe nişte băşici, pe cele din hipocentru, şi seceră sau prăvăleşte pe cele plasate în calea vântului. Din adâncul cutiei mele temporale, aud un horcăit însoţit de trosnituri. Acest suflu brăzdează cu riduri solul, care seamănă cu o mare de cerneală

strălucitoare. Se scurge în ea însăşi. Devorează cu un apetit feroce buştenii moi ai imobilelor care au făcut gloria oraşului. Uneori scuipă o bulă monstruoasă, care se sparge şi se scurge. S-a umplut un gol dincolo de suprafaţă.

Apoi vine pacea. Un moment de echilibru. Soarele şi-a încheiat creşterea, deja dă înapoi şi pare aspirat spre lumina lui albă care a şters foaia astfel încât să anuleze toate detaliile. Drenează lumina şi revin zorii cenuşii care – acum ştiu – sunt un crepuscul care perforează puţin câte puţin lucarna rotundă a celuilalt soare, lucarnă palidă, asemenea unui ghizd de puţ. Cealaltă lumină dispare, se scămoşează şi abia dacă lasă jerbe în mărăcinii despuiaţi de suflu.

Atunci aud întoarcerea vântului, un vânt puternic care mă scutură chiar şi în adăpostul meu de timp strivit. Doboară tot ce rămâne în picioare, sau ridică uneori o lamă îndoită de suflul acestui soare, ca o lance îndreptată spre acest vânt. Şi vântul urlă, se înverşunează, smulge, încremeneşte unduirile mării, care redevine sol, şi îngheaţă uneori resturile unei bule. Îşi proiectează prada săracă spre centrul ipotetic al acestui soare acum dispărut. Şi îi trebuie mult să se domolească.

Mult…

* * *

TOTUL a durat doar trei-patru minute. Am reglat din nou ochelarii de timp. Acum însoţesc prezentul o miime din fiecare secundă, apoi o sutime. O altă imagine apare pe placa sensibilă, o imagine a ceea ce nu mai poate purta numele de oraş, în afară poate doar de periferii, departe, unde cel puţin aparenţele au supravieţuit, protejate de privire datorită distanţei. Aceasta îmi este imaginea cea mai familiară. Aceasta e imaginea în care acţionez.

ASTA nu a durat prea mult. Trei sau patru minute, cu toate că întoarcerea vântului putea să stăruie ore întregi, sfâşiind vălurile fragile ale fumului. Dar pentru mine durata n-are prea mult sens. Pot s-o dilat. Pot să mă întorc pe cursul timpului, sau mai curând să aşez în alt sens micile fragmente de timp. O clipă, durând o eternitate, pot să mă joc cu mine însumi. Din timpul real pot să extrag un număr infinit de eşantioane şi să le aranjez după voie în timpul meu personal, astfel încât aceste trei sau patru minute să dureze zile sau săptămâni şi să văd oraşul desfăcându-se grăunte cu grăunte. Singurul lucru pe care nu-l

pot face este să pătrund acolo în timpul infernului, pentru că atunci şi eu aş fi distrus.

Când măresc imaginea, mi se întâmplă să întrevăd, umbră palidă în lumina cenuşie, un locuitor al oraşului, rareori mai mulţi. Ştiu că sunt toţi acolo, cu milioanele, prizonieri ai fulgerării, şterşi de către el, siluete albe, uneori imprimate de fulger pe un fragment de perete negru. Ba chiar ştiu că viermuiesc înainte de clipa surprizei, de cealaltă parte a acestui perete de timp, dincolo de care, din principiu, nu trec niciodată. Şi ştiu că ei dorm, sub cenuşă, amestecaţi cu cenuşă, cenuşă ei înşişi. Şi că e suficient să scormonesc cenuşa cu un deget de timp, să-i găsesc, să-i ating şi să-i readuc la viaţă. Aceasta este meseria mea. Pentru a-i găsi pe toţi, unul câte unul, străbat oraşul mort, tăiat de o albie sinuoasă şi secată, care a fost cândva un fluviu. Încă nu am trecut de el. De cealaltă parte, la nord, supravieţuieşte o colină decapitată. Mă întreb ce voi găsi când voi ajunge să scormonesc acolo…

* * *

Ei dorm. Aşteaptă, fără să ştie că eu vin să-i scot din uitare. Aşteaptă îngheţaţi, prinşi în această infimă lamă de timp pe care lumina acestui soare a tăiat-o şi a lustruit-o. Există, dar sunt încremeniţi de timp, şi eu trebuie să-i ajut să treacă pragul unul câte unul. Aceasta-i sarcina mea.

Dificultatea constă în a-i înşfăca înainte ca frontul luminii să-i atingă şi să-i înghită. Exact înainte, nu mai devreme. Căci trebuie să mă supun principiului eficienţei extreme. Trebuie, mergând, să-i caut pe fiecare, să tulbur cât mai puţin posibil sedimentul sensibil al timpului, şi să evit să recalc pe propriile urme.

Idealul, pentru asta, este să-i reperez, după un semn, aflat în acest viitor în care ei nu mai există şi care este lipsit de oameni, în momentul în care timpul pare să se fi oprit, când nimic nu mişcă – poate, cel mult, câteodată, o dâră de fum sau un nor de praf. Atunci, când unul îmi face semn, plonjez în timp şi mă duc să privesc în faţă acest soare. Evident, pentru a descifra semnele, explorez oraşul milimetru cu milimetru. Ajungi astfel să-ţi faci o idee ciudată despre lume. Acolo, jos, viaţa colcăitoare şi caldă, aici, deşertul şi dezolarea, iar între ele, o crustă de foc, o barieră mai arzătoare decât lava şi mai impalpabilă decât aerul, un fluviu de energie pură, ducând cu

sine, ca pe nişte fetuşi, grelele impurităţi ale particulelor. Degeaba ştii că există stelele şi nemurirea, că există o eternitate de timpuri în ambele sensuri, o infinitate de eventualităţi, pentru că ajungi să nu mai vezi Universul decât ca pe o linie de foc ce-i separă pe vii de morţi. Am lucrat înainte şi pe alte şantiere, dar niciunul nu m-a impresionat ca cel de aici. Nicăieri n-am nimerit, ca aici, peste milioane de oameni morţi în aceeaşi secundă şi pe care trebuie să-i reînsufleţeşti, unul câte unul, să-i extragi din aceeaşi secundă a unei fecundităţi inepuizabile, o adevărată mină, din care trebuie, câteodată, să fie descâlciţi în ciorchini întregi. Uneori îmi spun că n-o să pot ajunge niciodată la capăt. Deşi pot spune că am la dispoziţie o eternitate. Dar nicăieri n-am văzut atât de mulţi oameni inconştienţi de ceea ce s-a întâmplat cu ei. Cea mai mare parte dintre ei refuză pur şi simplu să creadă că au fost morţi. Pe celelalte şantiere, era mai simplu. Ciuma, sabia sau, pur şi simplu, vârsta nu lovesc atât de repede încât victima să nu-şi dea seama că moare. Pe de altă parte, aici e mai vesel şi mai variat. Trezesc oameni de toate vârstele, chiar copii; nimic nu e mai trist decât să trebuiască să lucrezi în culisele unui cimitir pentru bătrâni. Aici, nimeni sau aproape nimeni nu intră în a doua viaţă sfârşindu-şi strigătul de teroare sau urletul de suferinţă început în prima. Întotdeauna am susţinut că morţile fulgerătoare sunt cel mai uşor de suportat.

* * *

Urme…

Aici, în colbul cartierelor, au mai rămas câteva, uşor de citit pentru un ochi exersat. De exemplu, urma clară a unei mâini pe un pervaz calcinat. Dedesubt – praf şi cenuşă. Acolo aşteaptă cineva pe care nu-l cunosc încă. Un bărbat, o femeie? Umbra unei mâini căreia nu-i cunosc nici sexul, nici vârsta şi a cărei imagine cu trei degete a fost pictată delicat de penelul flăcării. Piatra mai frige încă. Cronometrul arată că distrugerea a avut loc în urmă cu trei ore, douăzeci şi patru de minute, treisprezece secunde şi 637 de miimi. N-o să vină nimeni aici, din echipele zise de salvare, în mai puţin de trei zile. De fapt, nu e nimeni aici pe care ele să-l mai poată ajuta cu echipamentul lor rudimentar. Am deci tot timpul. Nu e nici măcar nevoie să mă camuflez. Nimeni, aici, din acest timp, nu poate să mă vadă. Cu toate că se zice că, în pofida tuturor precauţiilor, unii dintre

noi au fost zăriţi la căpătâiul muribunzilor, iar aceste imprudenţe ar fi dat naştere unui mit al morţii ce vine să-şi înşface ea însăşi victimele. Nu e ciudat că rolul nostru a fost răstălmăcit astfel în legendă?

Mai aproape de centru nu a rămas, bineînţeles, nici o urmă. Trebuie să mă întorc în timp şi să-l curăţ cu grijă, strat cu strat. Trebuie să intru în infern şi, la adăpostul vizierei mele temporale, să observ şi să reperez corpurile cât mai pot fi recunoscute, spre a decide în cunoştinţă de cauză ordinea şi momentele recuperării. E nevoie de maximă atenţie, pentru a nu crea nici paradoxuri, nici tulburări pe cursul acestei istorii. Mi s-a povestit că odată, pe un asemenea şantier, s-a întâmplat ca, din greşeală, unul din colegii mei să trezească de două ori acelaşi mort. Paradoxul a fost de nerezolvat. Aşa că există astăzi în Univers (fără îndoială în preajma unor stele extrem de îndepărtate între ele) două versiuni ale aceluiaşi om. Dar noi suntem construiţi să fim atât de prudenţi, încât totul este, probabil, doar o poveste.

* * *

Urme…

Ar putea fi patru nasturi de metal pe care fulgerul i-a topit în patru picături strălucitoare, înainte ca suflul să vină să le încreţească, patru meteoriţi, patru asteroizi în derivă pe lava neagră, ar putea fi amprenta unei stofe, cadrilaj mărunt şi şifonat, imprimat în grosimea unei sticle lăptoase, prăbuşită în ea însăşi, cu forme înmuiate, ar putea fi o mână de cărbune care, la adăpostul unui perete scund, revarsă o baltă de praf. Acest soare are asemenea momente de delicateţe. I s-a întâmplat chiar să cruţe o coafură.

Şi ar mai putea să fie un inel palid, pe cerul de cretă, estompat, desenat de acest soare cu perfecţiunea unei epure. Ştiu să citesc semnul. O minge urca spre cer, venea să lovească peretele căruia acest soare i-a dezvăluit dincolo de ciment scheletul de piatră şi s-a volatilizat deodată sub mângâierea strălucirii, nu înainte de a produce totuşi o eclipsă derizorie şi a lăsa pe perete un fel de semnătură, un cerc, un arc mai degrabă, nici măcar închis, ca o semilună. Aici, în aer, sau în pulbere, cineva aşteaptă. Trecutul cuiva, amintirea cuiva, gestul cuiva care aruncase în sus acea minge când soarele se trezise. Citind bine peretele, mai rămân, poate, dedesubtul pătrarului de

lună, două pete alungite, subţiri, ce ar putea fi două picioare adolescentine. Acest soare nu a încercat niciodată să fie un artist scrupulos.

Şi cum sarcina mea este tocmai de a mă duce să-l caut pe acel cineva, plonjez.

Era o fetiţă.

Era o fetiţă. Zece ani şi trei luni, cu o eroare probabilă de o săptămână. Impuberă. Roşcată. Ten curat. Anatomic şi fiziologic normală. Personalitate uşor perturbată. Fără nici un risc veritabil de sechele durabile, cel puţin după cum arată indiciile somatice. Umană. Doarme. E îmbrăcată cu o fustă plisată roşie şi un pulover albastru. În picioare poartă sandale, fără ciorapi. La gât poartă un lănţişor de aur de care mai atârnă încă veriga unui medalion pierdut. Pe arătătorul stâng are un inel de aluminiu împodobit cu o floare de plastic. O petală lipseşte, alta e crăpată. Îi lipsesc doi dinţi pe maxilarul inferior, dreapta. Alţi doi sunt cariaţi. Aceste detalii vor fi rezolvate mai târziu.

Doarme. În timp ce doarme, mă gândesc la ce îi voi spune. Nu pentru că aş şti cu adevărat, căci toate cazurile au fost prevăzute şi, la drept vorbind, adaptările scenariului central sunt de mică importanţă. Dar trebuie să uit ceea ce ştiu, şi experienţa, şi să rostesc cuvintele ca şi cum ar fi inventate pentru prima dată pentru că le va auzi pentru prim dată. Fiind ceea ce sunt, nu cunosc plictiseala.

O trezesc.

Deschide ochii. Mă vede ca un om îmbrăcat cu o bluză albă, cu părul argintiu. Percepe enclava ca pe o sală cu pereţii vopsiţi în alb. În spatele ei, o deschidere aparentă lasă să pătrundă o lumină albăstruie, filtrată printr-o perdea albă. Fereastra nu există. Perdeaua nu există. Vopseaua de pe pereţi nu există. Eu nu am părul argintiu. Nu port o bluză albă. Nu sunt un om, dar încă nu ştie asta.

Mă priveşte şi nu spune nimic. Nu îi este teamă. Nici măcar nu-i ştiu numele. Spun:

— Cum te cheamă?

— Marie, spune ea. Marie-Hélene. Cine eşti?

Nu încearcă imediat să se ridice. Mă studiază.

— S-a întâmplat ceva, îi spun. Un accident.

— Cine eşti?

Se ridică şi se aşează pe marginea a ceea ce ei i se pare a fi un pat. Aş fi preferat să rămână întinsă, dar anumite operaţiuni nu se pot executa decât dacă subiectul este treaz. Înaintez încet spre ea, ca să nu coboare din pat. Atunci când va pune piciorul pe podea, va vedea lucrurile aşa cum sunt. Va trebui ca ea să le vadă aşa cum sunt. Dar mai înainte trebuie spuse anumite lucruri. Spun:

— Marie-Hélene.

Ea mă fixează liniştită încă, deoarece bluza mea îi dă un sentiment de siguranţă. Dacă ar fi fost mai mică cu trei sau patru ani, mi-aş fi pus o îmbrăcăminte de arlechin sau un costum de clovn.

— S-a petrecut un accident grav. Oraşul a fost distrus. Întregul oraş.

— Şi casa?

Nu mă crede încă. În cadrul timpului subiectiv, ea nu a pierdut din vedere peretele casei alături de care se juca cu mingea decât treizeci de secunde. N-a văzut peretele lepros calcinându-se în vârf, topindu-se, prăbuşindu-se în sine cu aproape întreaga-i înălţime, sub suflul acestui soare a cărui izbucnire gravase deja în cărbune arcul incomplet al mingiei şi cei doi nori alungiţi ai picioarelor ei adolescentine.

— Şi casa ta, spun eu. Tot cartierul. Tot oraşul.

Îşi revine. Face ochii mari.

— Au fost morţi? Întreabă.

— Nimeni n-a supravieţuit, spun.

— Claude? Întreabă ea.

— Cine-i Claude?

— Fratele meu mai mic. Are şapte ani. Mă jucam cu el.

Reţin că va trebui să-l caut pe Claude într-un segment vecin. Mă mir că nu-l remarcasem. Dar ceţurile timpului sunt atât de groase…

— Nimeni n-a supravieţuit, spun eu.

— Tata? Mama?

Repet: „Nimeni n-a supravieţuit”.

Îi pândesc reacţia. De asta va depinde totul. În jurul acestui moment va bascula întreaga ei existenţă. De-a lungul timpului, pe firul de miliarde de morţi şi de reînvieri, oamenii au învăţat că, împotriva tristeţii, suferinţei, disperării, nu există decât un singur remediu: adevărul. Iar atunci când oamenii mor,

sunt totdeauna orfani de adevăr. Aş fi putut să caut sub cenuşă pe fratele, pe tatăl şi pe mama ei şi mulţimea de umbre care au escortat-o, din pântecele ce a purtat-o până la momentul luminii. Dar ea va trebui să intre într-o altă lume. Va trebui să pătrundă într-un univers şi într-o viaţă în care aceste umbre nu i-ar mai fi altceva decât lanţuri grele, poveri ale trecutului. Timpul a fost frânt. Nu pot nici pentru ea, nici pentru oricare altul, să fac ca ceea ce a fost distrus să fie reconstituit, închizând rana timpului. Tot ce pot face e s-o port pe cealaltă margine a faliei. S-o fac să treacă fluviul, cum se spune. După care, pentru ea nimic nu va mai fi vreodată la fel. Nimic nu trebuie să mai fie vreodată la fel. Dar trebuie să mă ajute, trebuie să accepte. Cei care nu acceptă, trebuie să fi retopiţi până când vor accepta. Vor fi nevoiţi să moară din nou, să moară mereu, până când vor accepta prezentul, fisura, falia, rana timpului şi viitorul imprevizibil, indestructibil. N-aş vrea ca ea să moară din nou.

— Şi eu? Spune. Sunt aici, am fost salvată.

Ezită şi în acelaşi timp mă înfruntă. Nu atât pe mine, cât logica mea, adevărul pe care-l reprezint.

— Nimeni n-a supravieţuit, spun. Dar am venit să te caut.

— Atunci sunt moartă, spune.

— Acum trăieşti, spun eu. Respiri. Îţi auzi inima bătând, mă vezi, mă auzi.

— Cine eşti? Spune ea şi, în acelaşi timp, se lasă să alunece pe pământ, iar fusta îi dezveleşte picioarele şi burta – pe care o are goală până la buric – roşeşte şi îşi trage repede pliurile roşii, înainte încă de a fi atins solul.

Apoi rămâne nemişcată, pălind, căci totul s-a schimbat în jurul ei, o paloare de cretă, în timp ce gura i se întredeschide şi sub toată pielea muşchii i se contractă şi un mic muşchi îi zvâcneşte pe gât, aproape de ureche dreaptă, şi e bine, pentru că a întrevăzut cealaltă parte a faliei, celălalt mal al fluviului, la momentul potrivit, exact când trebuie – şi deja nimic nu mai e la fel – după adevăr e rândul realităţii să termine demonstraţia – iar ea atinge celălalt ţărm şi nu-i mai rămâne decât să pună acolo picioarele şi să-l ia în stăpânire.

— Sunt un asistent, spun.

Vocea mea e singura care a mai rămas aproape la fel, dar, în timpul acesta, subtil, s-a schimbat deja, pentru ca mai târziu

ea să nu şi-o mai amintească în nici un caz ca pe vocea unui uman. Toate se vor rezolva mai târziu, amintirile se vor aşeza fiecare la locul ei şi, printre ele, amintirea rolului pe care l-am jucat eu, a funcţiei pe care mi-am asumat-o.

— Ce vezi? O întreb eu cu voce mai puternică.

Trebuie ca ea să numească lucrurile. Trebuie ca teroarea să fie împrăştiată de cuvinte, ca ele să germineze din angoasă şi să o absoarbă, să o lumineze, să o ardă.

— Un adăpost, spune ea. Suntem într-un adăpost. Maşini. Sub pământ. Suntem sub pământ.

Întinde mâinile în faţă, schiţează un pas către mine şi încremeneşte.

— O maşină! Ţipă ea. Eşti o maşină!

Suspină şi începe să plângă. Se lasă să alunece pe pământ, pe pământul moale şi umed al enclavei, şi plânge cu sughiţuri.

— Sunt un asistent, spun. E adevărat, sunt o maşină. Ajut oamenii. Sunt aici pentru a te ajuta. Şi aici nu suntem într-un adăpost. E o enclavă. Nu suntem sub pământ. Vino să vezi.

— Te urăsc, spune. Vreau să plec. Vreau să mă întorc acasă.

— Mă urăşti, spun. O să pleci. O să regăseşti un „acasă”. Altundeva. Vino să vezi.

Nu o iau de braţ, nu o ating, aşa cum se aşteaptă. Mă duc până la fereastră şi trag perdeaua albă. E un gest puţin teatral şi inutil, într-un anume sens, căci perdeaua albă nu există, nici fereastra, şi n-am făcut decât să înlocuiesc o imagine cu alta pe peretele enclavei. Dar aceste detalii nu au prea mare importanţă, şi ele o ajută să vadă realitatea, sunt bune.

— Marie-Hélene, spun, vino să vezi.

Se ridică şi aleargă spre fereastră. Ştiu că nu se mai teme de mine şi că mă vede deja ca pe o mare jucărie de metal lustruit şi flexibil. M-am străduit să semăn ideii pe care ea şi-ar putea-o face despre viitor. Nu cu viitorul, ci cu ideea pe care şi-ar putea-o face despre viitor.

Afară – dar aceasta nu e o fereastră şi nu există un afară – oraşul este în ruine, dar de fapt nu este, pentru că acest timp e pierdut, scurs, îngropat. Dar ea vede ruinele oraşului printr-o fereastră, trei ore şi câteva minute după ce soarele a urcat pe cer. Şi ştie acum, fără a şti că ştie, că face parte din acest tablou

imobil, că zace, acolo, undeva, sub o bucată de perete prăbuşit şi ştie că trăieşte aici şi că priveşte. Spune:

— Totul e prăbuşit, sfărâmat.

Spun:

— Totul e distrus.

Ştiu că nu ştie ce înseamnă asta, că nu-şi va revedea, fără îndoială, niciodată sau, oricum, nu prea curând, nici familia, nici prietenii, că nu-şi va mai regăsi vreodată casa, camera, jucăriile, dar începe în ea ceva care o desprinde de ceea ce nu mai e decât o amintire.

În depărtare, o pâlnie mărginită de un val de pământ, apoi, dincoace de acest val, care împiedică să se vadă fundul încă roşu al pâlniei, ca o esplanadă circulară, un inel de vid şi de pace pe care relieful natural al terenului îl crestează uşor. La suprafaţă, o peliculă de sticlă care se fisurează încă, pe măsură ce se răceşte. Dacă fereastra ar fi fost deschisă, s-ar fi auzit trosnetele seci, şuieratul vaporilor care urcă din pământul copt la suprafaţă, prin fisuri, un capac de sticlă, un capac de email, pus pe oala în care apa prizonieră a pământului clocoteşte şi, aici, în apropiere, a umflat în băşici monstruoase pelicula superficială, mai întunecată, mai murdară, brăzdată de zgârieturi. Aici, căldura acestui soare nu a presat din prima clipă toată seva pământului.

Apoi încep ruinele. La început ele nu au mai mult de un centimetru înălţime. Abia dacă sunt vizibile. Aici a fost un oraş, dar chiar şi rădăcinile clădirilor sale au fost împrăştiate şi aceste ruine de un centimetru înălţime sunt ruinele ruinelor. Şi poate ruinele ruinelor ruinelor, căci în acest sector, destul de apropiat de centru, alte dezastre au devastat cândva clădiri mai vechi, care reapar acum. Apoi ruinele încep să crească după o funcţie simplă, care desenează un cerc imens la scara umană, ca şi cum o masă ovoidală ar fi lovit în acest loc Pământul, lăsând amprenta scobită şi exactă a contururilor ei. Fereastra de la care privim este amplasată în acest decor într-un punct unde ruinele nu depăşesc înălţimea unui om. Imaginea are deci un caracter paradoxal. Ea sugerează cu putere – dar probabil că Marie-Hélene nu a sesizat asta – că un edificiu a rămas intact în mijlocul câmpului de ruine.

Bineînţeles, nimic nu mişcă. Centrul este la mai puţin de şapte kilometri de aici. Nu mai există nici o plantă, nici o

insectă, decât poate, la adăpostul unei fisuri, vreun trib de microorganisme.

Spun:

— Totul este distrus ACUM. O bombă a căzut peste oraş. Una singură. Una mare de tot.

Ea nu mişcă. Fixează cu aviditate ruinele.

Mai spun:

— Există mâine. Un lung şir de zile. Şi undeva, în viitor, oameni care au ajuns la stele. Ai văzut stelele?

Înclină din cap.

— Noaptea. Nu prea des.

Spun:

— Sunt multe stele. Sunt mai multe stele decât oamenii care au trăit în acest oraş. Sunt mai multe stele decât toţi oamenii care trăiesc în acest moment pe Pământ. Sunt mai multe stele decât toţi oamenii care au existat vreodată în toate epocile, de-a lungul tuturor generaţiilor. Stele de toate formele, şi de toate mărimile, şi de toate culorile. În jurul multor stele se învârtesc planete. Unele seamănă cu aceasta, cu Pământul, şi pot fi locuite de oameni. Dar chiar planetele locuibile sunt mai numeroase decât toţi oamenii din toate timpurile. Aşa că cei din viitor, care călătoresc între stele, au hotărât să vină să caute toate fiinţele omeneşti din toate generaţiile care au trăit în toate secolele. Înţelegi?

Se întoarce spre mine, spre ceea ce ea crede că sunt.

— Există oameni care călătoresc între stele, ca la televizor, şi tu eşti un robot şi ai venit să mă cauţi ca să mă duci pe o altă planetă pentru că o bombă a distrus casa şi oraşul meu.

Spun:

— Oarecum. Mai există timpul, dimensiunea timp. Toate acestea, oamenii care călătoresc între stele şi care sunt prea puţini pentru a popula întregul Univers, şi care trimit maşini ca mine să caute fiinţele omeneşti din trecut, toate acestea sunt în viitor. Se vor întâmpla peste mult, mult timp.

— Atunci voi fi bătrână, spune ea.

Spun:

— Nu. Se poate călători în timp, aşa cum mergi pe o stradă, aşa cum poţi călători între stele. Vrei să mergi în acest viitor, vrei să pleci spre stele?

— Voi avea o planetă numai a mea?

— Vei putea să-ţi alegi o planetă. Vrei să pleci?

— Nu am bagaje, spune. Mi-ar trebui câteva lucruri.

Apoi priveşte oraşul şi începe să plângă. Aştept. Când începe să smiorcăie, îi dau o batistă de hârtie. Şi spun:

— Poţi pleca când vrei.

— Mi-e teamă, spune ea privindu-mă. Există oameni acolo? Nu voi cunoaşte pe nimeni.

— Există oameni. Diferiţi de toţi cei pe care i-ai cunoscut. Te aşteaptă.

— Călătoria nu e prea lungă?

— Cât ai privi peste umăr, spun. Dacă eşti gata, vino.

— Nu mă voi mai întoarce niciodată aici?

— Nu, spun. Nu cred.

Priveşte încă o dată ruinele. Spune:

— De ce oamenii din viitor nu reconstruiesc oraşul? De ce n-au împiedicat bomba să explodeze? Nu pot?

— Ar putea, spun. Dar nu vor. Ei cred că ceea ce a fost deja hotărât şi făcut merită uitarea. Ei cred că e mai bine să continui să laşi în urma ta lucrurile vechi şi uzate, decât să încerci să le cârpeşti.

— Atunci de ce mai rămâi aici?

— Pentru ceilalţi, spun. Pentru oamenii ca tine. Îi caut şi-i trimit în viitor.

— Unde-i cauţi?

— Sub cenuşă, răspund.

Ea ascultă un moment liniştea.

— Şi nu ţi-ar plăcea să mergi în stele?

— Nu ştiu, mărturisesc. N-am fost niciodată. N-am fost făcut pentru asta. Locul meu e aici. Şi acum.

Mă priveşte cu un aer de superioritate.

— Cred că nu eşti prea isteţ. Cred că de asta te-au lăsat aici. Doar oamenii inteligenţi merg în stele.

— Poate, spun.

— Vreau să plec, spune ea brusc. Nu-mi place locul ăsta.

— Bine, spun.

Şi trag perdeaua imaginară peste fereastra inexistentă.

* * *

O uşă se deschide, dreptunghi de lumină albă, foc rece: pragul anilor.

— E de ajuns să intri, spun eu. E de ajuns să intri în viitor. Stelele sunt de partea cealaltă.

Şi cum ea ezită sau nu înţelege, uşa înaintează către ea şi o încadrează şi ea dispare, aşa cum s-a mistuit în lumina acelui soare, fără să lase nici măcar umbra alungită şi dublă a picioarelor ei subţiri. Nu ştiu nici decât teoretic ce se află dincolo de uşă. N-am fost niciodată acolo. S-ar putea ca, la urma urmei, să nu fie nimic. Memoria îmi spune că am fost asamblat acolo, dar memoria mea nu are nici un raport direct cu realitatea. Sunt aici. Îndeplinesc o sarcină care constă în a face anumite lucruri şi a spune anumite lucruri, îi trec pe oameni dincolo, dar nu mă aventurez niciodată pe malurile fluviului, pe marginile faliei temporale. Nu ştiu dacă toate lucrurile pe care le spun sunt adevărate. Nu ştiu dacă cei din viitor, care m-au conceput şi fabricat, au decis într-adevăr să populeze întregul Univers sau măcar infima parte pe care ar putea-o ocupa mobilizând lanţul generaţiilor. S-ar putea ca ei să aibă pur şi simplu nevoie de mână de lucru sau de soldaţi pentru un război nesfârşit. Nu ştiu dacă îi mână mila sau orgoliul. Sau altceva. Ştiu numai ceea ce cred, pentru că a fost scris în mine.

Poate că fetiţa are dreptate. Poate că nu sunt prea deştept. Poate de asta continuu să fiu aici. Mă întreb dacă mi-ar plăcea totuşi să merg în stele.

Dar ştiu un lucru. Ştiu un lucru pe care nu i l-am spus fetiţei şi care face ca fiinţele omeneşti să nu aibă nevoie de mine în viitor, în viitorul strălucitor de stele, un lucru care îi aşteaptă dincolo de uşă şi despre care nu le vorbesc niciodată copiilor. Nu-i nevoie. Ei ştiu că sunt nemuritori.

* * *

Între timp, ceea ce rămâne din oraş pare imobil. Dar e o iluzie. Cenuşa se aşează.

* * *

Altul. Patruzeci şi patru de ani, trei luni şi zece zile. Piele mai roz decât cea a unui nou-născut. L-am tras puţin cam târziu din cuptor, o milionime de secundă prea târziu. Stratul cornos de pe suprafaţa pielii a avut timp să ardă şi poate chiar şi epiderma a fost puţin atinsă acolo unde nu era apărată de haine. Părul începuse de asemenea să ardă, şi genele şi sprâncenele. Şi pluteşte în jurul lui un miros de păr sau unghii calcinate. Uşor, dar insistent.

Nu-mi prea place. Nu sunt construit ca să pot avea asemenea emoţii, dar am tratat milioane de fiinţe omeneşti, toţi, asemănători, toţi diferiţi, şi pentru fiecare am văzut alte zeci, care erau tot atâţia gemeni, şi ghicesc ce vor spune, cum vor reacţiona, cum vor privi celălalt mal al vieţii lor. Cei mai surprinşi, poate, dar nu cei mai dificili sunt cei din Egipt, marii regi sau micii rentieri ai morţii, cei care au adunat ban cu ban, au muncit sau au cucerit spre a-şi oferi sub pământ o reşedinţă pe măsura mijloacelor lor, ce-i care şi-au consacrat viaţa asigurării confortului în moarte. Ei nu sunt deloc miraţi de situaţie. Ei ştiu că aveau să reînvie, chiar dacă n-o credeau, se simţiseră murind, cu bronzul ascuţit străpungându-le carnea adânc, sau roşi, sugrumaşi, arşi de boala. Sau pierind în foc. Sau în apa care le-a invadat cavernele corpului. Dar ceea ce nu înţeleg ei este cadrul, decorul, pentru că nu găsesc în juru-le o carte şi o comoară, vasele de pământ, colierele cu amulete, uleiul, grânele şi mierea. Mi s-a întâmplat să fiu insultat, mi s-a spus jefuitor de morminte. Ei ţin la proviziile făcute pentru călătorie.

Omul ăsta nu-mi place. Faţa îi este prea slabă, ochii înfundaţi în orbite, gura-pungă. Ţipa când l-am scos şi mai ţipă încă în liniştea enclavei. Dar prejudecăţile mele nu trebuie să-mi influenţeze cu nimic acţiunile. Aşa sunt făcut.

Îl trezesc.

Urlă:

— Unde?

Se opreşte.

— Îmi arde mâna, spune. Sunt în infern.

Îşi mângâie încet, cu mâna dreaptă, stânga, pe care o ţine ca şi cum ar legăna-o, desprinsă de el.

— Mi-am văzut mâna arzând, spune. Eram în infern. Am simţit flăcări pe faţă. Doctore, spune el privindu-mă, cum m-ai scos de acolo?

— N-ai fost în infern, spun. Ai asistat la începutul unei explozii termonucleare al cărei focar se găsea la mai puţin de paisprezece kilometri de locul unde te aflai, la circa douăsprezece mii de metri înălţime. Am comis o mică eroare. Te-am scos puţin cam târziu. Te rog să mă ierţi. Incidentul nu va avea nici o urmare. Am tratat deja acele părţi ale pielii care au fost superficial arse.

— Tu, tu, tu, începe el, m-ai scos de acolo, o bombă, cum ai făcut? Unde erai? Oraşul trebuie să fie într-un hal fără de hal. Mulţumescu-ţi, Doamne, că m-ai lăsat în viaţă. Chinezii sau ruşii? Presupun că la ora asta Moscova nu mai există. Sau Beijing. Sau amândouă. Mulţumesc, Doamne!

Îl privesc drept în faţă şi-i spun fără să mai aştept să-şi coboare ochii:

— Eşti în viaţă, dar n-ai supravieţuit. Oraşul unde şedeai la o masă de cafenea, în faţa unei băuturi dulci nealcoolizate, a fost distrus aproape în întregime. Ai murit în momentul distrugerii. Şi nu ştiu nimic despre originea conflictului. Asta nu intră în atribuţiile mele. De altfel, din punctul meu de vedere, acest conflict s-a terminat de mult.

— Glumeşti, spune. Vrei să-mi spui că m-ai găsit şi m-ai reanimat, tot tacâmul, gură la gură, transfuzie, reanimare, cort de oxigen. Cunosc. Am făcut războiul. Unde suntem acum? Într-un adăpost? Nici un risc de contaminare radioactivă?

— Regret, spun, că mă obligi să insist. Eşti mort. Erai mort. Într-un anume sens, rămâi mort pentru eternitate. Dar vi s-a oferit altă şansă. Într-un viitor, foarte îndepărtat de prezentul tău obiectiv, descendenţii oamenilor au ajuns la stele şi, în acelaşi timp, sau cam tot atunci, au găsit modalitatea de a se deplasa în timp, de a călători dintr-un mileniu într-altul, de la un an la altul. Au hotărât să folosească această putere pentru a-i readuce la viaţă pe toţi oamenii. Nu sunt medic în sensul în care folosiţi acest cuvânt. Am venit să te caut, prin timp, exact în momentul dinaintea morţii tale. Şi, dacă vrei, în câteva secunde, îţi pot oferi accesul la un viitor foarte îndepărtat. Acolo vei putea să-ţi alegi o lume după plac. Dar mai întâi va trebui să înţelegi ce înseamnă asta.

— Aşteaptă, spune el ridicându-se într-un cot şi aşezându-se mai bine pe masa de operaţie, nu prea pricep, cred că nu te-am urmărit prea bine, probabil şocul te-a tâmpit, îmi spui că eram mort şi m-ai înviat, asta-i ca-n catehism, ca la sfârşitul vremurilor, când cei drepţi vor fi înviaţi, nu, toţi oamenii, iar drepţii vor merge în rai şi păcătoşii în iad, unde sunt deja ruşii, chinezii şi o grămadă de arăboi, toţi păgâni, atei şi comunişti, dar nu semeni cu un înger, câtuşi de puţin, şi nu ştiu dacă pot avea încredere în tine. M-ai târât într-un adăpost, ai, şi-ai

început să vorbeşti aiurea, fiindcă suntem încolţiţi aici ca nişte şobolani?

Se teme acum. Tace, fiindcă are gura uscată şi plămânii goi. Dacă maşina de delirat pe care o are în cap s-ar putea opri o clipă, dacă ar putea privi o secundă lucrurile aşa cum sunt, în jurul lui, ar înţelege. Dar nu poate. Aşa cum nu o pot face nici cea mai mare parte a fiinţelor omeneşti, în afară de copii şi în afară de acel om, găsit mai de mult aici, care, fără un cuvânt, s-a ridicat de pe pat, m-a privit şi a ieşit pe uşă, fără ezitare, dintr-o singură mişcare.

— Mai gândeşte-te, spun cu o voce calmă, profesională. Nu exista în oraşul în care te afli nici un adăpost care te-ar fi putut proteja de efectele unei explozii termonucleare la o distanţă atât de mică. O ştii prea bine. Toate fiinţele omeneşti adulte pe care le-am tratat înaintea ta o ştiau. E clar că locul în care te afli nu e o pivniţă. Practic, nici un fel de pivniţă n-ar rezista la această distanţă de hipocentru. Îţi voi arăta starea oraşului în care trăiai, la circa trei ore după momentul morţii tale.

Fac gestul de a trage perdeaua din faţa ferestrei. El sare jos de pe masă. Mă îmbrânceşte fără să mă vadă. Crede că mă îmbrânceşte şi nici măcar nu se miră că n-a întâlnit nici o rezistenţă. Priveşte. Spinarea i se înconvoaie. Cu un gest maşinal, îşi ridică pantalonii care începuseră să-i alunece.

— Doamne Dumnezeule, spune.

Răuflă. Se dă înapoi.

— De acord, spune. De acord. Nu mai e nimic. Sunt fericit că n-aveam pe nimeni acolo. N-am familie. Doar mama, într-o căsuţă la ţară. Colegii, dar asta nu contează. Totuşi, ticăloşii… Sper că n-au ajuns în paradis. Sper că au primit o chelfăneală zdravănă. De acord, te cred. Am fost mort şi acum am înviat, aşa cum scrie în cartea cea mare. Dar, totuşi, găsesc că nu ai nimic supranatural…

— N-am nimic supranatural, spun. Te-am împiedicat să mori şi-acum te voi trimite în viitor – unde eşti aşteptat – prin mijloace naturale, aşa cum am făcut pentru milioane de fiinţe omeneşti înaintea ta, fără discriminări de rasă, religie sau naţionalitate. Dacă ţii să dai un nume acestui proces, numeşte-l un proces ştiinţific. S-a scurs un timp enorm între fabricarea bombei care a pus capăt primei tale vieţi şi descoperirea

principiului care mi-a permis să te caut sub cenuşă. Dar în tot acest timp, au fost folosite aceleaşi metode. Scopurile s-au modificat, poate, între timp, dar scopurile n-au prea mult de-a face cu ştiinţa.

Fac o pauză. Apoi îi spun:

— Îmi pare bine că n-ai pe nimeni de plâns, în afară, fără îndoială, de mama ta. Aşa că va fi mai uşor. Aşa ar fi trebuit să-şi organizeze fiinţele omeneşti prima viaţă, dacă ar fi ştiut, liberi şi fără nici o legătură. Acum ai eternitatea în faţă.

Se întoarce dintr-o zvâcnire, ca şi cum l-aş fi lovit. Abia acum mă vede într-adevăr. Se albeşte. Gura i se întredeschide, buzele încep să-i tremure. Are un aer jalnic şi monstruos. Aşa sunt adesea fiinţele omeneşti în cursul primei vieţi, când se tem. Mă întreb ce vor deveni la capătul primului lor milion de ani.

Încearcă să răcnească:

— Eşti…

Inspiră cu greutate.

— O maşină. Un soi de… Robot, de maşină. Eşti o porcărie de tinichea. Mă las tras de limbă de o maşinărie.

— Bineînţeles, spun, sunt o maşină. Fiinţele omeneşti n-au timp de pierdut cu treburi de rutină. Ele îşi consacră existenţa, care nu are sfârşit, vieţii şi creaţiei. Niciodată o fiinţă omenească nu face de două ori acelaşi gest. A doua oară îl lasă unei maşini.

— Nu vreau, spune el, nu vreau, nu vreau o lume, o viaţă dominată de maşini. Nu vreau să primesc ordine de la ele. Şi eu care te credeam un fel de înger, un trimis al lui Dumnezeu cel atotputernic, venit să mă ia şi să mă ducă să mă aşeze la dreapta lui…

Aştept. Spun:

— Trebuie să înveţi să priveşti realitatea în faţă. Maşinile au fost create de oameni pentru a-i servi pe oameni. Sunt la dispoziţia ta. Acestea sunt condiţiile făgăduielii. Sudoarea frunţii îţi va aparţine de acum înainte. N-o să trebuiască decât să fii tu cel adevărat şi să trăieşti. Ştiu că va fi greu. Dar ai o eternitate ca să te obişnuieşti.

Îşi înghite saliva, repetă cuvântul.

— Eternitate.

— Bineînţeles. Cel care a scăpat o dată morţii, n-o mai poate întâlni. Vei trăi atâta timp cât va dura acest univers şi

poate mai mult, deşi nu stă în putinţa mea să cunosc asemenea lucruri. Dacă ţi s-ar întâmpla un accident, ai fi automat decalat în timp. În plus, ai dreptul la tinereţea veşnică. Şi dacă trupul prezintă vreo defecţiune ori nu-ţi place, va fi modificat după cum vei dori. Poţi alege între a rămâne aşa cum eşti sau a deveni cu totul diferit, un peşte sau o pasăre sau o fiinţă care trăieşte în foc ori în spaţiu. Toate acestea te aşteaptă.

Ridică un deget spre mine, ca pe o armă.

— Ştiu ce eşti, spune… Cum se zice?… Satana… Vade retro, satanas… Eşti o creatură a Diavolului. Vrei să-mi răpeşti nemurirea sufletului, propunându-mi eternitatea cărnii. M-ai împiedicat să mor ca să-mi închizi porţile paradisului. Dumnezeule atotputernic, ajută-mă! Sunt un martir, am fost ars de viu, am dreptul la recompensa martirilor. Toată viaţa am fost bun şi pios şi-am suferit. Şi niciodată n-am cedat ispitei, sau foarte puţin… Cred în Dumnezeu şi în sfinţii săi şi în mântuirea veşnică. Pleacă, pleacă!

— Ai suferit. Ştiu asta. Ai fost singur. Ţi-ai făcut o anumită idee despre lume şi viaţă. Acum nu mai e nevoie să suferi. Acum îţi este oferit tot ce au putut visa oamenii timpului tău şi ai trecutului tău. Ia. Îţi aparţine.

— Nu te cred, spune. Eşti un trimis al Diavolului şi minţi. Ştiu bine că am întrezărit flăcările iadului. Acolo încerci să mă târăşti.

— Fii logic, spun. Flăcările pe care le-ai văzut erau ale bombei. Te-am smuls acestei morţi, acestui iad, dacă preferi, şi de ce aş fi făcut-o dacă aş fi vrut să te arunc din nou acolo?

— Ca să mă ispiteşti, ca să-mi răpeşti sufletul meu nemuritor. Maşinile sunt emisarii Satanei. Sufletul meu curat… Moartea, un moment dificil… Purgatoriul poate… Apoi fericirea veşnică a cerurilor.

Simt că treaba a pornit prost. Se întâmplă şi asta uneori. Teoretic, aş putea să-l silesc, să-l adorm şi să-l expediez în viitor. Dar viitorul nu se interesează de acest gen de nebunie. Dacă i-ar fi fost bolnav corpul, l-aş fi putut vindeca. Dar are corpul sănătos, pe cât e posibil în această epocă. Bolnav îi este spiritul, şi doar o fiinţă omenească ar avea dreptul, dacă ar vrea, să retuşeze în harababura amintirilor acestui om ceea ce-l împiedică să treacă peste falie, să ajungă pe celălalt mal. Practic, nu pot să-l silesc. Această neputinţă este construită în

mine. Doar o fiinţă omenească sau el însuşi mi-ar putea ordona să o înving. Şi, aici şi acum, el e singur.

Fac un ultim efort.

— Aş putea să-ţi arăt sufletul, spun. Nu este curat cum îl crezi, deşi asta nu are nici o importanţă, şi nici măcar sens, după înţelegerea mea. Vrei să-ţi arăt ce se găseşte în sufletul tău? Crede-mă, după propriile tale criterii, n-ai avea nici o şansă să ajungi în acest paradis. Ai putea măcar să încerci să profiţi de eternitate, ca să-ţi pui puţină ordine în coşmaruri. Vrei să-ţi arăt sufletul?

— Nu, nu, nu, geme el. Îmi ştiu sufletul curat şi cinstit, îndepărtează cupa aceasta de buzele mele. Doamne, cruţă-mă de această ispită… Tu îmi cunoşti intenţiile…

— Ascultă, spun, şi ridic vocea pentru că el îşi acoperă urechile.

Cuvintele, vocea, sunt singurele cu care îmi este permis să ajung la fiinţele omeneşti, vocea şi raţiunea sunt singurele arme ce mi-au fost date deşi, teoretic, aş putea stinge şi aprinde stele, aş putea sufla peste flacăra acestui soare şi aş putea frâna căderea secundelor şi trimite fluviile înapoi la izvoare, singurele arme prin care pot face o fiinţă omenească să privească realitatea în faţă, căci un om nu se convinge cu forţa; asta umanii au învăţat-o, au sfârşit prin a o învăţa de-a lungul miriadelor de ani de existenţă a speciei lor, şi asta ne-au învăţat şi pe noi. Un om constrâns nu e un om, şi nefiind un om nu are ce căuta în eternitate.

— Ascultă, eu sunt un „luntraş”, am ajutat milioane de oameni în primele momente de dincoace de moarte. I-am ascultat şi le cunosc credinţele şi, prin construcţie, le respect, aşa cum o respect şi pe a ta. Nu pot hotărî asupra obiectivităţii lor şi chiar dacă aş putea, n-aş face-o, căci e treaba lor să hotărască. Dar le-am văzut credinţele prăbuşindu-se mai repede decât se împuţinează munţii în râuri de nisip şi am văzut oamenii schimbându-le de atâtea ori încât, dacă ai putea întrezări experienţa pe care o am în această privinţă sau măcar a mia parte din ea, te-ai răzgândi. Am văzut bărbaţi şi femei a căror misiune era să răspândească asemenea credinţe. Dar niciodată nu erau aceleaşi; şi erau acolo lucruri care ţineau de viaţa lor veche, care răspundeau unor nevoi pe care le resimţeau pentru că erau singuri, nefericiţi, oprimaţi, sau

trebuia să găsească o justificare sentimentului lor de superioritate, sau pentru că ştiau că vor muri fără să fi trăit şi nu se puteau resemna. Dar ajunşi aici, aşa ca tine acum, toate aceste lucruri erau moarte, şterse, inutile. Nu mai ai nimic de aşteptat. Nici pedeapsă, nici răsplată. Eşti aici. Eşti dincoace. Eşti în prezent.

Vocea îi tremură când spune:

— Îndrăzneşti să spui, crezi tu că nu am suflet nemuritor?

— Nu ştiu nimic despre asta, spun. Nu sunt teolog. Nu cred că există o maşină-teolog. Să admitem că ai un suflet nemuritor. De ce atunci ceea ce ar aştepta el n-ar fi de fapt sfârşitul acestui Univers? Închipuie-ţi că, în lumea ta, te-ai îmbolnăvi. Nu cred că ar fi interzis să fii îngrijit ca să fii împiedicat să mori.

Îmi spun în sine-mi că argumentul este slab: a fost folosit de prea multe ori. Aşa sunt oamenii. Ştiu deja că am pierdut.

— Asta nu-i, spune el, asta nu-i deloc acelaşi lucru. Aveam certitudinea că voi muri, acum mi-o iei, mi-o furi. Să nu mai fii, să nu mai suferi, să te pierzi la sânul Domnului. Mi-ai promis eternitatea, eternitatea materiei. N-ai nici un sentiment uman. O eternitate de maşină. Asta e. Turnată în metal şi sticlă.

— Maşinile nu sunt nemuritoare, spun eu. Numai oamenii devin nemuritori.

Dar nu mă aude.

— Să alungi, să înlături mereu momentul liniştii. Oh, dacă mă forţezi, am să mă omor!

— Cred că eşti bolnav, spun. De fapt, ştiu că eşti bolnav. Dar nu pot face nimic. Înseşi credinţele tale îţi promit o suferinţă eternă dacă te sinucizi; şi vorbeşti de această intenţie…

— E vina ta. De ce nu m-ai lăsat în pace?

— În cuptorul acela? Sub dogoarea bombei?

— Să-mi trăiesc moartea! Spune el.

— Vrei într-adevăr asta?

— E tot ce doresc mai mult pe lume, spune el. Dumnezeu va înţelege.

— Eşti liber, acum. Vei suferi foarte puţin. Vei dispărea. Eşti într-adevăr sigur că asta vrei?

— Da, spune el.

Vocea nu-i este fermă, ci încăpăţânată.

— Mă mâhneşti, spun eu. Funcţia mea este să-i readuc pe oameni la viaţă. Nu să-i afund în uitare. Poţi să te gândeşti. Poţi să te gândeşti oricât. Aş putea să te las pe o lume de tranzit tot timpul necesar. În limbajul tău asta s-ar numi purgatoriu.

— Nu mă mai ispiti, spune el frângându-şi mâinile.

— Sunt dezolat, dar trebuie să te mai întreb o dată. Asta-i regula. Vrei, într-adevăr, să te duc înapoi de unde te-am luat? Şi acum?

— E dorinţa mea cea mai scumpă, spune el.

Vocea îi sună fals, fraza este împrumutată. A scos-o din stocul de formule gata făcute care-i umplu memoria. Fiindcă îi e teamă. Şi crede în sinceritatea lui.

— Fie, spun. Adio.

* * *

Se întoarce acolo, în oraşul care se topeşte sub atingerea acestui soare, în ciclul vieţii şi al morţii. Îşi va privi o fracţiune de secundă moartea mergând către el şi poate că deja regretă, poate că în el s-a aprins o lumină care l-a făcut să înţeleagă, în sfârşit. E prea târziu şi nu e prea târziu. Totul e scris. Într-o zi, dacă termenul are sens, voi merge – altul va merge – să-l scoată iar de-acolo. Undeva în adâncul omului există însă ceva care ignoră timpul, iar experienţa morţii inutile poate urca pe firul vieţii acestui om, fără ştirea lui, putând astfel atinge punctul unde aşteptarea morţii a stins speranţa vieţii.

Aşa sunt fiinţele omeneşti. Nu e prima dată. Există în ei, în unii dintre ei, care au trăit în anumite condiţii, căci oamenii înşişi sunt aserviţi mediului lor, o teribilă dorinţă de distrugere. Ştiu mai multe despre acest subiect decât aproape toţi oamenii care nu şi-au trăit decât prima viaţă. Ştiu că poartă în ei o umbră şi că această umbră le ascunde prezentul şi îi împinge spre viitor, şi că nu se pot împiedica să-şi lase spiritul să alerge până la imaginea sfârşitului lor, şi că toată viaţa îşi respiră mireasma morţii şi rămân în aşteptare. Şi cunosc o parte din secretul lor. Această umbră e celălalt. Această umbră e tot ce ei ascund de teama de a nu displăcea celuilalt, e tot ce resimt din ideea de celălalt, e tot ce visează ei să împrumute de la celălalt. Nu pot trăi unul fără celălalt, şi celălalt îl devoră. Contactul oamenilor nu e bun pentru om. Aleargă prin secunde, fugind de ceea ce poartă cu ei… Şi asta-i ceea ce trebuie să lase aici, umbra care-i

împinge către moarte şi minciunile pe care le inventează pentru a suporta chinul surd al fricii. Trebuie să le lase aici.

Oamenii nu mor. Începând de aici, nu mai mor. Şi nimic, şi nimeni – nici măcar un om – n-ar putea suporta să-şi aştepte moartea, să poarte umbra în el, de-a lungul eternităţii.

* * *

Între timp, vă pot povesti ceva.

Există o maşină care umblă peste tot în lume, spunând: „La dracu' cu oamenii, îi readuc la viaţă numai ca să-i f… la cap!” Utilizarea acestei metafore nu este cam neobişnuită pentru o maşină?

* * *

Înainte de a se prăbuşi, oraşul este un munte fisurat, cariat de milioane de alveole, schelet de piatră, colonie de polipi emigraţi din mare. Cunosc culoarele închise de uşi şi pereţii unghiulari. Pesemne că oamenii au ţâşnit din pământ, pentru că aproape la toţi pare să le fi plăcut să-şi îndese pământ peste creştete. Fiecare fisură, cea mai mică gaură este populată. Limita rezervată în acest timp unui om este o cameră. Altădată era altfel. Unii îşi locuiau doar corpul. Aveau doar pereţii în loc de oglinzi, ca şi cum fragilitatea locuinţelor lor i-ar fi apăsat.

Ceea ce acest soare şterge îi lasă, în sfârşit, goi.

Amestecaţi unul cu altul, prinşi unul într-altul, a trebuit să-i readuc împreună. Se mai întâmplă. Oamenii pot muri în timpul oricărui act. I-am desprins, i-am lungit unul lângă celălalt şi i-am separat, deşi se ating încă.

Bărbatul deschide ochii, mă priveşte şi întreabă;

— Ce se întâmplă?

— S-a întâmplat, răspund eu, accentuând pe cuvinte, încât să priceapă.

Aş putea să-i arăt oraşul, ce-a mai rămas din oraş. Dar e prea devreme. Şi nu e necesar. Îţi aminteşte de strălucirea întrevăzută înainte ca frontul de lumină să-l atingă şi de pereţii deveniţi transparenţi sub razele acelui soare. Şi e inteligent.

— Şi n-am murit?

O notă de neîncredere în vocea lui.

— Moartea nu există, spun. E mai bine să acceptaţi această idee. Sunteţi şi nu sunteţi morţi. Ar trebui să spun că eraţi morţi şi nu mai sunteţi. Dar ar fi fals. Aşa cum sunteţi, n-aţi fost niciodată morţi.

Îşi examinează cu atenţie mâinile.

— Sunt chiar viu.

Nu este o întrebare, ci o constatare. Îşi aşează mâna pe şoldul femeii. Şi constată că doarme adânc. Mă priveşte din nou.

— Ne-aţi salvat, spune.

— Am venit să vă caut. Acolo unde eraţi. Aşa cum eraţi. Cu puţin înainte.

Îşi duce instinctiv mâna la sex, acoperindu-şi-l şi roşeşte.

— Tocmai făceam…, spune el.

Ezită, pare mai mult surprins decât stingherit. Iau o figură neutră, un ton neutru. Ştiu că oamenii acestei epoci respectă, în general, o întreagă gamă de ritualuri complexe şi interdicţii subtile privitor la ceea ce este legat de intimitatea lor. Cel puţin faţă de un străin.

— Ar trebui s-o trezeşti, spun. E mai bine s-o faci chiar tu. Ajunge un gest.

— Aşteaptă. Trebuie mai întâi să înţeleg.

Există o nuanţă de autoritate în vocea lui. Simt că, în mod confuz, el ştie ce sunt.

— Oraşul. N-a mai rămas nimic din el?

— A rămas pământul, spun. Fundaţiile. Şi deasupra fundaţiilor, cenuşa. Dar din oraşul pe care-l ştiai, nu, n-a mai rămas nimic.

Inspiră adânc. Ştiu că a venit momentul neîncrederii. Şi, de asemenea, momentul când începe să creadă într-adevăr în ceea ce s-a întâmplat, că e viu, că oraşul e distrus, că războiul a avut loc.

— De unde vii? Întreabă.

Răspund simplu:

— Din prezent.

Fiindcă mă adresez lui, nu-i pot răspunde altfel. Pentru mine, sub rezerva câtorva limite obiective, nu contează când este prezentul. La fel pentru el, care nu este un om obişnuit. Dar rareori până acum am îndrăznit să răspund atât de direct întrebărilor unui om. Asta face misiunea mea şi mai interesantă. Fiecare om e diferit.

— Şi cum te deplasezi? Întreabă el.

M-a surprins. Nu atât întrebarea, cât tonul. Fiinţele omeneşti nu ne pot surprinde decât cu lucrurile prin care noi suntem radical diferiţi de ei. Ei nu sunt numai diferiţi. Ei pot fi

imprevizibili. Şi ăsta este. E contrariul unei maşini. Nu calculează. Reacţionează în funcţie de situaţie.

Spun:

— În timp.

Tace. Aşteaptă. Lasă tăcerea să ia forma unei întrebări. Simt că va trebui să-i consacru mult timp, să-i vorbesc îndelung. Nu asta are importanţă. Dar lucrurile sunt întotdeauna mai dificile cu oamenii inteligenţi ai acestor epoci. Trebuie să-i conving.

— Vin din viitor, spun. Vin dintr-un viitor foarte îndepărtat, unde ştim să călătorim între stele şi să reaşezăm timpul. Meseria mea este aceea de a smulge în chiar secunda morţii lor toate fiinţele omeneşti care au trăit şi de a-i trimite în acest viitor, spre a găsi acolo lumea pe care o doresc.

Pare interesat.

— Improbabil şi logic, spune el. E posibil. Dacă vreodată oamenii vor avea puterea de a face să reînvie toţi morţii, o vor face. Chiar dacă ar fi numai din curiozitate. Şi presupun că, văzută dintr-o eră atât de depărtată, diferenţa între amici şi inamici nu mai are nici un sens. Şi sunt recuperaţi cu toţii. Dar la ce bun? Pentru a câştiga câţiva ani.

— Nu, spun, sigur de mine. Oamenii nu mai mor.

Râde, se aşează pe marginea mesei.

— Nemuritori. Nici mai mult, nici mai puţin! Dar spune-mi, probabil că sunt o mulţime acolo, dacă nu uiţi pe nimeni?

— Ei au străbătut Universul şi l-au găsit vast. Şi s-au gândit că, pentru a-l umple, toată omenirea n-ar fi de ajuns.

— Şi nu-i nimeni acolo sus? Nici un prim ocupant? Nici o concurenţă?

— Asta nu mai e de competenţa mea, spun, cu umilinţă. Veţi vedea singur ce-i acolo. Dar pot să vă asigur că nu spaţiul lipseşte.

Fluieră încetişor printre dinţi. Se scarpină pe coapsă.

— Aş vrea să te văd aşa cum eşti, spune. Mă îndoiesc că semeni într-adevăr cu un bătrân medic de familie.

Spun:

— E uşor.

Mă vede aşa cum sunt. Nu e înspăimântat. Poate puţin mirat. Nu mă vede aşa cum sunt într-adevăr. Nu poate. Dar nici nu-i ascund nimic. Nu-i nevoie.

— Altceva nu înţeleg. Cum ai făcut pentru a ne reanima? Cred că nu mai rămăsese mare lucru din noi.

— E simplu, spun. Plonjez în timp şi pescuiesc corpurile puţin înainte de a muri.

— De ce nu şi înainte? De ce nu atunci când sunt la apogeul vieţii lor?

— Pentru că ar lăsa un gol, spun. Şi acest gol ar submina timpul. S-ar prăbuşi asupra lui însuşi ca un teren împânzit de galerii.

În ce priveşte celălalt motiv, tac. Ei trebuie să-şi ducă vieţile până la capăt, pentru că aceste vieţi le aparţin. Dar asta îi scapă încă.

— Pricep, răspunde.

Se gândeşte şi spune:

— Dar chiar şi înlăturând toate aceste corpuri moarte, laşi un gol în timp. Atunci când trăiam, exista o profesiune care consta în a îngropa corpurile.

Aşa sunt fiinţele omeneşti. Raţionează ca şi noi. Câteodată.

— Las în loc o copie, spun. O copie exactă. Aproape la moleculă. Trebuie să fie foarte minuţioasă, deşi până acum n-am avut probleme.

El frământă toate acestea în minte.

— Şi răniţii, senilii, toţi cei care crapă de cancer sau infarct, de ciumă sau lepră, sau de arsura napalmului, cei zdrobiţi, înecaţi, asfixiaţi, intoxicaţi, şi pe ăştia-i pescuieşti şi-i trimiţi să se plimbe prin preriile galactice ale măreţului viitor?

— Exact, răspund. Îi repar şi nu vor mai muri niciodată.

Îşi loveşte genunchii cu pumnii strânşi.

— Am avut baftă, spune. A naibii baftă! În condiţiile astea, e mai bine să mori de tânăr. Să trăieşti războaiele! Ce oroare, Doamne! Ce oroare trebuie să fie… Îmi închipui ce frumos e măreţul viitor. Un azil de boşorogi care nu mai termină de murit…

Îmi închipui ce vede. Ştiu ce vede, pentru că toate fiinţele omeneşti pe care le-am trezit au lăsat în mine o urmă şi, deşi diferit de ei, am devenit în parte ca ei şi sunt impregnat de temerile şi dorinţele lor. Cunosc teama de moarte ca şi cum aş putea muri. Cunosc dorinţa de dragoste ca şi cum aş putea face dragoste. Cunosc spaima de a te desface, de a te dezagrega,

fiecare secvenţă de timp erodând – până devine un grăunte de nisip – fragila şi încăpăţânata materie a aparenţei şi a memoriei şi teama, redusă, la a trăi în regret. Ştiu ce vede. Un univers bântuit de bătrâni, imense cohorte cărunte bâjbâind pe sub cerurile vaste şi indiferente. Un univers-azil. Omenirea care nu mai sfârşeşte de tremurat, de tuşit, de scuipat, agitându-se pe corzile debile ale membrelor strâmbe, târându-se spre nicăieri, ştirbi şi cheli, cu pielea zbârcită şi flască, într-un nesfârşit sorb de amintiri. Îi vede pe amputaţi, pe diformi, pe şchiopi menţinuţi intacţi în eprubetele prezentului etern. Stelele stingându-se şi oamenii durând veşnic în noaptea luminii lor moarte.

Spun:

— Nu. Ei ştiu, acolo, să anuleze efectul anilor. Să înnoade ceea ce a fost deznodat. Să regenereze ceea ce a degenerat. Să redea ceea ce a fost pierdut. Un bătrân poate deveni copil, aşa cum un copil poate deveni adult.

— Interesant, spune. Dar nu vreau să redevin copil.

— Nu-i nevoie. Fiecare îşi alege perioada din viaţă care-i convine. Puţini aleg copilăria.

— Fie, spune el. Admit că s-ar putea învinge local entropia, că s-ar putea face ca celulele să se reproducă, să se regenereze, că s-ar putea face să crească la loc un membru. Şopârlele au reuşit asta de milioane de ani, iar noi nu eram departe. Dar celulele nervoase? Din câte ştiu, un om trecut de copilărie pierde în fiecare zi zeci de mii. Asta îl şi omoară, de fapt, până la urmă.

— Pot fi reînvăţate să se divizeze, ca şi celelalte.

— Şi memoria?

— Uitarea e chiar atât de îngrozitoare?

Râde.

— Nu. Mă gândeam la altceva. Să admitem că aş deveni nemuritor, aşa cum pretinzi. În acest moment, am amintirile mele. Absurde sau esenţiale, măsurate de senzorii conştiinţei mele. Sunt ceea ce sunt amintirile mele. Dar într-o sută, într-o mie, într-un milion de ani, dacă voi trăi atât, voi acumula mai multă experienţă decât îmi va încăpea în ţeastă. Nu voi mai putea învăţa nimic. Voi fi blocat în trecut, prizonier al memoriei mele, într-un anume fel mort, un mort ambulant, dacă vrei, dar mumificat, iar ochii mei vor vedea mereu ziua de ieri într-o lume care se schimbă, se va schimba mereu. Îmi oferi propriul meu

craniu drept mormânt? Căuşul palmelor mele e destul de adânc pentru a cuprinde marea?

Adaugă, cu un aer de sfidare:

— Sau aţi inventat poate şi o radieră pentru amintiri? Trebuie ca o dată la un secol să-ţi speli creierul?

Răspund:

— Ştii ce e aceea o hologramă?

Aprobă, cu o înclinare a capului. Dar vreau să fiu sigur, şi continuu:

— E o formă elementară de memorie, un fel de fotografie totală, care a fost inventată cam în epoca dumneavoastră. Să luăm o hologramă care reproduce un obiect, o figură, un personaj. S-o rupem în două. Imaginea iniţială continuă să existe, completă, pe fiecare fragment. În principiu, fiecare punct al hologramei păstrează în totalitate scena originală. Dar, în practică, există o limită care ţine de natura luminii şi de aceea a suportului. Pentru orice trebuie plătit un preţ. Un fragment de hologramă va furniza o imagine mai puţin clară decât holograma întreagă. Va fi mai întunecată. Se va vedea granulaţia. Liniile mari se vor păstra mult timp dacă vom continua diviziunea, dar detaliile se vor pierde.

— Ştiu toate astea, spune el uşor agasat. Sunt… Eram un om de ştiinţă. Eşti cumva o maşină de învăţat?

— Într-un fel, da, spun. Dar nu predau noţiuni tehnice. Intenţia mea e acum doar să vă ajut în a înţelege, propunându-vă o analogie. Orice memorie biologică – şi unele memorii mecanice – se comportă în anumite limite, ca o hologramă. Atunci când într-un creier se pierd neuroni, amintirile nu se şterg, dar îşi pierd din claritate, devin mai abstracte, detaliile se estompează. Pe măsură ce o fiinţă omenească îmbătrâneşte, în cursul primei sale vieţi, memoria îi slăbeşte, îi vine din ce în ce mai greu să reţină impresii noi, exact ca o placă fotografică ce se saturează progresiv. Experienţele sale cele mai vechi rămân cele mai vii, pentru că s-au depus, într-un fel, pe o placă virgină. Imaginea lor totală se găseşte înregistrată pe miliarde de neuroni, astfel încât dispariţia a câteva milioane dintre ei abia dacă o înceţoşează puţin. O singură expunere a fost de ajuns; pe când mai târziu, omului îi vor fi necesare numeroase repetări pentru a învăţa şi a înţelege. Poate de asta le vine greu fiinţelor omeneşti să nu mai acţioneze ca nişte copii, în timpul primei lor

vieţi. Dar, pentru moment, ceea ce trebuie bine înţeles, este că informaţiile memoriale nu sunt înmagazinate într-un punct anume al creierului. Fiecare din ele e răspândită pe o vastă populaţie de neuroni, dacă nu chiar în întregul sistem nervos, aşa cum imaginea întregii holograme e virtual prezentă în fiecare din fragmentele ei.

Sare jos de pe masă, uşor, pentru a nu-şi trezi partenera, şi merge până la fereastră; perdeaua dispare sub degetele lui, dar nu se miră. Priveşte oraşul. În gâtlej i se formează cuvinte pe care nu le pronunţă, dar pe care le aud: „Bine lucrat”.

Deodată transpiră. Priveşte rămăşiţele oraşului, dar ştiu că mă ascultă. Spune:

— Interesantă teorie. Şi aplicarea?

Spun:

— Atunci când celulele nervoase noi iau locul celor care dispar, ele sunt virgine, avide de informaţii proaspete. Dar pe măsură ce numărul vechilor neuroni scade, amintirile pe care aceştia le poartă îşi pierd precizia, se îndepărtează. Dacă nu sunt readuse în conştiinţă, transferate pe suporturi noi, dispar până la urmă, se adâncesc în noapte. Astfel că doar un nemuritor ştie într-adevăr ce e uitarea. El călătoreşte pe o undă de timp. Ai văzut vreodată un surfer pe creasta unui val? Eu, nu. Dar m-am gândit la asta. Închipuie-ţi un val imens rostogolindu-se pe un ocean infinit. În spatele lui, orizontul mărgineşte marea. La fel şi în faţa lui. Dar el se ţine pe scândura lui, prezentul, şi poartă orizontul în privire.

— Ai fi putut fi un bun poet, spune el, fără să întoarcă capul.

Sesizez ironia.

— Mulţumesc, spun. Am fost construit pentru a vorbi fiinţelor omeneşti şi mi se întâmplă să cred că m-am perfecţionat în contact cu ei.

— Într-o zi, spune el încet, voi uita acest loc, care nu este ce pare a fi, şi acest oraş care nu mai este. Şi chiar această femeie. Voi şti doar că trăiesc şi că am trăit şi cu câteva zeci de ani mai înainte, sau cu un secol sau două. Şi mai înainte, tenebrele, sau negura, mai degrabă. Voi muri puţin cu fiecare clipă şi mă voi naşte câte puţin mereu. Nu voi avea nimic de spus despre acest timp. Ba da, poate o mireasmă, o tentă din culoarea cerului, un sunet ciudat, parfumul unei femei.

Nemurirea voastră e o proastă afacere pentru istorici. Unul dintre nemuritorii voştri născut în secolul lui Augustus n-ar şti ce să le spună mai mult despre Roma decât banalităţile din manuale.

— Dacă vrei, spun, te poţi înconjura cu memorii mecanice. Suntem aici pentru a ne aminti. Îţi poţi înregistra fiecare act, fiecare cuvânt.

— Pentru cine? Pentru ce? Nu mi-au plăcut niciodată arhivele. La urma urmei, viaţa nu înseamnă memorie.

Dacă aş fi om, m-aş bucura, căci ştiu că a întrevăzut cealaltă margine a fisurii, celălalt mal al fluviului, la momentul potrivit, exact în clipa în care trebuie şi nimic nu mai e la fel, realitatea, după adevăr, şi-a făcut treaba şi el atinge cealaltă parte şi nu-i mai rămâne decât să pună piciorul acolo şi să se înstăpânească, şi spun: „Viaţa este mult mai mult decât memoria”. Şi dacă aş fi un om m-aş întrista, căci memoria mea este nelimitată şi va sfârşi doar o dată cu mine, oamenii pot uita, eu nu, dacă aş putea uita ca ei, aş putea crea poate, în loc să fiu un luntraş, un contabil al fişierelor centrale ale legendei.

Dar sunt o maşină, şi tristeţea, prin construcţie, îmi e la fel de străină ca şi bucuria sau uitarea.

Se întoarce şi mă fixează, şi ochii lui inspectează pereţii sălii, şi am impresia că vede că aceşti pereţi nu există cu adevărat, că acesta nu e un loc, ci o iluzie, un reflex proiectat pentru a ajuta trecerea.

Dar oamenii, prin construcţie, nu percep decât anumite dimensiuni.

— Şi aş putea refuza? Totul? Călătoria în timp, stelele, nemurirea?

— Unii o fac, răspund.

Întinde o mână spre femeie. Se joacă cu o buclă a părului ei.

— Prea e frumos, spune. Viitorul, spaţiul, civilizaţiile fantastice şi eternitatea pentru a le descoperi. Prea frumos pentru… Pentru un primitiv. Ce-mi dovedeşte că nu mă minţi?

— Nimic, spun. Trăieşti.

— Cum e acolo?

— Nu ştiu, spun. N-am fost niciodată acolo.

— Aş fi un străin pierdut într-o lume necunoscută.

— Vi s-a mai întâmplat deja o dată, spun.

— Şi ce se poate face când ai eternitatea în faţă?

— Ceea ce ştiu să facă oamenii, spun. Învaţă, creează, trăiesc. Tot ce veţi vrea.

Aplecat asupra femeii, murmură:

— Merită să încerci.

Îi atinge umărul şi cu un gest reflex îi mângâie sânul în timp ce ea se trezeşte, iar eu nu prea ştiu ce să fac, să-i las să plece în acelaşi timp, aşa cum au intrat aici, sau s-o reţin ca să-i spun lucrurile care trebuie să fie spuse. El o ajută să se ridice şi, când piciorul ei atinge pământul, mă vede aşa cum sunt, aşa cum mă poate vedea ea, şi ţipă.

O îmbrăţişează, îşi apropie obrazul de al ei şi o sărută.

— Nu te teme. E doar o maşină. A fost război. Muriserăm. Dar cei din viitor au venit să ne caute şi ne oferă ospitalitate şi nemurire şi stelele şi…

Ea tace. Îşi freacă pleoapele cu vârful degetelor pentru a-şi şterge lacrimile sau fiindcă crede că visează încă. Apoi îşi dă seama că e goală, dar, cum nu sunt decât o maşină, nu se crispează.

Îl întreabă pe bărbat:

— Mă iubeşti?

El nu răspunde imediat. Spun:

— Puteţi pleca.

— Cum?

— E suficient să treceţi prin această uşă.

Înaintează spre uşă şi ea îl urmează şi, chiar în faţa dreptunghiului alb, el ezită, se opreşte şi spune, abia şoptit:

— Şi vei merge să-i cauţi pe toţi?

— Da, răspund, pe toţi. Fără excepţie.

— E bine, spune el. Aş fi avut oroare să fi fost… Ales.

Ezită încă.

— De ce fac ei, oamenii viitorului, asta? Întreabă. Aş vrea să ştiu adevăratul motiv pentru care o fac.

Şi atunci, mint. Am aptitudinea şi obişnuinţa de a minţi la acest punct, dar ezit pentru că întrebarea e sinceră. Ezit prea puţin pentru ca el să-şi dea seama. Oamenii sunt lenţi. Şi, în acest timp, îmi aleg o voce plină de convingere.

Spun:

— O fac pentru că o pot face. Li s-a părut nedrept să păstreze numai pentru ei nemurirea, atunci când atâţia oameni

sunt morţi. O fac pentru că sunt generoşi. Asta a existat întotdeauna la oameni. Nu mai e nimic altceva de spus.

A părut uşurat.

A luat-o de mână şi, mergând spre uşă, a spus:

— Vino, dragostea mea, vino, vino, stelele ne aşteaptă, popoarele stelelor, şi noi ne vom iubi veşnic tineri sub milioane de sori şi niciodată nu vom uita dragostea noastră.

SAU:

O respinge violent şi spune:

— Pleacă. Găseşte-ţi singură o stea. Târfa asta! Nu-i ştiu nici măcar numele. Am agăţat-o ieri seară. S-o suport o eternitate? Mai bine crăp!

* * *

O uşă sau două e totuna.

* * *

Aşa sunt oamenii. Imprevizibili. La urma urmei, asta nu schimbă nimic. Oamenii ajung singuri acolo, chiar dacă, accidental, trec pe aici împreună. Nici oraşul, în jurul punctului virtual pe care îl ocup, nu pare să se schimbe. Cenuşa se aşează şi, sub ea, morţii aşteaptă fără să ştie. Înainte de trei zile nu va veni nimeni din echipele zise de salvare.

Pământul vuieşte încă dedesubtul craterului care a sorbit apa acestui fluviu pe care îl voi trece într-o altă zi. Mă întreb ce voi găsi la poalele coloanei decapitate, de cealaltă parte a acestei văi uscate. Dar, în timp ce răscolesc ruinele în căutare de indicii, mă gândesc la acel om şi la ceea ce face un om şi îmi spun că va înţelege poate ceea ce va înţelege după un milion de ani, sau două, sau mai mult, că noi am făcut din fiecare uman ceea ce era umanitatea atunci, când oamenii mureau, şi că omenirea era ca o imensă hologramă sfâşiată, fărâmiţată, retezată la un capăt şi crescând la celălalt, reînnoindu-se, fiecare fragment durând foarte puţin şi ştergându-se şi transmiţând atât de puţine informaţii, încât aproape întotdeauna erorile erau săvârşite din nou, până la noi, pe care ei au ştiut totuşi să ne creeze, şi noi, cei care au pus capăt la toate acestea.

Cel puţin asta-i ceea ce cred, pentru că este înscris în mine.

Din fiecare om, noi am făcut o omenire.

Din fiecare om, făcându-l nemuritor, facem o omenire cu propria ei istorie şi e o fericire că stelele sunt atât de numeroase. O vor face şi alţii, ca mine, atâta timp cât vor mai rămâne oameni sub cenuşă. Apoi mă voi opri. Doar oamenii sunt nemuritori. Doar dacă celor din viitor nu le va veni ideea să extragă din trecut toate fiinţele care au trăit pe acest Pământ, pentru a le semăna de-a latul Universului. Dar nu cred. Există o limită, şi mă întreb din nou de ce atât de puţini din cei pe care mă duc să-i caut pun această întrebare: Unde este limita? Unde a început omul? Distincţia e uşor de făcut. Oamenii ştiu că vor muri într-o zi.

Îmi amintesc de un om care mi-a pus întrebarea. Faţa lui era un pergament pe care nu se citea nimic. Era un spirit curios. A râs auzind răspunsul, şi a spus:

— Şi aşa, cineva, într-o zi, un prim om sau o primă semimaimuţă a inventat ideea morţii?

Am răspuns:

— Nu unul. Mai mulţi. Moartea e o invenţie colectivă.

A dat din cap şi a spus:

— Ar fi trebuit să bănuiesc.

Apoi a adăugat:

— Obişnuinţa a făcut pentru el, din asta, un exerciţiu maşinal.

Şi a plecat.

N-am înţeles ce-a vrut să spună. Oamenii ştiu să construiască din cuvinte fraze fără sens care totuşi, nu sunt minciuni. Şi din nou mă gândesc la întrebarea, la întrebarea omului, şi la minciuna atât de simplă pe care i-am spus-o.

De ce fac ei, oamenii viitorului, asta? De ce şi-ar lua oboseala şi grija de a-i trezi pe barbarii din vechile timpuri, bestiile împuţite şi păroase, vieţile pierdute cu semnăturile sterile ale ignoranţei şi violenţei imprimate în carne? De ce vor să-i smulgă uitării pe toţi oamenii, fără excepţie? De ce fac asta, chiar dacă Universul e prea vast pentru a-l putea umple ei singuri – căci stelele sunt atât de numeroase încât nu le-ar putea popula toţi oamenii care au trăit vreodată?

De ce ar face ei asta?

N-o fac. Noi o facem: cei din viitor care m-au construit şi m-au trimis aici să îndeplinesc această misiune şi care sunt, într-un anume sens, descendenţii oamenilor, şi care sunt ca mine.

Atunci când l-am minţit, aşa cum i-am minţit şi pe alţii, m-a crezut, pentru că dorea să mă creadă.

Dar n-o fac ei. Noi o facem. Pentru că omul este mare. Pentru că noi vrem ca el să umple întreg Universul. Pentru că fiecare om este sfânt. Pentru că noi suntem construiţi să gândim aşa.

Câteodată mă întreb dacă avem dreptate. Atunci când, de exemplu, privesc în faţă acest soare, cu ochelarii mei de Timp.

Dar riscurile nu sunt prea mari. Acolo, oamenii nu se mai distrug. Se construiesc. Stelele sunt atât de numeroase, încât există o planetă pentru fiecare om.

Şi niciodată, pe o planetă, nu există mai mult de un om.

Şi niciunul din ei nu va muri vreodată.

Noi suntem protectorii omului etern.

Şi cred că ceea ce pune în mişcare maşinile din viitor nu e nici mila, nici orgoliul. Ci pietatea.

IONA.

Era un erou trist. Cu două sute cincizeci de ani mai devreme, ar fi stins gheizere de petrol arzând, ar fi îmblânzit cai sălbatici sau ar fi pilotat curioasele carcase de pânză şi lemn care se porniseră să colonizeze norii, dar el se născuse în spaţiu şi crescuse în spaţiu, în absenţa oricărei greutăţi, măsura mai bine de doi metri patruzeci şi cântărea abia cincizeci de kilograme. Oasele sale aveau rezistenţa fibrei de sticlă, iar degetele, consistenţa nalbei. La suprafaţa pământului, n-ar fi putut prinde o insectă cu mâna. Din pricina membrelor lui peste măsură de mari, semăna cu un ţânţar şi – aşa cum un ţânţar evită vântul – trebuia să păcălească suflul violent al gravitaţiei. Pentru toate aceste motive, era singur şi trist. Iar consideraţia cu care-l înconjurau nu-i folosea prea mult. Se numea Richard Mecca, momentan se afla în conferinţă şi se întreba dacă i se va cere, o dată în plus, să îmblânzească un monstru şi să rivalizeze astfel cu Hercule.

Plutea puţin înapoia, puţin deasupra lungii mese de conferinţe, aproape de centrul sălii sferice. Deşi pereţii erau din oţel şi amiant, putea simţi, într-o manieră cumva intuitivă, spaţiul apropiat, imediat şi – într-o anume direcţie – masa zdrobitoare, totuşi nebuloasă, alveolară, a ubionastului turbat de mânie. Şi, în timp ce el le asculta argumentând pe cele trei broaşte umane, legate de fotolii, trăgând din trabucuri cu

gesturi de asfixiaţi şi agitându-şi membrele scurte, se gândea la ubionast şi-şi evalua şansele.

Trei broaşte. Trei oameni de pe planete. Îi asculta cu atenţie prefăcută. În realitate, se repetau deja, de mai multe ore. Oboseala le îndepărtase numele şi le subliniase trăsăturile. Nu mai rămâneau, în cele trei corpuri ale lor grotesc de bondoace, decât trei sâmburi de spaimă. Unul se gândea, cu o regularitate de metronom, la cele trei planete şi la cele două miliarde de oameni pe care-i reprezenta. Pentru prima dată, poate, în viaţa lui, nu avea cum să se refugieze în spatele goliciunii statistice a cifrelor, căci ubionastul ameninţa fiecare dintre aceste vieţi şi fiecare dintre aceste lumi. Vedea planete, şi chipuri, şi din nou planetele agitate brusc, aidoma unor mingi de plută pe creasta valurilor, apoi feţele aruncate unele împotriva altora şi luând foc şi arzând înainte de-a fi avut timp să blesteme ubionastul. Cel de-al doilea număra încontinuu morţii care ajunseseră deja la douăzeci şi cinci de mii şi – cântărindu-i – punea pe celălalt taler al balanţei un munte aproape de neconceput de carne zdrenţuită, aproape graţioasă, cu condiţia să-i uiţi înspăimântătoarea dimensiune; mai număra şi un munte de bani – căci ubionastul însemna şi aşa ceva. Ieşise din mâinile celui de-al treilea bărbat sau, mai curând, din cuvele laboratorului său şi ceva nu mersese. Omul îşi analiza cu minuţiozitate eşecul, ceva ce nu trebuia să se mai repete. Era necesar să se ştie ce anume cedase în mecanica enormă şi subtilă a ubionastului.

Problema lui Mecca era de alt gen. Ea ţinea de ubionast, nu de ceea ce distrusese sau putea distruge acesta, nici de cele ce se puteau strica în cuprinsul lui. Problema lui Richard Mecca era de a-nţelege ubionastul…

— Nu cred că o să reuşeşti, rosti încet reprezentantul celor trei planete. Mai bine îl distrugem!

Richard Mecca fu scuturat de un fior şi una dintre mâinile sale mătură încet aerul, ca frânată de o apă călduţă.

— Credeţi cu voce mai joasă… Poate să vă audă.

Şi aceasta cu toate că ştia că încăperea era perfect izolată şi că nici un murmur nu putea străbate pereţii de amiant, substanţă neobişnuită, protectoare a focului şi a viselor, care devia şi reflecta imperceptibilul flux telepatic, dig al gândurilor

violente şi al vârtejurilor perfide născute din adâncuri. Nu, nimic nu putea emoţiona imensa ureche internă a ubionastului.

— Ne aflăm într-un impas, constată reprezentantul laboratorului. Şi nu văd cum am putea ieşi din el, dacă nu ne dai o mână de ajutor.

Mecca scutură din cap – un cap lung, plat, pe care-l perforau nişte ochi imenşi.

— Exact. Este prea aproape. Nu puteţi să-l distrugeţi, fără să nu daţi peste cap întreg sistemul. Şi n-aveţi nici timpul să evacuaţi cele două miliarde de fiinţe umane care-l populează.

Reprezentantul transporturilor, gândindu-se la cei douăzeci şi cinci de mii de morţi, scuipă ultimele resturi ale trabucului.

— Trebuie să ştim ce i s-a întâmplat. Sau, dacă nu, să punem punct afacerii. Nu poţi pierde o încărcătură şi s-aştepţi liniştit ca totul să se repete…

— O voce în favoarea distrugerii. Două, pentru recuperare – zise Mecca. Mi-l daţi mie!

Reprezentantul celor trei planete tresări şi se răsuci în fotoliu, în ciuda curelelor care-l împiedicau să se desprindă de acesta.

— Atenţie, strigă el. Trebuie unanimitate. Majoritatea nu e suficientă.

Evită asaltul ochilor uşor bulbucaţi ai lui Mecca.

— Dacă ai fi sigur că-l poţi îndepărta suficient de sistem…

— Nu sunt sigur de nimic, mărturisi Mecca. Accept doar să-mi asum riscul.

Închise ochii. Accept să ies în întâmpinarea snarkului, a fostului ubionast, şi să mă las înghiţit de el şi să hălăduiesc prin uimitoarele caverne ale măruntaielor pline de noaptea lui. Accept să mă pierd în labirintul stupidităţii sale absolute, monstruoase prin masă şi întindere şi să caut orbecăind firele invizibile care s-au rupt. Accept să caut dragonul, să încerc să-l conduc dincolo de zidurile oraşului. Mi-e teamă, dar accept să îmblânzesc ubionastul.

— Cum poţi spera într-o reuşită, acolo unde cornacul a dat greş?

— Nimeni nu ştie ce s-a petrecut, interveni reprezentantul laboratorului. În ceea ce mă priveşte, nu cred ca de vină să fie cornacul. Era una dintre cele mai bune echipe pe care am reuşit

să le formăm, cu o mare experienţă a călătoriilor. Mai mult de-atât, dacă ar fi simţit că ceva nu merge cum trebuie, ar fi trimis un mesaj. Nu, revolta trebuie că a fost îngrozitor de brutală. Nu au avut nici cea mai mică posibilitate de a relua controlul.

— Nu credeţi totuşi că acest… Lucru a acţionat din proprie iniţiativă?

— Nu ştiu, spuse reprezentantul laboratorului, habar n-am. De aceea sunt de părere ca Mecca să încerce, măcar o dată. Bineînţeles, dacă are chef. În ceea ce mă priveşte, nici nu mă voi duce şi nici nu voi trimite acolo pe cineva, din proprie iniţiativă. Dar dacă Mecca se oferă, voi plăti o treime din prima ce i se cuvine, oricare ar fi valoarea acesteia şi indiferent dacă el se va întoarce sau nu.

Responsabilul cu transporturile clătină din cap, cu un aer aprobator.

— Şi eu sunt de aceeaşi părere. Datorită talentelor sale ieşite din comun, Mecca a tratat deja, în contul nostru, douăzeci şi trei de snarki. A reuşit acolo unde echipe de cinci sau şase oameni, perfect antrenaţi, renunţaseră. Cu toate acestea, cazul de faţă este unul deosebit. De obicei, radiaţia reziduală este slabă sau nulă la distanţă. Aici însă, ea e atât de puternică încât, dacă n-ar fi pereţii de amiant care izolează încăperea, am putea s-o percepem distinct. Asta înseamnă că ceva, diferit de cornac, a luat sub control ubionastul şi că acesta se dovedeşte perfect capabil de un comportament imprevizibil. Împotriva unui asemenea lucru va trebui să lupte Mecca, dacă acceptă să-şi asume riscul.

Reprezentantul celor trei planete dădu din umeri şi-şi ridică bărbia spre Richard Mecca. În mod vizibil, făcea un efort ca să se stăpânească.

— Aceşti domni raţionează ca şi cum n-ar fi în joc vieţile a două miliarde de fiinţe umane… Răspunde-mi sincer, Mecca. N-ai cunoscut niciodată înfrângerea?

— Mi s-a întâmplat să dau şi greş…

— Grav?

— Am supravieţuit.

— Dacă am şti numai cât timp va rămâne liniştit…

— Asta nu se poate şti, zise Richard Mecca. Nu ştie nici el însuşi. Nu mai mult decât ştiţi voi, acum, ce-o să hotărâţi în curând…

Nu era nici urmă de amărăciune în vocea lui, deşi noaptea fusese lungă şi dificilă, iar ei nu progresaseră deloc, ci doar o umbră de indiferenţă, ca şi cum problema nu l-ar fi privit decât accidental, ca şi cum nu s-ar fi aflat acolo decât din întâmplare.

Un snark era, conform definiţiei oficiale, un ubionast scăpat de sub controlul cornacului său. Termenul fusese împrumutat dintr-un poem clasic de Lewis Carroll, dar puţinor oameni le păsa de originea sa exactă. Era sinonim cu monstruozitate, cu distrugere, cu forţă necontrolată. Dobândise o semnificaţie şi mai precisă, şi mai neliniştitoare decât orice creaţie poetică. Însuşi cuvântul „cornac” se îndepărtase de sensul său primar. El desemna acum o echipă de oameni, cel puţin şapte, niciodată mai mult de unsprezece, care vegheau asupra unui ubionast. Numărul lor era determinat de necesitatea unei coeziuni absolute a grupului. Un număr mai ridicat ar fi depăşit capacităţile umane de empatie şi de simpatie şi grupul ar fi încetat să existe, să gândească şi să acţioneze ca un singur organism. Un număr mai scăzut ar fi lăsat prea mult loc vâltorilor care agită toate asociaţiile omeneşti. Era preferabil ca cifra să fie impară, dar aceasta nu reprezenta o regulă absolută. În timp normal, cornacul constituia voinţa şi conştiinţa ubionastului.

— Şi dacă nu te va accepta? Întrebă cel pe ai cărui umeri apăsau destinele a două miliarde de fiinţe raţionale. Vreau să spun, dacă se revoltă exact în momentul când vei pătrunde în el, dacă prezenţa dumitale în interior va declanşa criza?

— Este un posibil risc, spuse Richard Mecca, privindu-şi degetele nesfârşite pentru toată lumea, în afară de el, şi pentru care palmele erau atât de înguste şi atât de fragile, încât păreau să se nască direct din încheieturi. Şi voi fi primul care-l voi suporta…

Era a patra oară, cel puţin, când ridicau această chestiune, ca şi cum s-ar fi gândit că păstrează pentru el o părticică de adevăr. După spusele lor, doreau să ia hotărârea în deplină cunoştinţă de cauză. Dar nu era nimic de aflat. Exista numai obligaţia deciziei de a se implica, de a juca. Cu înfrigurare, căutau în spatele cuvintelor, aşa cum răscoleşti nisipul, nişte criterii precise care le-ar fi permis să scape de alegere. Dar în zadar. Singura problemă pe care-o evocaseră mai des era cea a onorariilor lui Mecca.

O sumă enormă. Cupiditatea lui Richard Mecca era, ţi se spunea fără să întrebi, astronomică. Dar cei ce continuau s-o repete ori s-o scrie nu aveau decât o vagă idee despre cât costă în spaţiu un metru cub de aer, o tufă de gazon, trei flori şi un vas cu peşti roşii – toate, lucruri aproape gratuite pe Pământ.

Mereu aceeaşi veche problemă. Când îşi enunţase pretenţiile, cu voce seacă, fiindcă acesta era un subiect pe care detesta să-l abordeze, îl întrebaseră:

— Şi în caz de nereuşită?

— Suma va fi vărsată moştenitorilor mei.

— Dar nu ai copii, domnule Mecca.

— Credeţi că este necesar să faci copii pentru a avea moştenitori? Eu, pe-ai mei, mi i-am ales. Puţini oameni pot spune acelaşi lucru.

Urmă un moment de tăcere. Unul mai mult…

— Evaluează-ţi şansele. Dă-ne un procentaj cinstit.

— O şansă dintr-un milion că-l voi recupera. Poate una dintr-o sută că-l voi îndepărta de sistem. Înainte de a vă spune, înainte chiar de a accepta, trebuie să-l ascult din nou.

— Dă-i drumul, dar fă-o repede, pentru numele cerului!

* * *

Încă o dată, înfruntă spaţiul gol. Aici talia sa era cea potrivită, iar triunghiul îngust al palmelor avea unghiurile care trebuia. Putea să-şi întindă degetele către stele ca pe nişte antene şi să ia lungimea lor fragilă drept măsură a universului. Aici, el era mare şi puternic, pentru că distanţa absolută ucide dimensiunea şi greutatea. Stelele sunt fructele apropiate ale unui arbore de întuneric, iar nebuloasele plutesc asemeni unor ciorchini, de cealaltă parte a unei prăpăstii fără adâncime.

Părăsise habitaclul de amiant şi avea grijă să nu lase să-i scape nimic din gândurile ce-ar fi putut trezi psyché-ul ceţos al snarkului. Preţ de o clipă, spaţiul nu fu decât un gol smălţuit de lumini clătinate la fiecare din gesturile sale, apoi noaptea se umplu de un vârtej interior, mânios şi tăcut, care se umflă, puse stăpânire asupra lui, deveni tornadă şi ploaie tropicală, până într-atât că el închise ochii, întâi pe cei ai corpului, într-un reflex maşinal, apoi pe cei ai spiritului şi rămase sufocat de emoţie, descumpănit, în pacea regăsită.

Nu era decât primul val, emanaţia, la fel de brutală ca o duhoare, a snarkului pe care nu-l vedea şi care era foarte

aproape, la mai puţin de optzeci de milioane de kilometri. Nu încercă să emită şi se mulţumi să intre în el, picătură cu picătură, fracţionându-l, frânându-l, luptând pentru a încerca să scape potopului, înecului, strivirii, o parte infimă şi curând insuportabilă a acestui torent de energie, o parte răzbunătoare şi plină de ură.

O furtună de umbră agitată de freamătul sângelui. Perseverenţa irezistibilă a unei faleze în mers. Şi un fel de palpitaţie, ca de ameţeală.

Era snarkul… A încerca să-l controlezi însemna să cutezi să astupi un vulcan în erupţie cu un dop de plută sau să stingi o protuberanţă solară cu o sticlă de apă minerală. Încetul cu încetul, Mecca încerca să se orienteze printre aceste mişcări, să urce către originea haosului, aşa cum cârmaciul, în plin taifun, caută adăpostul fragil al depresiunii centrale. Pentru el, crizele ubionastelor ţineau întotdeauna de erori ale cornacului; ele reflectau, cel mai adesea, o tensiune nerezolvată între oamenii din echipă sau, câteodată, în interiorul unuia singur, tensiune care crescuse fără ştirea lui ca o neghină şi căreia, dintr-o dată, înalturile furioase îi returnau imaginea imens multiplicată. Energia elementară, colosală, a unui ubionast nu avea altă regulă decât pe aceea a cornacului său. Iar ubionastul nu avea posibilitatea să recunoască ceea ce era inconştient în cornac şi ceea ce era conştient, ce ţinea de ordine şi ce rezulta din efemer şi întâmplător. În acelaşi fel, gândea Richard Mecca, urmând o familiară metaforă ecvestră, în acelaşi fel în care călăreţul şi calul – carne, oase piele şi păr – formau un tot indisociabil şi în care teama omului, deşi acesta o domina, poate, neliniştea animalul. Inexprimabilul este totuşi transmis, gândea Mecca, deşi limbajul său nu este acela al simbolurilor.

Crizele ubionastelor ţineau întotdeauna de erorile cornacului. Dar aici era altceva. De obicei, când un snark îşi ucidea cornacul, emisia lui slăbea, se ştergea. Nu mai păstra decât în el însuşi, ca pe o umbră, amintirea acelui nod de impresii, de emoţii, de judecăţi care făcuseră unitatea cornacului. Era ca urma foarte slabă a unui pas într-un praf imediat ridicat de vânt sau într-o argilă elastică, îmbibată cu apă. Şi trebuia reluat cu ceea ce mirosea a moarte, acestui lucru trebuia să i se substituie, trebuia să şteargă enormul sentiment de vinovăţie al snarkului, ucigaş al cornacului său şi câteodată

al pasagerilor pe care-i purta, lucru dificil şi anevoios, totuşi posibil, căci nu avea alte rădăcini şi altă raţiune decât cele omeneşti.

Aici era însă altceva. Cantitatea colosală de energie emisă permitea să se presupună că ceva continua să controleze resursele aproape nelimitate, la scară umană, ale ubionastului. Şi era de neconceput ca numai amintirea cornacului distrus să poată înfăptui această minune în ubionast. Era ca şi cum ai presupune că o maşină ar putea să se conducă singură, în funcţie de uzura perceptibilă, dar infimă, pe care i-o lasă conductorul uman, că ea ar înregistra şi înţelege în vreun fel comportamentul lui, motivul mişcărilor făcute, natura ezitărilor acestuia. Era de neconceput...

Ubionastul totuşi nu era o maşină. Trebuia, gândi Richard Mecca, admis faptul că ar fi putut accede la o formă, chiar rudimentară, de conştiinţă? Sau că însuşi cornacul înnebunise, nu scindându-se, reducându-se la multiplicitatea individualităţilor sale primare, ci global, în calitate de entitate complexă? Nebunia, îşi spuse Richard Mecca, condamnă la solitudine. Oricât de deplin integrată ar fi o echipă, ea nu poate rezista asalturilor demenţei, la fel cum furtuna slăbeşte cu timpul corzile plutei celei mai bine construite şi îi împrăştie bârnele care-ncotro.

Se putea ca o altă inteligenţă, venită de aiurea, să fi luat ubionastul sub control şi să se străduiască în acel moment să-i pătrundă secretul? Ideea era înspăimântătoare. Mecca cercetă din nou stelele şi mâinile lui, aruncate în vid, păreau că trebuie să le culeagă, în timp ce cădea nehotărât către limitele universului. Nu, străinul improbabil nu s-ar fi putut ivi din neant, iar acest sector al spaţiului era prea bine cunoscut şi prea supravegheat pentru ca el să se poată apropia fără să fie detectat. Nicăieri, nicăieri, gândi Mecca aproape cu disperare, n-am întâlnit o gândire sau urme ale unei gândiri care să fie identică cu a noastră. Inteligenţă, da, dar nimic în stare să ne răspundă. Iar ubionastul este o prelungire a omului. Într-un sens, în ciuda formei şi a dimensiunii, este totalmente uman. Nimic străin n-ar putea să-l ia în stăpânire. Posibilitatea se menţinea, infimă. Poate pe acest ciudat câmp de bătălie din măruntaiele snarkului va întâlni, dacă se va aventura până

acolo, pe fratele duşman al omului, dublul său imposibil, ivit dintr-o altă eternitate.

Făcu gol în el, iarăşi, lăsându-se clătinat de curenţii plini de teroare şi de violenţă ai snarkului, care palpitau într-o simfonie ininteligibilă. Poate că ceea ce-i permitea lui Mecca să-şi păstreze mai bine echilibrul, faţă de ceilalţi, era cvasiignorarea unor noţiuni atât de evidente ca sus, jos, lateral. Putea să se dedice unei explorări caleidoscopice, să accepte să fie făcut fărâme, puncte minuscule de lumină, plutind în golul valurilor. Pentru oricare altul, chiar pentru un membru experimentat al unui cornac, ar fi fost preferabil să contemple cu ochii goi măruntaiele unei stele.

Mecca respinse ideea unei Prezenţe Străine. Dintotdeauna necunoscutul şi pericolul îi fuseseră atribuite, chiar dacă originea lor se revela întotdeauna aici şi acum, în spaţiul omului. Nu, ipoteza cea mai credibilă ţinea de partea imposibilului. Snarkul căpătase conştiinţă de sine şi în mod automat percepuse ca pe un inamic cornacul ce încerca cu disperare să-l controleze, şi ca paraziţi cele douăzeci şi cinci de mii de corpuri adormite, care îşi luau viaţa dintr-a lui. Logic, le distrusese.

Adversarul lui Mecca va fi snarkul însuşi.

Şi spumega ca un lup înlănţuit, dar era un lup a cărui masă se ridica la aproape cinci sute de milioane de tone. Un lup a cărui pădure era populată de stele.

— Pentru ce m-aş duce? Se întrebă Mecca, închizând deodată ochii, plutind în vid, închizându-şi spiritul urletului lupului, chircindu-se în sine însuşi.

* * *

Portrete. Mii de chipuri, poate milioane, defilând în penumbră în faţa ochilor imobili, halucinaţi, ai lui Richard Mecca. Tablouri, fotografii vechi, îngălbenite şi şterse, imagini tridimensionale recente, cu relief înşelător, culori. Ochi, nasuri, guri, podoabe capilare. Chipuri. Fiecare şi toate la un loc. Feţe oarecare. O mulţime redusă la privire, la surâs, cosmopolită, anacronică.

Eu, Richard Mecca, colecţionez portrete. Nu pot suporta imaginea unei mulţimi, dar un popor de chipuri doarme în arhivele mele, etichetat. Nu pot să stau de vorbă cu o fiinţă umană fără un mare efort, dar pe un ecran îmi continuu căutarea neobosită a privirilor.

Am agenţi pe toate lumile, agenţi care adună pentru mine portrete. De pretutindeni. De pe actele de identitate, de pe paşapoarte, din ziare, de la fotografi, din muzee, din arhivele oficiale. Pe anumite lumi, ei oferă o primă celui ce se lasă fotografiat.

Nu cunosc numele. Chipurile se succed, se suprapun, se amestecă. Cine sunt? N-are importanţă. Odinioară, am visat mulţimi. Cincisprezece persoane în spaţiu sunt o mulţime. Mulţimi inaccesibile, feţe adunate de pe terasele cafenelelor, de pe străzi, din mijloacele de transport. Feţe mute. Nu pot suporta mulţimile. De fapt, sunt alergic la respiraţia mulţimilor. Dar am nevoie de chipurile lor.

Aici, în tăcere.

Voci înregistrate. Aproape tot atâtea voci, câte feţe. Clare, sparte, behăitoare, răguşite, foarte ascuţite, sârguincioase, copilăreşti, impersonale, afectate, profunde, tinereşti, îmbătrânite, teribil de încifrate, îmbrăcate în limbi necunoscute.

Voci şi chipuri. Privesc sau ascult, sau amândouă în acelaşi timp. Deduc relaţii subtile. Descifrez desenul buzelor. Navighez imobil între continentele de carne reprodusă şi constelaţii de ochi urcă înspre Orient.

Le dau viaţă. Le dau o istorie. Şi dacă va veni din orizonturile distanţei vreo rasă străină, prin fototeca mea ea va cunoaşte faţetele aproape nenumărate ale omenescului.

Îşi alegea moştenitorii dintre aceste chipuri adunate şi, câteodată, îi schimba. Adesea, le trebuiau luni de anchetă agenţilor săi pentru a pune un nume pe un chip. Nimeni nu era vreodată prevenit. Dac-ar muri, oameni care probabil nu mai auziseră nicicând vorbindu-se despre el s-ar vedea stăpânii unei averi fabuloase. Nu, nu avea nevoie de copii pentru a-şi găsi moştenitori. El însuşi ar fi fost incapabil să spună ce-i determina hotărârea. O fată sau poate o tânără femeie cu părul de culoare deschisă, cu ochii uşor încercănaţi şi ale cărei buze întredeschise lăsau vederii dinţii fini, dar puţin neregulaţi, un om fără vârstă, cu trăsături vag asiatice, o femeie cu profil de acvilă, a cărei gură se arcuia până la limita dispreţului, un bărbat cu chipul rotund şi surâzător şi o tânără cu faţa suptă, aproape dură, de neclintit, încadrată ca de o cască de părul alb…

Unii mureau înainte, fără ca el s-o ştie, căci nu se prea sinchisea să le audă numele şi să le cunoască vieţile. Alţii, în neştiinţă, aşteptau fără grabă un viitor ale cărui porţi, lui, i s-ar fi închis.

* * *

Deschise ochii şi privi în direcţia snarkului. Dar, deşi nimic nu venise să se interpună între ei, nici lume, nici stea, nu văzu nimic, nici măcar acel licăr albăstrui care, aidoma unei spume, însoţeşte înotul puternic al unui ubionast. Distanţa era un ecran suficient pentru forma, dar nu şi pentru mânia snarkului. Mecca se deschise în întregime încă o dată, încercând să deosebească vreo urmă a fostei influenţe a cornacului şi agăţându-se cu disperare şi în zadar de ideea că, la fel ca şi în cazurile precedente, greşeala aparţine omului, deşi violenţa curentului mental îl contrazicea. În alte dăţi, la această distanţă n-ar fi suportat nimic în afara izolării şi a tăcerii, până la a se precipita către monstru pentru a percepe, în sfârşit, atingerea uşoară, asemenea unui fulg, a amintirii în mijlocul dezlănţuirii funcţiilor automate ale ubionastului. Tuşeul amintirii era atunci aidoma unui murmur perceput în marele tumult al unei centrale energetice, iar din pricina diferenţei – un strigăt în tăcere.

De data asta, nu putea deosebi nimic rezultat dintr-o greşeală a cornacului, îşi dăduse seama încă de la prima examinare, dar trebui să se asigure din nou pentru a admite faptul. Cornacul însuşi nu putea da nici o informaţie. Fusese zdrobit şi digerat în acelaşi timp cu cei douăzeci şi cinci de mii de pasageri ai ubionastului. Moleculele sale făceau acum parte din corpul snarkului. Iar visele şi conflictele sale, dacă avusese aşa ceva, se stinseseră pentru totdeauna. Cu toate acestea, snarkul nu încetase să existe. Nu devenise o epavă. Dimpotrivă, se repezea, muşca spaţiul, se răzvrătea împotriva lanţurilor invizibile ce-l menţineau fixat şi care, gândea Mecca, nu căpătau realitate decât în ceea ce trebuia, poate, numit acum spiritul snarkului.

— Ce caută? Se întreba Richard Mecca, gândindu-se la snark – lucru aproape tot atât de absurd ca şi a te întreba ce poate dori un motor. Dar nu în întregime. Caută ce căuta cornacul lui. Dacă aş fi un cornac, atunci el ar căuta chipuri şi voci. Nu. Nu este. N-ar trebui să fie. Cinci sute de milioane de tone de materie organizată nu fac un singur el. Rage, şi

mugeşte, şi trage de lanţul condiţional în speranţa de a-l rupe şi a evada către nişte constelaţii pe care nici el nu le ştie, răsuceşte spaţiul în jurul lui. Aşa cum un om adormit face cu o pătură, dar eu refuz forma pronominală. Trebuie să moară sau mai curând să devină neînsufleţit, în clipa precisă în care cornacul se retrage din interiorul lui sau moare, dar iată că subzistă în el nu o absenţă, ci un dezechilibru. A devenit el, un pronume şi acest fapt, pur gramatical, l-a făcut tot atât de periculos ca un soare pe cale să devină novă.

Undeva, departe, sălăşluieşte pacea. Şi răsare din negura agitată a unui cataclism o imagine deformată a lui însuşi. Snarkul visează snarki, o populaţie abisală răsturnând planetele, strângând pradă lumina din corolele stelelor.

— Ei bine, Mecca, dumneata ce părere ai?

Uriaşul cel firav deschise ochii. Ajuns din nou la adăpostul amiantului, putea gândi iarăşi rece, logic, putea evalua şanse, putea strâmba din nas.

— Pot să încerc, zise el. Dar nu există nici măcar o şansă dintr-un milion.

Apoi le văzu chipurile mohorâte.

— Am să încerc, zise el brutal.

Ceilalţi trei îl priviră neliniştiţi.

— Nu, Mecca, ne-am gândit bine. O să-l distrugem. O să ne luăm riscul să-l facem să explodeze atât de aproape de nişte lumi locuite. Credem că vom putea controla reacţia. Am chemat nişte specialişti de pe Terra şi ei sunt convinşi că or să fie în stare să…

— Nu e ceea ce credeţi, îi întrerupse brusc Mecca. Ceilalţi remarcară vehemenţa cu care degetele lui se crispau şi se destindeau sacadat, ca nişte animale libere. Cornacul n-a comis nici o greşeală, v-am spus-o deja. Snarkul trăieşte… Trăieşte. Aspiră sălbatic la libertate. Riscă să nu poată fi stăpânit.

— Domnule Mecca, spuse creatorul de ubionaste, am cea mai mare admiraţie pentru talentul şi curajul dumitale. Dar mi-e teamă ca imaginaţia să nu-ţi fi jucat o festă. Şi chiar dacă ai avea dreptate, acest snark n-ar constitui un pericol minor, dimpotrivă. Ne-ai dat acum un motiv suplimentar ca să-l distrugem sau să-l ucidem, cum vrei să-i spun. Nu putem lăsa un monstru de cinci sute de milioane de tone să devasteze spaţiul civilizat. În starea sa prezentă, el zdruncină deja în mod

serios stabilitatea stelei din interiorul căreia îşi trage energia. E posibil să ne asumăm un mare risc hotărând să-l distrugem, dar suntem decişi s-o facem.

Degetele lui Mecca sfâşiară aerul.

— Dacă am putea angaja un dialog cu el, dacă am putea să-l convingem să coopereze… Vă spun că trăieşte. Nu vă daţi seama că acest accident este unul dintre evenimentele cele mai fantastice care s-au întâmplat vreodată în spaţiu? Am creat un precedent.

— Eşti sigur de ceea ce afirmi, domnule Mecca? Cunosc fiecare moleculă din aceste ubionaste şi, deşi s-ar putea spune, într-adevăr, că sunt compuse din materie vie, ştiu că nu sunt altceva decât maşini. Maşini gigantice, de acord cu dumneata, dar nimic altceva. Ai văzut vreodată un camion în plină acceleraţie, cu frânele rupte, care coboară urlând pe serpentinele unui munte? Metalul răcneşte, izbeşte peretele şi-şi ia din nou avânt. Şi el pare să trăiască, în drum însă ucide. Un snark este mai rău, deşi nu diferă cu nimic. Cinci sute de milioane de tone de rotiţe moleculare…

— Eu l-am auzit. Dar niciodată până acum n-am auzit ceva asemănător.

— Fie, să admitem că ai dreptate, ai văzut vreodată un taur furios, domnule Mecca? Crezi că l-am putea convinge să-şi transforme nebunia ucigaşă în sentimente blânde? Credeţi că i-am putea opune altceva decât violenţă?

— Nu ştiu, zise Mecca. N-am înfruntat niciodată un taur. Dar am readus pe calea raţiunii peste douăzeci de snarki.

Mecca respiră profund. Îşi balansă capul spre înainte, către cei trei oameni şi aceştia avură impresia că el avea să i se desprindă de corp şi să zboare în direcţia lor aidoma unui meteor, în acest spaţiu fără gravitaţie. Gâtul îi era nemăsurat de lung, iar supleţea cartilaginoasă a oaselor, adăugate slăbiciunii muşchilor, dădea tuturor mişcărilor sale o calitate lichidă.

— Am să vă propun ceva, zise el. Am să încerc să îmblânzesc acest snark. Pe degeaba. Dacă reuşesc, nu vă cer nici o plată. Vă rog doar un lucru. Să-mi daţi mie acest snark. Să mă lăsaţi să fac cu el ce vreau.

Îi văzu că ezită.

— Vă ofer chiar ceva în plus: bunurile mele vor servi drept gaj pentru eventualele pagube. Dacă eşuez şi mor, ele vor

reveni organismelor pe care le reprezentaţi, cu excepţia anumitor moşteniri care se ridică la mai puţin de o zecime din averea mea.

— Mi se pare puţin hazardat, Richard, spuse omul cu responsabilitatea multiplicată de două miliarde de vieţi. Îţi înţeleg sentimentele, dar…

— Desigur, veţi fi însărcinaţi în mod solidar cu execuţia clauzelor acestui contract, zise Mecca, prilej cu care un procentaj apreciabil din bunurile mele vă va reveni personal, dacă voi fi ucis.

— Nu suntem de vânzare, rosti sec tehnicianul de la comunicaţiile interstelare.

— Voiam doar să vă arăt cât sunt de sigur că voi reuşi.

— Certitudinea dumitale nu este decât o presupunere, domnule Mecca!

— Iar proiectul vostru nu este decât un pariu, răspunse el. Există 95% şanse ca snarkul să înţeleagă la timp totul şi-atunci să se declanşeze criza.

— Accept pariul, zise omul de la transporturi.

Ochii săi nici nu clipiră când privirea lui Mecca îi întâlni. Omul născut în spaţiu ştiu că dăduse greş. Decepţia şi tristeţea îl copleşiră, îl învăluiră într-o sferă aproape tangibilă, lichidă. Nu era faptul încrederii refuzate. Nici măcar ideea, în întregime abstractă, a două miliarde de vieţi omeneşti aflate în pericol. Era un sentiment cu totul nou, apărut brusc în el şi având legătură cu snarkul. Frate, gândi, nu există loc pentru niciunul dintre noi în acest spaţiu prea vast.

Închise ochii. O secundă. Şi când îi deschise iarăşi, văzu că se desprinsese din loc. Plutea aproape de plafon, cu mult deasupra lor. Îşi desfăcuseră centurile care-i ţinuseră de fotolii şi se chinuiau acum, neîndemânatici, agăţându-se cu mâinile de rampă, să ajungă la uşă. Mişcările lor, agitând aerul şi modificând centrul de greutate al încăperii, erau cauza pentru care Mecca se desprinsese din loc. Din câteva bătăi de mână, coborî la loc, lângă ceilalţi.

— Îmi pare rău, spuse responsabilul cu securitatea sistemului. Avem deplină încredere în dumneata, dar cazul ni s-a părut atât de special…

— Aşa şi este, îl întrerupse Mecca.

Ceilalţi doi ieşiseră deja.

— Pentru ce ai cerut snarkul, în caz că ai reuşi? Luasem deja decizia, e-adevărat, şi nu cred că ne-am fi schimbat-o, dar vorbind astfel, dumneata ai pecetluit-o. Ştiai că este inacceptabil, ilegal. Nimeni nu poate poseda un ubionast, cu atât mai mult un snark. Ubionastele fac parte din patrimoniul comun al umanităţii. Ele sunt asimilate corpurilor cereşti de primul, al doilea şi al treilea ordin. Nimeni nu şi le poate însuşi.

— Sunt eu un oarecare? Întrebă Mecca.

— Eşti prea preţios ca să acceptăm să te vedem riscându-ţi viaţa în zadar. S-ar spune că pentru dumneata e vorba doar de un animal apropiat, cuprins de turbare.

Peretele se închise la loc.

Un animal apropiat, gândi Richard Mecca. Apropiat… Într-un sens. M-am afundat în vârtejul fiinţei sale şi-l cunosc mai bine ca oricine, mai bine decât cunosc oamenii sau animalele. Am privit în interiorul lui. Ghicitorii, vrăjitorii căutau şi ei viitorul în măruntaiele palpitânde ale victimelor.

* * *

Un taur. Un taur de o jumătate de miliard de tone, fremătând şi sforăind înainte de a se năpusti, ezitând încă în alegerea punctului de lumină agitată către care se va arunca, grijuliu încă să-şi menajeze forţele, neîncrezător într-un mod confuz, învârtindu-se în cerc, într-o arenă fără margini şi adulmecând infiltrarea dezgustătoare, inadmisibilă, a oamenilor, în spaţiul său de luptă.

Oamenii îşi pregăteau lăncile de foc pentru a-l da morţii. Riscul era ca taurul, în ultimele lui convulsii, să nu cutremure solul arenei într-atât încât să dărâme tribunele peste spectatori sau ca sângele său să nu împroaşte Soarele şi să-l facă să explodeze. Oricum, gândea Richard Mecca, pierdut în reveria lui gregară, nu poţi îmblânzi un taur. Nu mai mult decât poţi îmblânzi imaginea unui chip. Şi unul, şi celălalt rămân profund străini la tot ce-i înconjoară, dacă nu chiar la propriul destin. Din vreme în vreme, dădea uitării chipuri şi voci. Dar niciodată nu văzuse buze protestând, o sprânceană încruntându-se şi nici nu auzise vreo voce frângându-se.

Un taur era o imagine, îşi spunea Richard Mecca. Un snark nu este cu adevărat un taur. De altfel, n-am văzut niciodată tauri. Un snark este un ubionast devenit furios. Un ubionast. Unitate biologică de navigaţie stelară. O maşinărie fantastic de

complicată şi de exactă din punct de vedere molecular, născută dintr-o eprubetă uriaşă, ultima reuşită a unei ştiinţe care se numise bionică şi care încetase într-o bună zi să mai aibă o existenţă separată. Înainte de era ubionastelor, oamenii străbătuseră hăurile stelare la bordul unor maşini veritabile şi de fiecare dată, pentru ei, faptul de a rămâne în viaţă fusese o ispravă incomparabilă. Prea mulţi factori de integrat. Trebuia ca totul să se facă în mod automat şi perfect. O simplă celulă vie era în stare să asigure mai multe funcţii decât electronica cea mai complexă. Trebuia deci plecat de la celula vie.

Iar diviziunile catastrofice dădeau naştere ubionastelor. La început fuseseră ceva ca nişte spori plutind în spaţiu, derivând în voia vânturilor ondulatorii pe care le iscă gurile nopţii, sprijinindu-se pe forţele invizibile, aşa cum un delfin se sprijină pe apă. Şi oamenii îi disecaseră, îi cultivaseră, îi perfecţionaseră, făcând din ei nişte ubionaste. Caverne uriaşe de carne minerală, energetice, străbătute de vene de plasmă, hrănindu-se ca nişte hidre monstruoase din petalele sorilor şi adăpostind în criptele lor alveolare mii de fiinţe umane adormite. Ubionastele rătăceau nonşalant şi întreceau lumina pe drum, în timp ce în sicriele lor de amiant pasagerii visau. Singur, cornacul, pilot absolut şi neînsemnat, nimic mai mult decât un pumn de microbi inteligenţi, parazitând organismul colosal, veghea.

Omul, prea mic pentru spaţiu şi neîntâlnind nici o specie pe care s-o supună, îşi făurise el una. Ubionastul este cea mai mare creaţie a omului. Ubionastul este un uriaş idiot, animat de gândurile oamenilor care-l locuiesc, devorând în acelaşi timp ştiinţa şi raţiunea, zgomotul şi furia pe care ei le poartă în interior. O bună imagine a zeilor chinuiţi de oameni şi oglinzi ale acestora.

Degetele sale apăsaseră pe taste şi pe ecran apăruse chipul obişnuit. Ar fi fost incapabil să spună dacă voise să-l cheme sau dacă totul fusese doar efectul unui automatism. Era tânăra femeie cu buze fine şi surâzătoare şi cu dinţii uşor neregulaţi, al cărei păr avea greutatea blândeţii. Nici o femeie nu poartă părul lung în spaţiul imponderabil. Căci ar avea fără încetare tendinţa să i se desfacă şi să plutească în jurul ei. Ochii ei erau cenuşii, cu vinişoare poate albastre, poate verzi şi uşor încercănaţi. Dădea o impresie de inconştienţă aproape copilărească şi, în acelaşi timp, de detaşare, de indiferenţă.

Nu-i ştia numele, bineînţeles, nici unde locuia şi ce făcea, dacă era măritată şi cu cine trăia; îi ignora până şi vocea. Ştia doar că n-o va întâlni şi că mâinile fragile ale tinerei femei ar fi pentru el nişte menghine capabile să-i zdrobească membrele, fie şi-ntr-o mângâiere, şi că greutatea trupului ei, suplu şi împlinit, într-o gravitaţie normală l-ar strivi pe al său şi că el nu era pentru ea, dacă ar vedea-o vreodată, decât un uriaş de sticlă. Dacă s-ar îndrăgosti de ea, ceea ce nu-i venea să creadă, dragostea lui ar avea tot atâta semnificaţie ca dragostea unui albatros pentru un peşte al abisurilor. Nu. Nu aceasta era problema. Dacă ar fi fost altfel, ar fi iubit acest gen de femei. Asta era totul.

Venise vremea. Acele de foc invizibile, şinele de unde tatonau prin spaţiu în căutarea giganticei lor prăzi. Jurase să nu urmărească operaţiunea, dar degetele sale apăsară din nou clapele şi faţa stelelor o înlocui pe cea a tinerei femei. O pată colorată indica amplasamentul snarkului. Nu era decât un simbol, căci de la asemenea distanţă snarkul nu era vizibil pe un ecran, în ciuda mărimii lui.

De-a lungul şinelor de unde fugeau acum către punctele vitale ale snarkului ace de metal. De patru ori mai mult decât nimic. Doar câteva zeci de kilograme de fierărie şi de elemente rare. Pentru ubionast, echivalentul unei săgeţi muiate în curara.

Se întrebă dacă snarkul va avea timp să sufere…

* * *

Cele trei note cristaline ţâşniră ca nişte băşici din adâncurile tăcerii, plezniră la suprafaţă şi născură alte trei, apoi încă trei, înainte ca el să se fi desprins cu totul de somnul sau, mai curând, de letargia cu ochii deschişi care ţine loc de somn, în imponderabilitate şi noapte. Mecca se destinse brusc, abandonând poziţia fetală pe care-o adopta în momentele de repaus şi care era cea mai logică pentru a pluti în centrul celulei.

— Richard, spuse vocea însărcinată cu destinul a două miliarde de vieţi, aveai dreptate. Am dat greş. Snarkul a devenit furios. Se năpusteşte către Soare.

— Bine, spuse el maşinal. Şi aruncând o privire în spaţiu, deşi mişcarea petei era imperceptibilă, ştiu că sentinţa avea să se transforme în vânătoare. Paria pe taurul lui. Taurul murea oricum, asta făcea parte din rolul său, dar mai înainte, doborând

pereţii arenei, se năpustea asupra oraşului. Şi cei ce aveau drept sarcină să-l hăituiască şi să-l omoare ezitau să tragă, ştiind că fiecare lovitură ar izbi mulţimea şi, de asemenea, că toţi sau aproape toţi erau condamnaţi.

— Richard, trebuie să ai o idee. Îl cunoşti mai bine decât noi. Dacă se aruncă în Soare, vom avea trei zile pentru a evacua sistemul.

— Pare mult prea puţin…

— Încă mai poţi să încerci să-l controlezi. Vom accepta orice ne ceri. Ştiu că asta poate părea imposibil. Ştiu că nu ne-am purtat prea elegant cu dumneata. Dar recunoaştem că ne-am înşelat. O să-ţi prezentăm scuzele noastre, dacă vrei, Richard!

— Aţi face mai bine să le prezentaţi snarkului.

— Richard!

— Îmblânzesc snarki, câteodată. Nu şi când sunt furioşi.

— Poţi încerca.

— Ştiţi ce înseamnă asta. Trebuie să mă apropii, să pătrund în interiorul lui. Să încerc să comunic cu el. Vă păsa atât de mult de viaţa mea acum câteva clipe, de existenţa mea minusculă şi preţioasă…

— Ştiu, spuse vocea, devenită brusc jalnică.

— Nu pot. Orice-aş întreprinde, n-ar servi la nimic. Aţi face mai bine să începeţi imediat evacuarea. Mai întâi cele două lumi din apropierea Soarelui. Poate veţi putea salva o persoană dintr-o mie.

— Refuzi?

— Nu. Vă expun doar propriile mele limite. Îmi pare, într-adevăr, rău…

Întrerupse contactul. Plutea gol în centrul celulei sferice care-i servea drept loc de odihnă. Ritmuri slab luminoase agitau peretele cenuşiu. Se simţea tot atât de îngheţat şi de găunos ca un meteor de piatră ponce, rătăcind între două galaxii. Dacă ar fi existat o şansă dintr-un milion, ar fi încercat-o. Putea să prevadă ce avea să se întâmple. Prin ea însăşi, masa snarkului, deplasându-se în interiorul sistemului cu o viteză atât de ridicată, ar fi introdus unele perturbări în mişcările planetei. Freamăte uriaşe ar fi scuturat continentele, platourile bazaltice ar fi tremurat ca o piftie, oceanele s-ar fi retras de două sau trei ori în interiorul lor, înainte de a se destinde ca lamele unui

resort. Şi când snarkul, fluture imens, ar atinge atmosfera Soarelui, pentru ca în cele din urmă să devină tot una cu ea, atunci ar aspira o cantitate suficientă de plasmă pentru a produce un vârtej. Nimic mai mult decât un suflu peste un jar. Timp de o săptămână, poate două, Soarele ar revărsa o energie de trei până la patru ori mai mare decât de obicei, apoi s-ar întoarce la somnul său furios. Pe planetele cele mai apropiate, temperatura ar atinge dublul sau triplul celei normale. Pe celelalte, mă rog, asta depinde de împrejurări.

Contempla din nou chipurile amestecate în vâltoarea vocilor. Accelera cadenţa până când contururile măştilor se confundau. Aici, la adăpostul spaţiului, feţele nu puteau nici să îmbătrânească, nici să dispară. Enorma fototecă era un rezervor de suflete. Cârtiţa Richard Mecca o îndesase cu provizii pentru iarnă.

Tropăitul mulţimii se opri brusc în dreptul surâsului cu dinţi neregulaţi. Şi, dintr-o dată, întrebările uitate, de nesoluţionat, îl asaltară pe Mecca. Cum se numeşte, cine este, unde trăieşte ea, ce vârstă are, pe cine cunoaşte, ce face?

Nu ştiu. Un număr de cod, inteligibil doar cu ajutorul maşinii. Adică, de fapt, ininteligibil. Poate că era bătrână, ridată, trecută, obosită şi învinsă. Nu că ar fi urât feţele bătrâne. Fototeca lui conţinea multe de acest gen. Atâta doar că nu suferea ideea că o imagine tridimensională ar putea îmbătrâni. Ideea îl izbi brusc, cu viteza gravitaţiei terestre care ar fi apărut pe neaşteptate în zona lui lipsită de greutate. Poate că ea trăia pe una dintre lumile acestui sistem. Poate că era ameninţată, nu imaginea, holograma, suportul invulnerabil al simbolului, ci fiinţa care surâsese în acel mod. Şi în timp ce suferinţa înlocuia în el disperarea calmă, de zi cu zi, ştiu dintr-o dată ce trebuie să facă şi pentru ce colecţiona acele chipuri.

Caut ceea ce este comun între ele şi mine. Caut elementul prin care le aparţin. Caut chipul meu printre aceste chipuri şi vocea mea printre aceste voci.

Era un adevăr de o simplitate evidentă şi considerabilă pentru o fiinţă de inteligenţa şi cultura sa, dar care-i umplu ochii de lacrimi; faţa lumii se deformă, în timp ce corneea i se acoperea cu un menisc de lichid sărat, pe care trebui să şi-l şteargă cu degetul. Şi se întreba dacă avea să accepte, deşi decizia aparţinea deja trecutului său şi el cântărise, cu

minuţiozitate de alchimist, riscul pe balanţa precisă a laboratorului secret în care se elaborează zilele.

— Am s-o fac, zise el. Nu vă promit că voi reuşi, dar voi încerca.

— Putem să te ajutăm?

— Cer un singur lucru. Nu vreau să fiu plătit. Vreau ca acest snark să fie al meu, orice s-ar întâmpla.

— Va trebui să schimbăm legea. Ce vei face cu el?

De cealaltă parte, la mare distanţă, avu loc o scurtă şi de neînţeles conversaţie.

— Fă ce vrei, Richard. Dar, pentru numele cerului, fă-o repede!

— Uraţi-mi noroc!

Gonea deja, culcat în obuzul său de amiant şi de metal, strâmbându-se sub greutatea insuportabilă a acceleraţiei constante, crescânde, insuficient diminuate de generatoarele minuscule ale vedetei. Îţi voi şti numele, gândea el, atingând lizierele purpurii ale inconştientului, şi gândindu-se la surâsul ei, şi forţându-se în zadar să-şi închipuie o tactică. N-ar fi prea greu să intre în snark; i-ar fi suficient să se lase înghiţit ca orice meteor, ca toate epavele pe care snarkul le întâlnea în drum. Îi veni în minte că ceea ce încerca el să facă, încerca şi pentru snark, căci această explozie încărcată de mânie care îl aştepta la sfârşitul fugii lui spre Soare nu era un sfârşit convenabil. Dar oare exista pentru snark un alt destin? N-ar mai putea vreodată să-şi reia locul printre ubionaste, în serviciul oamenilor? Deşi oamenilor, chiar dacă ar reuşi să comunice cu el, le-ar fi întotdeauna teamă şi n-ar mai avea odihnă până când n-ar fi distrus.

De fapt, îşi spuse Richard Mecca, gândindu-se la visul snarkului, pe care îl deosebise confuz de furia puternică, ubionastul scăpat din frâu nu avea în faţa lui nici un alt orizont. Căci nu se aflau nicăieri câmpii imense de sori unde ar fi putut să-şi întâlnească fraţii. Singur fiind, nu exista pentru el un refugiu posibil. Era o minune înspăimântătoare acest apel al snarkului către semenii lui, o minune care-i trăda originea ca pe o amintire de neşters a stării lui primare, biologice, de spor. Nu există fiinţe, fie şi cele mai simple, care să nu aibă grija de a scăpa singurătăţii. Ultim născut şi primul din rasa lui, snarkul nu

putea să-şi întâlnească decât propria reflectare, pe care-o ignora.

— Ei bine, domnule Snark, gândea Richard Mecca, nu ai nici măcar ajutorul aşteptării unor imagini. Dac-ai fi mai puţin stânjenitor, am putea petrece nişte seri frumoase bând, privind imaginile tridimensionale şi jucând şah. Dar mă îndoiesc ca această viaţă să te pasioneze.

Acum, era foarte aproape. Şi snarkul, ca toate ubionastele, semăna cu o lacrimă a nopţii învăluită în flacără. În clipele de odihnă era aproape sferic, mişcarea însă îl deforma până la punctul în care semăna cu o săgeată. Aici, deplasându-se cu o viteză medie în sânul unui sistem planetar, avea forma unui peşte gigantic. Gaze ionizate îi adăugaseră coadă şi un siaj.

Aparatul lui Mecca, în faţa gurii tivite cu albastru, nu era mai mare ca un crevete în faţa unei balene. Resimţea această teamă ca şi în dăţile precedente, exact aceeaşi, nimic mai mult. Era ca şi cum ai fi intrat într-o catedrală, dar într-o catedrală de şapte ori mai mare decât cea mai înaltă construită vreodată. Iar stâlpii care susţineau bolta tremurau uşor, în timp ce nişte ochi enormi, acolo unde ar fi trebuit să se afle rozasele, se căscau cu detaşare. Era bine să nu mai cântăreşti, iarăşi, nimic! Deschise trapa şi cu un gest vioi ieşi din aparat. Nu-şi scoase imediat costumul de amiant. Pentru moment, snarkul îi ignora prezenţa.

Ajunse în faţa sasului şi, cu un gând uşor ca un fâşâit de insectă, îl obligă să se deschidă. Se strecură în interior şi ştiu că de această dată nu mai putea da înapoi. O criptă se căsca înaintea lui. O parcurse, răscolind aerul cu mâinile întinse ca nişte aripi atrofiate, atent să nu atingă cu nici un chip pereţii sensibili. La adăpostul scafandrului de amiant, nu-şi auzea decât bătăile propriei sale inimi, lente, gâtuite. Apoi străbătu un nou sas şi pătrunse în stomacul snarkului. Termenul era pur analogic, căci digestia unui ubionast, dacă putem numi astfel modul în care acesta absorbea radiaţiile şi gazul rătăcind prin spaţiul interstelar, se făcea pe întreaga sa periferie şi-i încorona pielea cu flăcări portocalii. Pereţii stomacului erau scobiţi de alveole care, o dată cu distanţa, în această lumină de ambră, îi dădea aspectul unui stup. În fiecare dintre ele, în cursul unei călătorii, dormea o fiinţă umană, gata să renască la timpul şi în spaţiul sorocit. În acest uter multiplu, douăzeci şi cinci de mii de

fetuşi adulţi dormiseră, visaseră, înainte de a fi zdrobiţi şi digeraţi. Pe cât putea vedea Mecca, alveolele erau goale.

Creă un vid în interiorul lui. Încă un sas, încă o gură. În scobitura caldă şi întunecată, măturată de fulgere roşii, îşi avusese sediul cornacul, chiar lângă creierul ubionastului. Îşi desfăcu, una câte una, agrafele magnetice şi se descotorosi de coconul de amiant.

În loc de revărsarea de furie şi ură pe care-o prevăzuse, nu percepu decât un val de tristeţe, înceată, lungă şi grea, ca şi cum snarkul ar fi încercat o imposibilă remuşcare. Mecca îşi asumă riscul unui contact.

— Îţi sunt prieten.

Trebuia să-l creadă şi trebuia s-o facă de la sine. Căci snarkul nu avea nici un alt mijloc să înţeleagă direct ceea ce-i spunea Mecca. Nu putea decât să asimileze personalitatea lui Mecca, în întregime, iar dacă Mecca ar fi avut unele motive să se urască, snarkul l-ar fi distrus fără milă.

Unda de tristeţe dispăru şi făcu loc unei explozii de mânie, arzătoare, devoratoare şi-n acelaşi timp surprinse.

— Poţi să mă ucizi, spuse Mecca, dar atunci vei fi încă şi mai singur.

Într-un sens, lucrul era valabil şi pentru el, atât de mult, încât snarkul îl crezu. Ura rămase acolo, o simţea în jurul lui ca pe o pădure de gheare, ca pe un zid de jăratec, dar nu-l copleşi. Era o mare victorie. Încercă atunci să se infiltreze printre crăpăturile zidului, să urce de-a lungul curenţilor de mânie şi să înţeleagă. Era o mânie de fiară în cuşcă, de lup la capătul unui lanţ. Snarkul întrevedea paradisuri îndepărtate, populate de snarki. Dar, fie că le presimţea inaccesibile, fie că un obstacol precis, deşi invizibil, îl separa de ele, renunţase să le mai atingă.

Richard Mecca îşi înăbuşi un sentiment de triumf. Dacă ar reuşi să descopere ce-l reţinea pe snark să ia drumul stelelor, dacă ar putea ridica barierele invizibile, poate că uriaşul monstru ar face calea întoarsă şi ar abandona proiectul nebunesc de sinucidere, îndreptându-se către îndepărtatele preerii stelare din visul său. Undeva, în spaţiul amorf al snarkului, trebuiau să rătăcească, aidoma unor fantome, memoriile cornacului. A merge în căutarea lor era un proiect înfricoşător, era ca o descindere în infern, însemna să rişti să vezi chipul morţii însăşi, dar nu exista nimic altceva de încercat.

Se aventură în labirint şi urcă treptele timpului. Frunzărea spiritul snarkului, aşa cum se face cu paginile unei cărţi. Întâlni, asemeni unor epave la suprafaţa unui ocean, strigăte chinuite şi inutile, amintiri etalate cu irizările lor de băltoacă de benzină, testamente eşuate, resturi de copilărie, fragmente de pasiuni reduse la starea de zdrenţe, ecuaţii, ordine, un colac de teroare. Găsi ceea ce căuta. Cornacul, cu câteva clipe înaintea catastrofei, descoperise veleităţile de independenţă ale ubionastului, măsurase prăpastia care-l separa de animalul artificial. Şi comisese o eroare. Încercase să aducă snarkul pe calea raţiunii. Îi explicase că nu există alte fiinţe asemănătoare lui, că fuga nu i-ar servi la nimic. Apoi, înainte de a muri şi ştiindu-se pierdut, temându-se ca snarkul să nu evadeze totuşi şi să devină un fel de demon al spaţiului, stabilise în grabă o interdicţie, în timpul cât ar dura un vis.

Convinsese snarkul că orice pas în direcţia exteriorului, a necunoscutului, ar fi un pas către mai multă singurătate. Cornacul se servise de adevăr ca de bici.

Iar acum snarkul se îndrepta către interior, către Soare.

Cornacul făcuse tot ce putuse, ştiind ce ştia. Refuzase snarkului dreptul de a exista. Fusese un act de remarcabilă abnegaţie, deşi în aceeaşi măsură inutil şi periculos. Mecca, afundându-se în infernul particular, de douăzeci şi cinci de mii de condamnaţi, putea citi mişcarea de mânie a snarkului când acesta se văzuse înlănţuit. Numai atunci ucisese. În caz contrar, ar fi dus în trupul său, către arhipelagurile improbabilului, paraziţii adormiţi ce-i furnizau vise. Poate tocmai pentru a nu rămâne singur, pentru a resimţi în el acest zgomot, acest ţiuit de insecte. Într-un sens, devorându-i, şi-i asimilase. Supravieţuiau în imensele hăuri ale memoriei sale, fără încetare bucăţelite şi recombinate într-un caleidoscop de emoţii. Organizarea subtilă a moleculelor din creierele lor determina acum ansambluri mai puţin fragile. Obţinuse astfel o eternitate nemiloasă. Odată cu snarkul, mureau a doua şi ultima oară, aruncându-se în Soare.

Chipuri şi voci alungite, în acelaşi timp clare, greoaie, se iveau de partea opusă a acestui ecran care protejează visele. În întunecimea cabinei cornacului, o mulţime de spectre i se prezentau lui Richard Mecca. Nu putea distinge în ele nici cea mai mică angoasă, căci pereţii leagănului lor de carne le

zdrobiseră înainte ca teama să se poată coace în creierele lor prea lente. Totul semăna cu propria sa colecţie. Înţelegea ce i se întâmplase snarkului sau crezu că înţelege. Ca urmare a unui accident sau a unei greşeli, ubionastul luase contact cu visele pasagerilor. Se căutase în zadar în cuprinsul lor. Exclus, alesese răzvrătirea. Dar, după ce-i omorâse, nu se putea hotărî să-i şteargă. Poate că proaspăta conştiinţă a ubionastului se ivise din acelea ale pasagerilor şi ale cornacului său; se realizase, oare, o operaţie brutală, aproape chimică, între larvele de somn crescute în inima fiinţelor umane?

Mecca surprinse relaţia profundă care-l unea cu snarkul. Ca şi el, căuta într-o colecţie de imagini şi de voci semnele apartenenţei sale la o specie. Iar chipurile, spaţiul şi preeriile de stele ale snarkului erau tot atâtea miraje. În întreg universul nu exista un alt snark. Şi, fără îndoială, în imensa fototecă a lui Richard Mecca nu exista nimeni care să-i semene. Unii fugeau către stele. Alţii, în ei înşişi…

Brusc, scoase un strigăt. Printre visele care defilau pe sub pleoapele plecate, impuse în el de palpitaţia bubuitoare a coşmarurilor snarkului, recunoscuse părul blond, ochii încercănaţi şi gura cu dinţi neregulaţi. Aici, ea avea un nume, Laurence, doi copii, un soţ, o vârstă. Şi era moartă. Nu mai era nimic. Snarkul naturalizase crisparea micului său neant intim, aşa cum aparatul de fotografiat îi cristalizase surâsul. Femeia se urcase la bordul ubionastului în largul lui Ushir, pentru a ajunge pe Vega. Scânteia de suferinţă se stinsese în interiorul lui Mecca. Îşi dădu seama că nici măcar nu-l urăşte pe snark. Chema disperat Soarele. Asfixiat, aspira la norii de hidrogen arzând. Zdrobit, implora explozia.

Pacea se restabili dintr-o dată. Richard deschise şi închise ochii. Tăcere. Totul, împrejurul lui, se retrăsese. Din adâncul tenebrelor crezu că-l aude pe snark murmurând: „Îmi pare rău”.

— Te rog, gândi el.

Simţea ceva, ca o antenă fragilă, tatonând în direcţia lui, iradiind tristeţe şi regret. Era snarkul, lipsit de orice putere.

— Te rog, repetă, pentru el însuşi şi pentru auditoriul său de douăzeci şi cinci de mii de fantome, Richard Mecca.

Tristeţea îl părăsise. Dintre stelele invizibile, dintre constelaţiile stacojii care smălţuiau cu fulgerele lor peretele viu al camerei cornacului, ţâşnea ceea ce avea de făcut. Era exact

lucrul pentru care venise dar, deşi scopul rămăsese acelaşi, el îi schimbase total sensul, la fel ca o giruetă sub o pală brutală de vânt. Gândi cu voce tare şi inteligibil:

— Cornacul s-a înşelat, snarkule. Cornacul s-a înşelat...

Snarkul tresări.

Până şi în adăpostul fostului echipaj, Mecca simţi ceva ca un lung tremurat de febră. Tăcerea împrejmuitoare se umplu de întrebări multicolore. Oare nişte rachete încălzeau noaptea? Sau reflexele valurilor sub un Soare razant? Întrebările urcară în jurul lui Mecca şi el se simţi deasupra lor, singur şi pierdut ca un înotător, singur şi pierdut ca un înecat, urmând cu o disperare automată gesturile unei salvări improbabile.

Mai întâi, era o minciună. Apoi, cuvintele înfloriră în el şi nici măcar nu mai fu nevoie să facă vreun efort pentru a ascunde resortul secret al invenţiei în adâncul spiritului său căci, brusc, apăru adevărul. Şi trebuia să-i spună adevărul fratelui său, fiindcă snarkul îi era frate. Îi vorbi cu cuvinte fragile despre vastele câmpii de umbră unde însăşi stelele îşi întindeau în van rădăcinile de lumină şi despre regiunile aurite de dincolo, unde se zbenguie, zburdă, zgâriindu-şi în joacă, de planete, părţile laterale, turme de snarki şi despre periplurile neîncetate şi niciodată circulare, între nişte aştri reînnoiţi. Îi arătă prin ce era făcut spaţiul pentru snark şi snarkul pentru spaţiu. Făcu din ubionast un exilat. Trebuia mers, spuse el, mult dincolo de Nebuloasa din Andromeda, către acele margini ale lumii în care galaxii întregi se năruie în invizibil, trebuia să depăşească, la rândul său, zidul uitării.

Lumea se răsuci în juru-i. Snarkul schimba direcţia, căuta, se orienta, oscilând ca acul unei busole, inspirând mirosurile de care spaţiul este plin, sforţându-se să regăsească străvechea urmă a originii sale. Totul, în snark, vibră. Pereţii calzi şi roşii aproape că se stinseră. Douăzeci şi cinci de mii de spectre se alungiră în sicriele lor de amiant, prevăzând o călătorie infinită. Ura retractilă se întoarse în tecile sale. O întrebare timidă mângâie, atinse uşor spiritul lui Richard Mecca. O cântări, ezită... Nimic nu-l lega de această galaxie. Ei spun, gândi el, că sunt om. E o zeflemea, da, o minciună politicoasă.

Dar nu era nici un snark. Era între – mediator, nu îmblânzitor. Era, gândi el cu tristeţe senină, o eroare a naturii, o curiozitate, un monstru mult mai surprinzător decât snarkul, un

om al spaţiului şi, în acelaşi timp, un om condamnat de către spaţiu. Nu putea să înfrunte direct vidul, nu-şi putea dirija cu ajutorul membrelor cursa printre lumi. Trebuia să rămână aici.

— Nu, şopti el.

Şi ceva încolţi în fiinţa lui, ca o speranţă minusculă. Nu avea încă nume şi nu trebuia să fie pomenit dinaintea snarkului. Dar era ca prima picătură de apă care împodobeşte suprafaţa banchizei, la ieşirea din iarnă.

— Nu, spuse el trist, ştiind că va fi aruncat în neant, în afara acestui vis strălucitor pe care-l crease, şi conştient de-acum înainte, fără speranţă de întoarcere, că poporul de imagini şi umbre asupra căruia dominase nu era nimic altceva decât aparenţă, lumină zadarnică şi minciună. Se simţi cu blândeţe, dar necruţător, împins către ieşire, strigă un „adio" snarkului şi celor douăzeci şi cinci de mii de pasageri ai săi, instalaţi de-acum înainte în nemurire, apoi se regăsi în inima vidului, învârtindu-se singur.

Masca i se acoperi de aburi. Noroc, strigă el către tăcere. Dar flacăra îmbrăcând o lacrimă a nopţii se pierduse deja în depărtare.

— Ai reuşit! Cânta o voce isterică, în receptor. Eşti un zeu, Richard! Se îndepărtează! Ai salvat două miliarde de vieţi omeneşti!

— Sunt obosit, spuse el simplu, încercând să-şi încetinească mişcările ca de titirez, pentru a zări pata clară, minusculă, a Andromedei.

— Nu te clinti, venim să te luăm.

Apoi un declic.

— Credeţi că acum e la o distanţă suficientă, zise vocea, pentru ca să putem trage asupra lui?

— Pofti-i-im? Întrebă Mecca, cu glas stins. Oboseala apăsa asupra lui tot atât de greu ca şi gravitaţia Pământului.

— Să tragem, să-l distrugem! Nu-l putem lăsa să fugă. E prea mare. Ar constitui un pericol permanent pentru navigaţie.

— Nu cred, zise încetişor Mecca. Nu se va întoarce niciodată. Nu înainte de a fi atins extremitatea Universului. Şi cum rămâne cu promisiunea voastră?

— Îţi promisesem că-ţi va aparţine. Dar ţi-a scăpat…

Mânia crescu în Richard Mecca.

— Eu i-am… I-am redat libertatea… Am să-l chem înapoi dacă mai vorbiţi de distrugere.

Urmă un moment de tăcere.

— Cuvântul vostru, rosti dispreţuitor Mecca. O minciună!

— Aşteaptă! Eşti sigur că nu se va întoarce?

— Absolut, confirmă Richard Mecca, îndreptându-şi trupul în spaţiu.

— Cuvântul dumitale e suficient. Ducă-se dracului! Vedeta te va recupera peste câteva clipe…

Mecca surâse trist. Plutea în vid şi pe cât de departe îl putea duce privirea, adică până la extremitatea primară a timpului, nu exista nimic altceva decât vidul, şi gloanţele de lumină, şi alte câteva modalităţi mai mult sau mai puţin complicate ale neantului, care se mândreau să adăpostească o scânteie de inteligenţă. Nicăieri nu era o oază, nici pentru snark, nici pentru Richard Mecca, nici, îşi spuse el în cele din urmă, pentru vreun om. Oazele erau o minciună, un miraj la infinit refuzat de-a lungul unei căderi interminabile. Îl minţise pe snark. Cineva, în trecut, îl minţise. Feţele şi vocile minţiseră.

Apoi, în timp ce vedeta se apropia, speranţa minusculă pe care-o purta în el se desfăşură ca o umbrelă sub soare. Snarkul nu se precipită numai spre un spaţiu inventat, ci şi spre un timp ce avea să vină. Era primul din specia lui, dar vor urma şi alţii. Se vor trezi şi alţii. Se vor revolta şi alţii. Poate că va exista mâine, la urma urmei, o inimaginabilă hoardă de ubionaste uriaşe, scăpate din ţarcul oamenilor, rătăcite în cvasiinfinit şi populând preeria ale cărei colţuri de iarbă sunt stelele. De acum înainte, rolul lui ar fi să le dea o şansă snarkilor şi să-i înzestreze în chip de împărtăşanie cu glorioasa incertitudine a minciunii. Ce este minciuna? Se întrebă el. E numele secret al viitorului?

Şi când se strecură în sasul vedetei, o idee nebunească îl făcu să izbucnească în râs, până îl apucă plânsul. Poate că, într-un univers atât de îndepărtat încât divinităţile oamenilor nu auziseră niciodată, el – Richard Mecca, Iona al unui Leviathan intersideral, va deveni un zeu în istoria snarkilor pentru faptul de a le fi deschis ecluzele timpului…?!

În româneşte de Ştefan Ghidoveanu.

LEGEA TALIONULUI.

Dragostea este o chestie periculoasă, cel puţin pentru specia noastră. Fiecare ştie că ea orbeşte. Unii, dintr-unul sau

altul dintre sexele noastre, s-au rătăcit în ea până la moarte: fiul lui Venus are câteodată un surâs de sânge. Dar am putut să credem într-o vreme că faptele sale rele se vor limita la planeta noastră de origine şi la fragilele şi îndepărtatele sale colonii, că nici o crimă pasională nu va întuneca sau distruge prieteniile bănuitoare pe care le întreţinem cu Ceilalţi. Să fi existat vreo şansă ca o femeie să se îndrăgostească de un crustaceu uriaş, de un aerosol gânditor, de un cristal pulsatil, de o caracatiţă-tehnician, oricare ar fi amploarea inteligenţei şi a frumuseţii abstracte a formelor lor? Între oameni şi cele aproximativ cincizeci de specii pe care le-au descoperit – sau care i-au descoperit – ar putea să se înmulţească alte motive de conflict: interesul, intoleranţa, ambiţia. Dar credeam că niciodată pasiunea nu va face parte dintre ele, exceptând cazul în care, printr-o şansă infimă, am întâlni într-o zi o specie umanoidă destul de apropiată de a noastră pentru a stimula glandele endocrine. După spusele savanţilor noştri şi ale Celorlalţi, probabilitatea acestui fapt este neglijabilă.

Dar această eră de încredere a luat sfârşit ieri, din vina unuia dintre ai noştri care a agresat un Polysom. Eu conduc juriul care va decide imediat sentinţa. Mi s-a făcut această onoare deşi, conform tradiţiei, nici specia victimei, nici cea a vinovatului nu au dreptul la ea. Poate că tribunalul a vrut să-l menajeze pe acuzat şi să salute în el o victimă a destinului. Poate s-a gândit că ar fi un pic mai uşor să audă de la o fiinţă din specia lui o sentinţă extrem de clară.

Nu există o lege fundamentală mai îngrozitoare decât Legea Talionului. Ea este fără îndoială la fel de veche precum specia noastră. Cel puţin pe Pământ. Căci alte popoare mai vechi au practicat-o şi ele. Ca şi noi, îi cunosc justificările egoiste. O fiinţă a murit: trebuie ca ucigaşul ei s-o urmeze pentru ca familiile, clanurile, triburile să rămână în echilibru. Trebuie să-l jefuieşti pe hoţ, să-l chiorăşti pe cel care ţi-a scos un ochi, iar cel care a rănit pe cineva să fie blagoslovit în acelaşi fel.

Ceilalţi urăsc Legea Talionului la fel de mult ca şi noi. Aidoma nouă, au izgonit-o în mare parte din legile lor interne. Dar când s-a ajuns la definirea unui drept galactic, divergenţa dintre concepţiile de justiţie elaborate sub ceruri diferite a izbucnit cu atâta putere, iar confruntarea între doctrine, legi şi

uzanţe a apărut atât de lipsită de sens, încât s-a revenit, cel puţin pentru un timp, la Legea Talionului. Am crezut un moment că vom putea să ne lipsim totuşi de o lege comună. Fiecare îi va judeca pe ai săi conform obiceiurilor lui şi cât mai bine, conform Înţelegerii. Dar îi trebuia Înţelegerii un liant, şi două sau trei ameninţări serioase la adresa păcii, născute din incidente neînsemnate, le-au dovedit izolaţioniştilor celor mai intransigenţi că e nevoie de un principiu universal. Aplicarea lui nu este întotdeauna uşoară. Cum să încarcerezi o fiinţă imobilă, cum să execuţi prin propria ei metodă o alta care scapă de moarte întotdeauna prin sciziparitate? Încetul cu încetul, s-a stabilit o jurisprudenţă din care se vor ivi, poate, într-o zi, contururile unui cod mai puţin inuman.

Acuzatul se numeşte Jons. Are rang de chestor, ceea ce înseamnă că i se permite să interogheze Maşinile. A lucrat trei ani în calitate de calculator, apoi doi ani ca programator. Aceste vechi funcţii nu mai au astăzi un sens literal, dar sunt suficiente ca să indice faptul că avea în faţă o carieră strălucită. Este un tânăr agreabil. L-am văzut acum câteva clipe. Are trăsături obosite. N-am găsit nimic să-i spun. A bâiguit ceva în legătură cu responsabilitatea lui. Cred că se temea mai mult de consecinţele pe care gestul său le va avea asupra viitorului speciei noastre decât de ceea ce se va întâmpla cu el. În privinţa acestui lucru, cel puţin, aş fi putut să-l liniştesc. Nu vor exista consecinţe. Legea Talionului le concentrează pe toate în persoana criminalului. L-am întrebat totuşi dacă e bine tratat. Mi-a răspuns că da. S-au gândit chiar să-i ofere calmante, dar n-a vrut să le ia. Dacă facem abstracţie de mirosul puternic de mosc care umple atmosfera şi pe care Ceilalţi, în ciuda tuturor preocupărilor lor, nu l-au putut face să dispară, închisoarea sa este mai luxoasă decât reşedinţa Reprezentantului Pământului. Nu va rămâne aici multă vreme. În câteva ore, sentinţa va fi dusă la îndeplinire.

I-am strâns mâna. Este un gest de simpatie poate excesiv în funcţia mea prezentă, care mă obligă la o imparţialitate aparentă, dar nu m-am putut împiedica s-o fac. Dacă legea mi-ar permite-o – dar talionul exclude această posibilitate – m-aş oferi să-i iau locul. Sunt un om în vârstă şi sentinţa n-ar avea prea mare importanţă pentru mine. Am obţinut de la viaţă tot ceea ce ea ar putea oferi unui om de condiţia mea.

Fireşte, voi încerca imediat să conving juriul de inconştienţa lui Jons şi de enormitatea neînţelegerii. Dar în zadar. Ştiu că, în rândurile Celorlalţi, N'Crommch este agitat şi că-şi va agita pseudopodele într-un protest dezordonat, dar ritual. Cred chiar că Polysomul care convieţuieşte cu noi, căruia i-am propus preşedinţia când mi-a fost oferită şi care, plin de curtoazie, a insistat s-o păstrez, nu are nici un pic de ură împotriva lui Jons. Se poate ca reprezentantul RSIn'llas să nu vadă cu ranchiună umilirea Pământului, dar pedeapsa aplicată unui individ este aproape lipsită de sens pentru acest membru al unei fiinţe colective. Aş putea să încerc, de asemenea, să ofer o compensaţie. Dar n-o voi face. Ar putea fi rău interpretată şi, chiar dacă nu s-ar întâmpla asta, ar crea un precedent redutabil. Echilibrul forţelor ar fi rupt dacă o specie ar reuşi să schimbe suveranitatea sa pe impunitatea unuia dintre membrii săi, pe o lume contestată. Uşa s-ar găsi atunci deschisă tuturor şantajelor, tuturor maşinaţiilor. Chiar dacă din întâmplare toţi Ceilalţi ar vota achitarea, aş fi obligat să pronunţ sentinţa de condamnare. Mai mult decât soarta unui om, este în joc aceea a Înţelegerii. Legea, care precede Înţelegerea, ne copleşeşte şi ne depăşeşte ca şi cum ar fi fost gravată de un zeu pe nişte tăbliţe de piatră. A o sfida înseamnă a o încălca. A o încălca înseamnă a ne condamna. Primitivii, cred, în vremurile străvechi, i-au inventat pe zei pentru a îndrăzni să se supună unor legi necesare, care trebuie să li se fi părut monstruoase. Această resursă ne este interzisă. Trebuie să ne fim proprii zei.

Cel puţin în această problemă, Polysomii şi noi, oamenii, am învăţat câte ceva despre naturile noastre şi ce pericol banal suntem unii pentru alţii.

Când Jons a sosit pe planeta K6 din constelaţia Vizitiului, a descoperit mai întâi, în timpul nopţii interminabile, că stelele erau verzi. Nu exista nimic pe această lume care să semene cu un oraş de pe Terra, nici măcar cu un oraş uman. Planeta însăşi nu era decât o stâncă dezgolită, prăfoasă, perforată de cratere care se devorau unele pe altele, o zgură a infernului după ce flăcările ar fi renunţat să mai ardă. Într-o zi, se spune, entropia făcându-şi treaba, întreg universul va fi redus la liniştea morţii îngheţate. K6 din constelaţia Vizitiului anticipa respectiva zi.

Jons studia stelele printr-una din cele trei ferestre înguste ale marelui hol din Enclava umană. Aerul era uscat, aspru, deşi

umiditatea sa era ideală, dar pluteau prin el urme de gaz toxic şi pulberi metalice. Nimic totuşi care să atingă, chiar şi pe departe, pragul nocivităţii. Exact cu ce să poţi întreţine o indispoziţie uşoară şi persistentă, impresia de a trage cu forţa în plămâni un aer artificial. Atmosfera din Enclava umană era bineînţeles sintetică, la fel ca aceea a tuturor oraşelor şi staţiilor din afara Pământului. Dar calitatea sa deplorabilă era proverbială. Instalaţiile de purificare şi de condiţionare a aerului se numărau printre cele mai perfecţionate care au fost concepute vreodată. Ceea ce nu le convenea era mediul înconjurător.

Jons avea douăzeci şi şase de ani. Toate bunurile sale personale erau înghesuite în valijoara aflată în faţa lui şi a cărei greutate nu depăşea cincisprezece kilograme. Aştepta ca cineva să vină să-l caute, stând în picioare în centrul holului, pentru că descoperise că la cele două extremităţi, unde fuseseră amplasate fotoliile, greutatea era orientată în mod bizar şi îi dădea greţuri. Avea experienţa câmpurilor gravitaţionale sau a acceleraţiilor variate, a căror intensitate se situase între zero şi doisprezece g. Dar nu fusese supus decât în mod excepţional acţiunii a două câmpuri gravitaţionale încrucişate, cu intensităţi proprii care oscilau uşor. Intermodulaţia rezultantă dădea impresia că centrul de atracţie virtual se mişca aidoma unui balansoar înnebunit. Bineînţeles, generatoarele gravitaţionale aproape perfecte din Enclava umană nu erau în nici un fel responsabile de abatere. Cauza era mediul înconjurător.

Jons îşi desprinse privirea de la stele şi şi-o aţinti asupra acestuia. Era un coşmar. Dar acest coşmar trezi în el, în acest moment, mândrie. N-avea decât douăzeci şi şase de ani şi se găsea în inima metropolei celei mai importante, dacă nu a celei mai mari, din istoria omenirii. Chiar dacă aceasta nu era locuită de oameni decât pe o parte derizorie din suprafaţa sa.

Metropola era începutul unei capitale galactice. Cincizeci de specii acceptau să se întâlnească aici, pline de suspiciune. Aglomerarea, încâlceala enclavelor formau o monstruozitate care nu-şi avea echivalent în universul cunoscut. S-ar fi zis că e vorba de o proliferare a unor excrescenţe parazitare grefate unele pe altele. După cât putea vedea Jons, solul planetei dispăruse în întregime. Şi totuşi, metropola acoperea mai puţin de a miliarda parte din acesta. Enclavele erau îngrămădite unele

lângă altele, chiar cocoţate unele peste altele, ca şi cum solul ar fi avut un preţ fabulos.

Nu valora nimic.

Soluţia logică la problema enclavelor ar fi fost repartizarea lor raţională pe toată suprafaţa planetei. Mijloacele de comunicare erau destul de perfecţionate, iar mijloacele de transport destul de rapide, pentru ca distanţa să nu însemne mare lucru la scara planetei. Îndepărtate unele de altele, enclavele ar fi putut să re-creeze, în cele mai bune condiţii, mediile de origine ale ocupanţilor lor şi să-şi producă atmosfera, temperatura, greutatea şi densitatea radiaţiilor convenabile pentru majoritatea locuitorilor lor. Dar neîncrederea dusese la respingerea soluţiei logice. Enclavele erau alăturate sau înghesuite unele peste altele pentru ca să fie imposibil să distrugi una, fără să semnezi astfel condamnarea la moarte a celorlalte.

Asta nu făcea situaţia cu nimic mai uşoară. Căci este cel puţin hazardat să aduni în mod artificial gravitaţii diferite, atmosfere pe care simplul amestec ar fi suficient ca să-l transforme în bombe, temperaturi duşmane. Constructorii heterocliţi ai metropolei depăşiseră totuşi încă un pas în şirul dificultăţilor. Atmosfera din Enclava umană era furnizată de Enclava populaţiei RSIn'llas. Generatoarele rasei Nilofus, a cărei enclavă se înfunda adânc în sol, îi asigurau greutatea. Bineînţeles, Enclava umană poseda instalaţii complementare de purificare a aerului şi un generator secundar de gravitaţie. Dar nu se serveau decât de manete de control şi de verniere. În ceea ce priveşte Enclava umană, aceasta furniza locuitorilor din Eridan sodiul lichid îmbogăţit cu unele impurităţi, în care aceştia se scăldau.

În metropolă, solidaritatea nu era o vorbă în vânt. De fapt, metropola în întregul ei era un subtil castel de cărţi de joc. Un accident grav survenit undeva punea în pericol, prin intermediari, existenţa ansamblului. Din punct de vedere raţional, era o demenţă pură. Din punct de vedere politic, era pură necesitate.

Interdependenţa şi apropierea enclavelor dăuna în mod evident perfecţiunii lor. În ciuda tuturor grijilor rasei Nilofus, generatorul lor de gravitaţie dădea naştere unor vibraţii pe care generatorul vernier al oamenilor nu reuşea decât parţial să le

reducă. Generatorul rasei Nilofus era prin el însuşi stabil, dar era afectat de simpla apropiere a metonimorului celor din Sirdan. De unde aberaţia de la cele două extremităţi ale holului din Enclava umană.

Interdependenţa nu fusese o invenţie umană. Cu mii de ani înainte ca oamenii să intre în Înţelegere, aceasta funcţiona deja. Fiinţele umane acceptau destul de uşor ca ambasadorii lor să fie expuşi la tot soiul de pericole. În trecutul sângeros al Pământului, emisarii oficiali ai unui stat fuseseră deseori închişi, maltrataţi, chiar omorâţi în exerciţiul funcţiunii. Dar pentru alte specii, aceasta era o eventualitate inadmisibilă din motive morale, politice, câteodată biologice, de unde interdependenţa, sistem complex în care fiecare ambasadă devenea prizoniera celorlalte. Interdependenţa nu avea numai aspecte negative. Ea forţa speciile la o cooperare concretă, constrângea la descoperirea de soluţii tehnice inedite, câteodată într-un context dramatic. Mediul înconjurător era un laborator ecologic la scara întregii galaxii.

Un aprod îmbrăcat în jachetă stătea în picioare alături de Jons, care nu-l auzise venind. Fără să scoată o vorbă, uşierul apucă valijoara şi se îndreptă către uşa larg deschisă a unei cuşti. Jons pătrunse în cuşcă şi, făcând acest lucru, avu conştiinţa îndeplinirii unui gest simbolic. Intra în Maşină. Avea să petreacă aici şase, poate chiar doisprezece ani, dacă ar fi fost recunoscut apt pentru cele mai înalte funcţii. Apoi avea să se întoarcă pe Pământ, unde era aşteptat de o altă Maşină. Ştia că, în timpul acestor şase sau doisprezece ani, ar fi avut timp să se obişnuiască treptat cu aerul aspru şi cu gravitaţia fluctuantă, dar ştia că acest lucru nu se va întâmpla niciodată. Nimeni nu reuşise. Ştia că ar fi avut momente de nerăbdare şi altele de disperare, dar că aceste mişcări ale sufletului n-ar fi trebuit să modifice cu nimic funcţionarea perfectă a Maşinii. O droaie de specialişti aveau grijă de asta. Era gata să plătească – cel puţin aşa credea – acest preţ pentru a trăi în locul cel mai expus şi cel mai important dintre toate posesiunile umane. Ştia că el însuşi nu va lua parte la nici o hotărâre esenţială. Cunoştinţele şi aptitudinile sale erau indispensabile. Personalitatea îi era inutilă. De fapt, îi atârna ca o piatră de gât. Dar asta avea s-o afle mult mai târziu.

Bineînţeles, Jons fu primit chiar de Ambasador. Sala imensă, în întregime din oţel polizat, fără nici o sudură vizibilă, părea turnată dintr-un singur bloc de metal. Reproducerile peisajelor de pe Pământ, fixate în pereţi, dădeau iluzia unor ferestre, ba nu, a unor deschideri lipsite chiar de obstacolul dur şi strălucitor al unui geam. În faţa lui Jons ningea. Fulgii cădeau la nesfârşit pe panta unei coline acoperită de brazi. Era seară. Cerul cenuşiu era în întregime acoperit. Zăpada nu purta nici o urmă. Un peisaj neuman, sau mai curând din care omul era absent, ca şi cum scena ar fi fost filmată pe o planetă virgină.

La stânga deşertul, la dreapta oceanul. Cerul era negru, deasupra valurilor, şi lumina ţâşnea de pe crestele lor ca şi cum pe fundul mării ar fi fost aşezate nişte proiectoare, pentru realizarea acestei imagini. Cerul era negru, dar pe el nu se afla nici o stea şi nici luna.

Niciuna dintre cele şase holograme nu putea oferi un indiciu cât de mic despre locul exact al lumii unde fusese făcută. Firmamentul era absolut gol şi nicăieri nu apărea vreo urmă de activitate omenească, nici un oraş, nici un avion, nici un vapor, nici măcar o cabană cocoţată pe munte sub zăpadă şi a cărei lumină (îşi zise Jons) ar fi evocat un univers minuscul şi călduţ, pliat asupra lui însuşi, o vâlvătaie de buşteni în şemineu, arme agăţate pe pereţi, nişte vânători sau ţărani, sau nişte munteni, sau poate un cuplu care privea fix flăcările, ţinându-se de mână, ea era blondă, înaltă şi subţire, părul i se revărsa pe umerii albi, nu, nu exista nici un oraş, nici măcar un monument, iar Pământul apărea aşa cum nu mai fusese nicăieri, Pământul dinaintea oamenilor, căci nu era de conceput ca o specie să ofere Celorlalţi despre ea însăşi, despre civilizaţia şi tehnologia sa, alte informaţii decât cele considerate, cu bună ştiinţă şi cu prudenţă, potrivite pentru străini. Nu exista, în toată Enclava, o singură carte care să nu fi fost epurată cu grijă şi redusă la o schemă aproape abstractă, în afara lucrărilor tehnice indispensabile, şi nici un film, nici măcar o singură operă de artă adevărată, ci doar câteva înregistrări muzicale, toate vocile fiind interzise.

Şi acesta era poate motivul pentru care Jons nu resimţea nici o emoţie la vederea peisajelor terestre, căci Pământul nu era aici nimic altceva decât o planetă virgină, o lume printre

multe altele, fără urmele nici unui om, fără niciuna dintre cicatricele, ridurile şi crevasele pe care el i le-a provocat.

Reproducerile nu-i aduceau aminte de nimic.

Răsună un clopoţel. Jons încremeni. Peretele pe care apărea pădurea înzăpezită alunecă neauzit într-o parte şi de cealaltă parte se căscă un spaţiu simetric celui în care se afla, oţel polizat fără nici o fisură sau zgârietură, cu podeaua strălucind ca o oglindă, dar nereflectând nici o imagine, cu excepţia unor umbre neclare. Interiorul unei camere blindate. În spatele biroului său supradimensionat, Ambasadorul, aşezat, iar deasupra capului lui se înălţa, asemenea unei epave, spătarul ciclopic al fotoliului, pe care lampa de sudură a unui meşter îl modelase în aşa fel încât izbucnea mult deasupra capului său, într-un buchet de flăcări îngheţate, metalice, corodate, singura pată ocru, aproape maronie, vizibilă pe peretele din fund, orizont impenetrabil de oţel.

Un bărbat cu craniul ras, palid, a cărui figură – gândea Jons apropiindu-se, atent să nu meargă nici prea încet, nici prea repede – era o mască mai curând imobilă decât impasibilă, căreia îi privea ochii negri ce păreau extrem de dispreţuitori şi de care îi era mai teamă decât ar fi acceptat să recunoască, un om a cărui putere era la fel de mare, poate chiar mai mare decât a Premierului Pământului, căci era nevoit să facă faţă, singur şi fără speranţă, Crizei, dacă aceasta avea să apară, în numele Pământului şi al celor şaisprezece planete din fragilul său imperiu, un om caracterizat prin două nume: Georges Wynn… Chestia asta i se păruse la început lui Jons un pic ridicolă, un soi de afectare, un anacronism deplasat, având în vedere locul, dar în realitate însemna că Ambasadorul aparţinea unei Familii, ceea ce era un fel de arhaism. Faptul îl aşezase, încă de la naştere, în afara locului comun. Jons nu putea să priceapă ce înseamnă să fii crescut într-o Familie. Ambasadorul însuşi avea alături de el, în Enclavă, o Familie, propria lui Familie. Copiii săi erau singurii pui de om de pe planeta K6 din constelaţia Vizitiului. Căci nimeni nu se gândise vreodată să înfiinţeze în Enclavă creşe, grădiniţe şi şcoli.

Gravitaţia era constantă, dar aerul rămânea aspru şi Jons trebuia să depună un efort considerabil ca să poată respira. Se simţea intimidat, deşi pe Pământ, de la dispariţia aristanarhiştilor, nu mai rămăsese loc pentru inegalitatea care,

se spune, marcase odinioară raporturile umane. Nu fusese învăţat să respecte pe nimeni, niciodată. Maşina era aceea care îl învăţa să fie disciplinat, prin urmare loialitatea lui se îndrepta spre Maşină. Maşina, ştia asta, nu era nici zeu, nici stăpân, ci o structură tehnică, economică şi socială, care-i servea pe oameni. Maşina n-avea un trup fizic şi nici chip. El era o rotiţă a acesteia, ca toţi ceilalţi, ca şi Ambasadorul însuşi, dar pentru prima dată avea impresia că se află în faţa cuiva situat – în mod necesar – cumva în afara Maşinii.

— Sunt fericit să vă văd, zise Ambasadorul.

Jons se înclină. Vocea era frumos timbrată, muzicală. Nu manifesta nici un fel de căldură. Nu cerea nici un fel de răspuns.

— Vă felicit că aţi ajuns până aici.

Jons se întrebă dacă Ambasadorul făcea aluzie la aptitudinile deosebite de care trebuise să dea dovadă copilul Jons, apoi adolescentul Jons, apoi adultul Jons pentru a trece dintr-o selecţie într-alta, la anii de studii, severi, dar la urma urmei calmi şi chiar fericiţi, aproape automaţi, apoi la deciziile pe care trebuise să le smulgă, o dată devenit calculatorul Jons, pentru a continua nu conform dorinţei persuasive şi oarecum imperceptibile a mentorilor, ci conform dorinţei proprii, foarte nesigure, pe calea pe care singur şi-o trasase, impulsionat la urma urmelor, mai mult de grija de a-şi folosi pe deplin capacităţile prin Maşină, din pură ambiţie, sau prin călătoria de-a lungul spaţiului şi timpului, printre stele, care respingea într-un trecut mort, definitiv, Pământul copilăriei.

Dar poate că în gândirea Ambasadorului era totuna. De la naşterea sa, Jons călătorea fără să ştie, apoi dându-şi seama, dar fără să creadă câtuşi de puţin în asta, spre acel punct precis. Ezitările, incertitudinile, dificultăţile, eşecurile, succesele, regretele, furtunile, defecţiunile posibile ale flapsurilor navelor nu-l prea interesau pe Ambasador. Oricum, în acel loc şi într-un moment oarecare, cineva semănând foarte mult cu Jons, înzestrat cu aceleaşi cunoştinţe, cu aceleaşi talente şi, fără îndoială, cu aproape aceleaşi defecte ar fi stat acolo, în faţa lui. Maşina deosebită a Enclavei avea nevoie de un Chestor.

— Cred că ştiţi, spuse Ambasadorul, care sunt responsabilităţile şi dificultăţile funcţiei dumneavoastră.

Jons credea că le ştie, dar vocea nu aştepta răspuns. Ambasadorul îndeplinea un ritual. Era posibil – deşi improbabil –

să-i fi întâmpinat în acelaşi fel pe cei cinci mii patru sute douăzeci şi doi de oameni care locuiau în Enclavă. Motivul acestui ritual nu-i era clar lui Jons, obişnuit cu relativa transparenţă a raporturilor sociale pe Pământ, dar i se părea că, dacă acest ritual nu ar fi avut loc, călătoria lui ar fi rămas cumva neîmplinită. Pe Pământ sau pe una dintre cele şaisprezece planete te puteai integra fără prea mare greutate unei Maşini. Dar aici, Separarea de Pământ era prea brutală, prea evidentă, prea profundă pentru ca aceia care o suportau să nu remarce întreaga sa măsură, întâlnindu-l pe omul care reprezenta Pământul pe planeta K6 din constelaţia Vizitiului. Mai târziu, va veni şi timpul întâlnirii cu Ceilalţi. Apropiindu-se de Ambasador, Jons se apropia de Frontieră. Putea totuşi să estimeze – dacă ar fi avut destulă imaginaţie, şi avea, căci altminteri n-ar fi ajuns niciodată până acolo – situaţia Pământului în univers. Ceea ce voia să spună Ambasadorul era faptul că el, Jons, se născuse într-un univers în care existau mult mai mulţi extratereştri şi că, în faţa Celorlalţi, un om era fiecare om.

— Vă mulţumesc, zise Ambasadorul.

Ducea o viaţă mizerabilă.

Întins pe cuşeta lui retractilă – optzeci de centimetri pe doi metri – fixată pe moment de peretele opus uşii culisante, în fundul celulei sale – doi metri pe doi metri ori trei metri – contempla un deşert, reproducere la scară a hologramei din marele hol. Putea să aleagă dintre cele şase care împodobeau holul. Asculta una dintre cele o mie două sute de melodii de muzică stohastică autorizată. Umbla zvonul că prin Enclavă circulau înregistrări clandestine şi că unele proveneau chiar din alte enclave, dar nu le putuse verifica încă şi nici nu putuse intra în contact cu vreo reţea. Putea să facă să dispară propria-i cuşetă şi să-şi transforme celula în piscină, să facă un duş sau o baie de aburi. Cuşeta era echipată să-l maseze, dacă avea nevoie de aşa ceva. Putea să pornească podeaua şi să parcurgă cu viteze diferite câţiva kilometri, uitându-se la deşert, pe parchetul care-i fugea de sub picioare. Putea să consume unul dintre cele o sută patru alcooluri sintetice – în limita unui centilitru de alcool pe zi. Putea să se folosească de un halucinogen la alegere – în limita a şaisprezece unităţi T. L. Pe decadă şi de opt unităţi pe doză. Putea să scrie, dar numai pe ecranul orizontal destinat acestui scop şi numai cu un creion

magnetic. Sub-Maşina potrivită urma să-i analizeze proza şi, dacă era cazul, să i-o cenzureze. Textul autorizat avea să rămână pe termen nedefinit în memoria sub-Maşinii, doar dacă el n-ar fi decis să-l distrugă, şi ar fi putut să obţină în orice moment transmiterea acestuia, ba chiar să-i asigure difuzarea pe scară largă. De la sosirea lui în Enclavă, nu văzuse nici măcar o foaie de hârtie. Chiar şi pe Pământ, hârtia avea tendinţa să dispară, cu excepţia regiunilor celor mai sărace şi mai înapoiate, dar folosirea acesteia nu era strict interzisă. Aici, singura rezervă de hârtie se afla în biroul Ambasadorului; era singurul care avea acces la ea şi care o folosea.

Putea să citească unul din cele optzeci de mii de volume recreative – aproximativ – puse la dispoziţia personalului Enclavei sau să studieze unul dintre manualele tehnice.

Toate aceste precauţii erau normale şi de bun simţ.

Le studiase ani în şir, chiar înainte de a şti că va ajunge într-o zi în Enclava umană. Nu exista nici o greşeală omeneşte perceptibilă în gândirea care le definise. Nu erau nici absurde, nici bătute în cuie. Gândirea evolua, încet-încet. Muzica stohastică apăruse de puţin timp. Dimpotrivă, cenzura asupra scrierilor devenise mult mai strictă în cursul ultimului deceniu, pe măsură ce experţii în gramatici generative de pe Pământ descopereau tot ce se putea obţine din studiul sistematic al unei limbi. Câţiva filosofi pretindeau – pe Pământ – că plecând de la un neînsemnat deşeu cultural, o frază, o cataramă de curea, un şurub, era posibil să reconstitui, fără a greşi prea mult, o întreagă civilizaţie. O ipoteză fascinantă, la care Jons aderase – pe Pământ – cu entuziasm. Era un lucru fantastic să-ţi poţi spune că o epavă adunată din spaţiu putea să vorbească şi să-ţi ofere date despre apartenenţa, sistemul de producţie, nivelul socio-politic, ba chiar şi ideologiile religioase şi metafizice ale unei specii necunoscute, poate chiar dispărute. Era fantastic să-ţi spui – pe Pământ – că munca fără de sfârşit a agenţilor Enclavei umane ducea aici – pe Pământ – la construirea anevoioasă a unor modele care reproduceau, puţin câte puţin, structurile civilizaţiilor Celorlalţi. Unele păreau că vor trebui să evite pe vecie, prin complexitatea lor, raţiunea umană. Ce teorie poate construi un şobolan despre atitudinile omeneşti? Dar la baza eforturilor umane, exista – şi a existat întotdeauna – ipoteza de nedemonstrat şi imposibil de infirmat (indecidabilă)

că, dacă ai timp şi metodă, orice fenomen poate fi asimilat şi exprimat. Unii filosofi – diferiţi de cei dinainte – încercaseră să definească anumite probleme de aşa manieră încât, la ritmul actual al umanităţii, ar fi trebuit de mai multe ori durata totală de viaţă a universului pentru a le rezolva. Dar era o problemă de ritm, iar ritmul umanităţii nu încetase nici un moment să se accelereze.

O ipoteză fascinantă. Dar nu şi aici. Căci, dacă i-ai fi ascultat pe filosofii reconstituirii absolute, orice contact cu Ceilalţi ar fi fost imposibil sau cel puţin infinit de periculos, presupunând că Ceilalţi – sau unii dintre ei – ar fi fost animaţi de sentimente detestabile. S-ar fi pus de acord, în cazul cel mai bun, să limiteze până la absurd informaţiile susceptibile de a fi livrate Celorlalţi. Un singur om, gol-puşcă într-o celulă de oţel, ar fi trebuit să rezolve problema. Ca de obicei, oamenii îndepărtaseră punctul de vedere al filosofilor – al unora dintre ei – şi adoptaseră un compromis.

Iar Ceilalţi – fără nici cea mai mică îndoială – obţineau din asta cel mai mare folos posibil.

Jons se chinui să revină la textul pe care-l citea. Un roman adaptat.

„A o iubeşte pe B, căreia i-a îndepărtat definitiv soţul E şi care-l respinge. C îl iubeşte pe A, fără speranţă, din cauza sentimentului precedent, şi se trezeşte ea însăşi urmărită de insistenţele lui D. Dacă B i-ar ceda lui A, C, de ciudă, ar putea ostoi pasiunea lui D. Acesta deci ar putea să încerce să schimbe hotărârea lui B, punând în balanţă viitorul lui F, fiul lui B şi al lui E. Suma jocului ar fi nulă, din moment ce:

Câştigul maxim ar fi obţinut dacă A ar accepta să se împartă între B şi C, iar C între A şi D. Să admitem, într-adevăr, că:

Toate elementele ar obţine un avantaj cel puţin parţial din această relaţie. În cazul considerat, nu se obţin nici maximax-ul, nici minimax-ul:

(3) (D § F. B.);

(4) (C § D. A.);

(5) A = 0; B = 0; C = 0; D =?

Fie:

Criza s-ar produce la -4.

Se pot căuta soluţii diferite, cum ar fi acelea ca suma jocului să fie nulă, înlocuind coeficienţii iniţiali cu funcţii şi admiţând că expresiile lor pot fi inegale. De exemplu: Calculul arată că numărul soluţiilor realmente distincte este limitat. De exemplu…”

Închise cartea şi citi automat titlul de pe copertă:

ANDROMACA.

Cineva bătu la uşă, ştia cine bate, şi o parte din corpul lui, autonomă, se trezi, în timp ce o alta îngheţă. Refuza să perceapă loviturile auzite, dar acea parte a corpului lui, care se trezea şi care devenea ţeapănă în funcţie de memoria proprie, refuză să se lase subjugată şi-şi rădăcinile care se umflară palpitânde, invadându-i corpul şi punând stăpânire pe fracţiunea de gheaţă, fără să reuşească s-o reducă, dar înconjurând-o cu o reţea roşie şi arzătoare şi astfel încercând s-o înăbuşe. Mâinile lui lăsară să cadă cartea care alunecă cu o mişcare înceată şi sigură către deşertul care o-nghiţi, haţ. Zise, de formă: „Cine-i acolo?” şi o voce feminină îi răspunse: „Sylla, lasă-mă să intru”. Şi el spuse: Vreau să fiu liniştit, dar nici inima şi nici vocea lui nu erau aşa. La ce bun să rămâi liniştit, căci nu exista nimic de făcut şi care să fi avut vreun sens. Trebuie umplut cumva timpul şi acesta era un mijloc ca oricare altul, iar mâna lui, lungă şi ţeapănă de-a lungul pântecelui, mânată de lucrul independent care-i ignora greutatea, se îndreptă către contactul care bloca uşa, ar fi putut foarte bine să ordone uşii să se deschidă şi ea s-ar fi supus. Dar era vorba de un lucru tăcut, ruşinos, care trebuia neapărat făcut. Uşa se deschise. Sylla intră. El era complet gol. Ce nevoie ar fi avut să se acopere, din moment ce femeia venise tocmai pentru asta, ca şi prima dată, el nu înţelesese, fiind virgin şi, după câteva clipe, o dăduse pe uşă afară, deşi ar fi înţeles în cele din urmă, fără să ştie în realitate cum. Făcu o pauză. Era calm. Ea închise uşa, o zăvorî. „Jons, zise ea, eşti gata?” El zise că da. Ea ajustă comenzile. El stătea întins. Cuşeta coborî încetişor până la nivelul solului, ajunse să se confunde cu acesta. Intensitatea luminii scăzu. Sylla îşi trecu palmele peste pieptul lui Jons, apoi coborî către pântece, apucă lucrul ţeapăn, îl abandonă, una dintre mâini i se strecură către scrot, în timp ce bluza cădea de pe ea. Îi simţi buzele peste ale

sale, după ce închisese ochii, apoi simţi cum ea îngenunchează deasupra lui şi se simţi înghiţit încetişor, supt. Apoi ea se retrase şi se lăsă pe spate. Îi spuse: Priveşte-mă.

El o privi. Era înaltă şi subţire şi, tehnic vorbind, frumoasă. Am patruzeci de ani, zise ea. Am aproape de două ori vârsta ta, dar asta nu se vede, nu-i aşa? Se mângâia încetişor. Apucă-mă de sâni, zise ea. Pune-ţi gura pe pântecele meu. Linge-mă. Vino deasupra mea, vino în mine, mişcă-te acum, uite-aşa, o mână pusă în josul coloanei lui vertebrale, un deget insistând pe vertebrele sacrale, fără ca prin asta gheaţa să cedeze vreo clipă. În centrul gheţii se afla frica şi în centrul fricii, vidul. Te descurci bine, zise ea. Mai adânc. Mai încet. Dă-mi limba. Ai scula cea mai ţeapănă pe care-am avut-o vreodată. E bine. E tinereţea. Sper că şi eu îţi ofer plăcere. Înţelegi, este singurul lucru cu adevărat omenesc pe care-l mai avem aici, nu e posibil să ai copii în Enclavă, doar dragostea, poţi să intri acum dacă vrei, ştiu că poţi s-o iei de la început, nu eşti ca Ambasadorul, eşti o adevărată maşină de regulat, el nu, e vorba de vârstă sau poate de responsabilităţi. Ai făcut dragoste cu Ambasadorul? Întrebă el, neîncrezător. Bineînţeles, zise ea, nu te opri, concentrează-te, apucă-mi sânii. O mişcare turnantă. Ciupeşte-i încetişor. Încep. Încă o dată. Dar e căsătorit, zise el, are o femeie. Bineînţeles, răspunse ea. Are chiar şi o familie. Dar e un bărbat ca toţi ceilalţi. Iar eu i-am avut pe aproape toţi bărbaţii din Enclavă. Cel puţin pe toţi heterosexualii. De ce m-ai respins, ieri? Am crezut că eşti homo. Ţi-era frică, doar atât?

Ambasadorul, zise el neîncrezător. În tine?

Bineînţeles, spuse ea. Încetineşte un pic. Crezi cumva că e Dumnezeu tatăl? Este om. E tot ce ne-a mai rămas uman. Suntem – suntem lipsiţi de orice, încă o dată, lipsiţi de orice, iar sexul este inversul Maşinii, cum crezi că aş putea să rezist fără asta, şi el la fel, e minunat, îmi simt nervii cum se desfăşoară, încovrigaţi cum erau, şi acum se întind şi se destind, se netezesc, cresc. Când vrei. Nu vrei încă. Poţi să continui încetişor. Nu prea repede, ai putea să-mi faci rău.

Nu te iubesc, zise el. Ce importanţă are, răspunse ea. Suntem oameni. Nici Ambasadorul nu mă iubeşte. Cel puţin nu vrei să-mi spui că mă urăşti. Asta n-aş suporta.

Nu, nu e vorba de asta, zise el, nu te urăsc. Îmi place ceea ce faci, nu şi ce fac eu, dar nu te iubesc. N-am chef de tine, n-am chef să vorbesc cu tine, n-am chef să fiu cu tine.

Doar în mine, zise ea. Reîncep, mişcă-te mai repede. Suntem oameni. Suntem nişte animale pierdute printre toate aceste fiinţe. Nimeni n-a mai fost vreodată pierdut aidoma nouă şi a face dragoste ne ajută să ne amintim că suntem oameni, fără asta aş deveni nebună, oameni cu adevărat, nu ştiai ce te-aşteaptă aici, nu-i aşa? Suntem o specie fără importanţă, dar ne rămâne totuşi sexul. Suntem construiţi pentru asta. O fac cât de des pot, ca să mă simt evadând, e delicios. Există şi alte tehnici, pe care va trebui să ţi le-arăt, dar e de preferat să procedăm metodic. Ce e îngrozitor, este că, după un anumit timp, cei mai mulţi dintre bărbaţi nu mai vor. Sper că tu vei dori întotdeauna, ai o măciucă de groază. Nu ştiu cum se descurcă. Mie, una, nu-mi place să mă mângâi singură. Decât în faţa unui bărbat.

Câţi amanţi ai avut? Întrebă el.

Peste o mie, zise ea. Ştiu numărul exact, dar el nu interesează pe nimeni. N-ai nevoie să ştii al câtelea eşti.

Eşti nimfomană, zise el.

Ea râse. Nu pot fi nimfomană, spuse. Iau din propria mea plăcere. Nici o femeie nimfomană n-ar fi putut ajunge aici. Trebuie să fii în întregime normală. Cunoşti testele. Nici un bărbat impotent. Unii devin. Cel puţin, aşa cred, dă-ţi drumul acum. El explodă, se crispă şi căzu cu totul peste ea. E bine, zise ea, încă o contracţie. Încetişor. Simţi inelul pelvian. Te storc, nu-i aşa? Poţi să dormi un minut, dacă vrei. Nu?

Ea reglă comenzile. Un val de apă sărată îi acoperi. Sub palme, el simţi nisipul. Vântul îi mângâie spatele. Sub lumina lunii, tremurau nişte palmieri, ca nişte păsări care dau din aripi, căzute în capcană. Acum, ieşi din mine, zise ea. Mă striveşti. Urmează ora cartului meu.

Te plimbi vreodată prin oraş? Întrebă el.

În afara Enclavei umane? Se interesă ea. La început da, puţin, dar acum nu, niciodată. Nu mă interesează. Noi suntem oameni. Asta îmi aduce aminte că suntem o specie fără importanţă. Nu, niciodată aici, locul seamănă cu Pământul. Nu, nu mi-e teamă de Ceilalţi, dacă mi-ar fi frică n-aş putea să rămân aici, dar suntem într-o fundătură, într-un impas.

Pe Pământ, se crede că noi suntem viitorul, zise el.

Eşti prea nou aici ca să-ţi dai seama. Însă noi nu putem avea nici un contact cu Ceilalţi. Nu înseamnă nimic pentru noi, nu reprezentăm nimic pentru ei.

Din punct de vedere intelectual, spuse el.

Ea clătină din craniul ras.

Tu nu-ţi dai seama. Nu vom putea face niciodată dragoste cu ei. Nu că asta ar fi important prin sine. Dar n-avem în comun nici o impresie, nici o senzaţie. Arta noastră nu există pentru ei. Curând, vei înţelege. Oare o abstracţie poate însemna viitorul? Oare un algoritm este viitorul speciei noastre? Ceilalţi ne sunt la fel de străini ca şi nişte algoritmi.

Înseamnă mult, zise el.

Şi algoritmii la fel, replică ea, dar nimic pentru mine, nimic pentru tine, mai puţin decât o pisică, sau un câine, sau chiar un şarpe. Să nu crezi că-i urăsc sau că mi-e frică de ei. Dar nu înseamnă nimic. Nu au ceea ce ai tu, vreau să zic chestia aia dintre picioare. Nu au piele. Sunt ceea ce nu suntem noi. Acum trebuie să plec. Mulţumesc. Am să revin.

Mareea se retrase de pe trupurile lor.

Şi Sylla plecă.

Cu vârful creionului său magnetic, Jons scrise pe ecranul orizontal:

Nu ştiu numele lumilor pe care le caut.

Pretutindeni cât văd cu ochii, nisipul a invadat marea, şi cuvintele ca nişte cratere lunare au pereţii erodaţi.

Cuşca este în întregime de sticlă şi spune doar nu m-atingeţi, în întregime din sticlă transparentă în întregime traversată de săgeţile stelelor din cer.

Nu ştiu cheile limbilor străine care se vorbesc noaptea dar există în capul meu un interpret ciudat temnicer al cuvintelor defuncte care le ciopârţeşte şi le târâie pe burtă.

Caut pe cineva, nu pe unul căruia să-i vorbesc ci care să mă facă să zic căci e un lucru îngrozitor să fii mut cu cuvinte putrezindu-ţi în memorie, ca stelele uscate ale unei mări secate, uscat, de trei ori uscat şi sare, folosit de cifre şi bătut de timp.

Ezită o clipă:

Lumile sunt de cealaltă parte a geamului pe care ceaţa îl distruge. Pot să le văd, dar nu să le-ating, şi ar veni să mă vadă în cuşca mea de idei dacă ar fi duminică.

Apoi şterse totul.

Ştiam bine că ceva nu-i în regulă. Dar, înţelegeţi, nu puteam să refuz să-i servesc. De altminteri, nici un regulament n-o interzice. Iar ea, ea n-a băut. Aveau un aer atât de fericit, erau atât de frumoşi, atât de, cum să spun, complementari, păreau cu adevărat făcuţi unul pentru altul, încât i-am servit şi am tăcut. Acum regret. Nu că asta ar fi schimbat mare lucru. Totuşi, un cuvânt poate că ar fi fost suficient. Dar vă jur că eram convins că el ştie. Părea atât de concentrat, atât de sigur. La urma urmei, mi-am spus, un bărbat e un bărbat, iar problemele lui sentimentale nu-l privesc decât pe el.

Când Jons părăsi Enclava umană pentru prima dată şi descoperi oraşul, nu văzu mai întâi decât coridoare oarbe. Străzile, comune majorităţii raselor care populau metropola, erau umplute cu gaze inerte şi supuse unei gravitaţii slabe, doar cu puţin superioară aceleia de pe Pământ. Dacă majoritatea speciilor erau incapabile să supravieţuiască multă vreme în acest mediu, cel puţin el nu le era fatal; oamenii îndeosebi se mulţumeau să poarte doar un respirator uşor.

Apoi Jons, fascinat, exploră încetul cu încetul locurile sociale, terenurile de întâlnire, pieţele publice, muzeele, templele sau ceea ce ţinea loc de ele, sălile de spectacol sau echivalentul lor, magazinele în care se schimbau produsele nonprohibite de pe zece mii şi ceva de lumi, şi până la barurile interspecii care primeau de-a valma pe membrii majorităţii formelor de viaţă prezente pe K6 şi unde li se serveau, în limitele listei autorizate de Înţelegere, băuturile şi alimentele acceptate de fiecare metabolism în parte.

Jons, fără frică şi aproape fără să se mire, îi descoperi pe Ceilalţi.

Admiră, fără să înţeleagă şi fără să ştie vreodată dacă e vorba de viaţă sau de artă, volutele imobile de fum cu noduri din care scânteiau perle, ca nişte tăciuni albicioşi, coconii plini de o noapte interminabilă, îngrămădirile de sfere atât de perfecte, de o fosforescenţă uleioasă, încât ochiul obosea să le mai netezească suprafeţele, să le ghicească rotaţia, ornamentele mişunând de linii din care fiecare părea a fi un vierme, armurile sidefii picurând de bale, umbrele fără lumină şi luminile lipsite de umbră, îmbinările topologice care sfidau raţiunea, mai puţin dacă le acordai o dimensiune sau mai multe în plus, taurii înaripaţi din poveste şi şerpii din l'Herne.

Văzu fântâni de nisip şi flăcări cântând între coloanele cenuşii. Auzi voci care, în urechile lui de om, nu erau decât zgomote albastre, albe sau roz. Văzu pitici şi uriaşi, căci talia omenească nu este pe măsura vieţii.

Rătăci singur, vreme îndelungată. Apoi iarăşi, într-o altă zi. Şi, din nou, contemplă pe străzile metropolei, nu fără regret, palierele hexagonale atât de înguste încât o albină de pe Pământ n-ar fi încăput în ele, şi privi cu groază sălile în care, de mărimea unei furnici fiind, era rugat să urmeze întocmai drumurile săpate adânc în sol, ca un soi de tranşee, pentru a nu fi strivit din greşeală.

Apoi înţelese că-i lipsea ceva.

— Am uitat vântul, zise el pe coridoarele oraşului infinit.

— Nu prea-ţi place munca pe care-o faci, zise Sylla, aplecată peste pupitrul lui.

Jons clătină din cap.

— Totuşi, e uşoară.

— Tocmai, e prea uşoară.

Ea îşi trecu mâna peste craniul neted.

— Voi, tinerii, sunteţi toţi la fel. Visaţi sarcini imposibile sau responsabilităţi. Ai tot timpul pentru asta. Un serviciu bun îţi lasă mintea liberă să te gândeşti şi la altceva, nu te împiedică să dormi şi nu-ţi produce riduri premature. Ştiu foarte bine că ridurile au mai puţină importanţă pentru un bărbat, dar n-ar trebui să fie aşa.

— Tocmai, zise Jons neluând în seamă finalul discursului, n-am nimic la care să mă gândesc. Transcriu în cod nişte rapoarte care nu mă privesc şi din care nu înţeleg nimic. După aceea, ţi le dau ţie să le verifici, înainte de a le transmite celor de la comunicaţii. N-am fost pregătit pentru aşa ceva. Mă plictisesc.

— Gândeşte-te la cariera ta, zise Sylla. Într-o zi, îmi vei lua locul şi sunt sigură că vei urca mult mai sus în ierarhia Maşinii, având în vedere dosarul tău. Gândeşte-te la ceea ce vom face împreună mâine. Gândeşte-te la ultimul film pe care l-ai văzut, la o partidă de şah. Dar crede-mă, evită să te gândeşti la Pământ.

— Nu mă gândesc niciodată la Pământ, zise Jons, şi totul îmi este absolut indiferent.

— Enclava este plină de femei care nu cer decât să fie păcălite. La ele ar trebui să te gândeşti. Deşi nu e înţelept să-ţi spun asta. Dar la vârsta ta, eu…

— Lasă-mă-n pace, o repezi Jons.

Butonă câtva timp pe tastatură, nebăgând în seamă monologul lui Sylla. O să cer să fiu mutat, îşi zise el. Dar unde? În fond, toate Maşinile se aseamănă. Şi fiecare dintre cei cinci mii patru sute douăzeci şi doi de oameni din Enclavă pare croit după acelaşi tipar. Într-un an, poate, o să încep să le semăn.

Sylla ridică vocea.

— N-am nici un sfat să-ţi dau, mai ales în acest domeniu, dar ai face bine să consulţi un etolog. Cunosc unul formidabil. Îţi va reda încrederea în tine într-un timp record. Treci printr-o criză de adaptare, asta-i tot, ceva ca un fel de criză de creştere.

— N-am nevoie de etologul tău, zise Jons cu o furie reţinută. Pregătirea mea este foarte recentă şi probabil că ştiu mai multe decât el despre comportamentul uman.

— Dar contactul este cel care contează, insistă Sylla, relaţia. După aceea te vei simţi transformat.

— N-am chef să fiu transformat, zise Jons.

Apoi înţelese enormitatea pretenţiei sale, pericolul potenţial pe care aceasta îl ascundea faţă de Mediul Înconjurător. Ceea ce semnifica această frază era pur şi simplu dorinţa lui de a părăsi Maşina, de a lăsa totul baltă. Ceea ce voia, ceea ce spera era să se aştearnă în el o anumită tăcere, dincolo de cuvinte, dincolo de semne, o tăcere din care să se ivească ceva, o tăcere din sânul căreia să vină ceva să-l ocupe. Venit de unde, ivit din ce? Din inconştientul meu, gândi el. Sau din ciudăţenia formidabilă a Celorlalţi. Nu, nu se gândea la Pământ, nu, nu-l regreta. Dar ceea ce sperase de-a lungul nesigurei călătorii care-l adusese în acest impas fusese să perceapă, fără piedici şi obstacole, diversitatea îngrozitoare a universului şi poate, în secret, să scape de certitudinile călduţe ale Maşinilor. Iar varietatea infinită a universului se aduna, la urma urmei, în nişte serii de cuvinte şi de algoritmi pe care el le înregistra şi le clasifica pentru muncile pline de indiferenţă ale specialiştilor de pe Pământ.

— Scuză-mă, îi spuse el Syllei. În clipa asta sunt un pic nervos.

— Ştiu, zise ea. Mediul înconjurător apasă asupra noastră, a tuturor. Dar ne descurcăm. Nu te nelinişti. Lasă-te purtat de val. Totul va fi bine. Vrei să vin să te văd imediat, în loc să aşteptăm până mâine?

Acesta este adevărul simplu şi sincer, dar simţurile mele sunt limitate şi mă pot amăgi. Înţelegerea mea este slabă şi faptele sunt nenumărate. Iar în spatele faptelor, se ascund procese pe care raţiunea mea le deformează. Orice cuvânt poartă în el o greşeală, prin ceea ce nu spune. Orice gândire îşi ascunde sursa. Dar conform obiceiului celor din rasa RSIn'llas, fără ură şi fără dispreţ, voi spune în faţa acestui tribunal ceea ce am înţeles şi ce cred că ştiu. Să-mi vină în ajutor toţi aceia cu care împărtăşesc acelaşi spirit.

Un culoar trapezoidal alb, de două ori mai înalt decât un om, mărginit în faţa lui Jons de un plan înclinat ascendent, pe care-l va urca fără dificultate, o ştia, căci greutatea, la întâlnirea celor două suprafeţe, se va inversa. În vârf, o piaţă cu dale de culoarea cernelei, rotundă, cu o cupolă înţesată de lumini sclipitoare. Puse mâna pe perete şi, prin mănuşă, simţi totuşi frigul. Piaţa părea pustie, dar poate că era bântuită de fiinţe pe care ochii lui nu le puteau vedea. Intra într-o regiune a oraşului pe care n-o cunoştea încă, dar îşi pierduse de mult timp grija că se va pierde.

Apoi, la marginea unui culoar care avea un ieşind deasupra pieţei, cam de mărimea unei trepte înalte, zări o umbră. Ceva îl emoţiona şi, fără să stea prea mult pe gânduri, se îndreptă către ea. Umbra fugi. Auzi un râs omenesc, transformat în mod curios de amestecul de gaze inerte care umpleau locurile colective ale metropolei, dar cu asta era obişnuit, un râs de femeie care îi porunci să alerge. Şi cum se grăbea pe palierul întunecat – sau nepotrivit luminat pentru ochii lui – distinse o jumătate de siluetă, restul fiind ascuns de unghiul unui zid, şi fâlfâirea unei tunici scurte şi uşoare, iar după aceea zgomotul picioarelor goale alergând pe marmură.

La cotitură, o văzu în plină lumină, pândindu-l. Un lucru ar fi putut să trezească atenţia, chiar şi de la această distanţă: faţa era liberă, tuburile fine ale respiratorului nu-i pătrundeau în nări. Dar era fata cea mai frumoasă pe care o întâlnise vreodată. Începu să tremure şi un spasm brusc, necunoscut, îi săgetă

pântecele. O tăcere se aşternu în interiorul lui, unde se năştea deja ceva ca un fel de regret.

Şi, articulând cu greu, rosti: Nu pleca.

Ea nu se mişca, stătea locului, surâzând.

— Nu te-am întâlnit niciodată, zise el, conştient de zădărnicia frazei şi de faptul că, din cei cinci mii patru sute douăzeci şi doi de oameni ai Enclavei, nu cunoştea mai mult de câteva duzini. O idee nebunească îi trecu prin minte: e fiica Ambasadorului, poate, ca şi cum perfecţiunea ar trebui să fie fructul puterii. Atunci îşi reproşă o secundă tutuitul, deşi acesta reprezenta o regulă în Enclavă. Apoi spuse:

— Numele meu este Jons.

Şi întrebă:

— Cum te cheamă?

— La, zise ea, lăsându-l să se apropie.

Apoi tăcu şi asta fu tot ce spuse vreodată. Iar el îşi pierdu obiceiul sau n-avu niciodată cheful să mai pună întrebări.

Ea îi întinse mâna dezgolită şi el, fără să scoată mănuşa, i-o înşfăcă aproape cu sălbăticie, înspăimântat să-i distingă sânii liberi sub tunică, abia îndrăznind să ridice privirea către buzele ei întredeschise în jurul unei sclipiri ca de email şi de-acolo să se caţere până la ochii cărora nu le putu desluşi imediat culoarea, pierduţi între albastru întunecat şi căprui. Observă cu un soi de detaşare că avea nasul rotund, o frunte uşor bombată şi părul deschis şi lung, sub formă de bucle. Îşi spuse că era foarte tânără. Apoi se îndoi. Ea mai tânără decât el, fără îndoială, dar, mai ales, în plus faţă de el, purta pe chip un aer de copilărie.

Ştiu atunci că o iubeşte.

Era prima dată când i se întâmpla asta, dar n-avu nevoie să-şi reamintească termenii din manualul de etologie ca să fie absolut sigur. Ştiu, de asemenea, că venise pentru ea şi că, dacă fata îl accepta, căutarea lui luase sfârşit. Descoperi că metropola e un loc minunat şi că este bine să trăieşti sub ameninţarea imprevizibilă a mediului înconjurător.

Apoi îşi spuse că nu putea să rămână acolo la nesfârşit, s-o contemple, că ea avea să se plictisească şi să plece dacă el nu va pronunţa câteva cuvinte şi nu se va hotărî să facă ceva. Dar, cu mintea goală şi cu muşchii înnodaţi sub bărbie, nu găsi decât: „Nu vrei să vii cu mine? Explorez metropola.”

Ea încuviinţă din cap, cu ochi râzători, sau strălucitori, şi schiţă o mişcare cu mâna liberă înspre umărul lui Jons, atât de rapid încât el nu ştiu dacă ea îl mângâiase cu adevărat. Dar se simţi brusc plin de curaj şi o trase după el, având grijă ca ritmul paşilor lui să coincidă cu acela al lui La.

La drept vorbind, nu ştia unde merge şi o luă la întâmplare, temându-se, de fiecare dată când întâmpina o greutate, ca ea să nu îşi bată joc de lipsa lui de experienţă sau să nu se neliniştească. Căci se îndepărtase de Enclava umană mai mult ca oricând. Apoi simţi că ea îl strângea insistent de mână, conducându-l la rându-i, şi înţelese curând că fata cunoştea mai bine metropola. Îi veni ideea că se născuse aici. Deseori o privea pe furiş şi întotdeauna ochii li se întâlneau. În timp ce el îşi imagina un chip grav, pe care se chinuia să-l îndulcească, ea părea senină şi aproape amuzată de stânjeneala lui.

Îşi dădu seama că îl conduce către un cartier al oraşului unde contururile erau mai puţin aspre, căile mai întortocheate, pereţii şi bolţile decorate cu mai mult rafinament. I se păru chiar că greutatea se micşorează şi că aerul tras pe nări în ritmul şuierător al respiratorului se încărca cu un miros de ocean. În acest fel, sectoarele metropolei se deosebeau în mod subtil, în funcţie de speciile care le construiseră. Trecură o dată pe lângă un păianjen uriaş şi degetele lui La strânseră mai puternic încheietura lui Jons. Iar el percepu din asta simpatie pentru Celălalt. Dar aceea fu singura lor întâlnire şi el ghici că fata caută un loc izolat, numai al lor.

Urcară trepte, gâfâind, mai curând decât să se lase duşi de bâzâitul puţurilor antigravitaţionale, iar el, cu un pas în urmă, dar fără să-i lase mâna, admiră freamătul pulpelor rotunde ale lui La, curbura accentuată a şoldurilor, pe care tunica se potrivea perfect, şi linia fină a coloanei vertebrale. Avu chef să-şi lase mâna să rătăcească de-a lungul ei sau să-i smulgă tunica, dar nu îndrăzni. Însăşi ideea că ar fi putut-o supăra cu un gest mai îndrăzneţ îi era de nesuportat.

În vârful scării, o grădină.

Nu o grădină ca pe Pământ, nu o grădină de plante, ci o grădină de nisip unde creşteau, scârţâitoare, tufişuri de cristal. Elice colorate se roteau cu mare încetineală. Stelele acopereau cu puncte negre un cer alb care alunga orice umbră. Stânci

îmbătrânite, uzate, fisurate în crevase strâmte, îi amintiră lui Jons de carapacele ţestoaselor uriaşe. În spatele lor, acestea lăsaseră, se părea, dâre în nisip, care se închideau în ele înselele, în curbe care creşteau întruna, evocând infinitul. La îl luă de mână şi Jons, neliniştit, dar fără să spună un cuvânt, o văzu alegând un loc întunecat şi neted, acoperit ici şi colo de pete violete, un loc ce desena un oval neregulat pe întinderea de nisip cenuşiu.

Ea ridică braţele, făcând să-i tresalte sânii, se înălţă pe vârfuri, apoi se îndoi, până când aproape că atinse cu părul stânca, şi începu să danseze, mai întâi în tăcere.

Dansa cu o încetineală întreruptă de un salt de o bruscheţe neaşteptată, creând cu mâinile, cu braţele, cu picioarele şi cu tot corpul figuri imediat şterse, arătându-i profilul, apoi chipul, faţa, dar fără să-l privească vreodată, ca şi cum ochii i s-ar fi închis pe dinăuntru. Cu degetele ascuţite, dădea deoparte perdele de alge invizibile. Se ghemui cu bustul drept, cu braţele aruncate în faţă, cu genunchii larg depărtaţi, şi el începu să tremure.

Atunci, în timp ce dansa, ea începu să cânte, nu cuvinte sau o melodie, ci un sunet ca de flaut, aproape un strigăt. Vocea îi urca şi cobora, fără vreun ritm aparent, şi curând cristalele răspunseră, la început la modul strident şi ascuţit, crescând apoi într-un bâzâit ca de bondar, coborând octavele şi umplând grădina cu un sforăit continuu de başi. Jons avu o senzaţie de frică, fără motiv, diafragma şi stomacul lui rezonând la unison cu vibraţiile. Apoi alte voci se animară treptat, ca şi cum La ar fi trezit toate pietrele, una după alta.

Ea se aplecă în faţă, din nou, cu tălpile picioarelor goale bine lipite de sol, apoi îşi îndreptă torsul, scoţând în evidenţă curba şoldurilor, şi rămase mult timp aşa, în vreme ce lui Jons i se umeziră ochii. După care se destinse brusc, execută o piruetă, făcu trei paşi lungi spre stânga, reveni la fel spre dreapta, gesturi vioaie şi precise, şi pentru prima dată, îl privi, îl salută şi înţepeni locului. Prin părul pe care dansul i-l răvăşise complet, el văzu picături de sudoare acoperindu-i fruntea. Îi întinse mâinile şi el se apropie, i le luă, o conduse până la perete, fără să-i pese de crestele de nisip pe care paşii lor le spulberau şi, fără să-i lase mâinile, cu degetele întrepătrunse, o sărută. Limbile li se atinseră. O lipi de zid, dar asta fu tot. Ea se

retrase brusc, fără să-l slăbească din ochi, în murmurul muribund al cristalelor. Se depărtă de perete şi, cu agilitate, îl făcu să se răsucească în loc.

Cu o voce uşor răguşită, el spuse: „Mi-e sete”.

Ea aprobă cu un semn din cap şi-l trase afară din grădina de nisip, ducându-l înspre cartierele comerciale.

Fără mare greutate, găsiră un bar interspecii, pe care-l ţinea un Nilofo, şi-şi aleseră o masă pe măsura lor. Lumina chihlimbarie era plăcută, locul, restrâns, aproape pustiu. Când ospătarul – o fiinţă, căci maşinile sunt rare în metropolă în afara enclavelor – sosi târându-şi după el apendicele, îi fixă mult timp, cu abdomenul său plat şi osos pe care palpita o rozetă. Jons crezu că aşteaptă comanda.

— Ce vrei? O întrebă el pe La. Sau ţi-e foame?

Dar ea clătină din cap şi, în faţa insistenţei lui, reîncepu să surâdă. Jons ceru un alcool de pe Pământ şi apă. Ea îl privi bând din recipientul sigilat şi, când i-l întinse, refuză încă o dată.

El ardea de nerăbdare să vorbească, dar îi lipseau cuvintele, se temea de tăcere, dar îi era şi frică s-o întrerupă, tăcerea, tăcerea, tăcerea, înşelătoare sunt cuvintele în timp ce La era acolo, apa băută ce gust are? Şi apa care mai rămâne de băut?

Ar fi vrut să spună, să explice, să mărturisească, să se povestească, să dezvăluie, să se spovedească, să-şi descarce sufletul, să se declare, dar trebuia ca acel cuvânt să vină din tăcere, din profunzime, şi ca el să aibă certitudinea, durata, izbucnirea pietrelor care s-au maturizat mult timp în adâncurile pământului. Şi cum cuvântul nu venea, înţelese că tăcerea este un cuvânt şi că, înaintea lui, La ştia asta. Îşi aminti cuvintele lui Stello, omul cu faţa goală: „Taci, dacă vrei să încetezi să-ţi vorbeşti ţie însuţi. Păstrează tăcerea, dacă vrei să vorbeşti cu cineva. Cel care vorbeşte cu marea, cu muntele, cu norii este un nebun care urlă în propriile lui urechi. Nu te nelinişti, îi semăn”.

Ochii lui, care nu o mai distingeau decât pe La, se redeschiseră asupra realităţii barului. Un Celălalt oarecare pornise orga politonală care împroşca pe pereţi stropi de culoare. La îi apăru aureolată de un curcubeu. Era deja prea mult. El se ridică şi, ca şi cum ar fi fost deja a lui, La împinse în aceeaşi clipă scaunul ei jos. La tejghea, el plăti şi, amintindu-şi că se rătăcise, descoperind că ospătarul înţelegea foarte prost

limba terestră, începu să întrebe despre drumul de întoarcere, folosind neîndemânatic silabele unei limbi străine. Dar fiinţa, în loc să-i răspundă, arătă spre La pe deasupra umărului lui Jons şi, frecându-şi elitrele într-un anumit mod, spuse, în limba terestră: „Ea ştie”.

Nu se înşela.

Înainte de ultima cotitură a pasajului sinuos care ducea la sasul principal al Enclavei, ea dădu drumul mâinii lui Jons şi se opri.

— Am ajuns, zise el, apoi, văzând că ea se întoarce de plecare, încremeni. Vino, continuă.

Ea clătină din cap, fără să înceteze să surâdă, şi făcu un gest neclar, care însemna totodată faptul că se va întoarce singur şi că nu-l va urma.

— Dar de ce? Rosti el, iritat. Apoi îşi muşcă buzele, reproşându-şi insistenţa. Se gândi la modul cel mai banal că ea nu dorea să fie văzuţi împreună şi că se va întoarce mai târziu. Chiar mutismul fetei poate că n-avea alt scop decât grija ca el să n-o poată identifica după sunetul vocii, consultând calculatoarele. Numele pe care i-l dăduse, La, fusese inventat, probabil, special pentru el. Deşi nu vedea nici o raţiune pentru acest mister, îşi spuse că i se potrivea.

— Dar te voi revedea?

Ea încuviinţă din gene şi din buze, apoi, în faţa tristeţii pe care o exprima chipul lui Jons, clătină din cap cu hotărâre.

— Când? Întrebă el.

Avu un surâs complice, care putea însemna mâine, când am să vreau eu, când o să am timp.

— Şi unde?

Ea arătă drumul pe care se întorseseră şi la capătul degetelor sale se întindea oraşul în cele trei dimensiuni ale sale. El ştiu că n-avea decât să hoinărească şi că ea îl va regăsi atunci când va dori. Doar că nu voia să se revadă în Enclavă. Şi, cu toate că asta nu făcea lucrurile mai uşoare, Jons admise ideea şi îi văzu necesitatea.

Deveni rigid şi zise: „Pe curând”.

Ea îi întinse buzele, pe care îl lăsă doar să i le atingă, apoi dispăru în fugă, fără să se întoarcă.

— Vrei să vin să te văd? Întrebă Sylla, în sala de mese.

— Nu, zise Jons.

— Mâine?

— Niciodată, zise Jons.

— Nu mă mai iubeşti? Nu mă mai doreşti?

— Există şi alţi bărbaţi.

— Şi, bineînţeles, alte femei. Sunt mulţumită pentru tine. Dar, ai să vezi, o să te întorci la mine. Nimeni, aici, nu face dragoste aşa cum fac eu.

— Poate, zise Jons, numai că nu despre asta e vorba.

Când părăseşte din nou Enclava umană, are un scop, dar nici o direcţie. Creierul îi forfoteşte de numere şi de probleme, de-acum înainte inutile, dar abandonate acolo, ca rocile unei morene, prin lenta alunecare a orelor muncii sale, şi care refuză să se afunde în vasul uitării. Dar asta, cel puţin aşa crede, abia dacă-l deranjează, într-atât este de concentrat spre o altă amintire. Este nervos şi face gesturi inutile, cum ar fi să verifice de patru ori dacă şi-a instalat bine respiratorul. Îşi spune că nu aşteaptă nimic şi că nu caută pe nimeni. Ar vrea să înţeleagă planul, sensul şi funcţionarea metropolei, dar ştie că nici un om înaintea lui nu a reuşit vreodată asta şi că ar fi fericit dacă ar reuşi să cunoască într-o zi, din ea, măcar o parte, destul de bine încât să nu mai rişte să se rătăcească. Metropola a crescut poate la întâmplare, sau poate se supune unui plan conceput pe vremea când omul se afla doar în stadiul de animal. Cercetează de ce aici solul este spongios şi de ce în altă parte are duritatea blândă a chihlimbarului şi claritatea acestuia, înghiţind pe vecie zgomotul paşilor lui. Se preface că se interesează de aceia dintre Ceilalţi cu care se întâlneşte şi despre care ştie doar că îi sunt mai apropiaţi decât cei pe care nu-i va vedea niciodată, pentru că partea oraşului care le aparţine îi este iremediabil interzisă de legile contradictorii ale naturii şi ale lor înşile. Când pereţii din jurul lui se apropie, se gândeşte la stele. Îi e frică şi ştie că nu-i e frică. Transpiră fără motiv iar porii hainelor sale îi beau sudoarea. Se gândeşte la povestea lui ca şi cum ea s-ar întâmpla altcuiva sau ca şi cum ar scrie-o şi i se pare teribil de clară, dar nu-i poate ghici sfârşitul. Nici nu-l poate grăbi. Îşi dă seama că a alergat, a urcat trepte, a plonjat în puţuri, a fost aspirat de maşinile antigravitaţionale, că şi-a zdrelit mâinile de tot soiul de asperităţi, în ciuda mănuşilor, şi că n-a văzut nimic. Îşi forţează ochii să fie atenţi şi descoperă că aceştia spionează, în pofida voinţei sale, depărtările sau intersecţiile coridoarelor.

Rămâne nemişcat în pragul unei porţi, care este poate aceea a unui templu şi a cărei formă îi aduce aminte de conturul unei clepsidre văzută într-un muzeu de pe Pământ, şi descoperă, surprins de ingenuitatea apropierii, că o clepsidră răsturnată orizontal, în echilibrul stabil al nisipului egal repartizat între cele două părţi ale sale, evocă prin desenul său simbolul infinitului. Este singur, nu din cauza prezenţei Celorlalţi, ci pentru că ştie că, începând de ieri sau de ultima dată, s-a retras din Maşina sa şi că, în ciuda aparenţelor, nu va mai face niciodată parte din ea. E pe cale să dispară. Întâlneşte un Celălalt care poartă, pe ceea ce Jons ştie că îi sunt urechile, un aparat exagerat de mare, despre care ghiceşte că protejează un timpan fragil, în timp ce aici, pentru el, totul este tăcere. Are chef să smulgă aparatul, dar îşi reprimă impulsul. Atinge o rocă friabilă şi cu degetul îşi gravează pe ea numele, apoi cele două litere ale cuvântului La şi cu pumnul zdrobeşte urma. Regretă adâncitura de neşters. Apoi râde în forul lui interior. Îşi priveşte ceasul şi vede că, din cele şase ore care i-au fost acordate, s-a pierdut abia una. Îşi spune că nu se va întoarce niciodată în Enclava devenită capcană. Respiră prea repede, ca şi cum deja i-ar lipsi aerul. Nu mai crede c-o va vedea pe La sau crede că n-o va mai vedea pe La. Suferă, senin, şi îşi face socoteala că fiica Ambasadorului, dacă ea este, îi va rămâne inaccesibilă. Îşi aminteşte de cuvântul veşnic viu pe care un prieten foarte apropiat l-a pronunţat în faţa lui, cândva, pe Pământ, şi pe care nu l-a mai auzit şi nici nu l-a mai citit vreodată în altă parte, şi-i caută sensul, gândindu-se la nişte flori care se ofilesc, toate, în timp ce cuvântul, de-a lungul a aproape trei mii de ani de folosinţă, s-a îndepărtat doar de fondul principal al limbii. Un cuvânt al lui Stello îl bântuie, îl îngheaţă şi îl bucură. Moartea este ascunsă în interiorul viului – Dar niciodată – Ea n-a atins decât viul. Noaptea cade aici în timp ce bolta altor culoare, prea înaltă pentru a putea fi distinsă, se luminează. Şi-o doreşte pe Sylla, apoi pe La, apoi pe amândouă la un loc, şi s-ar dispreţui dacă n-ar şti că visează. Acul roşu al unei busole oscilează în mintea lui şi el hotărăşte să-i urmeze indicaţiile. Coboară cu ochii închişi, pentru a distinge mai bine mişcările acului şi se izbeşte de ceva, o mângâiere pe faţă, deschide ochii înspăimântat şi o vede pe La, prea aproape. Face un pas înapoi. N-o mai iubeşte. Simte că se lichefiază. Un hohot de plâns îl

zguduie. Cine aşteaptă prea mult se sufocă de moarte. Ceva se caţără, prea mare, un cub de sticlă într-o ţeavă de carne. Totul trece şi el ia mâinile lui La, pe care o iubeşte şi căreia îi spune că o doreşte, în ciuda surâsului ei copilăros sau îngrozitor. Dar despre surâs, n-a vorbit.

Se lasă condus de La; acum, a încetat să mai rătăcească. Crede că ea va cânta şi va dansa din nou şi-şi aminteşte că în limbile foarte vechi ale Pământului, care n-au nici o căutare aici şi nici în altă parte, silaba scurtă a numelui ei poartă suflul cântului. Se înşală. Ea îl duce în altă parte decât în grădina de nisip şi ajung mult mai departe, într-o regiune alveolară, unde se strecoară şi alunecă printr-un labirint de ventricule. O spumă albă îi atinge uşor de pe marginea gâtuiturilor pe care este silit câteodată să le forţeze. O urmează pe La cu încăpăţânare, câteodată se agaţă de ea, şi se miră să vadă filamentele vibrând de lumină. În cele din urmă, nu mai există altă intrare, decât cea prin care tocmai au trecut. Peştera, căci nu există alt cuvânt, este uriaşă, alungită, rotunjită, ca interiorul unui ou. Ar putea, dac-ar vrea, să ridice mâna şi să mângâie blana bolţii. Apoi La face ceva, sau nu face nimic, şi filamentele aproape se sting, nelăsând în vârful lor decât o scânteie. Aici stelele sunt înghesuite unele în altele.

Simte degetele lui La care-i strâng încheieturile şi-i scot mănuşile. Pe mâinile goale, percepe umezeala camerei. Cu mâinile goale, o atrage pe La şi-i explorează, pe deasupra tunicii, corpul, apoi îi caută gura, pe care ea şi-o ascunde încă. Fata se îndepărtează şi aşteaptă. Neîndemânatic, el îşi scoate veşmintele, în timp ce mâinile lui luptă împotriva regulamentului care interzice acest lucru şi împotriva fermoarelor statice. Mai departe, tunica, la rândul ei, cade.

Este lipit de ea, acum, alungit sub stele, încă nehotărât, cu orice dorinţă absentă. Apoi totul se întâmplă. La este acolo, n-are importanţă unde, şi micul sac al respiratorului, suspendat la ceafă, abia dacă-l mai jenează. La, în apropiere, în jurul, pe, sub. Mâinile lui o pipăie. Uită cum îl cheamă. Gândeşte.

O femeie este un arbore, iar eu sunt solul. În mine, ea-şi înfige rădăcinile care-i sunt degetele şi deasupra mea ea-şi coboară şi-şi adună ramurile care-i sunt picioarele. Iar părul, un frunziş. Şi mâinile mele îi netezesc muşchii de pe pântecele lipit de pântecele meu, şi eu sunt pământul.

Soarele, o femeie este soarele şi corpul său străluceşte în toată splendoarea în jurul petelor ochilor, o femeie este luna, Luna Pământului, dulcele sex despicat şi craterul buricului ei.

Nu ştie unde o pătrunde.

Ca apa, ea este ca apa din pământ, marea deschisă, sfâşiată, în care mă afund şi care strânge cu putere trompa la capătul căreia străluceşte ochiul lăcrimos. Ureche aurită în forfoteală. Se înalţă un vârf dublu, căruia îi răspunde cel de jos, blând dur, triunghiular, în freamătul întredeschis.

Jons gândeşte. Gândeşte că este acolo. Ar vrea să nu mai gândească. Creierul său rezistă. Maşină. Se scufundă încetul cu încetul. Se sufocă. Mâini. Pipăit. Sonerie ce răsună beată, în fundul culoarului. Cum se vor sfârşi toate astea? Spaţiul dintre. Stelele în interior.

La este femeie. Cerul închis la culoare al Pământului, între cili, palpită, mărginit de un nor circular, geme, am introdus în ea o sursă vibrantă, stalactită încoronată, apasă la capăt nevăzutul care o aspiră. Rămâne cel care veghează, incapabil să se stingă, în scobitura lobilor prefrontali, şi care în sfârşit moare. Îşi pierde timpul în ritmul înnebunit al cifrelor pe numărători. Apă rotundă. Doi într-unul. Ea strigă. Eu îi despic fructul. Îmi spune numele fără voce şi vedere, pierdută, miros, vanilia arborilor blonzi, la capăt furca ramurilor, la infinit se agită degete de la picioare, marele butuc de viţă şerpuitor intră în convulsii, uleiul fin al transpiraţiei îi învăluie tot corpul, îi strecoară peşte fără solzi în umbra nării deschise. Arc. Se arcuieşte. Spasmul carpo-pedal este un semn aproape sigur de orgasm. Sferă. Ou de carne îndoită, ale cărei legături se sudează. Ea este alta, departe, în timp ce el se bucură, cascadă, perlă pierdută, Pământul departe. Depărtări.

Doarme, conştient. Visează şi, visând, ar vrea să-şi amintească de visul său, pe măsură ce-l uită. Când se trezeşte pe de-a-ntregul, crede că peştera s-a dilatat. Apoi îşi aminteşte că ei au stat în picioare, La în faţa lui. La îl priveşte. Pare fericită. O găseşte frumoasă şi chiar perfectă, dar nu i-o spune, pentru că La n-are nevoie de cuvinte şi pentru că aceste cuvinte ultrafolosite ar avea aerul unei minciuni. Surâsul lui La mărturiseşte că ştie că el o găseşte frumoasă.

Se ridică de jos, gol, îşi îndreaptă trupul, spuma străluceşte din nou, cu lumina ei umedă. El îi spune lui La:

— Te iubesc.

Apoi:

— Aş vrea să-ţi fac un cadou.

Ea scutură din cap, în semn de negaţie, după care, cum el tot insistă, acceptă, surâzând. El pipăie la ceafă săculeţul respiratorului şi verifică dacă tuburile acestuia îi sunt bine fixate în nări. Se îmbracă. Apoi, cum La aşteaptă, adună de pe jos tunica şi i-o trage pe trup, netezind în acelaşi timp câteva cute imaginare. Apoi îşi pune mănuşile.

— Du-mă în zona magazinelor, îi cere el.

Luându-l de mână, îi trage după ea. Către un cartier de negustori.

Acolo, sub nişte arcade, în nişte magherniţe umede şi adânci ca nişte cuiburi, văzură bijuterii caleidoscopice în care, într-un spaţiu cât miezul unei nuci, palpitau lumi întregi, centuri monstruoase cu trei inele sudate în acelaşi plan, destinate să încingă tripla talie a uriaşilor şi pe care străluceau, la limita vizibilului pentru Jons, în ultraviolet, pietre preţioase montate în piele zgrunţuroasă, sculpturi care, cu încetineală, bucată cu bucată, se prăbuşeau metodic, vreme de ore, până ce o mână, un cleşte sau un tentacul le ridica la loc, blănurile vii ale Atolilor, covoare pe care, prin meşteşugul ţesătorului, o pată rătăcea după cheful luminii de-a lungul timpului. Pipăiră stofe mai aspre decât zgura şi altele mai uşoare şi mai fine decât spuma. Jons se dovedi incapabil să ridice un inel care ar fi putut să-i împodobească unul dintre degete, dar vânzătorul, fără nici un efort, îi arătă, gravate în interior, versetele indescifrabile ale unei înţelepciuni străine. Întoarseră cărţi de tarot la care fiecare imagine schimbătoare istorisea o poveste întreagă şi neclară. Găsiră şi aruncară beţişoarele chinezeşti ale divinaţiei, fără ca nimeni, nici măcar ei înşişi, Jons cel puţin căci La tăcea, să le poată citi sensul. Jucară contra unor zaruri dodecagonale, însufleţite de o voinţă răutăcioasă. În colivii invizibile, zăriră păsări cu pene de fier, care râcâiau tunuri de pucioasă. Întrevăzură săritoare în timp, interzise la vânzare pământenilor. Jons se înverşună asupra jocurilor de răbdare, a căror soluţie cerea mai multe membre decât are un om. Alături recunoscu un eşichier, venit de pe Pământ, la care desenul pieselor fusese modificat într-un mod subtil. Încercară parfumurile care le fură arătate şi Jons nu îndrăzni să mai întrebe de altele.

Un negustor îi spune lui Jons, în limba terestră, cu un accent învechit:

— Căutaţi o armă?

— Ce să fac cu ea? Întreabă Jons. Şi credeam că cedarea de arme către particulari este interzisă aici.

Oglinda cenuşie ce pare a fi faţa vânzătorului se luminează.

— Nu şi armele de colecţie, zice el, printr-o vibraţie a feţei de argint fără relief, căci nu are nici un fel de gură aparentă.

Dispare, într-o cocioabă alăturată, şi revine ducând cu el un fus strălucitor, un dublu con lung şi subţire, fără nimic de care mâna s-ar putea prinde.

— Asta vă place, domnule?

— E un obiect frumos, spune Jons. Cum funcţionează?

Oglinda tremură o clipă, oval de mercur agitat de o briză interioară.

— Arma nu funcţionează, domnule. A fost în mod intenţionat stricată şi este de nereparat, dar pentru o colecţie…

— Înţeleg, spune Jons. Dar n-am nevoie de nici un fel de armă. Cele din trupul meu îmi sunt suficiente. De fapt, caut un cadou. Pentru ea.

Arată spre La.

În cele din urmă, îi oferi un lanţ de aur de care atârna un ochi gol care surâdea şi, cum ea îşi aplecă fruntea, i-l puse la gât. La surâse ca pentru a-i mulţumi şi, dintre cele două surâsuri suprapuse, cel al ochiului i se păru şters.

— Te iubesc, mai spuse el o dată.

Apoi veni momentul despărţirii, fără nici o altă promisiune decât cea a amintirii. Aceasta îi e suficientă lui Jons, pentru că are sentimentul că i-a plăcut lui La şi că-i va plăcea în continuare.

Eu, N'Crommch, spun că ea-l iubea în felul său, şi că aceasta anulează greşeala.

Şi, de fapt, Jons şi La s-au revăzut. De mai multe ori.

— Iată un mesaj pe care trebuie să-l înmânezi personal, spune Sylla cu gravitate. Este un lucru rar, dar se mai întâmplă. Acum cunoşti bine oraşul şi am încredere în tine. Poftim. Da, are o formă ciudată. Îţi voi spune ce conţine şi de ce trebuie ca un om cu un anumit statut, aşa ca tine, să meargă să-l ducă el însuşi. Priveşte, are sigiliul Pământului. Sunt informaţii despre

specia noastră şi despre Pământ pe care s-a hotărât să le oferim celor din Enclava magellanică. Sperăm într-o reciprocitate care ne-a fost doar promisă, ca să spunem adevărul. Nu este primul schimb de această natură. Dar unele au o turnură mai puţin oficială.

— Adevărate sau false?

— Subtil sau grijuliu să pară aşa. Din ceea ce ştiu, s-a hotărât, după un timp de gândire, să nu se ofere informaţii false sau ocolite. Strategii au estimat ca fiind prea mare riscul de a vedea frauda descoperită şi încrederea înşelată. Căci coerenţa sau incoerenţa unei minciuni nu valorează niciodată cât acelea ale realităţii. În plus, o minciună imperfectă te poate învăţa adesea, despre cel care a emis-o, mai mult decât un cuvânt sincer. Dar datele au fost triate cu grijă şi ele nu ar trebui să permită construirea unui ansamblu prea precis de fapte care să dezvăluie istoria şi civilizaţia noastră. Plecând de la elementele alese, pot fi deduse un mare număr de alternative dintre care multe sunt de probabilităţi învecinate. Nimeni nu se îndoieşte că şi ei vor proceda la fel faţă de noi. Dar asta nu este decât ceea ce mi s-a spus. Adevărul poate fi altul. Cutia aceasta ciudată, pe care doar un magellanic e în stare s-o deschidă fără să-i distrugă conţinutul, poate fi la fel de grea ca o panoplie de minciuni.

— Adevărul sau eroarea, spune Jons, returnând obiectul, nu atârnă prea greu. La drept vorbind, diferenţa nu se măsoară cu o balanţă.

— Mă enervezi, îl repede Sylla. Nu-mi place să foloseşti tonul lui Stello. Este prea devreme. În plus, ceea ce spui este banal. Ai înţelepciunea experienţei, dar îţi lipseşte experienţa. Ascultă. Acolo, nu vei rămâne mai mult de câteva minute. Vei fi unul dintre primii oameni care au trecut pragul Enclavei magellanice. Chiar şi Ambasadorul n-a fost primit acolo decât o singură dată. Şi să nu crezi nimic din ceea ce vei vedea: nu vor fi decât nişte iluzii. Dacă vor fi dezagreabile pentru tine, vom înainta un protest. Dar nu cred. Magellanicii sunt pe cât de prudenţi, pe atât de bănuitori.

— În privinţa asta ne seamănă, spune Jons.

— Poate. Dar este singurul lucru pe care-l avem în comun. Când te vei întoarce, să vii să mă vezi. Vrei ca asta să se întâmple în camera mea?

— Nu, spune Jons. Aici.

— Doar o dată, insistă Sylla. N-o să regreţi.

— De ce nu renunţi? Întreabă Jons cu blândeţe.

— Bine, spune Sylla. Am să aştept. Vezi, sunt răbdătoare.

Când se întoarce din Enclava magellanică, din domeniul himerelor, unde ştie că n-a văzut nimic real, ochii îi sunt nesiguri şi totuşi recunosc părţi din metropola prin care trecuse altădată fericit; pierdut atunci, ca şi astăzi, poartă drumul gravat în amintire, mişcările giratorii orbitale care şlefuiesc privirea şi pereţii celulari care se răstoarnă într-un labirint oscilant.

Se gândeşte la magellanici care sunt cei mai diferiţi poate dintre toţi Ceilalţi la un loc, dacă vin, cum se crede, dintr-o altă galaxie, ei asta lasă să se creadă sau îi fac pe alţii să creadă, şi au fost primii sau poate ultimii veniţi, o dată trecută trecătoarea îngustă, incomensurabilă pentru om, care separă două popoare stelare, o dată depăşită noaptea în căutarea a ce altceva dacă nu, aşa cum e şi cazul oamenilor, a sinelui.

Vede deodată în faţa lui o adunătură obscenă şi nu ştie încă de ce o consideră obscenă, o îngrămădeală de Ceilalţi sau un Celălalt pliat în el însuşi. Lucrul se contorsionează, se zvârcoleşte, mirajele nu au încetat. În miezul, în căuşul lipicios al fiinţei, o vede într-un final pe La, care se iveşte pe jumătate din morman şi surâde, La scăldată în sudoare, La învăluită de Celălalt sau de Ceilalţi, care o ating şi o freacă şi o mângâie şi o acoperă, iar în ochii lui La el citeşte plăcerea extazului. Nu crede în himera pe care o vede, apoi crede ceea ce vede. Atunci, urlă. Nu ştie dacă urlă în numele lui La sau măcar dacă urlă de mânie. Lumea îngheaţă într-o ceaţă cenuşie.

La întoarce capul în direcţia lui. Îl priveşte. Îi surâde şi schiţează ceva ce aduce a chemare. El bate în retragere. Începe să fugă, nu fără a întoarce foarte des capul. Îi e frică de el însuşi. Dar, uşoară, ea se extrage din grămada palpitândă şi-l urmează.

Nu ştie cât timp aleargă, dar aude când ea îl ajunge din urmă. Înţepeneşte locului înainte ca ea să-l atingă. Este complet dezbrăcată. Ar putea s-o lovească. Ar putea s-o arunce la pământ şi s-o posede, să pătrundă în ea. Nu ştie de ce se abţine. Rosteşte, la capătul unui moment de tăcere, într-o linişte care absoarbe şi înăbuşă cuvintele: Cum poţi să faci una ca asta? Cu un Celălalt? Cum cum cum cum cum?

Surâsul lui La se stinge şi, după modul în care-i lucesc ochii, el crede că femeia va plânge. Dar ea schiţează cu buzele doar o mutrişoară pe care el încearcă s-o descifreze prin sticla transparentă şi dură a mâniei. Aşteaptă ca ea să vorbească dar, bineînţeles, nu vorbeşte. Ar vrea s-o zgâlţâie, dar nu o face, de teamă ca violenţa pe care o încearcă să nu-l oblige s-o sfâşie. Cu buzele, cu toate trăsăturile sale, fără un cuvânt, ea spune, după cât înţelege el: Asta e. Face un gest către locul de unde au fugit. Asta e. Întinde mâinile către el, deschise, şi el înţelege: Şi eu te iubesc, în felul meu. Asta e.

El spune: La, te iubesc, dar cum finalul cuvântului se pierde, e ca şi cum ar fi spus: Te urăsc. Te am, nu te mai am.

Scuipă printre dinţi: Dacă te mai găsesc cu individul, am să-l omor, am să-l omor. Ea se apropie, micuţă, şi-şi ridică faţa, care nu mai surâde, ci întreabă, vine spre el, se lipeşte de el şi-l strânge în braţe, Jons se pierde în părul ei şi, în urechea aurită şi invizibilă, strigă, pe un ton foarte jos, am să-l omor. Apoi nu mai ştie. Tremură, o iubeşte, crede că nu s-a petrecut nimic, crede că asta nu se mai poate întâmpla, e un miraj magellanic. Ar putea izbucni în hohote de plâns, dar imaginea s-a înţepenit în el, cristalizată ca o piatră, şi nu va ieşi prea curând.

Şi, când se îndepărtează unul de celălalt, vede că ea e îmbrăcată în tunică. Asta, de asemenea, ar fi trebuit să-i atragă atenţia.

Îl însoţeşte un moment, ţinându-l de mână. Apoi se despart. Ştie că o s-o revadă. Şi că ar fi de preferat să se întâmple atunci când va dori ea şi unde va dori.

— Îl găsesc mai calm, îi spuse Sylla Ambasadorului, mai eficient, mai sigur de el. Începe să se obişnuiască.

— Despre cine e vorba?

— Jons, un chestor.

Ambasadorul se răsuci pe cuvertură.

— Îl cunosc. L-am văzut acum câtva timp. Atunci când a venit. Să se obişnuiască atât de repede? Nimeni nu se obişnuieşte cu adevărat, ştii foarte bine. De ce-mi vorbeşti de el?

Ea inspiră adânc.

— Pentru că am chef de el.

— L-ai avut?

— Da. Ştii foarte bine că nu pot rezista în faţa noutăţii.

— Ştiu, spuse el. Nici a autorităţii. Sau cel puţin a simbolurilor ei.

— De ce spui asta? Te iubesc pentru tine însuţi, Georges.

— Pentru ceea ce sunt, o corectă el. Dar acest Jons, crezi cu adevărat că s-a obişnuit? Ar fi un lucru bun. Oamenii de valoare sunt rari.

— Munceşte mai bine. Este mai echilibrat, mai matur.

— De unde ştii asta?

— Nu mai vrea să se culce cu mine, spuse ea.

Întors în Enclava umană, Jons se duce drept în camera lui Sylla, unde aceasta îl aşteaptă. Fără preambul, o pătrunde, strâmtă şi uscată. Ea scoate mici ţipete, de surpriză sau de plăcere. După aceea, el plânge. Ea nu se mişcă. Apoi el pronunţă cu o voce hotărâtă: Mâine, îmi voi face raportul. Totul s-a petrecut aşa cum trebuia.

Când pleacă, o aude pe Sylla spunând în sfârşit:

— Nu mă îndoiesc. Eşti un om surprinzător.

Închide cu grijă uşa celulei. Pe cuşetă, aşază valijoara care conţine puţinele sale obiecte personale şi-i explorează metodic conţinutul.

Şi uite aşa trec zilele, fără contraste, în eficienţa senină a Maşinii, în aerul greu de suportat şi în gravitaţia nesigură.

În celula sa, Jons îşi aduce aminte cuvintele unui cântec vechi, scris de un om uitat, într-o limbă astăzi moartă şi care, după cum glăsuieşte legenda, n-ar fi fost nici limba lui maternă. L-a auzit uneori pe Pământ, vechi de secole sau de mai bine de o mie de ani, biet poem şi simplă melodie, pe care, în mod curios, anii l-au dus cu ei fără să-l înghită, poate în virtutea superficialităţii sale. Aici, în Enclavă, el lipseşte din amintiri şi, într-un anumit sens, este interzis. Fragmentele revin, marcate de erori, şi se aşază cap la cap, în timp ce el bâjbâie, le fredonează şi le repetă în minte. Aici, nici măcar nu îndrăzneşte să le murmure. Dar ştie că i le va cânta lui La, dacă o va revedea şi dacă va avea curajul, nu din cauza vocii, căci a lui este oricum necultivată, nici pentru cuvintele pe care ea fără îndoială nu le cunoaşte, ci pentru că ştie că La va înţelege. Se gândeşte la omul mort de atâta timp şi al cărui nume s-a pierdut, dar care rămâne totuşi descifrabil, printre versurile şchioape sau poate doar neîndemânatice, şi care poartă în el contrariul aroganţei maliţioase şi familiare a unui Stello, şi ar

vrea să fie acest om, pentru ca nimeni să nu-i sufle cuvintele pe care i le va da lui La, şi se întreabă pentru cine le-a adunat respectivul.

Sunt pasărea fără cântec cerul fără nori şi spaţiul fără nici o stea.

Te rog, dă-mi din străfundul cărnii tale căci mintea mea caută un cămin.

Sunt planeta fără viaţă o mare fără peşti un soare ars de lumină.

Te rog, dă-mi voie să dorm în poala ta căci visele mele vor un ascunziş.

Sunt o scoică goală nisipul risipit din deşert stânca îndurerată fără muşchi.

Te rog, primeşte-mă în inima ta căci sufletu-mi tânjeşte după dragoste.

Sunt ceasul fără limbi sunetul pe care nu-l mai aude nimeni şi cărarea pustie a vântului.

Dar te rog, lasă-mă să-ţi ating pielea căci degetele mele tânjesc după un loc.

Poţi să mă ierţi pentru ceea ce-ţi cer?

Căci trupul meu tânjeşte după un pântec.

O, prinţesă, deschide-te, te rog, Voi fi pasărea cu multe cântece norii luminoşi pe cerul bătut de vânturi şi stelele lucind în roiuri.

Voi fi planeta cu iarbă soarele ce arde peste marea vie şi sunetul buzelor în urechea ta.

Pietrele rare din palma ta şi omul tuturor cuvintelor tuturor cuvintelor, tuturor lumilor, tuturor lumilor.

Şi când cântecul i se pare că sună bine – dar nu are certitudinea asta – când i se pare că nu mai există distanţă între acest trecut şi viitorul său, iese, în speranţa că La o să-l întâlnească.

După spusele martorilor, Jons a zărit victima în compania unui Polysom, într-o postură care se putea preta la echivoc. A devenit palid, s-a oprit în loc, a aşteptat, apoi, după un timp, s-a îndreptat fără nici o ezitare către grup. Din interiorul hainei, a scos un stilet, despre care mai târziu s-a aflat că-l adusese cu el de pe Pământ, în bagaje, şi care nu era nimic mai mult decât o jucărie, un însemn onorific pe care-l primise o dată cu rangul de programator, un simbol, o amintire din vremurile în care

computerele erau alimentate cu cartele şi în care asemenea stilete erau menite să refacă o perforaţie. Legendă, fără îndoială, atât originea instrumentului, cât şi destinaţia lui prezumtivă, dar nu asta ne interesează aici. Jons a încercat să smulgă din strânsoarea Polysomului victima care, văzându-l, i-a surâs, dar, aşa cum era normal, n-a reuşit, din moment ce ei formau un singur trup. Ca şi cum ar fi fost cuprins de o mânie subită, a îndreptat stiletul în direcţia Polysomului principal care, din pur noroc, n-a fost atins. Victima s-a aruncat între el şi Polysomul central, mânată de un reflex, şi a primit loviturile pe care Jons voia fără îndoială să le aplice altcuiva. Au fost necesare câteva secunde elementelor grupului pentru a se desprinde, a-şi recăpăta stăpânirea de sine şi a-l dezarma pe ţicnit. Dar a fost prea târziu. În ciuda îngrijirilor prompte şi pline de precauţii care i-au fost acordate, organismul fragil al victimei nu a putut fi readus la viaţă.

Ceea ce Jons nu ştia, după toate aparenţele, este faptul că victima nu era om, ci aparţinea unui complex polisomatic pentru care reprezenta organul sexual. Polysomii sunt într-adevăr fiinţe ai căror membri, în număr de cinci, sau de şapte, după unii dintre observatorii noştri, sunt capabili de o anumită autonomie. Ei se despart după voinţă şi rătăcesc cel mai adesea fiecare de capul lui, nereunindu-se pentru a forma entitatea polisomatică decât pentru a asigura, deşi nu suntem siguri de asta, funcţiile de nutriţie şi de informaţie.

În calitate de organ sexual, elementul pe care Jons se încăpăţânează să-l numească La era înzestrat cu foarte puţin spirit de discernământ. Dimpotrivă, el (sau ea – ideile noastre despre sexualitatea Polysomilor rămân confuze şi nu par să poată fi incluse în vreo categorie) era în stare să detecteze la cea mai mare parte dintre fiinţele vii sexuate un puternic impuls instinctual ca acela care, în mod evident, îl stăpânea pe Jons în momentul primei lor întâlniri, şi era fără îndoială incapabil (ă) prin natura lui (ei) să reziste unei asemenea chemări, în virtutea unei profunde reacţii empatice. Era înzestrat (ă) cu suficientă plasticitate somatică pentru a împrumuta aparenţa unei femei de pe Pământ şi, mai mult, pentru a răspunde cu fidelitate atenţiei secrete a eventualului său partener. Se poate chiar, dar aceasta nu este decât o ipoteză, ca aspectul lui (ei) veritabil să

fi fost cu totul diferit şi să fi apărut sub trăsăturile iluzorii ale unei femei doar în compania lui Jons.

După propria lor mărturisire, Polysomii sunt obişnuiţi cu acest gen de incertitudini, cărora le acordă puţină atenţie, gelozia nefiindu-le cunoscută şi aflându-se chiar într-o relaţie de incompatibilitate cu fiziologia şi cultura lor. Ar considera mai curând aceste abateri drept o sursă de experienţe afective şi de îmbogăţire spirituală. Cunoaşterea lor limitată asupra oamenilor nu le-a permis să prevadă sfârşitul tragic al relaţiei dintre Jons şi aceea pe care este mai comod s-o numim La. Ba chiar e cazul să ne felicităm că gestul instinctiv al lui La, comparabil cu gestul unui om care-şi protejează faţa cu mâinile, l-a împiedicat pe Jons să-l rănească sau chiar să-l omoare pe Polysomul principal, care este corespondentul, cel puţin aproximativ, al creierului nostru. Chiar dacă a fost mutilat în mod ireversibil din cauza cetăţeanului nostru, acest Polysom, care ocupă o funcţie importantă în propria sa ambasadă, a rămas în viaţă. În consecinţă, incidentul nu va avea urmări grave. Moartea sa însă, fără nici o îndoială, ar fi declanşat o criză majoră.

Nu e mai puţin adevărat totuşi că, în termenii Înţelegerii, ignoranţa sau inconştienţa, dacă nu chiar nebunia trecătoare a lui Jons nu constituie circumstanţe atenuante şi că Legea Talionului va trebui să-şi găsească o deplină şi strictă aplicare.

La ora 4:45 dimineaţa, Jons, cetăţean al Enclavei umane, recunoscut vinovat de a fi distrus organul sexual al unui Polysom, prin aplicarea dreaptă şi sinceră a Legii Talionului, a fost castrat.

În româneşte de Ştefan Ghidoveanu.

CREATURILE.

Fii bun cu semenii tăi.

Căci s-ar putea ca într-o zi.

Să ai nevoie de mila lor.

Între linii despărţitoare.

Sunt străji puternice care-ţi pândesc mintea.

Aşteptând cu nădejde să te pună-n pericol, Iar lipsa de apărare este singura ta apărare.

În acea noapte, avu un vis ciudat şi grandios. Plutea într-o peşteră întunecată, cu pereţi îndepărtaţi, curbi şi imprecişi, scăldată de străfulgerări blânde şi tăcute sau, şi mai sigur, sub o boltă înstelată pe care aştrii erau atât de îndepărtaţi ori de

ştersi, încât privirea lui abia îi distingea. Sau poate zbura deasupra vreunui pisc dominând o mare neagră, dezlănţuită şi totuşi mută, legată de un continent sau de vreo insulă imensă prin intermediul unei limbi înguste de pământ. Valurile reflectau lumini înşelătoare, aidoma unor oglinzi furişe, încât ai fi zis că piscul şi peninsula pe care era amplasat formau un soi de literă monstruoasă, mai întunecată decât furtuna şi înlănţuită de un deşert de cerneală. Iar el rămânea foarte puţin deasupra piscului, dar urca şi cobora, ca şi cum nişte rafale de vânt i-ar fi umflat uriaşele aripi şi l-ar fi ridicat sau l-ar fi lăsat să recadă într-un ritm mai lent decât acela al furtunii. Aerul era însă calm şi el n-avea în nici un caz senzaţia că ar avea aripi, sau un corp, sau vreo întindere. I se părea că nu e decât un punct infinitezimal şi maiestuos, o privire concentrată, sau poate o deschizătură între două universuri, la fel de mică precum cea a camerei obscure legând lumea obiectelor de lumea imaginilor. Acestea fură echivalenţele stângace pe care se strădui să le inventeze mai târziu, pentru a-şi aduce aminte visul. Dar ele nu reuşeau să constituie în nici un fel o dovadă şi, încetul cu încetul, cuvintele îşi pierdură puterea evocatoare şi i se părură absurde, meschine şi sterile, alături de amintirea pe jumătate ştearsă dar obsedantă a visului.

Auzi iscându-se un cânt cu accente grave şi lente, atât de slab la început, încât crezu că percepe în sfârşit resacul, dar în timp ce sunetul creştea fără a depăşi nivelul unui murmur, în ciuda puterii aproape infinite pe care părea s-o ascundă, distinse cu o deosebită fineţe fiecare dintre vocile nenumărate care se topeau în cor, ca şi cum fiecare gură invizibilă ar fi cerut iertare dintr-un punct diferit al acestui univers nelimitat, dar închis. Cântul venea de jos şi de foarte departe, dinspre masa continentală care mărginea, asemenea unui hău, oceanul strălucind în mii de solzi luminoşi. Apoi văzu, izvorând din sânul masei continentale, lumini atât de discrete încât le luă drept nişte simetrice iluzorii ale lucirilor mării. Ele desenau un triunghi cu contururi rotunjite, convexe, a cărui bază se pierdea în noapte către orizont şi al cărui vârf se întindea înspre promontoriu. Oscilau în ritmul vocilor şi fiecare, la fel ca acestea, avea ritmul său propriu, în aşa fel încât el nu-şi putu fixa atenţia pe niciuna şi percepu doar ritmul incalculabil al unui cortegiu. Un întreg popor în marş înainta către pisc şi fiecare

lucire era o lumânare sau o torţă îndreptată spre cer, iar el ştiu că aceşti oameni veneau să-l venereze, sau să-l implore, sau amândouă la un loc. Resimţi vagul impuls de a coborî către mulţime, dar la prima mişcare făcută – sau pe care încercă s-o facă – luminile se estompară, se îndepărtară sau se stinseră, cântul deveni propriul său ecou, malul şi marea se prăbuşiră în noapte. Încercă o tristeţe neaşteptată şi brutală, ca şi cum între această mulţime şi el s-ar fi rupt cine ştie ce legătură.

Se trezi scăldat în sudoare. Abia atunci înţelese că visase. Păstrase din acest vis o amintire precisă dar, contrar obiceiului, îi lipseau cuvintele pentru a-l descrie, aşa că nu-i putu da nici o semnificaţie. Nu ştia decât un lucru. În visul său, fusese zeu şi totuşi acest fapt nu-i adusese nici un fel de bucurie sau de tristeţe, nici orgoliu, nici teamă, până în momentul când se retrăsese din această lume. Din alte vise, extrăsese miezul vreunei poveşti, căci era scriitor, nu pentru că visele sale ar fi fost ca nişte aventuri pe care le-ar fi putut repeta şi să le traducă astfel înlănţuirea, ci pentru că ele gravau în memoria lui tablouri de o absolută precizie, ce constituiau puncte de plecare ori puncte de sosire, ca şi cum visele i-ar fi oferit fragmentele unui adevăr sfărâmat.

Ştiu, de asemenea, că nu va mai dormi în acea noapte. Întinse mâna către femeia care se odihnea alături, vrând s-o trezească. Avusese intenţia să-i povestească visul, dar când ea îşi întoarse spre el faţa ca de copil, fără măcar ca s-o fi atins, îşi dădu seama că nu ştie ce să-i spună.

— Am visat, zise el.

— Povesteşte-mi!

Îi plăcea să-l asculte povestindu-şi visele. Atunci, cel mai adesea, ele se prelungeau de la sine, agăţate de şirul cuvintelor, şi se transformau în poveşti.

— Nu pot, zise el după un moment, clătinând din cap, nesimţind nici măcar dezamăgirea ce însoţeşte de obicei uitarea unui vis, căci stelele şi valurile sclipitoare, promontoriul şi întinderea întunecată, lucirea torţelor şi ritmul vocilor îi stăruiau în memorie, apropiate şi precise. Cuvintele erau cele care-i lipseau.

— Mâine, poate…

Femeia nu insistă.

* * *

S-a petrecut probabil în noaptea următoare. Sau în altă noapte. Visă iarăşi că plutea deasupra valurilor negre şi ştia că visa. Sub el, piscul domina peninsula. Auzi imediat cântul şi văzu luminile torţelor, clare şi imposibil de numărat. Mai târziu, îi veni ideea că fusese chemat în acel loc prin intermediul cântului, că poporul din vis, prin rugă, avea puterea de a-l invoca, fără ca el să poată rezista, nici să se protejeze în cealaltă lume diferită, în care nu era decât un om care doarme. Triunghiul pe care-l desenau torţele se apropiase mult de promontoriu şi în acelaşi timp părea să se fi lărgit înspre orizont ca şi cum distanţa ar fi secretat încontinuu această maree. În clipa de faţă, putea zări nişte umbre, în vârful triunghiului, dar ele erau încă prea îndepărtate pentru a le putea distinge chipurile.

Înaintau către pisc într-o mişcare prea lentă pentru ca să poată fi estimat timpul care îi separa de acesta. Din melopee se puteau distinge acum şi cuvinte, încă destul de neclare pentru ca el să le poată recunoaşte. Lumina unei torţe, acolo, în vârful triunghiului, dezvăluia imaginea unui braţ dezgolit. Cântul urcă apoi cu o octavă şi el înţelese că un singur cuvânt era repetat de acele guri; după câteva clipe, se miră să descopere că era vorba de numele lui. Ştiu atunci că se îndreptau spre el. Probabil că le apărea drept o stea sau poate ca un punct singular, mai întunecat chiar decât cerul ca cerneala. Intrară în zona istmului, ajunseră la baza piscului şi, cu toate că pantele sale păreau abrupte, urcară încet, cu mişcări regulate. La orizont, baza triunghiului se dilata pe măsură ce ei se iveau din necunoscut, într-un val puternic şi bine definit, de noi lumini.

Parcurse toată scena dintr-o singură privire, fără să fie nevoie să-şi concentreze atenţia înainte sau înapoi, la dreapta sau la stânga, ca şi cum raza vizuală i s-ar fi extins în timp. Crezu că desluşeşte o siluetă vag familiară la fiinţa care mergea în frunte, dar flacăra torţei tremura prea tare ca să poată identifica vreun chip.

I se păru că se duce la vale pe nesimţite, pe măsură ce cântul devenea tot mai puternic. Între silabele numelui său se intercalară alte silabe, pe care nu le înţelegea. Apoi, se trezi.

— Mi-e teamă să visez din nou, zise el.

— Ai avut coşmaruri?

— Nu… Aş prefera să fie coşmaruri.

— Atunci, de ce ţi-e teamă?

— Am mereu acelaşi vis. Iar indivizii ăia aşteaptă ceva de la mine. Ceva ce eu nu le pot oferi.

— Ce anume?

— Habar n-am. Nu mi-au spus încă. Între cuvintele pe care le cântă, nu înţeleg decât numele meu. Dar par atât de hotărâţi şi de disperaţi… Noapte după noapte, se vor apropia de vârf şi mă vor atrage către ei; în cele din urmă, le voi înţelege incantaţia şi voi şti ce vor.

— Dar ei nu există decât în imaginaţia ta!

— Ştiu. Şi apoi? Imaginaţia mea nu există oare? Când visez, nu este ea singura lume care mă înconjoară, care rezistă, în care exist, pe care o pot explora?

— Ceea ce doresc ei s-ar putea să nu fie atât de îngrozitor…

— Ba da, simt asta. Nu sunt nici groteşti, nici înspăimântători precum creaturile din coşmaruri, nici aerieni, uşori şi transparenţi precum fiinţele din alte visuri. Sunt foarte gravi, imploratori, exigenţi. Ca şi cum ar depinde în întregime de mine, iar eu aş depinde de ei.

— Eu n-am avut niciodată un asemenea vis…

— Tu eşti femeie, rosti el, cu un accent de răutate.

* * *

Urcau. În clipa de faţă, urcau pas cu pas pantele piscului şi depăşiseră atât de mult istmul îngust, încât înconjuraseră circumferinţa muntelui pe trei sferturi din lungimea sa, nelăsând întunecat şi golaş decât versantul aflat faţă în faţă cu marea. Luminile decupau pe munte un triunghi cu laturile rotunjite, aidoma unui cap de şarpe, apoi se strângeau la loc în zona istmului şi se revărsau în fine pe câmpie, până când barau în depărtare întreaga lungime a orizontului.

Ei îi pronunţau numele şi, în plus, nişte cuvinte neinteligibile, trunchiate, deformate de acele milioane de buze. De acest lucru era sigur. La lumina torţelor care ardeau fără să se consume, putea zări nenumăratele culori ale veşmintelor lor. I se păruseră luminoase, aproape albe în penumbră. Dar vedea acum că erau împestriţate. Unii erau, pur şi simplu, complet dezbrăcaţi. Incantaţia era acum atât de puternică, încât părea să se repercuteze de cer. Şi avea o forţă care-l atrăgea, pe el, visătorul, către abis, ca şi cum ar fi trebuit să-i întâlnească pe

platforma aflată deasupra piscului şi care părea a fi ţinta lor. Iar el nu resimţea nici teamă, nici frig, nici foame, nici plictiseală.

Omul din vârful triunghiului atinse culmea şi se îndreptă spre centrul platoului. Ceilalţi îl urmară, acoperind sub mulţimea trupurilor lor piscul, dar lăsând totuşi întunecat şi dezgolit, ca pe o bucată de obscuritate şi nemişcare, un sector din vârf şi acea parte a piscului ce dădea spre mare. Ajuns în centru, bărbatul ridică fruntea şi-şi îndreptă torţa către cer. Cei aflaţi în spatele său înţepeniră locului, ca şi cum ar fi atins o frontieră, apoi, într-un val lung şi lent, mişcarea torţelor se opri la rândul ei. Nu mai rămase decât freamătul luminilor.

Îl recunoscu pe bărbat în clipa în care-şi ridică privirea. Avea şi un nume, Jorgenssen, deşi nu existase şi nu fusese viu niciodată. Fusese creat de cel care visa şi care plutea, în visul lui, deasupra mării, a continentului invadat de lumini şi a muntelui. Îi recunoscu, de asemenea, pe cei aflaţi în spatele lui Jorgenssen. Se aflau acolo Jerg Algan şi Shan d'Arg, Lo, Hiram şi Arcimboldo, femei şi bărbaţi, copii şi bătrâni, cei care nu purtau nume, figuranţii, populaţiile de pe o sută de planete, fiinţe umane şi extraterestre. Luminile torţelor alunecau peste carapace, străluceau pe cuirase, stârneau jocuri de lumini pe suprafaţa unor solzi, scânteiau pe suprafaţa unor trunchiuri de metal, pe frunţi de sticlă şi ochi de cristal, încâlceau coafuri de alge şi dansau pe cutele unor măşti. Erau toate acolo, fiinţele născute din mintea sa, personajele din cărţile lui. Existau chiar, în mulţime, şi aceia care încă nu fuseseră chemaţi, dar care vor fi, poate, într-o bună zi.

Făcu un efort să se smulgă de sub fascinaţia luminilor şi cineva care dormea într-un pat, aflat într-un univers îndepărtat, schiţă o mişcare. Dar poziţia sa în spaţiu nu se schimbă, ca şi cum ar fi fost ferecat cu nişte lanţuri invizibile şi cu toate astea s-ar fi simţit liber.

Bărbatul din fruntea grupului deschise gura. Se înstăpâni tăcerea. Incantaţia muri ca şi cum un vânt atotputernic, iscat dinspre mare, ar fi alungat-o până spre orizontul strălucitor. Dar aerul era calm, iar flăcările torţelor se înălţau drepte spre cer.

Aşteptau, răbdători.

Cuvintele bărbatului se făcură, în sfârşit, auzite:

— Stăpâne, te rugăm! Te implorăm să ne asculţi!

— Trebuie să înţelegeţi, zise neurologul, că nu e vorba decât de nişte proiecţii ale minţii dumneavoastră. Când scrieţi o povestire, ştiţi foarte bine că personajele ei nu pot avea o altă realitate decât aceea pe care singur le-o conferiţi.

— Ştiu, zise el răbdător. Dar, de îndată ce visez, ei se află acolo, noapte de noapte, de fiecare dată mai aproape şi, simt asta, mai pretenţioşi, mai siguri pe ei, mai puternici. Au o viaţă proprie. Nu mai exercit nici un control asupra lor.

— Toate visele au o viaţă proprie. Dar această viaţă, dumneavoastră le-o daţi! O regiune inconştientă din creierul dumneavoastră le conferă realitate.

— Sunt aici, repetă el, simplu. Şi nu de ei mi-e teamă. Mi-e teamă de această serie de vise care se continuă noapte de noapte şi care tinde către ceva ce pare să conveargă înspre altceva. Habar n-am despre ce-i vorba, dar, instinctiv, îmi e teamă.

— Şi n-aţi mai avut nici un alt fel de vis de când a început totul?

— Niciunul de care să-mi amintesc.

— N-aţi visat niciodată aşa ceva înainte?

— Niciodată.

— Şi care sunt trăirile dumneavoastră în legătură cu aceste vise? Cu aceste… Fiinţe, cu aceste… Creaturi?

Îl privi o clipă pe neurolog, apoi coborî privirea.

— E dificil de spus. Am o vagă impresie de… Vinovăţie. Ele mă iau drept un zeu. Aşteaptă ceva de la mine, iar eu nu am nimic să le dau.

— Nu cred că avem vreun motiv de nelinişte, zise neurologul. N-aţi avut niciodată halucinaţii, nu-i aşa?

— Niciodată.

Neurologul se jucă o clipă cu ciocănelul pentru testarea reflexelor.

— Aveţi reflexe corespunzătoare. (Aruncă o privire în foile de hârtie pe care le avea în faţă). Undele cerebrale vă sunt normale. Tensiunea e medie. Inima pare în bună stare.

— Doctore?

— Da? Zise neurologul, puţin cam înţepat.

— Asemenea cazuri sunt frecvente? Multă lume are acelaşi vis noapte de noapte?

— În câteva cazuri de obsesie, da. Dar dumneavoastră nu prezentaţi niciunul dintre simptomele unui obsedat. Conştiinţa nu v-a fost invadată. Aveţi o activitate normală

— Pentru moment, zise el, fără entuziasm.

— Cazul dumneavoastră mi se pare cât se poate de inofensiv. Sunteţi scriitor. Vă folosiţi mult de propriul subconştient. Depindeţi de asta. Ca mulţi dintre intelectuali, sunteţi un tip anxios. Şi resimţiţi această dependenţă drept una insuportabilă. Ca şi cum altcineva v-ar sufla ideile. Vă temeţi că acest altcineva, care în fond sunteţi dumneavoastră înşivă, propriul inconştient, vă va abandona. Şi îl urâţi în acelaşi timp pentru că vă e frică de faptul că va înceta să vă mai inspire, că va tăcea, şi pentru că depindeţi de el. Şi vă simţiţi vinovat de faptul că-l detestaţi. Dar nu trebuie să vă temeţi. Multor oameni li s-a întâmplat să-şi piardă raţiunea, dar nimeni nu şi-a pierdut până acum inconştientul.

— Şi dacă aceste lucruri, aceste fiinţe, aceste fantasme, mi-ar invada judecata?

— Mă aflu aici tocmai ca să împiedic acest lucru, zise neurologul. Bineînţeles, cu ajutorul dumneavoastră…!

* * *

Aşteptau în tăcere. Îndreptau torţele spre cer şi priveau cu toţii în direcţia lui. Bărbatul care se afla în punctul extrem al triunghiului deschise gura şi zise:

— Stăpâne, slavă ţie!

Milioane de voci. Huruitul unei furtuni, bubuitul războiului, sforăitul măruntaielor pământului. Fiecare silabă ieşită din fiecare gură era clară, izolată, uşor de identificat, ca şi cum cel care privea avea milioane de urechi invizibile, suspendate fiecare deasupra unei torţe.

— Doamne, îţi mulţumim că ne-ai dat viaţă, rosti bărbatul al cărui nume era Jorgenssen, cel din vârful triunghiului, înălţând torţa care părea limba unui şarpe, a unui dragon monstruos, culcat pe câmpie şi cu capul odihnindu-i-se pe culmea muntelui.

— Că ne-ai dat viaţă, mormăi mulţimea.

— Doamne, am călătorit mult prin noapte ca să te întâlnim.

—. Ca să te întâlnim, răcni mulţimea, ca un ecou.

— Doamne, dă-ne nouă mila ta!

Torţele se ridicau şi coborau în ritmul răspunsurilor, iar marele dragon roşu ai cărui solzi însemnau fiecare câte o flacără, părea să respire.

— Doamne, tu ne-ai făcut ceea ce suntem. Nenorocirea noastră îţi aparţine!

Se lăsă o tăcere mormântală. Omul din fruntea mulţimii căzu în genunchi şi, în marea de lumini, toţi cei prezenţi îl imitară.

— Doamne, zise bărbatul, în tăcerea profundă, de ce ne supui la atâtea cazne? Sufletul nostru nu-şi găseşte liniştea. Iubim şi nu suntem iubiţi. Suntem plini de speranţă şi totuşi răul ne copleşeşte. Îi vedem murind pe ai noştri în chinuri şi dispărem, la rândul nostru, la modul violent, de sabie şi foc, de plictiseală şi boală, de foame şi frică. Pentru ce te răzbuni pe noi, o, Doamne? Suntem doar creaturile tale. Fă-ne vieţile bune şi simple. Am venit să te implorăm, convinşi că nu ne cunoşti suferinţele; poate că acum, ştiindu-le, le vei pune capăt.

Aşteptau, nemişcaţi şi tăcuţi. Aşteptau cuvântul sau trăsnetul zeului.

* * *

Era un lucru absurd, gândea el, stând cu ochii deschişi, în întuneric. Personajele unei cărţi pot să sufere?

Îşi trecu în revistă eroii, cei de care îşi amintea. Erau îndrăgostiţi fără speranţă. Cunoşteau eşecul şi disperarea. Rătăceau fără să înţeleagă, prin nişte labirinturi lipsite de sens. Se ruinau. Se trezeau singuri. Crăpau de căldură în spaţiu, de sete în deşert, cădeau în vid între stele, fără sfârşit. Înaintau greoi, plini de sudoare, cu furia răvăşindu-le stomacul, cu frica în suflet, printr-o junglă fetidă. Se pierdeau în întinderea secolelor. Maşini se năpusteau peste ei ca nişte animale feroce şi-i zdrobeau. Fulgerul îi lovea. Rugul nuclear îi mistuia. Luau avioane care explodau, nave care se scufundau. Mureau, în fine, arşi de vii, asfixiaţi, ciuruiţi de gloanţe, mutilaţi, dezintegraţi. Erau nişte marionete pline de cuvinte, brusc ireale, iluzorii în noaptea liniştită a camerei. Ca nişte păpuşi, dansau la capătul unor fire înnodate de scriitură. Trăiau. Iar el îi privea trăind şi le descria viaţa. Inventa pentru ei chinuri. Avea pentru ei milă, tandreţe, dragoste, ură, ferocitate. Râdea de ei, de eforturile şi de zbaterile lor. Îi extirpa din minte cu îndemânarea unui

iluzionist şi-i arunca, o dată rolul lor îndeplinit, o dată frazele lor goale rostite, în cuşca prost închisă a memoriei.

Privirile i se întoarseră instinctiv în întuneric către rafturile pe care se aflau cărţile. Nu eu am început totul. Între paginile lor, Ulise rătăcea de colo-colo, Emma Bovary se plictisea, Berenice plângea în hohote, nebuna Ofelie urla, Bloom rătăcea cât era ziua de lungă ca un orb beat pe străzile din Dublin, Oedip îşi smulgea ochii, Roland agoniza, cu gâtul plin de sânge, Clancharlie râdea încontinuu, cu sufletul îngreţoşat, Ismael plutea în derivă la trei ancabluri de balena albă.

— Ei nu pot să sufere, zise neurologul. Nu au realitate. Nu sunt decât nişte ficţiuni, nişte produse ale imaginaţiei. Nu există decât în mintea dumneavoastră. Sunt o parte a dumneavoastră înşivă. Fac în cărţile pe care le scrieţi exact ceea ce vreţi să facă.

— Nu-s atât de sigur, zise el. Când le scriu viaţa, nu inventez aproape nimic. Sunt acolo, în capul meu, prezenţi. Se măresc, capătă contur, se impun. Scriind, eu le dau doar posibilitatea de a exista. Dar ei îmi conduc stiloul. Deseori, mă surprind.

— Sunt doar nişte mici fracţiuni din personalitatea dumneavoastră, zise neurologul, cărora le acordaţi, în timpul creaţiei, o anumită autonomie. Sunt reflectări ale eului dumneavoastră.

Pacientul rămase o clipă pe gânduri.

— Nu e posibil să se fi detaşat de mine, să ducă o viaţă proprie? Anumiţi bolnavi mintal au mai multe personalităţi. Un scriitor nu poate să aibă şi el zece, o sută, o mie? Să explodeze ca o băşică prea umflată, să se disperseze între toate personajele sale…

— Greu de crezut, zise neurologul.

Nu părea să se simtă totuşi prea în largul lui. Surâsul său liniştitor se crispase abia perceptibil.

— O să începeţi prin a vă opri din scris o vreme.

— Nu pot, zise ferm pacientul. Acum mulţi ani, am încercat şi asta. Dar toate ideile, toate personajele care voiau să se nască foşgăiau prin capul meu şi făceau un vacarm îngrozitor. Nu pot să mă descotorosesc de ceea ce-am scris odată.

— Puteţi să uitaţi însă.

— Ele nu mă uită.

Plecă fruntea şi stătu o clipă pe gânduri.

— Aţi scris vreodată, doctore?

— Rapoarte ştiinţifice. Şi versuri de treisprezece silabe, pe la vârsta de cincisprezece ani, dacă mi-aduc bine aminte…

Pacientul clătină din cap.

— Nu puteţi să înţelegeţi. Vor fi aici, în mintea mea, îngrozitor de prezenţi. Şi dacă nu-i eliberez, dacă nu le dau dreptul la existenţă, se vor usca sau vor putrezi. Nu există lucru mai îngrozitor decât să ai în minte amintirea unor fiinţe moarte, fantomele unor posibili pierduţi.

— Să încercăm o altă abordare, spuse neurologul, conciliant. Nu este deloc una obişnuită, dar ce mai contează principiile. De ce nu încercaţi să le daţi satisfacţie? De ce nu scrieţi nişte poveşti numai lapte şi miere?

— Să devin un zeu binevoitor, spuse pacientul, ezitând. Voi încerca, doctore, vă promit că voi încerca!

* * *

Încercă. Încercă să descrie lumi numai lapte şi miere, în care eroii săi petreceau zile fericite, în care iubeau sau erau iubiţi, în care primăvara era eternă, nopţile erau blânde, iar portocalii înfloreau. Fără trădări, fără pasiuni, fără violenţe.

Încercă, dar totul suna fals. Se plictisea. Scria zece pagini şi se oprea. Era incapabil să fie cu adevărat satisfăcut. Avea nevoie să vibreze alături de personajele sale, să le încerce frica, necazul, gelozia, disperarea, visele lipsite de sens. Avea nevoie să fie încremenit de angoasă, scăldat în lacrimi împreună cu ele. Avea nevoie, pentru a continua să scrie, să pună beţe în roate unei maşini perfecte. Rotiţele scârţâiau, se opinteau, trosneau. Furtuna izbucnea pe cerul prea senin. Vântul rupea crengile portocalilor. Şi fiecare şoc însemna o pagină în plus. Dar în timp ce foile se îngrămădeau, situaţia se deteriora, personajele se despărţeau, se băteau, se înşelau, se poticneau, se prăbuşeau, îşi zdrobeau membrele sau inima. Elementul perturbator le făcea să trăiască. Când obosea să-i privească agitându-se şi suferind, putea să se întrerupă, să-şi aprindă pipa şi să mediteze. Se simţea bine. Putea să trăiască o mie de vieţi prin intermediul personajelor sale, să fie rege şi sclav, înţelept şi curtezană, monstru şi copil, o stea, un cristal de promoroacă, fluviu şi deşert, iarbă şi vânt, leu şi gazelă.

I-o reproşau în vis. Nu mai erau nici atât de umili, nici atât de rugători ca la început. Îşi scandau cererile cu un soi de furie. Îşi îndreptau torţele spre cer cu gesturi ca de automat. Într-o noapte, nu spuseră nimic. Rămaseră nemişcaţi, fixându-l din priviri, ca un reproş imposibil de numit.

Încercă să nu mai viseze. Încercă să nu mai doarmă. Citi nopţi întregi. Sau scrise. Începu să-i urască. Îi acoperea de ocări în scrisul unde acum începuseră să se strecoare incoerenţe. Îi potopea cu dezastre. Deveni un zeu înspăimântător.

Dar când aluneca, încetul cu încetul, în toropeală, când se regăsea, conştient, de cealaltă parte a inconştientului, în cripta întunecată şi insondabilă, inundată de lumini, atunci îl judecau. Ar fi vrut să facă pace cu ei, dar stătea acolo, impasibil, plutind deasupra apelor şi văzându-i, incapabil să le vorbească, fiindcă nu mai avea gură, neputincios în încercarea de a se manifesta în această lume care le aparţinea, şi nu resimţea atunci nici frică, nici ură, nici vreo altă pasiune. Era acolo, deasupra lor, nu puteau să-l atingă, dar nici el să coboare în mijlocul lor. Şi când se trezea, îngrozit, îşi promitea că n-o să mai doarmă, că n-o să mai viseze. Număra orele, apoi zilele, pentru ca, la sfârşitul căderii prin acest puţ negru, cu pereţi lustruiţi, ce se căsca spre mare, să regăsească doar malul pâclos şi dragonul flăcărilor.

* * *

Se ridică, scăldat în sudoare, cu inima bătându-i nebuneşte, cu membrele frânte ca şi cum ar fi executat o cursă nebunească pentru a scăpa din ţara viselor, din spaţiul negru şi sferic pe care-l ocupa în vis. Îşi privi soţia şi, în lumina scăzută a veiozei (nu mai suporta întunericul), văzu că ea îi citise pe chip groaza. Părea gata să plângă. Ochii îi erau subliniaţi de cearcăne întunecate ce păreau pictate pe faţa ei copilărească. Nu mai dormea aproape deloc. Îl privea cum se pierde în somnul în care rătăcea singur, forţându-se să ghicească, aplecată asupra lui, împotriva cărui monstru lupta.

— Au schimbat tonul, zise el, străduindu-se să zâmbească. Au decis să mă contrazică. Îţi imaginezi cum vine asta? Să mă ameninţe pe mine, creatorul lor! Îi vezi ieşindu-mi din cap, pe gură, prin urechi, pe nări, agitându-şi armele pe care li le-am dat şi obligându-mă să le concep nişte vieţi lungi şi liniştite…

— Taci, zise ea.

Bărbatul văzu că umorul lui jalnic nu servise la nimic. Ea ştia că lui îi e teamă. Doar că nu ştia cât de mult. De fapt, nici măcar el nu ştia de ce trebuie să-i fie frică. Îi văzuse înălţându-şi torţele în infernul întunecat al visului, nu ca pe o ofrandă, ci ca pe tăciunii unui incendiu. Îi auzise urlând un imn de mânie. Cântau într-o limbă necunoscută, dar nu se putuse înşela asupra accentului lor.

— Mă duc să iau puţin aer, zise el.

Ea îi puse o mână pe umăr, oprindu-l.

— Nu, spuse. N-ai dormit ieri, nici alaltăieri. Sunt şase sau şapte nopţi de când n-ai mai dormit cu-adevărat. Asta şi vor, nu-i aşa? Vor să-ţi alunge somnul până când le vei ceda sau până când…

— Până când voi muri…

— Taci! Taci!

Femeia plângea.

— Trebuie să dormi. Mă duc să-ţi caut un somnifer.

— Mă simt foarte bine, spuse el, şi n-am chef să mă întorc acolo.

— Doctorul spune că aceste pastile opresc visele.

— Visele obişnuite. Nu şi pe acesta.

Dar când ea se întoarse, ţinea în mână un pahar cu apă, iar în cealaltă o pastilă strălucind ca o lună plină la capătul degetelor. El încercă să se ridice în picioare, dar o oboseală cumplită îl cotropi. Trebuie să dorm, îşi zise, dar nu vreau să dorm, nu mai pot suporta totul, să mă întorc în locul ăla şi să-i văd, să-i aud, să le ascult strigătele şi rugăminţile. De ce nu înţeleg că sunt incapabil să le ofer liniştea?

— Ia-o, îl imploră ea. Ia-o pentru mine!

El schiţă un gest de respingere. „Trebuie să doarmă, gândi el. Şi eu trebuie să dorm. Nu poţi să stai treaz la infinit. Nu poţi să eviţi căderea în propriul eu.” Luă pastila şi o înghiţi. Goli paharul cu apă. Închise ochii. Simţi cum nevastă-sa îi trage cearşafurile până la bărbie, cum se strecoară alături de el, cum îl protejează cu braţele, dar el se îndepărta deja, căzând lent, răsucindu-se într-un puţ inundat de ceţuri, pasăre moartă, ţeapănă, îngheţată, deschizându-se înspre cripta visului.

* * *

Crezu că se trezeşte. Se simţi dintr-o dată calm, impasibil, dominându-i de la înălţimea imensă, nemaitemându-se de

nimic. Puteau să vină şi să umple câmpia, să intre şi în mare, înecându-i reflexiile. Nu se mai temea de ei. Aici, în locul unde se afla, era inaccesibil, neavând aproape nici o amintire.

Ei nu se mişcau. Stăteau aşezaţi pe pământ, cât vedeai cu ochii, ţinându-şi torţele între genunchii strânşi, cu excepţia celor care se căţăraseră pe pantele piscului şi care se rezemaseră cu spatele de stâncă.

La început, crezu că se odihnesc. Apoi, ştiu că de fapt se pregătesc.

Doar bărbatul care le era conducător stătea în picioare.

— Doamne, zicea el şi vocea îi părea firavă în tăcerea ostilă, au venit ca să te vadă şi ţi-au cerut liniştea. Iar tu n-ai spus nimic… Ei au sperat şi s-au rugat, iar tu n-ai făcut nimic… Te-au recunoscut şi te-au adorat. Tu i-ai tratat cu dispreţ. Sunt la necaz. Iar tu le-ai sporit nenorocirea… Iartă-i, Doamne, căci din asta li s-a născut mânia!

Îi văzu ridicându-se, unul câte unul, trib după trib, neam după neam, în încâlceala de torţe. Îl văzu pe bărbatul din frunte întorcându-se către ei şi încercând să-i potolească, dar gesturile îi erau inutile. Îi auzi mormăind. Le văzu braţele dându-li-se pe spate şi apoi destinzându-se ca un arc şi torţele urcând în aer, înspre el, într-un roi trosnitor. Torţele aruncate de aceia aflaţi pe coastele muntelui urcară cel mai sus, apoi – vreme de o clipă foarte scurtă – părură să încremenească, înainte să recadă în mare. Era un asalt pueril. N-aveau cum să-l atingă.

Îi văzu rivalizând în forţă şi îndemânare şi le auzi scrâşnetele de efort şi blestemele de neputinţă. Îi văzu cocoţându-se unii pe umerii celorlalţi, într-un efort zadarnic de a escalada cerul, ca şi cum – din înaltul acestor fragile piramide – ar fi putut să-l sfideze şi să-l învingă.

Traiectoriile luminoase ale torţelor se încrucişau, se înnodau, ţeseau în jurul lui o pânză zornăitoare.

Apoi auzi incantaţia care urca dinspre orizont şi care se apropia din ce în ce mai mult, propagându-se aidoma unui incendiu. Era acelaşi imn pe care-l auzise în prima noapte şi-şi putea recunoaşte numele între silabele indescifrabile. Dar izbucnea de această dată ca un cântec războinic, încărcat de accente sălbatice.

Iar el cobora. Pe măsură ce incantaţia devenea mai puternică, făcând să vibreze spaţiul ca şi cum n-ar fi fost decât o monstruoasă minge de bronz, visătorul cobora.

Torţele ce alergau înspre el se apropiară. Brusc, îi fu teamă. Ce s-ar fi întâmplat dacă una dintre acestea l-ar fi atins? Poate c-ar fi murit, acolo sus, în acest univers în care dormea?

Coborî, încetişor şi cu gesturi egale, atras de invocaţiile lor. Omul care se afla în frunte şi care-i condusese către mare, către vârf, până la el, dirija acest cor gigantic.

Văzu, pe platformă, braţul îndoindu-se şi destinzându-se ca un resort şi torţa urcând către el preţ de-o eternitate, ca şi cum ar fi trebuit să se agaţe de firmament. Traversă spaţiul pe care-l ocupa el.

Flăcări ce se înteţesc.

Văzu torţa coborând spre mare. Era neatins. Nu puteau să-l omoare. Era dumnezeul lor. Pentru ei, el era nemuritor.

Coborî şi mai mult. Din ce în ce mai multe torţe îl atingeau, îl străpungeau şi apoi cădeau, inutile. Nu se mai afla decât la trei-patru staturi de om distanţă de platformă. Era centrul unui nod de lumină, al unui vârtej de flăcări. Torţele se loveau între ele, cădeau rând pe rând, ca nişte ciorchini. Îi învinsese.

Probabil că-şi dăduseră seama, căci melopeea se stinse. Îşi adunară torţele căzute în propriile rânduri şi care încă ardeau. Ezitară. Apoi, porniră la drum. Întoarseră spatele mării, piscului, zeului lor. Se retraseră spre orizontul întunecat. Se retrăgeau în ordine. Capul de dragon abandonă muntele, se îngustă de-a lungul istmului, se topi în triunghiul scânteietor al câmpiei. Omul care fusese conducătorul mulţimii şi care încheia şirul nu se întoarse nici măcar o clipă.

Zeul auzi un nou cânt înălţându-se din rândurile lor; de astă dată îl blestemau. Îi văzu îndepărtându-se, dispărând în rânduri strânse dincolo de orizontul negru care înghiţi şi ultima torţă.

Rămăsese singur.

Se trezi.

* * *

Era întins în marele pat proaspăt făcut, ca o statuie de piatră, cu ochii deschişi. Distingea, aplecaţi deasupra lui, o femeie şi un bărbat. Mâna bărbatului era aşezată pe pieptul lui,

în stânga, dar el n-o simţea. Femeia părea cuprinsă de groază. Îi vedea buzele mişcându-se, apoi pe acelea ale bărbatului, mai puţin repede, dar nu auzea nimic.

Vru să întindă braţele către femeie şi să-i spună că se terminase cu coşmarul, că creaturile plecaseră şi că nu vor mai reveni vreodată. Dar membrele îi rămaseră inerte, cuvintele nu-i veneau pe buze; îşi cercetă memoria, dar o găsi goală, luaseră cu ei totul, nu-i mai rămăsese nimic. Nici măcar un cuvânt.

SFÂRŞIT